

MGGP S.A.
33-100 Tarnów
ul. Kaczkowskiego 6

Załącznik nr 1

do Uchwały Nr XXVI/181/2013 Rady Gminy Rzezawa
z dnia 29.10.2013 r. w sprawie uchwalenia zmiany
Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania
przestrzennego gminy Rzezawa
w zakresie dotyczącym obszaru „ul. Przemysłowa-Północ”

**STUDIUM UWARUNKOWAŃ
I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO
GMINY RZEZAWA**

**CZĘŚĆ I
UWARUNKOWANIA WRAZ Z DIAGNOZĄ**

Tarnów, marzec 2012

Kraków, 2013

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY RZESZAWA

CZĘŚĆ I

UWARUNKOWANIA WRAZ Z DIAGNOZA

Zespół projektowy studium

Koordynacja: mgr inż. arch. Anna Makowiecka		
Prowadzenie tematu: dr inż. arch. Jan Kozub mgr inż. arch. Anna Makowiecka	- zagospodarowanie przestrzenne, - ochrona środowiska naturalnego, - ochrona środowiska kulturowego, - program rozwoju gminy, - komunikacja.	
Opracowania branżowe: mgr Joanna Urbanowicz	- infrastruktura społeczna,	
Edward Szumiec	- infrastruktura techniczna: gospodarka wodno-ściekowa, gazownictwo, ciepłownictwo, gospodarka odpadami	
mgr inż. Henryk Nowak	- elektroenergetyka, telekomunikacja	
mgr Krzysztof Lipska mgr inż. Andrzej Lipiński	- współpraca oraz opracowanie graficzne,	
Instytucje nadzorujące i uzgadniające	- konsultacje specjalistyczne.	

mgr inż. NOWAK HENRYK
NIP: 1461 176 251 5 4-000 1 940 1 112
Siedzibą w 2014 roku zostało wybrano siedzibę nadzoru
wobec Międzyzdrojów z siedzibą w gminie
właściwej do nadzoru w zakresie nadzoru
zawieszonych nadzoru do nadzoru nadzoru
zawieszonych nadzoru

PLAN-PROJEKT-ART
Pracownia Planowania Przestrzennego
Architektura i Sztuka
mgr inż. arch. ANNA MAKOWIECKA
30-073 Kraków, ul. Radziwiłłowska 1
tel/fax 637 40 10, 637 40 11

Aktualizacji UWARUNKOWAŃ dokonał zespół projektowy studium Biura Planowania Przestrzennego MGGP S.A.

Główny projektant:

mgr inż. arch. Anna Jaśkiewicz-Mróz
(nr uprawnień KT- 382)

mgr inż. arch. Renata Gevorgyan
mgr Maria Mierzwa
mgr Karolina Fastnacht-Kundzierewicz
mgr inż. Marta Rydzik
mgr Marcin Podlódowski
mgr inż. Paulina Gębiś
mgr inż. arch. Agata Korzeniowska
mgr Arkadiusz Kosiaty
tech. Bożena Szwed

Dyrektor Biura Planowania Przestrzennego

mgr inż. arch. Małgorzata Przybysz-Ławnicka
(nr uprawnień KT-252)

Aktualizację studium w zakresie obszaru „ul. Przemysłowa – Północ” opracował zespół:

Główny projektant:

mgr inż. arch. Jacek Banduła
(nr uprawnień KT- 056)

mgr inż. arch. Paweł Migut
Mariusz Kamiński

Spis treści:

1.	WPROWADZENIE	11
1.1.	PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY RZezAWA	11
1.2.	ZAKRES OPRACOWANIA STUDIUM	11
1.3.	ZADANIA I CELE STUDIUM	11
1.4.	ZAWARTOŚĆ STUDIUM	13
2.	ZEWNĘTRZNE POWIĄZANIA FUNKCJONALNO - PRZESTRZENNE	15
2.1.	PODSTAWOWE INFORMACJE I DANE O GMINIE RZezAWA	15
2.2.	CHARAKTERYSTYKA POWIĄZAŃ FUNKCJONALNO – PRZESTRZENNYCH GMINY RZezAWA	18
2.2.1	Powiązania wynikające z naturalnych warunków środowiskowych	18
2.2.2	Powiązania w zakresie infrastruktury technicznej	19
2.2.3	Powiązania komunikacyjne	20
2.2.4	Związki z ośrodkami o określonych dominujących funkcjach, mających wpływ na gminę	21
3.	PRZEZNACZENIE, ZAGOSPODAROWANIE I UŻYTKOWANIE TERENU	23
3.1.	PRZEZNACZENIE TERENU	23
3.2.	ZAGOSPODAROWANIE TERENU - SIEĆ OSADNICZA	23
3.2.1	Charakterystyka ogólna jednostek osadniczych	25
3.2.2	Ocena rozwoju osadnictwa	28
3.3.	STRUKTURA UŻYTKOWANIA GRUNTÓW	30
4.	DIAGNOZA I UWARUNKOWANIA ROZWOJU OSADNICTWA I ZAGOSPODAROWANIA TERENU	32
5.	ŚRODOWISKO NATURALNE	34
5.1.	POŁOŻENIE FIZYCZNOGEOGRAFICZNE	34
5.2.	ZASOBY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO	34
5.2.1	Budowa geologiczna	34
5.2.2	Rzeźba terenu	36
5.2.3	Klimat lokalny i waloryzacja klimatyczna	37
5.2.4	Warunki hydrogeologiczne	38
5.2.5	Wody powierzchniowe	39
5.2.6	Gleby	40
5.2.7	Bioróżnorodność szaty roślinnej i fauny	41
5.3.	ZAGROŻENIA	46
5.3.1	Zagrożenia naturalne	46
5.3.1.1.	Zagrożenia ruchami masowymi	46
5.3.1.2.	Zagrożenia powodziowe	48
5.3.2	Zagrożenia antropogeniczne	49
5.3.2.1.	Zanieczyszczenie atmosfery i degradacja klimatu lokalnego	49
5.3.2.2.	Zagrożenia wód powierzchniowych i podziemnych	50
5.3.2.3.	Zagrożenia pokrywy glebowo-roślinnej	51
5.3.2.4.	Zagrożenia środowiska przez hałas	52
5.3.2.5.	Pola elektromagnetyczne	53
5.4.	TERENY I OBIEKTY CHRONIONE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH	53
5.4.1	Obszary chronionego krajobrazu	53
5.4.2	Obszar sieci ekologicznej Natura 2000	53
5.4.3	Pomniki przyrody	54
5.4.4	Użytek ekologiczny	55
5.4.5	Lasy ochronne	55
5.4.6	Ochrona gatunkowa	56
5.4.7	Korytarz ekologiczny	60
5.4.8	Gleby chronione	61

5.4.9	Surowce naturalne.....	61
6.	DIAGNOZA I UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZASOBÓW I STANU ŚRODOWISKA NATURALNEGO	63
7.	DZIEDZICTWO KULTUROWE, ZABYTKI I DOBRA KULTURY WSPÓŁCZESNEJ.....	70
7.1.	ZASOBY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ICH STAN ZACHOWANIA	70
7.1.1	Rys historyczny gminy	70
7.1.2	Zasoby kulturowe gminy Rzezawa.....	72
7.1.2.1.	Obiekty wpisane do rejestru zabytków i ewidencji zabytków	72
7.1.2.2.	Zabytkowe cmentarze.....	96
7.1.2.3.	Stanowiska archeologiczne.....	97
7.1.2.4.	Krajobraz kulturowy.....	106
8.	DIAGNOZA I UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO, ZABYTKÓW I DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ	109
9.	WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW	113
9.1.	LUDNOŚĆ.....	113
9.1.1	Potencjał ludnościowy i jego zmiany	113
9.1.2	Struktura wiekowa ludności	115
9.2.	RYNEK PRACY.....	116
9.2.1	Pracujący w gospodarce narodowej	116
9.2.2	Bezrobocie.....	116
9.3.	MIESZKALNICTWO	119
9.4.	INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA.....	124
9.4.1	Zdrowie i opieka społeczna	124
9.4.2	Oświata i wychowanie.....	126
9.4.3	Kultura	130
9.5.	POZIOM WYPOSAŻENIA I ZASPOKOJENIA W ZAKRESIE USŁUG.....	132
10.	DIAGNOZA I UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WARUNKÓW I JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW:.....	135
11.	SYSTEMY KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ	139
11.1.	KOMUNIKACJA	139
11.1.1	Komunikacja drogowa	139
11.1.2	Komunikacja autobusowa i mikrobusowa.....	142
11.1.3	Komunikacja kolejowa	142
11.2.	INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	143
11.2.1	Zaopatrzenie w wodę.....	143
11.2.2	Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków	143
11.2.3	Gospodarka odpadami	144
11.2.4	Elektroenergetyka.....	146
11.2.5	Zaopatrzenie w gaz.....	146
11.2.6	Odwierci gazu	147
11.2.7	Telekomunikacja.....	147
11.2.8	Ciepłownictwo.....	147
11.2.9	Melioracja i stan regulacji rzek	148
11.2.10	Cmentarnictwo	148
12.	DIAGNOZA I UWARUNKOWANIA ROZWOJU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ.....	150
13.	ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA	155
13.1.	ZAGROŻENIE PRZESTĘPCZOŚCIĄ	155
13.2.	ZAGROŻENIE BEZPIECZEŃSTWA W RUCHU DROGOWYM	155
13.3.	ZAGROŻENIE POŻAROWE I MIEJSCOWE	156
13.4.	ZAGROŻENIE POWODZIOWE.....	157
13.5.	ZAGROŻENIA RUCHAMI MASOWYMI	158

14. DIAGNOZA I UWARUNKOWANIA ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA	159
15. PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ	161
15.1. DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA	161
15.2. ROLNICTWO.....	163
15.2.1 Warunki przyrodnicze	163
15.2.2 Struktura użytkowania gruntów.....	166
15.2.3 Produkcja rolna	167
15.2.4 Struktura agrarna.....	168
15.2.5 Charakterystyka rolnictwa - jako działalności gospodarczej.....	169
15.2.6 Korzystanie z pomocy unijnych	170
15.3. GOSPODARKA LEŚNA	170
15.4. TURYSTYKA I REKREACJA	174
16. DIAGNOZA I UWARUNKOWANIA ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI.....	177
17. STAN PRAWNY GRUNTÓW	183
19. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZADAŃ SŁUŻĄCYCH REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH	185
20. POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU	186

Spis tabel:

Tabela 1. Gmina Rzezawa – podstawowe dane za rok 2009	17
Tabela 2. Struktura użytkowania gruntów.	17
Tabela 3. Zasoby mieszkaniowe	18
Tabela 4. Charakterystyka sołectw gm. Rzezawa.....	23
Tabela 5. Ruch budowlany w latach 2000-2010. (Wg wydanych pozwoleń na budowę)	28
Tabela 6. Użytkowanie gruntów w gminie Rzezawa	30
Tabela 7. Wybrane parametry hydrogeotermalne wód termalnych w otworze wiertniczym w miejscowości Rzezawa.....	39
Tabela 8. Klasyfikacja wskaźników i elementów, jakości wód Gróbkki w punkcie pomiarowym Okulice – Gróbkka w 2009 roku.	50
Tabela 9. Wykaz istniejących pomników w gminie Rzezawa.....	54
Tabela 10. Powierzchnie badawcze i doświadczalne w gminie Rzezawa nadleśnictwo Brzesko.	55
Tabela 11. Chronione gatunki roślin.....	56
Tabela 12: Chronione gatunki zwierząt	57
Tabela 13. Obiekty wpisanych do rejestru zabytków na terenie gminy Rzezawa.....	72
Tabela 14. Wykaz obiektów ujętych w ewidencji zabytków WKZ wg poszczególnych miejscowości (bez obiektów wpisanych do rejestru zabytków).	76
Tabela 15. Struktura substancji zabytkowej gminy Rzezawa – wrzesień 2010 r.....	95
Tabela 16. Stan zachowania obiektów z ewidencji zabytków WKZ, wg sołectw - wrzesień 2010 r. ...	96
Tabela 17. Indeks stanowisk archeologicznych w obszarze gminy Rzezawa wg sołectw.....	97
Tabela 18. Podział chronologiczny punktów osadniczych	104
Tabela 19. Ilość stanowisk archeologiczne wg sołectw w gminie Rzezawa.	104
Tabela 20. Uwarunkowania kulturowe gminy Rzezawa.....	107
Tabela 21. Wskazane działania ochronne.	107
Tabela 22. Rozwój ludności gminy Rzezawa w latach 1998-2009.	113
Tabela 23. Rozwój ludności gminy Rzezawy wg. jednostek osadniczych.	113
Tabela 24. Ruch naturalny ludności gm. Rzezawa	114
Tabela 25. Migracja wewnętrzna – kierunki migracji gm. Rzezawa.....	114
Tabela 26. Struktura wiekowa ludności gm. Rzezawa.	115
Tabela 27. Pracujący w głównym miejscu pracy w latach 2003-2009 r. w gm. Rzezawa.....	116
Tabela 28. Bezrobocie w gminie Rzezawa na przestrzeni lat 2003-2009.	116
Tabela 29. Przestrzenne rozmieszczenie bezrobocia gminy Rzezawa.	117

Tabela 30. Stopa bezrobocia w latach 2003-2009 r. w gm. Rzeszawa.	117
Tabela 31. Bezrobotni według wykształcenia w 2009 r.	118
Tabela 32. Bezrobotni według wieku w 2009 r.	118
Tabela 33. Bezrobotni według stażu pracy w 2009 r.	118
Tabela 34. Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy w 2009 r.	118
Tabela 35. Charakterystyka bezrobotnych.	119
Tabela 36. Charakterystyka zasobów mieszkaniowych gm. Rzeszawa.	119
Tabela 37. Zasoby mieszkaniowe gminy Rzeszawa – struktura wg ilości izb.	120
Tabela 38. Powierzchnia użytkowa mieszkań w gm. Rzeszawa.	120
Tabela 39. Struktura zasobów mieszkaniowych gm. Rzeszawa wg. własności w 2007 r.	120
Tabela 40. Mieszkania zamieszkałe według okresu budowy.	121
Tabela 41. Liczba wniosków o zabudowę mieszkaniową.	123
Tabela 42. Placówki ambulatoryjne opieki zdrowotnej w gm. Rzeszawa.	124
Tabela 43. Ośrodki zdrowia w gm. Rzeszawa.	125
Tabela 44. Apteki w gm. Rzeszawa.	125
Tabela 45. Rodzaje i wielkość pomocy świadczonej przez GOPS w Rzeszawie.	126
Tabela 46. Przedszkola w gm. Rzeszawa w roku szkolnym 2009/2010.	127
Tabela 47. Rozmieszczenie i warunki funkcjonowania placówek szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego w gm. Rzeszawa w roku szkolnym 2009/2010.	128
Tabela 48. Szkolnictwo podstawowe i gimnazjalne podporządkowane organom samorządowym w latach 2004-2009.	129
Tabela 49. Placówki biblioteczne w gm. Rzeszawa i powiecie bocheńskim w 2009 r.	131
Tabela 50. Imprezy kulturalne, zespoły i koła artystyczne w gm. Rzeszawa.	132
Tabela 51. Parametry techniczne dróg powiatowych na terenie gminy Rzeszawa w 2010r.	141
Tabela 52. Średnie dobowe natężenie ruchu na drogach powiatowych – na odcinkach przebiegającym przez gminę Rzeszawa.	141
Tabela 53. Oczyszczalnia typu SBR.	143
Tabela 54. Rodzaje odpadów w zakresie unieszkodliwiania:	145
Tabela 55. Rodzaje w zakresie odzysku:	146
Tabela 56. Urządzenia melioracji wodnych podstawowych na terenie gm. Rzeszawa.	148
Tabela 57. Czynne cmentarze w gm. Rzeszawa.	148
Tabela 58. Zagrożenie przestępczością.	155
Tabela 59. Zagrożenie bezpieczeństwa.	155

Tabela 60. Ujawnione wykroczenia	156
Tabela 61. Zagrożenie pożarowe i miejscowe.	157
Tabela 62. Podmioty gospodarcze na terenie gm. Rzeszawa	161
Tabela 63. Przestrzenne rozmieszczenie podmiotów gospodarczych osób fizycznych w gm. Rzeszawa – 2010 r.	161
Tabela 64. Podmioty gospodarki narodowej według wybranych sekcji PKD w gm. Rzeszawa.	162
Tabela 65. Struktura podmiotów gospodarki narodowej według wybranych sekcji PKD w gm. Rzeszawa i powiecie bocheńskim 2009 r.	162
Tabela 66. Waloryzacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej gminy Rzeszawa.....	164
Tabela 67. Waloryzacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej gminy Rzeszawa	164
Tabela 68. Klasyfikacja bonitacyjna użytków rolnych w gm. Rzeszawa.	165
Tabela 69. Struktura użytków rolnych wg klas bonitacyjnych w poszczególnych miejscowościach gminy Rzeszawa.	165
Tabela 70. Struktura użytkowania gruntów	166
Tabela 71. Struktura użytków rolnych w gminie Rzeszawa.	166
Tabela 72. Struktura użytków rolnych w poszczególnych sołectwach gminy Rzeszawa.	167
Tabela 73. Struktura upraw w gminie Rzeszawa.	167
Tabela 74. Zwierzęta gospodarskie oraz gospodarstwa utrzymujące zwierzęta wg pogłowia w gminie Rzeszawa	168
Tabela 75. Struktura gospodarstw rolnych	168
Tabela 76. Udział gospodarstw w podziale na cel produkcji rolniczej	169
Tabela 77. Udział gospodarstw wg struktury dochodów [%]	169
Tabela 78. Struktura lasów w gminie Rzeszawa.....	170
Tabela 79. Przestrzenne rozmieszczenie lasów wg sołectw	171
Tabela 80. Pozyskiwanie drewna [m ³]	172
Tabela 81. Powierzchnia gruntów nieleśnych w gminie Rzeszawa przeznaczonych do zalesienia w latach 2000-2009	172

Spis Rysunków

Rysunek 1. Położenie gminy Rzeszawa na tle powiatu bocheńskiego.	15
Rysunek 2. Podział gminy Rzeszawa na sołectwa.	16
Rysunek 3. Gęstość zaludnienia (osoby /km ²) w 2009 r.	24
Rysunek 4. Uwarunkowania kulturowe gminy Rzeszawa.	112
Rysunek 5. Wyposażenie w infrastrukturę społeczną.	134
Rysunek 6. Rozkład sieci drogowej	140

Spis Fotografii

Fot. 1 Tereny podmokłe Krzeczów (Fot. M. Rydzik)	25
--	----

Fot. 2 Układ ulicowy: Jodłówka	26
Fot. 3 Układ wielodrożny: Krzeczów, Ostrów Królewski, Okulice.	26
Fot. 4 Oczko wodne Buczków (Fot. M. Rydzik).....	27
Fot. 5 Krajobraz Podgórze Bocheńskiego z drugoplanowym widokiem progu Pogórze Wiśnickiego (Fot. M. Rydzik)	36
Fot. 6 Wyrwa powstała w Łazach (Fot. K. Fastnacht-Kundzierewicz)	48
Fot. 7 Osuwisko w Łazach zburzyło stodołę (Fot. K. Fastnacht-Kundzierewicz).....	48
Fot. 8 Uszkodzone ogrodzenie po powodzi w 2010 r. Powstało zagrożenie dla budynku mieszkalnego (Fot. K. Fastnacht-Kundzierewicz)	48
Fot. 9 Uszkodzone brzegi rzeki koło mostu na Gróbcu w Rzezawie (Fot. K. Fastnacht-Kundzierewicz) ...	48
Fot. 10 Nieuregulowane koryto rzeki w Łazach, teren zalany w maju 2010. (Fot. M. Rydzik).....	49
Fot. 11 Wąwóz w Łazach (Fot. K. Fastnacht-Kundzierewicz).....	65
Fot. 12 Wąwóz w Łazach (Fot. K. Fastnacht-Kundzierewicz).....	65
Fot. 13 Kościół parafialny p.w. Świętej Trójcy i Świętego Leopolda w Rzezawie (fot. M. Podlowski) ...	72
Fot. 14 Dzwonnica drewniana przy kościele parafialnym w Okulicach (fot. R. Gevorgyan)	73
Fot. 15 Obórka w zagrodzie nr 106 w Borku (Fot. R. Gevorgyan)	73
Fot. 16 Dom w zagrodzie nr 106 w Borku (Fot. R. Gevorgyan)	73
Fot. 17 Dom w miejscu chaty nr 181 w Borku (Fot. R. Gevorgyan)	74
Fot. 18 Chałupa nr 98 w Jodłówce (Fot. R. Gevorgyan)	74
Fot. 19 Cmentarz wojenny z okresu I wojny światowej w Bratucicach (Fot. R. Gevorgyan)	75
Fot. 20 Cmentarz wojenny z okresu I wojny światowej w Krzeczowie (Fot. R. Gevorgyan).....	75
Fot. 20 Układ domów zwróconych szczytami do drogi – Borek. (Fot. R. Gevorgyan).....	93
Fot. 21 Frontowe ustawienie domów w Bratucicach. (Fot. R. Gevorgyan)	93
Fot. 22 Chałupa w Krzeczowie. (Fot. R. Gevorgyan).....	94
Fot. 23 Chałupa w Jodłówce. (Fot. R. Gevorgyan)	94
Fot. 23 Zagroda w Bratucicach. (Fot. R. Gevorgyan)	94
Fot. 24 Dom w Jodłówce. (Fot. R. Gevorgyan)	94
Fot. 24 Stodoła w Ostrowie Królewskim. (Fot. R. Gevorgyan).....	94
Fot. 25 Stajnia z podcieniem w Bratucicach. (Fot. R. Gevorgyan).....	94
Fot. 26 Cmentarz parafialny w Rzezawie. (Fot. R. Gevorgyan).....	96
Fot. 27 Cmentarz epidemiczny w Jodłówce. (Fot. R. Gevorgyan)	96
Fot. 28. Dom z lat II poł. XX w Łazach (Fot. M. Rydzik).....	121
Fot. 29. Nowa zabudowa w Dąbrówce (Fot. M. Rydzik)	121
Fot. 30. Przykład zabudowy zagrodowej w centralnej części gminy (Fot. M. Rydzik)	121
Fot. 31. Zabudowa drewniana początków XX w. w Jodłówce (Fot. M. Rydzik)	121
Fot. 31. Niszczący dom o cechach zabytkowych w sołectwie Jodłówka (Fot. B. Szwed).....	122
Fot. 32. Zaniebany budynek mieszkalny o cechach zabytkowych w sołectwie Rzezawa (Fot. B. Szwed).....	122
Fot. 33. Przekształcające się w ruinę budynek mieszkalny o cechach zabytkowych w sołectwie Jodłówka (Fot. B. Szwed).....	122
Fot. 34. Niszcząca zagroda o cechach zabytkowych w sołectwie Łazy (Fot. B. Szwed).....	122

Fot. 36 Tereny rolne w Łazach (Fot. M. Rydzik)	174
Fot. 37 Stadnina koni Wiśnicz (Fot. M. Rydzik).....	175

Spis Wykresów

Wykres 1. Procentowy udział powierzchni sołectw Gminy Rzezawa.....	24
Wykres 2. Udział budynków mieszkalnych w sołectwach gm. Rzezawa w latach 2000-2010 wg wydanych pozwolenia budowę.....	29
Wykres 3. Struktura użytkowania gruntów w Gminie Rzezawa	31
Wykres 4. Liczba uczniów uczęszczających do szkół podstawowych.	130
Wykres 5. Udział usług w sołectwach w gm. Rzezawa.	132
Wykres 6. Zbiorcze zestawienie wyposażenia w zakresie usług w gm. Rzezawa.....	133
Wykres 8. Struktura lasów w gm. Rzezawa stan na 2009 r.	171
Wykres 9. Struktura własności gruntów gminy Rzezawa.....	183

WPROWADZENIE

1. WPROWADZENIE

1.1. PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY RZEZAWA

Obowiązek sporządzenia i uchwalenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego wynika z ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (DZ. U. Nr 80, poz. 717 z późn. zm.). Niniejsze opracowanie stanowi realizację uchwały XXXV/201/2010 Rady Gminy Rzezawa z dnia 25 marca 2010 r. o przystąpieniu do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Rzezawa.

1.2. ZAKRES OPRACOWANIA STUDIUM

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest opracowaniem strategicznym dotyczącym gminy Rzezawa w jej granicach administracyjnych.

Niniejsze opracowanie zwane dalej „studium” jest zmianą „Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Rzezawa” przyjętego uchwałą Uchwałą Nr XIX/152/2001 Rady Gminy Rzezawa z dnia 2 lutego 2001 r.

Nowa edycja studium została uchwalona uchwałą Nr XIV/86/2012 Rady Gminy Rzezawa z dnia 16 marca 2012 r.

29 czerwca 2012 r. Rada Gminy Rzezawa podjęła uchwałę Nr XVI/104/2012 w sprawie przystąpienia do sporządzania zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Rzezawa dla wyznaczonego w tej uchwale obszaru „ul. Przemysłowa – Północ”.

Opracowanie niniejsze jest ujednoliconą wersją dokumentu uchwalonego w roku 2012, a następnie zmienionego w zakresie obszaru „ul. Przemysłowa – Północ”.¹

1.3. ZADANIA I CELE STUDIUM

Ustalenia studium nie stanowią prawa miejscowego, są jednak wiążące dla organów gminy przy sporządzaniu planów miejscowych, stanowiąc dokument o charakterze aktu kierownictwa wewnętrznego – zobowiązują władze samorządowe do określonej w nim polityki przestrzennej.

Zmiana Studium Gminy Rzezawa wynika m.in. z potrzeby:

- aktualizacji danych i analiz dotyczących diagnozy stanu istniejącego i uwarunkowań w tym zinwentaryzowanych terenów osuwisk,

¹ tekst w brzmieniu ustalonym uchwałą Nr XXVII/181/2013 Rady Gminy Rzezawa z dnia 29.10.2013 r.

- powiązania autostrady z układem komunikacyjnym niższej kategorii zgodnie z projektem budowlanym autostrady,
- określenie dopuszczalnych zmian w przebiegu granic terenów przewidzianych do zainwestowania w stosunku do systemu ochrony przyrody,
- rozpatrzenia szeregu złożonych wniosków przez mieszkańców i inwestorów, akceptowanych do pozytywnego załatwienia przez władze Gminy, a dotyczące spraw zasadniczych tj. poszerzenia terenów budowlanych bądź inwestycyjnych w miejscach wyposażonych w infrastrukturę oraz gdzie nie narusza się przepisów odrębnych.

Równocześnie przy weryfikacji kierunków rozwoju Gminy, uwzględniono w maksymalnym stopniu ustalenia obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Rzeszawa.

Zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (DZ. U. Nr 80, poz. 717 z późn. zm.), celem studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest określenie polityki przestrzennej gminy, w tym lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego, po uprzednim rozpoznaniu uwarunkowań rozwoju gminy.

W studium:

- uwzględniono uwarunkowania wraz z diagnozą – I część Studium – stosownie do art. 10 ust. 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Charakterystyka dotychczasowego rozwoju gminy Rzeszawa i diagnoza stanu istniejącego, stanowi materiał do uściślenia uwarunkowań rozwoju oraz określenia głównych problemów wymagających rozwiązań,

- określono cele i kierunki zagospodarowania przestrzennego – II część Studium - zgodnie z zawartością art. 10 ust 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

W studium uwzględniono również ustalenia:

- Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego²,
- Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2007 – 2013,
- Strategii Wielofunkcyjnego Rozwoju Obszarów Wiejskich, Kraków 1998 r.
- Opracowania ekofizjograficznego dla gminy Rzeszawa,
- Planu gospodarowania odpadami gm.Rzeszawa na lata 2004 – 2015,
- Planu Ochrony Środowiska gm.Rzeszawa na lata 2004 – 2015.

² Uchwała Nr XV/174/03 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 22 grudnia 2003 r.

1.4. ZAWARTOŚĆ STUDIUM

Projekt studium zawiera³:

- część określającą uwarunkowania, o których mowa w art. 10 ust. 1 ustawy, przedstawioną w formie tekstowej i graficznej; w skład części graficznej wchodzi:
 - rysunek nr 1: „Uwarunkowania” w skali 1:10 000
- część tekstową zawierającą ustalenia określające kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy, o których mowa w art. 10 ust. 2 ustawy,
- uzasadnienie zawierające objaśnienia przyjętych rozwiązań oraz syntezę ustaleń projektu studium,
- rysunek studium przedstawiający w formie graficznej ustalenia, określające kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy, a także granice obszarów, o których mowa w art. 10 ust. 2 ustawy; w skład rysunku wchodzi:
 - rysunek nr 2: „Kierunki” w skali 1:10 000,
 - rysunek nr 3: „Kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej” w skali 1:10 000.

³ Zgodnie z § 4. ust. 1. rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. z dnia 26 maja 2004 r.).

POWIĄZANIA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNE GMINY RZEZAWA

2. ZEWNĘTRZNE POWIĄZANIA FUNKCJONALNO - PRZESTRZENNE

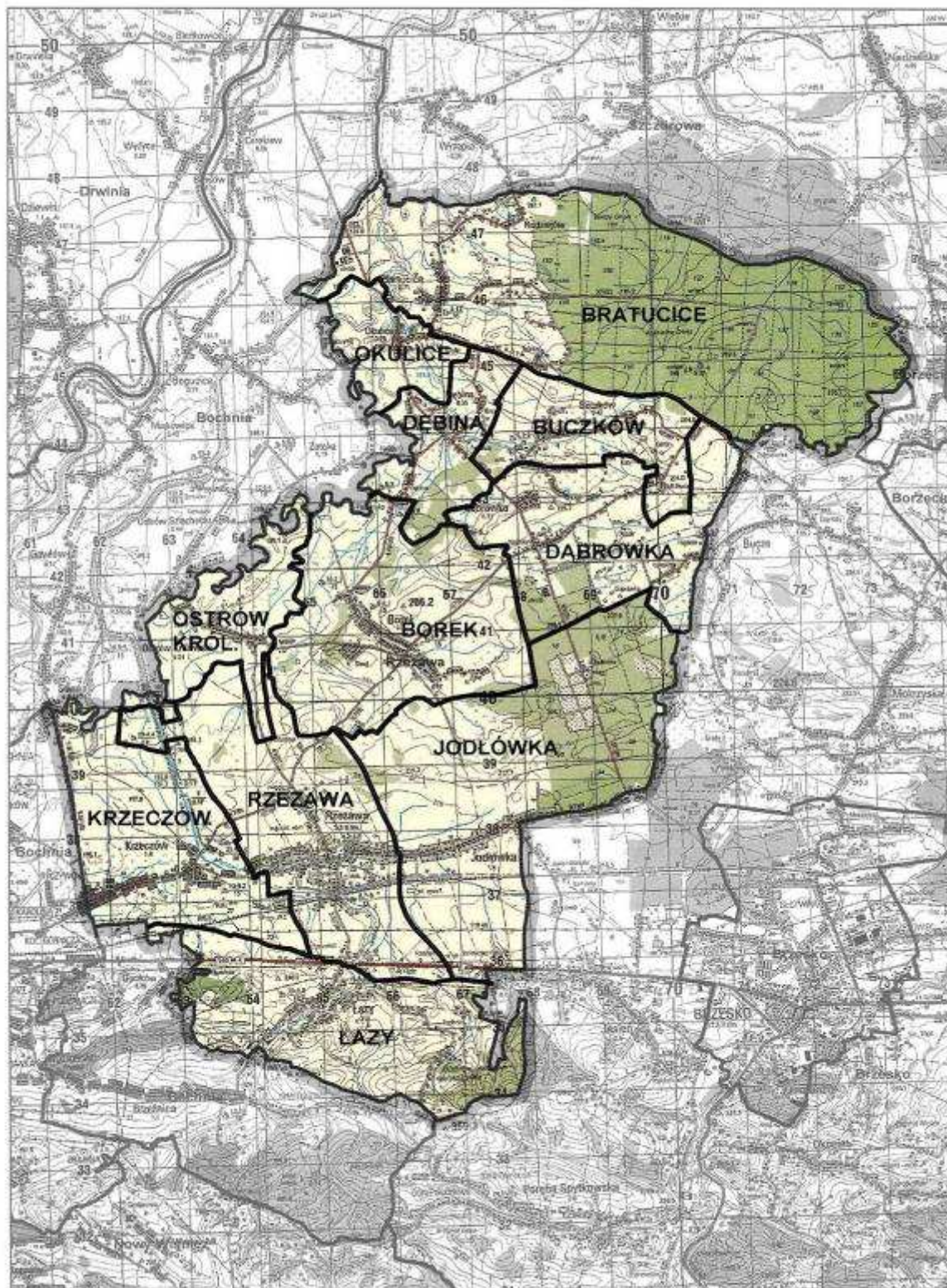
2.1. PODSTAWOWE INFORMACJE I DANE O GMINIE RZEZAWA

Gmina Rzezawa położona jest w granicach województwa małopolskiego, w powiecie bocheńskim.

Rysunek 1. Położenie gminy Rzezawa na tle powiatu bocheńskiego.

W skład jej wchodzi wsie: Borek, Bratucice, Buczków, Dąbrówka, Dębina, Jodłówka, Krzeczów, Łazy, Okulice, Ostrów Królewski i Rzeszawa.

Rysunek 2. Podział gminy Rzeszawa na sołectwa.

Funkcję centrum administracyjno – usługowego dla mieszkańców gminy pełni wieś Rzezawa z siedzibą władz gminnych.

Gmina graniczy z następującymi jednostkami administracyjnymi:

- gm.Bochnia - od zachodu i południa,
- gm. Brzesko – od wschodu,
- gm.Szczurowa w powiecie brzeskim – od północy,
- oraz miastem Bochnia - od zachodu,

Przez południową część gminy na kierunku E-W przebiega droga krajowa nr 4, która jest fragmentem międzynarodowej trasy E40 oraz magistrała kolejowa relacji Kraków – Medyka ze stacją kolejową w Rzezawie.

Tabela 1. Gmina Rzezawa – podstawowe dane za rok 2009

Wyszczególnienie	Gmina Rzezawa	Powiat bocheński	Województwo małopolskie
Powierzchnia (km ²)	86,20*	648,56	15 189
Ludność	10 701	102 181	3 232 780
Gęstość zaludnienia (osób/km ²)	125	158	217
Przyrost naturalny na 1000 M (w ‰)	4,1	3,7	2,2
Stopa bezrobocia (%)	6,6	8,5	6,4
Ludność wieku nieprodukcyjnego na 100 osób wieku produkcyjnego	58	58,5	57,5

Źródło: Dane GUS 2009 r.

*Starostwo Powiatowe w Bochni, (Powierzchnia w rejestrze) stan na 31.08.2010.

W granicach powiatu bocheńskiego gmina Rzezawa jest trzecią gminą pod względem powierzchni oraz liczby ludności. Ludność w liczbie 10 701 osób stanowi 10% ogółu ludności powiatu bocheńskiego i 0,3% ludności województwa małopolskiego. Gęstość zaludnienia w gminie jest mniejsza zarówno od średniej w powiecie jak i województwie. Przyrost naturalny ludności w 2009 r. w wysokości 4,1‰ był wyższy od analogicznego wskaźnika zarówno dla powiatu jak i województwa. Ludność w wieku produkcyjnym stanowi 63,3% ludności gminy. Wskaźnik obciążenia ludności produkcyjnej ludnością nieprodukcyjną wynoszący 58 kształtuje się na zbliżonym poziomie zarówno do powiatu jak i województwa.

Tabela 2. Struktura użytkowania gruntów.

Wyszczególnienie		Gmina Rzezawa
Użytkowanie gruntów [%]:	użytki rolne	65
	Lasy i zadrzewienia	27,8
	pozostałe grunty i nieużytki	7,2
Średnia wielkość indywidualnego gospodarstwa rolnego [ha]		2,1

Źródło: Starostwo Powiatowe w Bochni, (Powierzchnia w rejestrze) stan na 31.08.2010

Struktura użytkowania gruntów wskazuje na rolniczo – leśny charakter gminy. Użytki rolne zajmują 65% powierzchni gminy, wśród których dominują grunty orne – 61%, duży odsetek stanowią także łąki i pastwiska – 36,6%. Lasy i zadrzewienia zajmują 27,8 % powierzchni gminy.

Tabela 3. Zasoby mieszkaniowe.

Wyszczególnienie		Gmina Rzezawa	Powiat bocheński	Województwo małopolskie
Liczba mieszkań		3 020	b.d.	1 058 892
Przeciętna powierzchnia użytkowa na:	1 mieszkanie	87,8	b.d.	74,8
	1 osobę	25	26	24,5
Liczba osób:	1 mieszkanie	3,5	3,4	3,1
	1 izbę	0,8	0,8	0,8

Źródło: Dane GUS 2008 r.

Zasoby mieszkaniowe gminy w ilości 3 020 mieszkań stanowią 0,2% wszystkich zasobów województwa. Średnia powierzchnia użytkowa mieszkania przypadająca na 1 osobę w gminie jest nieznacznie mniejsza od średniej dla powiatu i nieznacznie większa od średniej dla województwa. Średnia liczba osób przypadająca na mieszkanie jest wyższa zarówno w stosunku do powiatu jak i województwa.

2.2. CHARAKTERYSTYKA POWIĄZAŃ FUNKCJONALNO – PRZESTRZENNYCH GMINY RZEWAWA

2.2.1 Powiązania wynikające z naturalnych warunków środowiskowych

Gmina Rzezawa położona jest na granicy Pogórza Bocheńskiego stanowiącego część Kotliny Sandomierskiej oraz Pogórza Wiśnickiego należącego do Pogórza Karpackiego.

Ok. 65 % terenu gminy włączona jest do prawnie chronionych dwóch Obszarów Chronionego Krajobrazu. Część północno - wschodnią gminy obejmuje Bratucicki Obszar Chronionego Krajobrazu (59%), natomiast południowa część znajduje się w Obszarze Chronionego Krajobrazu Wschodniego Pogórza Wiśnickiego (6%).

Głównym celem Obszarów Chronionego Krajobrazu jest ochrona terenów o szczególnym znaczeniu dla kształtowania równowagi ekologicznej, zachowania różnorodności świata przyrody i jego bogactwa, ochrona charakterystycznych cech rodzimego krajobrazu. Obszary te stanowią ważne drogi wymiany informacji genetycznej niezbędnej dla prawidłowego funkcjonowania ekosystemów.

W północno - zachodniej części gminy we wsi Bratucice na pograniczu z gminami Bochnią i Szczurową znajduje się niewielka część obszaru Natura 2000 Doliny rzeki Gróbki PLH120067. Całkowita powierzchnia obszaru wynosi 999,8 ha, z czego na terenie gminy

Rzezawa znalazło się ok. 42 ha, tj. 4,2%. Obszar wyznaczono w oparciu o Dyrektywę Siedliskową, w celu ochrony populacji dwóch gatunków motyli: modraszka teleusia (*Maculinea teleius*), modraszka nausithousa (*Maculinea nausithous*). Siedliskiem chronionych modraszek na wyznaczonym obszarze są niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*). Środowiska te najczęściej znajdują się na obrzeżach ekstensywnie użytkowanych łąk i trzcinowisk.

Funkcjonowanie wyznaczonych Obszarów Chronionego Krajobrazu oraz obszaru Natura 2000, utrwała przyrodnicze powiązania gminy Rzezawa z sąsiednimi gminami.

Powiązania środowiskowe z przyległymi i oddalonymi terenami oprócz przyrody dotyczą również zasobów wodnych i ich jakości, a zwłaszcza rz. Gróbki. Ponieważ istotny wpływ na zasoby i czystość rzeki wywiera działalność gospodarcza prowadzona w obszarach leżących w jej dorzeczu, zachodzi konieczność współpracy gmin dorzecza Gróbki w zakresie ochrony wód przed zanieczyszczeniami.

Eksploatacja złóż gazu ziemnego „Grądy Bocheńskie” usytuowanego na pograniczu z gm. Brzesko, wymaga współpracy i działań koordynacyjnych ze strony zainteresowanych gmin m.in. w zakresie wpływu eksploatacji na środowisko oraz zagospodarowania terenów w wyznaczonym dla złoża obszarze i terenie górniczym.

2.2.2 Powiązania w zakresie infrastruktury technicznej

Powiązania infrastrukturalne obszaru gminy z terenami sąsiednimi dotyczą, przebiegu magistralnych sieci elektroenergetycznych i gazowych oraz powiązań układu energetycznego i gazowniczego gminy Rzezawa z sąsiednimi terenami poprzez:

- **linię elektroenergetyczną wysokiego napięcia 110 kV relacji Bochnia – Brzesko – Tarnów,**
- **linie elektroenergetyczne średnich napięć 30 i 15 kV** łączące układ energetyczny gminy z układami sąsiednich gmin,
- **gazociągi wysokiego ciśnienia:**
 - ø500 mm relacji Łukanowice – Węgrzce (stary);
 - ø500 mm relacji Łukanowice – Węgrzce (nowy);
 - ø250 mm relacji Łukanowice – rz. Raba;
 - ø250/150 odgałęzienie do kopalni gazu ziemnego Dąbrówka,
 - ø80 mm odgałęzienie do kopalni gazu Grądy Bocheńskie;
 - ø50 mm odgałęzienie do kopalni gazu Borek;
 - ø65 mm odgałęzienie do stacji redukcyjno - pomiarowej w Dąbrówce;
 - ø50 mm odgałęzienie do stacji redukcyjno – pomiarowej w Rzezawie;

➤ **stacje redukcyjno – pomiarowe oraz gazociągi średniego ciśnienia** łączą układ gazowniczy gminy z układami sąsiednich gmin.

Ponadto powiązania gminy Rzezawa zakresie infrastruktury występują w zakresie;

- **zaopatrzenia w wodę** – woda dostarczana jest na teren gm. Rzezawa od strony zachodniej magistralą wodociagową Ø 400 mm z ujęcia wody na rz. Rabie w rejonie Chodenic oraz od stron wschodniej magistralą Ø 315 z ujęcia wody na rz. Dunajec w Zbylitowskiej Górze,
- **kanalizacji** – kanalizacja sanitarna z miejscowości: Rzezawa, Krzeczów, Jodłówka i Łazy, w ramach programu „Aglomeracji Bochnia Miasto” utworzonej w 2006 r. włączona jest w system kanalizacji miasta, a ścieki kierowane są do oczyszczalni ścieków w Bochni.

2.2.3 Powiązania komunikacyjne

Droga krajowa nr 4 stanowiąca fragment drogi międzynarodowej E40, przebiega przez południową część gminy i zapewnia połączenie z takimi miastami jak Kraków – Tarnów – Przemyśl. Droga krajowa nr 4 na odcinku biegnącym przez gminę Rzezawa, stanowi również odcinek drogi krajowej nr 75. Gmina Rzezawa nie posiada żadnych dróg wojewódzkich.

Łączność z sąsiednimi gminami oraz połączenie z drogą nr 4 zapewnia sieć dróg powiatowych:

- droga nr 1428K – Bochnia – Niedzielska,
- droga nr 1424K – Bochnia – Ujście Solne- Baczków,
- droga nr 1435K – Cerekiew – Brzesko,
- droga nr 1442K – Krzeczów – Grądy,
- droga nr 2087K – Rzezawa – Brzeźnica,
- droga nr 2090K – Ostrów Królewski – Borek,
- droga nr 2094K – Wrzępia – Okulice.

Również przez południową część gminy Rzezawa przebiega zelektryfikowana linia kolejowa nr 091 relacji Kraków – Medyka. Jest to linia pasażersko – towarowa ze stacją kolejową we wsi Rzezawa. Linia kolejowa stanowi dodatkowe połączenie gminy z pozostałą częścią kraju.

2.2.4 Związki z ośrodkami o określonych dominujących funkcjach, mających wpływ na gminę

Według Planu Zagospodarowania Województwa Małopolskiego gminę Rzezawa obejmuje Krakowski Obszar Metropolitalny. Obszar ten został utworzony dla utrzymania i podnoszenia rangi i konkurencyjności regionu oraz województwa małopolskiego na arenie krajowej i międzynarodowej.

W hierarchii systemu osadniczego województwa małopolskiego ośrodek gminny Rzezawa zakwalifikowano do ośrodków lokalnych.

Powiązania gminy z Krakowem, jako ośrodkiem wojewódzkim ponadregionalnym – występują głównie w obszarach:

- wojewódzkiej administracji samorządowej i rządowej;
- wysokospecjalistycznych usług publicznych (kliniki, wyższe uczelnie, placówki kultury).

Z racji przynależności do powiatu bocheńskiego, gmina posiada ściśle związki w zakresie:

- usług samorządowej administracji szczebla powiatowego, leczenia zamkniętego, kultury, usług komercyjnych, szkolnictwa ponadgimnazjalnego i wyższego,
- zatrudnienia – mieszkańcy gminy Rzezawa znajdują zatrudnienie poza granicami gminy m.in. w Bochni.

Z Tarnowem stanowiącym ośrodek regionalny w systemie osadniczym województwa, powiązania występują głównie w zakresie obsługi świadczonej przez Oddział Miejsowy Urzędu Wojewódzkiego oraz szkolnictwa wyższego.

Lokalne powiązania z m.Brzeskiem, dotyczą przede wszystkim usług leczenia zamkniętego oraz szkolnictwa ponadgimnazjalnego i usług komercyjnych.

DIAGNOZA STANU ISTNIEJĄCEGO I UWARUNKOWANIA

3. PRZEZNACZENIE, ZAGOSPODAROWANIE I UŻYTKOWANIE TERENU

3.1. Przeznaczenie terenu

Gmina posiada obowiązujący dokument planistyczny „*Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Rzezawa*” uchwalony uchwałą Nr XIX/152/2001 Rady Gminy Rzezawa z dnia 2 lutego 2001 r.

Zagospodarowanie terenu następuje w sposób zgodny z obowiązującym *Miejscowym Planem Zagospodarowania Gminy Rzezawa* uchwalonym uchwałą Nr XIII/81/04 Rady Gminy Rzezawa z dnia 6 lutego 2004 r. wraz z jego zmianami tj.:

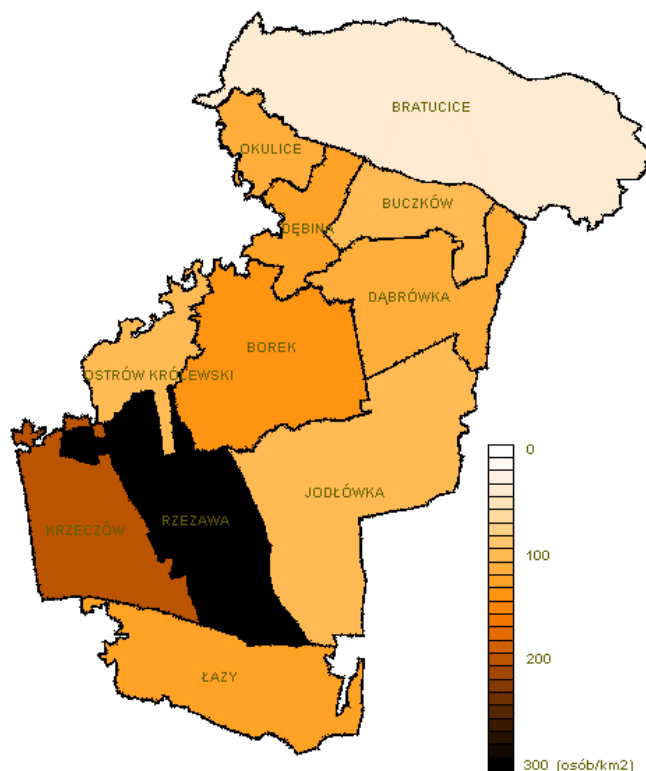
- *Zmianą MPZP Gminy Rzezawa we wsi Borek* - uchwała Nr XXXI/194/06 Rady Gminy Rzezawa z dnia 10 lutego 2006 r.,
- *Zmianą MPZP Gminy Rzezawa we wsiach Rzezawa i Łazy* - uchwała Nr X/55/07 Rady Gminy Rzezawa z dnia 21 listopada 2007 r.,
- *Zmianą MPZP Gminy Rzezawa we wsi Krzeczów* – uchwała Nr XIII/82/08 Rady Gminy Rzezawa z dnia 15 lutego 2008 r.,
- *Zmianą MPZP Gminy Rzezawa ustaleń uchwały w zakresie warunków lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko* - uchwała Nr XXVI/160/09 Rady Gminy Rzezawa z dnia 29 lipca 2009 r.

3.2. Zagospodarowanie terenu - sieć osadnicza

Sieć osadniczą gminy Rzezawa tworzy 11 sołectw.

Tabela 4. Charakterystyka sołectw gm. Rzezawa.

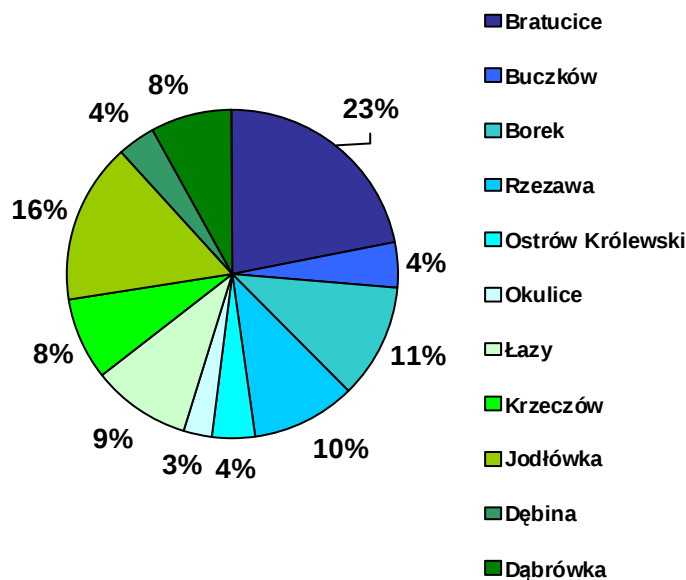
Lp.	Nazwa sołectwa	Powierzchnia w ha	%	Liczba ludności	%	Liczba domów	%	Średnia gęstość zaludnienia M/km ²
1.	Borek	952,1	11,0	1333	12,4	287	12,1	140
2.	Bratucice	1892,5	21,9	678	6,3	161	6,8	36
3.	Buczków	379,6	4,6	384	3,6	85	3,6	101
4.	Dąbrówka	706,2	8,1	749	7,0	172	7,2	105
5.	Dębina	311,4	3,6	377	3,5	82	3,4	121
6.	Jodłówka	1341,3	15,6	1388	12,9	304	12,8	103
7.	Krzeczów	717,5	8,3	1471	13,7	338	14,2	205
8.	Łazy	817,0	9,5	1058	9,8	211	8,9	129
9.	Okulice	240,2	2,8	279	2,6	68	2,8	116
10.	Ostrów Królewski	358,1	4,1	356	3,3	78	3,3	99
11.	Rzezawa	904,1	10,5	2678	24,9	594	24,9	297
	razem	8620,0	100,0	10751	100,0	2380	100,0	125

Koncentracja ludności w obszarze gminy ma miejsce w 2-ch sołectwach Rzezawie i Krzeczowie o gęstości zaludnienia >200 osób/km². W pozostałych sołectwach średnia gęstość zaludnienia kształtuje się w granicach 100 - 140 osób /km², za wyjątkiem Bratucic o najmniejszym zagęszczeniu wynoszącym 36 osób/k²

Rysunek 3. Gęstość zaludnienia (osoby /km²) w 2009 r.

Źródło: Starostwo powiatowe w Bochni (powierzchnia w rejestrze) stan na 31.08.2010.

Wykres 1. Procentowy udział powierzchni sołectw Gminy Rzezawa

W sieci osadniczej wyróżnia się miejscowość Rzezawa, siedziba władz administracyjnych gminy, której główną funkcją jest obsługa mieszkańców sołectw wchodzących w jej skład. Pod względem obszarowym dominuje wieś Bratucice zajmując ok.22% powierzchni gminy,

natomiast ludnościowym Rzezawa skupiająca ok. 25% jej mieszkańców. Najmniejszymi obszarowo jak i ludnościowo wsiami są: Okulice, Dębina, Ostrów Królewski i Buczków.

3.2.1 Charakterystyka ogólna jednostek osadniczych.

Fot. 1 Tereny podmokłe Krzeczów (Fot. M. Rydzik)

Istotnym elementem uwarunkowania rozwoju sieci osadniczej jest ukształtowanie terenu i przydatność gruntu pod zabudowę. Obszar w północnej i środkowej części gminy o mało zróżnicowanej rzeźbie terenu sprzyja rozwojowi układów osadniczych, pozwalając również na rozproszenie zabudowy. Ograniczeniem dla osadnictwa jest tu jednak występowanie terenów o niskim zaleganiu wód gruntowych i znacznych powierzchni podmokłych. Południowa części gminy -

sołectwo Łazy, posiada urozmaiconą rzeźbę terenu. Tereny o dużych spadkach oraz zagrożone ruchami masowymi nieprzydatne są dla potrzeb osadnictwa.

Spośród wsi największa koncentracja zabudowy występuje w Rzezawie. Na rozwój tej jednostki ma wpływ bliskość m.Bochni oraz usytuowanie przy ważnej dla regionu trasie komunikacyjnej – drodze powiatowej Bochnia – Brzesko. Sołectwo Rzezawa przechodzi swoim układem osadniczym do zespołów zabudowy sołectw Jodłówka na wschodzie i Krzeczów na zachodzie, tworząc tym samym pasmowy układ osadniczy. W północnej równinnej części gminy tworzą się bardziej rozłożyste układy osadnicze z zabudową przysiółkową i rozproszoną. Układy zabudowy sołectw, wypełniają tereny rolniczej i leśnej przestrzeni.

Według typologii fizjonomicznej wsie gminy zaliczono do:

- **ulicówki** – Borek, Dębina i Jodłówka,
- **ulicówki z przysiółkami** – Bratucice, Dąbrówka, Łazy i Rzezawa,
- **wielodrożnic** – Krzeczów, Okulice i Ostrów Królewski,
- o zabudowie rozproszonej – Buczków.

Fot. 2 Układ ulicowy: Jodłówka
Źródło: Jodłówka (geoportal.gov.pl)

Przeważająca część jednostek osadniczych posiada układ ulicówek w tym z przysiółkami, natomiast trzy wsie Krzeczów, Okulice i Ostrów Królewski - układ wielodrożny oraz jedna wieś Buczków zabudowę rozproszoną. Najbardziej skoncentrowanymi jednostkami osadniczymi są: Rzezawa, Jodłówka, Krzeczów, Borek. Generalnie w części południowej gminy występuje silniej rozwinięta sieć osadnicza niż w północnej. W większym stopniu rozwinięta jest również zabudowa mieszkalno-usługowa jak również infrastruktura komunikacyjna i techniczna. W północnej części gminy zwiększającymi atrakcyjność jednostek osadniczych są kompleksy leśne.

Fot. 3 Układ wielodrożny: Krzeczów, Ostrów Królewski, Okulice.
Źródło: Krzeczów (geoportal.gov.pl)

Fot. 4 Oczko wodne Buczków (Fot. M. Rydzik)

Wsie gminy charakteryzuje dominacja zabudowy zagrodowej z wyjątkiem miejscowości Rzezawa, która posiada ok. 60% zabudowy jednorodzinnej. Poza Rzezawą ok. 40-50% zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w stosunku do ogółu zabudowy, występuje w Krzeczowie, Borku i Łazach. W Rzezawie powstają nowe osiedla zabudowy jednorodzinnej podobnie jak w Borku i Krzeczowie. Jest to zwarta zabudowa mieszkaniowa osiedlowa z zabudową szeregową i bliźniaczą. W miejscowościach Łazy i Jodłówka występuje zabudowa wielorodzinna. Są to jednak pojedyncze budynki, stanowiące marginalny odsetek w zabudowie.

Obiekty obecnie budowane, to przede wszystkim jednorodzinne budynki mieszkalne. Zdecydowanie rzadziej spotyka się nowe budynki mieszkalne w zabudowie zagrodowej.

3.2.2 Ocena rozwoju osadnictwa

Tabela 5. Ruch budowlany w latach 2000-2010. (Wg wydanych pozwoleń na budowę)

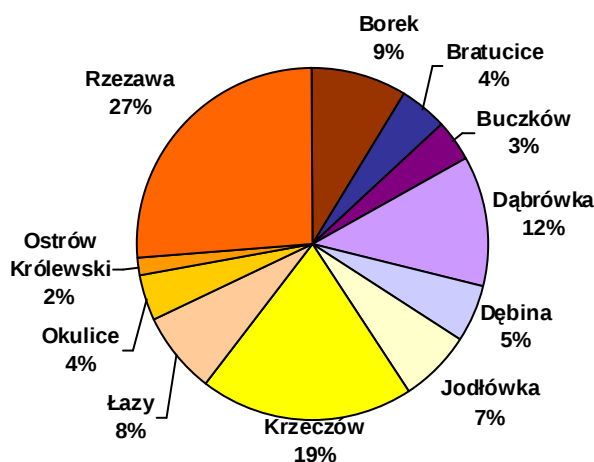
Nr	Miejscowość	2000		2001		2002		2003		2004		2005		2006		2007		2008		2009		2010		Suma bud. jednorod.	Suma poz. budynków	Suma budynków
		2	1	3	1	0	3	0	2	4	1	0	0	1	2	5	7	14	7	2	0	3	1	34	25	59
1.	Borek	2	1	3	1	0	2	2	1	1	1	1	1	0	0	4	0	4	0	0	0	0	0	17	5	22
2.	Bratucice	2	0	1	0	2	2	2	1	1	1	1	1	0	0	4	0	4	0	0	0	0	0	17	5	22
3.	Buczków	1	0	1	0	0	0	1	0	2	1	0	0	0	0	3	0	3	5	0	0	2	1	13	7	20
4.	Dąbrówka	4	1	2	1	3	2	4	5	4	1	3	0	2	1	7	5	5	2	9	3	3	2	46	20	69
5.	Dębina	3	2	1	0	1	3	2	2	1	0	2	2	1	0	2	1	5	3	2	1	0	0	20	14	34
6.	Jodłówka	1	3	3	0	1	1	2	1	1	0	1	0	3	1	3	0	5	1	2	2	3	0	25	9	34
7.	Krzeczów	4	5	2	0	1	1	6	3	2	1	6	1	8	0	5	1	14	3	12	1	14	0	74	16	90
8.	Łazy	5	2	4	2	2	1	0	0	3	0	0	0	1	2	2	0	6	1	2	1	4	0	29	9	38
9.	Okulice	0	0	2	1	1	1	2	0	0	0	0	0	1	0	2	1	2	0	1	0	4	1	15	4	19
10.	Ost. Królew.	2	1	1	0	0	0	1	0	0	2	1	0	0	0	1	0	1	1	0	0	0	0	7	4	11
11.	Rzezawa	13	7	13	4	5	3	8	8	5	2	5	6	7	5	11	3	23	6	6	2	4	1	100	47	147
Suma		37	22	33	9	16	17	28	22	23	9	19	10	24	11	45	18	82	29	36	10	37	6	380	163	543
Suma		59		42		33		50		32		29		35		63		111		46		43				

Źródło: Urząd Gminy Rzezawa

 budynek jednorodzinny

 garaż, budynek gospodarczy, hala, budynek inwentarski, budynek usługowy,

* rok 2010 do 30.09.10

Wykres 2. Udział budynków mieszkalnych w sołectwach gm. Rzezawa w latach 2000-2010 wg wydanych pozwolenia budowę.

W latach 2000-2010 łącznie wydano 543 pozwoleń na budowę w tym dla obiektów mieszkalnych 380. Pozostałe pozwolenia w liczbie 163 dotyczyły; budynków gospodarczych, inwentarskich oraz usługowych, garaży. Najwięcej pozwoleń na budowę, bo 111 wydano w 2008.

Rozwój budownictwa w poszczególnych miejscowościach jest zróżnicowany. Intensywny ruch budowlany miał miejsce w : Rzezawie, Krzeczowie, Dąbrówce i Borku gdzie łącznie wydano 365 pozwoleń na budowę, co stanowi ok. 67% ogółu wydanych pozwoleń w analizowanym okresie. Najmniejszy ruch budowlany odnotowano w Ostrowie Królewskim i Buczkowie.

Zatem najszybciej rozwijającymi się jednostkami osadniczymi są obecnie Rzezawa i Krzeczów. Równocześnie z inwentaryzacji obiektów zabytkowych wynika, że najwięcej budynków zabudowy mieszkaniowej i gospodarczej ujętych w Ewidencji Zabytków zostało wyburzonych w miejscowościach; Bratucice, Rzezawa oraz Jodłówka, co świadczy o wymianie zabudowy starej na nową, a równocześnie utracie cennych obiektów tradycyjnej zabudowy regionalnej.

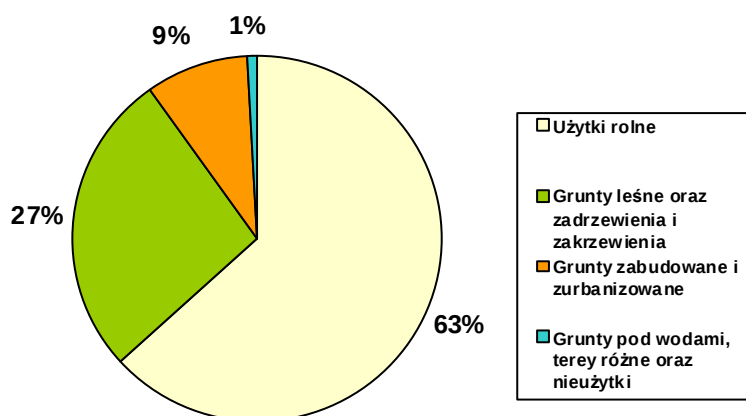
3.3. Struktura użytkowania gruntów

Tabela 6. Użytkowanie gruntów w gminie Rzezawa

Użytkowanie gruntów	Powierzchnia w [ha]											
	Bratucice	Buczków	Borek	Rzezawa	Ostrów Królewski	Okulice	Łazy	Krzeczów	Jodłówka	Dębina	Dąbrówka	Suma
Użytki rolne	539,2	162,3	420,8	660,5	215,6	139,6	437,4	637,5	715,4	225	542,4	5600,7
• Grunty orne	327,6	159	327,6	615,4	204,2	131,4	405,4	301,5	480,5	75,5	316,3	3415,9
• Sady	1,5	1,1	9,4	13,9	4,5	2	25,1	10,4	4,3	0,4	0,6	73
• Łąki trwałe	157	89,2	166,8	81,9	48,2	69,1	125,8	272,2	183,1	82,4	176,6	1453,3
• Pastwiska trwałe	47,4	69,5	136,2	39,9	69,9	11,6	32	43,7	44,5	62,8	43,9	601,3
• Grunty pod stawami	0	0	0	0	0	0,4	1,1	0	0	0	0	1,5
• Grunty pod rowami	5,8	2,2	12,3	3,8	5,9	3,5	0,5	9,6	3	3,9	5,1	55,7
Grunty leśne oraz zadrzewienia i zakrzewienia	1272,1	28,7	153,5	37,7	3,2	0,3	172,7	3,1	548,4	54,8	119,8	2394,1
• Lasy	1265,2	25,8	135,8	32,5	0,8	0	168,8	2,3	542,7	54,2	11,2	2339,4
• Gr. Zadrzewione i zakrzewione	6,9	2,9	17,7	5,1	2,4	0,3	3,8	0,8	5,7	0,5	8,6	54,7
Grunty zabudowane i zurbanizowane	68,1	28,4	68,9	96,3	19,8	18,5	50,8	59,9	75,1	24	42,7	552,4
• Tereny mieszkaniowe	33,5	15,7	32,4	53,4	10	8,8	24,6	33,6	36,6	11	26,5	285,9
• Tereny przemysłowe	0	0	2,8	1,6	0	0	0	0	0	0	0	4,4
• Inne tereny zabudowane	0,3	0,6	3,3	4,6	0,2	0,8	0,9	0,6	0,6	2,6	1,3	15,8
• Zurbanizowane tereny niezabudowane	0	0	3,3	0,5	0	0	0	0	0	0	0	3,8
• Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe	0	0	2,9	2,3	0,8	1,7	0	0	0,9	0	0	8,6
• Tereny komunikacyjne	34,33	12,1	24,2	31	8,8	7,1	25,3	25,7	37,1	10,4	15	234
• Drogi	34,3	12,1	24,2	26,3	8,8	7,1	22,9	19,7	24,2	10,4	15	205,1

• Tereny kolejowe	0	0	0	7,7	0	0	2,3	6	12,8	0	0	28,8
• Inne tereny komunikacyjne	0	0	0	0	0	0	0,1	0	0	0	0	0,2
Grunty pod wodami-powierzchniami płynącymi	2,3	0	0	0	0	1,2	2,5	15,5	1,5	1,2	0	38,4
Grunty pod wodami płynącymi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Nie użytki	9	1,5	6,1	0	0,5	2,4	0,9	1,6	0,8	6,4	1,1	31,8
tereny różne	1,1	0	0	0	0,9	0	0,3	0	0	0	0,1	2,7
Suma	1892,6	379,7	952,1	904,1	358,1	240,2	817	717,6	1341,3	311,4	706,2	8620,1

Źródło: Starostwo Powiatowe w Bochni, (Powierzchnia w rejestrze) stan na 31.08.2010.

Wykres 3. Struktura użytkowania gruntów w Gminie Rzezawa

W strukturze użytkowania gruntów największą powierzchnię zajmują użytki rolne 63% oraz grunty leśne z zadrzewieniami i zakrzewieniami 27%. Grunty zabudowane i zurbanizowane oraz pozostałe tereny stanowią 10% ogólnej powierzchni w gminie.

4. DIAGNOZA I UWARUNKOWANIA ROZWOJU OSADNICTWA I ZAGOSPODAROWANIA TERENU

- Uwarunkowaniem rozwoju sieci osadniczej jest m.in. ukształtowanie terenu i przydatność gruntu pod zabudowę. Obszar w północnej i środkowej części gminy o mało zróżnicowanej rzeźbie terenu sprzyja rozwojowi układów osadniczych, pozwalając również na rozproszenie zabudowy. Ograniczeniem dla osadnictwa jest tu jednak występowanie terenów o niskim zaleganiu wód gruntowych i znacznych powierzchni podmokłych. W południowej części gminy o urozmaiconej rzeźbie, tereny o dużych spadkach oraz zagrożone ruchami masowymi są nieprzydatne dla potrzeb osadnictwa.
- Istotnym elementem rozwoju przestrzennego gm. Rzezawa jest osadnictwo wiejskie charakteryzujące się zabudową rozwiniętą głównie wzdłuż dróg w formie ulicówek lub wielodrożnic, w części północnej z licznymi przysiółkami oraz zabudową rozproszoną. Rozproszenie zabudowy jest zjawiskiem niekorzystnym, ze względu na aspekty ekonomiczne i ochronę środowiska. Tego typu zabudowa utrudnia i podnosi koszty wyposażenia terenu w infrastrukturę techniczną, a także powoduje iż część zabudowy rozproszonej – znacznie oddalonej od kompleksów osadniczych, a tym samym od ciągów infrastruktury, ze względów ekonomicznych musi posiadać indywidualne rozwiązania.
- Zabudowa w obszarze gminy wymaga porządkowania poprzez zaniechanie lokalizacji nowych zagród w rozproszeniu oraz zakaz odtwarzania siedlisk rozproszonych o złym stanie technicznym. Rozwój przestrzenny organizmów wiejskich winien odbywać się na zasadzie kontynuacji i uzupełnienia wykształconych układów. Istnieją możliwości terenowe prawidłowego rozwoju wszystkich układów, za wyjątkiem sołectwa Buczków, którego rozproszona zabudowa wymaga koncentracji poprzez wyznaczenie kompleksu zwartego terenu dla jego rozwoju.
- Wsie gminy wyposażone są w urządzenia oraz sieć: energetyczną, gazową i telekomunikacyjną. Sieć wodociągową posiadają wszystkie wsie za wyjątkiem Buczkowa i Dąbrówki natomiast skanalizowanych jest 6 wsi usytuowanych w południowej części gminy. Pełne wyposażenie obszaru w sieć wodociągowo – kanalizacyjną to warunek rozwoju osadnictwa gminy, podniesienia standardów życia mieszkańców oraz ochrony środowiska.
- Gmina posiada dobre skomunikowane wewnętrzne siecią dróg powiatowych i gminnych łączących ośrodek gminny z pozostałymi wsiami oraz poszczególne jednostki osadnicze. Drogi powiatowe także poprzez podłączenie do drogi krajowej nr 4 wpisują gminę w układ drogowy województwa i kraju.

- Wydane decyzje o pozwolenie na budowę w ostatnim 10 – leciu, potwierdzają utrzymanie się tendencji rozwojowej budownictwa w tym mieszkaniowego. Rozwój budownictwa wpływa bezpośrednio na rozwój poszczególnych jednostek osadniczych i ich fizjonomię.
- Zwiększony ruch budowlany oraz liczne wnioski złożone do zmiany Studium o tereny budowlane powodują, iż poszczególne jednostki osadnicze zwiększają swoje potrzeby w zakresie terenów pod zabudowę. Wpływa to na dynamikę zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy.
- Strukturę funkcjonalno – przestrzenną jednostek osadniczych tworzą tereny zabudowy wraz z otaczającymi je terenami otwartymi. Będąca w trakcie budowy autostrada A4 – przecinająca środkową część gminy na kierunku E–W z węzłami komunikacyjnymi w gm. Brzesko oraz w m. Bochna bezpośrednio sąsiadującym z gm. Rzezawa i zjazdem do drogi powiatowej biegnącej zachodnią granicą gminy, wpłynie w istotny sposób na zagospodarowanie tej części obszaru.
- Objęcie ok. 65 % powierzchni gminy Bratucickim Obszarem Chronionego Krajobrazu i Obszarem Chronionego Krajobrazu Wschodniego Pogórza Wiślickiego obliguje do rozwoju przestrzennego osadnictwa w sposób, niezagrażający wartościom przyrody i krajobrazu.
- Ponieważ cały obszar gminy posiada miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w przypadku ujęcia w zmienianym Studium:
 - dodatkowych terenów pod zainwestowanie,
 - zmiany przeznaczenia terenów ujętych w obowiązującym planie,wymagana będzie zmiana miejscowego planu, dla zachowania zgodności jego ustaleń z ustaleniami Studium.

5. ŚRODOWISKO NATURALNE

5.1. Położenie fizycznogeograficzne.

Według Fizycznogeograficznego Podziału Polski dokonanej przez J. Kondrackiego - Gmina Rzezawa leży w:

Mezoregionie: **Region Karpacki**,

Prowincji: **Karpaty Zachodnie wraz z Podkarpaciem Zachodnim i Północnym** (51)

na granicy dwóch jednostek strukturalnych.

Północna część gminy przynależy do:

Podprowincji: **Północne Podkarpacie** (510)

Makroregionu: **Kotlina Sandomierska** (512.4-5)

Mezoregionu: **Podgórze Bocheńskie** (512.42)

południowa do:

Podprowincji: **Zewnętrzne Karpaty Zachodnie** (513)

Makroregionu: **Pogórze Zachodniobeskidzkie** (513.3)

Mezoregionu: **Pogórze Wiśnickie** (513.34)

Granica między podprowincjami przebiega na południe od drogi krajowej E40.

5.2. Zasoby środowiska przyrodniczego.

5.2.1 Budowa geologiczna

Gmina Rzezawa na południu stanowi fragment Karpat Zewnętrznych, natomiast na północy Zapadliska Przedkarpackiego.

Karpaty Zewnętrzne niemal w całości zbudowane są z osadów fliszu karpackiego, powstałych na przełomie kredy i paleogenu. Cechą charakterystyczną skał fliszowych jest naprzemienne ułożenie warstw znacznie różniących się osadów: droboziarnistych – iłowców i mułowców oraz gruboziarnistych – piaskowców. Zróżnicowane osady powstające w różnych częściach zbiornika dały początek dużym jednostkom tektonicznym – płaszczowinom. Część Karpacka gminy leży w obrębie Pogórza Wiśnickiego, w obrębie którego przeważa płaszczowina śląska, zbudowana ze skał piaskowcowo-lupkowych (złożonych ze zlepieńców, piaskowców, mułowców i iłowców). Najstarszym ogniwem płaszczowiny śląskiej w rejonie opracowania są warstwy grodziskie, jako kompleksy piaskowców tkwiących wśród łupków. Powyżej zalegają warstwy Igockie i piaskowce godulskie. Najbardziej rozprzestrzenione są piaskowce istebniańskie, które odsłaniają się

m.in. w rejonie Kobyla. Najmłodszym ogniwem fliszu są wartwy krośnieńskie, pojawiające się w północnej części gminy. Płaszczowiny Karpat Zachodnich nasunięte są od południa na utwory mioceńskie Zapadliska Przedkarpackiego.

Zerodowaną powierzchnię Karpat fliszowych pokrywają utwory czwartorzędowe. W strefie stoków podgórskich Pogórza Wiśnickiego utwory plejstocenu tworzą warstwę pyłów i glin lessopodobnych o miąższości około 3-7 m. Holoceńskie utwory aluwialne o niewielkiej miąższości występują w dolinie Gróbki, natomiast jej dolinki boczne wypełnione są głównie utworami deluwialno-soliflukcyjnymi, z niewielką domieszką piasków i namulów aluwialnych.

Zapadlisko Przedkarpackie wypełnione osadami miocenu rozciąga się pomiędzy pasmem Karpat, a wyżynami środkowej Polski. Wypełniająca je mioceńska pokrywa osadowa związana jest z transgresją morza dolnobadeńskiego, które wkroczyło na zerodowaną powierzchnię zapadliska. Najstarsze utwory mioceńskie stanowią warstwy chodenickie (iły łupkowe), na których spoczywają warstwy grabowieckie o zróżnicowanej litologii (utwory piaszczyste, ilasto- piaszczyste i ilaste). Powyżej, w rejonie Okulic i Bratucic zalegają iły krakowieckie, z wkładkami mułowców i piaskowców. Utwory mioceńskie zostały wraz z osadami Karpat sfałdowane przed czołem nasunięcia górotworu karpackiego i przesunięte ku północy. Podgórze Bocheńskie, zajmujące część Zapadliska, pod względem geologicznym jest sfałdowanym pod wpływem nacisku płaszczowin karpackich solonośnym miocenem, spiętrzoną do wysokości 260-300 m i przykrytą częściowo osadami czwartorzędowymi, w tym lessem. Najmłodsze utwory czwartorzędowe plejstocenne i holocene tworzą tu warstwę o miąższości od 10 do 40 m. Na terenach wyniesionych Przedgórze Bocheńskiego występują utwory plejstocenne – fluwioglacjalne i fluwialne z okresu zlodowacenia południowopolskiego (piaski, żwiry lodowcowe, przemyte gliny zwałowe) odsłaniające się m.in. w rejonie Borku. Miąższość tych utworów jest na ogół niewielka i rzadko przekracza 5 m. Piaski i żwiry wodnolodowcowe o miąższości 2-10 m rozprzestrzeniają się pomiędzy Bratucicami, Borkiem i Biadolinami. Lokalnie utwory są przykryte piaskami eolicznymi tworząc wały wydmore. W obrębie dolin rzecznych i obszarów morfologicznie obniżonych zalegają utwory holocene różnej miąższości. Są to utwory aluwialne, deluwialne i soliflukcyjne. Największa miąższość aluwii występuje w dolinie rzeki Raby w rejonie Ostrowa Królewskiego, Okulic, Bratucic – gdzie pod 2-5 m warstwą mad pylastych i gliniastoilastych zalegają utwory piaszczysto-żwirowe o miąższości 7-8 m. Gliny pylaste, piaski i żwiry występują także w dolinie Gróbki. W rejonie Rzezawy grubość aluwii wynosi około 4-7 m.

5.2.2 Rzeźba terenu

Teren gminy Rzezawy leży w obrębie dwóch jednostek fizyczno-geograficznych: Podgórza Bocheńskiego oraz Pogórza Wiśnickiego. Podziałem między tymi jednostkami jest charakterystyczny próg Podgórza o kilkudziesięciometrowej wysokości. Obszar gminy został ukształtowany głównie w czwartorzędzie przez procesy egzogeniczne, erozję rzeczną, akumulację rzecznią i lodowcową oraz denudację w warunkach zmian klimatu. Na przebieg długookresowych procesów o przewadze akumulacji miały wpływ obniżające lub podnoszące ruchy tektoniczne.

Fot. 5 Krajobraz Podgórza Bocheńskiego z drugoplanowym widokiem progu Pogórza Wiśnickiego (Fot. M. Rydzik)

Podgórze Bocheńskie zajmuje ponad 80% powierzchni gminy. Rzeźbę terenu stanowią łagodne wzniesienia przedzielone dolinami potoków. Wysokości terenu wahają się w granicach 180-220m n.p.m. We wschodniej części - w obrębie Wysoczyzny Szczepanowskiej, występują spadki od 0-5% miejscami do 12%. Elementem rzeźby terenu są niewielkie wały wydmore o wysokości względnej do 7-10m. Obniżenie o szerokości 400–750m, płaskie podmokłe, z licznymi starorzeczami odwadniane przez potok Młynówka (Gróbka), w zachodniej części obszaru stanowi prawdopodobnie dawną strefę przepływu Raby. Środkową i wschodnią część stanowi równina morenowa.

Południowa część gminy wchodząca w skład Pogórza Wiśnickiego charakteryzuje się zróżnicowanym ukształtowaniem terenu. Wzniesienia wahają się na południu od 280-350 m n.p.m. do płaskiego podłoża przedpoła progu położonego na wysokości około 210-240 m n.p.m. Spadki są tu znacznie większe, miejscami sięgają do 23%. Przeważa północna, północno-zachodnia i północno-wschodnia ekspozycja stoków.

Podstawowe formy rzeźby terenu gminy Rzezawa posiadają układ nieregularny i przebiegają z południowego-zachodu na północny-wschód, co jest związane z przebiegiem rzeki Raba.

5.2.3 Klimat lokalny i waloryzacja klimatyczna

Według regionalizacji klimatycznej L. Gumińskiego, nawiązującej do potrzeb rolnictwa, obszar gminy Rzezawa położony jest w obrębie dwóch dzielnic rolniczoklimatycznych: XVI – tarnowskiej (Przedgórze Bocheńskie) i XIX – podkarpackiej (Pogórze Wiśnickie).

Dzielnica Tarnowska - obejmuje zachodnią część Kotliny Sandomierskiej w pasie około 40-50 km na odcinku od Wieliczki do Tarnowa. Charakteryzują ją:

- średnia suma roczna opadów: od 700-500 mm,
- czas trwania pokrywy śnieżnej: 60-75 dni,
- średnia temperatura roczna: 7,5°C-8,0°C,
- okres wegetacyjny trwający ponad 220 dni.

Dzielnica podkarpacka - stanowi pas przejściowy pomiędzy kotlinami pogórkami, a górami z:

- średnią temperaturą roczną 7,5°C-7,8°C,
- sumą opadów przekraczającą 700 mm,
- pokrywą śnieżną zalegającą około 80-90 dni,
- okresem wegetacyjnym trwającym 210-220 dni w roku.

Obszar opracowania pozostaje przez większą część roku pod wpływem powietrza polarno-morskiego i podzwrotnikowo-morskiego (wiatry zachodnie i południowo-zachodnie), mniejszy udział w cyrkulacji ma powietrze kontynentalne (wiatry północne i wschodnie).

Ukształtowanie terenu wywiera pewien wpływ na warunki klimatu lokalnego. Zasadnicze różnice topoklimatyczne występują pomiędzy obszarami wyniesień, a dnami dolin: większe w rejonie pogórkami, mniejsze w obrębie Kotliny Sandomierskiej. Występujące w dolinach inwersje temperatury (bardziej zauważalne w wąskich, słabiej przewietrzanych dolinach Przedgórze) sprzyjają stagnacji chłodnego, często zanieczyszczonego powietrza. Stwarza to mało korzystne warunki dla osadnictwa. Niekorzystny klimat panujący w obrębie terenów najniżej położonych, potęgowany jest przez dużą wilgotność powietrza, z uwagi na płytko występujące zwierciadło wody gruntowe. Korzystne warunki klimatyczne oraz dobre przewietrzanie występuje na terenach wysoczyzn.

5.2.4 Warunki hydrogeologiczne

Gmina należy do dwóch regionów hydrogeologicznych: karpackiego i kotlinowego. Wody podziemne gromadzą się w trzech poziomach wodonośnych; fliszowym, mioceńskim i czwartorzędowym.

Poziom fliszowy – występuje w obszarze położonym w regionie karpackim. Wody typu porowato-szczelinowego zalegają w piaskowcach i zlepieńcach fliszowych. Zwierciadło wody w zbiornikach fliszowych kształtuje się na głębokości od kilku do 20m, a wydajność sięga do 2 m³/h.

Wody tego poziomu wykazują niski stopień mineralizacji, zróżnicowaną twardość i odczyn pH od 5 – 8.

Poziom mioceński – jest horyzontem wykształconym w sposób nieciągły i fragmentaryczny, co wiąże się ze skałami zbiornikowymi, którymi są przeławicenia piaskowców w iłowcach warstw grabowieckich i chodenickich. Wody występują na bardzo zmiennych głębokościach od 20 do 200m.

Wody poziomu trzeciorzędowego zostały zbadane w dwóch otworach wiertniczych w rejonie Dąbrówki i Borku. Wydajność eksploatacyjna maksymalna wynosi odpowiednio 2,4 m³/h i 1,1 m³/h. Depresja sięga 10m w Dąbrówce i 14,5m w Borku, a wysokość ustalonych zwierciadeł wody znajduje się odpowiednio 189,4 m n.p.m. i 163,6 m n.p.m.

Poziom czwartorzędowy – charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem warunków występowania wód podziemnych i zasobności warstw wodonośnych. Występuje w regionie hydrogeologicznym:

- *karpackim* – w gliniasto-piaszczystych pokrywach akumulacyjnych pogórza. Wody tego poziomu występują na znacznej głębokości,
- *kotlinowym* – wody typu porowego występują w utworach żwirowo-piaszczystych teras dolin i pradolin oraz w utworach piaszczysto-ilastych, miejscami lessowych pokrywach wysoczyzn.

Gromadzeniu się wód w utworach czwartorzędowych sprzyja wodoszczelność podległych iłów mioceńskich. W miarę oddalania się od koryt rzek zmniejsza się wodonośność utworów, wskutek wzrastającego zagliniania. Oba poziomy są powszechnie użytkowane. Zwierciadło wód w piaskach i żwirach polodowcowych kształtuje się na głębokości od 2 do 10, natomiast na wysoczyznach na głębokości 2 do 20 m.

W środkowej i północnej części gminy występują obszary płytkiego zalegania wód gruntowych - około 2 m p.p.t.

Na podstawie mapy Geologicznej i Hydrogeologicznej Polski Arkusz Borzęcin wykonanej przez PIG - określono perspektywiczny pod względem zasobności wód, czwartorzędowy poziom wodonośny. Obejmuje on północno - zachodnią część gminy.

Wydajność potencjalna studni wierconych na tym obszarze wynosi $<10\text{m}^3/\text{h}$, miąższość warstwy wodonośnej średnio osiąga 6 m. Woda jest średniej jakości i wymaga prostego uzdatniania. Współczynnik filtracji charakteryzuje się dużą zmiennością wahając się najczęściej od 1, 4 do $35\text{ m}/24\text{h}$. Z uwagi na brak warstwy izolacyjnej, występuje bardzo wysoki stopień zagrożenia wody zanieczyszczeniami. Zasoby dyspozycyjne jednostkowe

W obszarze gminy w utworach mezozoicznych – występują w 3-ch zbiornikach wody geotermalne.

Zbiornik jury środkowej (dogger) - charakteryzuje się niedużą miąższością co umożliwia przypisanie stałej temperatury całemu interwałowi głębokościowemu tego poziomu. Wody zaliczone są do wód niskotemperaturowych ok. 40°C - 50°C o mineralizacji ok. $60\text{g}/\text{dm}^3$.

Zbiornik jury górnej – zalega na całym obszarze gminy. Jest on częścią zbiornika Niecki Miechowskiej. Zasoby geotermalne zbiornika są zasobami niskotemperaturowymi (ok. 35 - 55°C) i występują w warunkach artezyjskich oraz subartezyjskich. Wody typu solanki posiadają mineralizację ok. $30\text{g}/\text{dm}^3$.

Zbiornik górnej kredy (cenoman) - miąższość utworów cenomanu, w których zalega zbiornik wynosi od 40 do 100m. Temperatura wód zbiornika wynosi ok. 35°C - 50°C , mineralizacja ok. $20\text{ g}/\text{dm}^3$ - $80\text{ g}/\text{dm}^3$.

Tabela 7. Wybrane parametry hydrogeotermalne wód termalnych w otworze wiertniczym w miejscowości Rzeszawa.

Stratygrafia zbiornika	Opróbowany interwał	Średnia temperatura złożowa ($^{\circ}\text{C}$)	Średnia głębokość poziomu wodonośnego (m)	Średnia wartość przepływu (m^3/h)	Mineralizacja (g/dm^3)
Jura środkowa	1578-1593	47		1,5	solanka
Jura górna	1330-1350	40	1340	samowypływ	solanka
Górna kreda	1111-1190	35	1150	70 samowypływ	26,6

Źródło: Atlas zbiorników wód geotermalnych Małopolski (na podstawie danych PGNiG S.A., PIG)

Gmina Rzeszawa posiada perspektywiczne obszary wód niskotemperaturowych. Zainteresowanie wodami geotermalnymi wiąże się z możliwością wykorzystania ich do celów ciepłowniczych i rekreacyjnych. Uzyskanie energii ze złóż wymaga szczegółowych badań geologicznych.

5.2.5 Wody powierzchniowe

Gmina Rzeszawa w całości położona jest w zlewni rzeki Gróbki, prawobrzeżnego dopływu Wisły.

Rzeka Gróbka bierze swój początek w gm. Nowy Wiśnicz, w rejonie Lasu Kopalińskiego - w dolnym biegu, do wysokości miejscowości Krzeczów nazywana jest Grabką, od Krzeczowa do Majkowic-Młynówką. Przepływa przez Łazy, Rzezawę i Krzeczów, po czym wkracza w obszar gm. Bochnia, aby w Bratucicach ponownie wpłynąć na teren gminy. Jest ciekim niewielkim, o szerokości koryta do 2-4 m i średnim przepływie 1-2 m³/sek.

W okolicach Bratucic do Gróbki wpadają prawobrzeżne dopływy: Potok Zatocki i Potok Okulicki. Potok Zatocki wypływa z okolic Ostrowa Królewskiego i płynie w większości poza granicami gminy. Potok Okulicki, wypływa w lasach koło Borku i przepływa przez Dębinę, Okulice i Bratucice. Przez teren gminy przepływają również potoki Krzeczowski, Jodłowski oraz Ulga. Zarówno Gróbka, Potok Zatocki jak i Potok Okulicki przyjmują wiele dopływów bez nazwy, o charakterze większych rowów melioracyjnych, dużej zmienności stanów wody w zależności od warunków atmosferycznych.

Rzeka Uszewka i jej dopływy odwadniające wschodnie tereny gm. Rzezawa, wpada do Gróbki w jej dolnym biegu.

Wzdłuż odcinków Gróbki jak i potoków: Ulga, Okulicki, Zatocki wybudowane zostały wały przeciwpowodziowe, których łączna długość w gminie wynosi 16,830 km.

Na obszarze gminy występują akweny wodne o zróżnicowanym charakterze, głównie w formie stawów przydomowych, oczek leśnych i śródpolnych. Do zbiorników sztucznych należy zaliczyć stawy wodne we wsiach: Łazy, Jodłówka, Dębina, Bratucice.

5.2.6 Gleby

Pokrywą glebową charakteryzuje różnorodność gleb, związana przede wszystkim z budową geologiczną podłoża, warunkami wodnymi i klimatem jak również procesami glebotwórczym.

Zróżnicowanie genetyczne gleb, ich rodzaji i klas bonitacyjnych nawiązuje do budowy geologicznej – skał macierzystych i rzeźby terenu, pozwalając na wydzielenie 3 rejonów obejmujący:

–południową część (stoki Pogórza Wiśnickiego, wieś Łazy) – skałą macierzystą dla gleb są tu pyły i gliny lessopodobne, a dominującym typem gleby pseudobielicowe i brunatne.

–Są to gleby zaliczone do III i IVa kl. bonitacyjnej, średniopróchniczne i średniozasobne w składniki odżywcze, odznaczające się dobrymi cechami fizyczno–chemicznymi, są porowate, cechuje je duża przewodność, łatwo nasiąkają wodą. Gleby te zliczono do 2 kompleksu przydatności rolniczej - pszennego dobrego. Są one przydatne do uprawy pszenicy oraz innych wysokowydajnych i wymagających roślin. Na stokach o większym

nachyleniu, gdzie często występuje niedobór wilgoci w glebie (wskutek spływu wód gruntowych) zostały zaliczone do 3 kompleksu wadliwego pszennego.

–Niewielkie fragmenty w strefach przy dolinach zajmują gleby lessowe 8 kompleksu zbożowo–pastewnego mocnego. Ze względu na położenie okresowo pojawia się tu zbyt wysokie uwilgotnienie, co ogranicza możliwość uprawy niektórych roślin.

– zachodnią część (dolina Raby - zachodnia część Bratucic, Okulic i Ostrowa Królewskiego oraz częściowo dolina Gróbki - Krzeszów, Rzeszawa) pokrytą utworami aluwialnymi, z których wytworzyły się mady pylasto-piaszczyste. Gleby te należą do III klasy bonitacyjnej, tj. najbardziej urodzajnych gleb na terenie gminy. Ze względu na przydatność rolniczą zakwalifikowano je do 2 kompleksu pszennego dobrego i 8 zbożowo-pastewnego mocnego. W obrębie den dolinek bocznych, na warstwach utworów aluwialnych - piaskach i mułkach, wytworzyły się słabe gleby piaszczyste V i VI kl., z płytkim poziomem wód gruntowych. Zajęte są one przez użytki zielone.

– **środkową i północną część (pozostały obszar gminy)** zbudowaną z utworów wodnolodowcowych piasków i glin, na której dominują gleby brunatne wylugowane i kwaśne, występujące na przemian z glebami pseudobielicowymi i piaszkowymi. Są to gleby mało urodzajne o słabo wykształconym poziomie próchnicznym klas IVb-VI. Zaliczają się do kompleksów przydatności rolniczej: 5-żytniego dobrego, 6-żytniego słabego, 7-żytniego bardzo słabego oraz 9-zbożowo pastewnego słabego.

W dolinie Raby duże powierzchnie trwałych użytków zielonych zalegają na madach III – IV kl. Zaliczono je do kompleksu 2z użytki zielone średnie.

Według klasyfikacji bonitacyjnej w gm. Rzeszawa na użytkach rolnych dominują gleby kl. IV stanowiąc niemal połowę ogólnego ich areалу. Najlepsze gleby kl. II-III zajmują łącznie 21,6% powierzchni użytków rolnych, a słabe gleby V-VI - 30,2%.

5.2.7 Bioróżnorodność szaty roślinnej i fauny

Według J.M. Matuszkiewicza (Regionalizacja geobotaniczna Polski 2008) gmina Rzeszawa leży na terenie dwóch jednostek geobotanicznych. Północna część należy do:

Prowincja: Środkowoeuropejska

Podprowincji: Środkowoeuropejskiej Właściwej

Działu: Wyżyn Południowopolskich

Krainy: Kotliny Sandomierskiej

Okręgu: Niepołomicko – Tarnowskiego, Brzesko – Radłowskiego

Południowa część należy do:

Prowincji: Karpackiej

Działu: Zachodniokarpackiego

Krainy: Karpat Zachodnich

Podkrainy: Zachodniobeskidzkiej

Okręgu: Pogórzy Wielicko – Tuchowskich, Okocimskiego

Flora

Na terenie gminy w jej północnej i środkowej części dominują bory mieszane (BM), których drzewostan tworzy głównie sosna zwyczajna (*Pinus sylvestris*) (około 70%) z domieszką dębów (*Quercus*) i brzozy brodawkowej (*Betula pendula*). W podszycie występuje głównie kruszyna (*Frangula alnus*), i jarząbina (*Sorbus aucuparia*), natomiast w runie borówka czarna (*Vaccinium myrtillus*), zawilec gajowy (*Anemone nemorosa*), orlica pospolita (*Pteridium aquilinum*), konwalia dwulistna (*Maianthemum bifolium*), jastrzębiec sabaudzki (*Hieracium sabaudum*), turzycza drżączkowata (*Carex brizoides*), perlówka zwisła (*Melica nutans*), narecznica samcza (*Dryopteris filix-mas*), prosownica rozpierzchła (*Milium effusum*), wawrzynek wilczełyko (*Daphne mezereum*), kokoryczka wielokwiatowa (*Polygonatum multiflorum*), fiołek leśny (*Viola silvestris*).

Na terenach o wysokim zmiennym poziomie wód gruntowych zajmują siedliska boru wilgotnego. Drzewostan tworzą sosna z domieszką brzóz: brodawkowej (*Betula pendula*) i omszonej (*Betula pubescens*) oraz dąb szypułkowy (*Quercus robur*) i świerk (*Picea abies*). W runie występują: trzęślica modra (*Molinia coerulea*), borówka czarna (*Vaccinium myrtillus*), orlica pospolita (*Pteridium aquilinum*), siódmaczek leśny (*Trientalis europaea*), trzcinnik lancetowaty (*Calamagrostis canescens*), płonnik pospolity (*Polytrichum commune*), ostrowiec ostrolistny (*Sphagnum acutifolium*), pałka wąskolistna (*Typha angustifolia*). W rejonie Bratucic występuje długosz królewski (*Osmunda regalis*). Na terenie nadleśnictwa Dąbrowa Tarnowska, leśnictwo Bratucice występuje użytk ekologiczny „Radziejów”, z bagnem śródleśnym i chroniącym długosza królewskiego.

W środkowej części gminy występuje grąd z drzewostanem dębu szypułkowego (*Quercus robur*), grabu zwyczajnego (*Carpinus betulus*) i brzozy brodawkowatej (*Betula pendula*). W podszycie rośnie leszczyna (*Corylus betulus*), głóg jednoszyjkowy (*Crataegus monogyna*), kruszyna (*Frangula alnus*). Runo leśne tworzą głównie gajowiec żółty (*Galeobdolon luteum*), zawilec gajowy (*Anemone nemorosa*), bluszcz pospolity (*Hedera helix*), kokoryczka wielokwiatowa (*Polygonatum multiflorum*), jeżyna gruczołowata (*Rubus hirtus*), narecznica samcza (*Dryopteris filix-mas*), wiechlina gajowa (*Poa nemoralis*), podogrycznik pospolity (*Aegopodium podagraria*).

Na południu gminy terenu Pogórza Wiśnickiego występuje las wyżynny z następującymi gatunkami: buk (*Fagus sylvatica*), dąb (*Quercus robur*), modrzew (*Larix decidua*) i domieszkowo jawor, jesion, grab, brzoza. Podszyt stanowią leszczyna (*Frangula alnus*), bez czarny (*Sambucus racemosa*), kruszyna (*Frangula alnus*), trzmielina (*Euonymus*), jarzębina (*Sorbus aucuparia*). Obszary wzdłuż cieków wodnych porasta łęg jesionowo-olszowy z olszą czarną (*Alnus glutinosa*). W warstwie krzewów występuje czeremcha (*Padus avium*), dziki bez czarny (*Sambucus nigra*).

Runo tworzą rośliny siedlisk wilgotnych. Najczęściej spotykane to ziarnopłon wiosenny (*Ranunculus ficaria*), czartwa pospolita (*Circaea lutetiana*), pokrzywa zwyczajna (*Urtica dioica*), knieć błotna (*Caltha palustris*), sitowie lesne (*Scirpus sylvaticus*). W bezodpływowych zagłębieniach terenu można spotkać zbiorowiska olsowe oraz łozowe. Lasy na terenie gminy pełnią funkcje produkcyjne, ekologiczne, krajobrazowe i społeczne. Na terenie gminy Rzezawa w nadleśnictwie Dąbrowa Tarnowska występują lasy „wodnochronne”, w nadleśnictwie Brzesko we wsi Jodłówka „wodochronne” i „na stałych powierzchniach badawczych”, we wsi Łazy „stanowiące wyłącznie drzewostany nasienne”.

Na terenie gminy, zwłaszcza w zachodniej i środkowej części występują zbiorowiska łąk i pastwisk. Są to zespoły łąk okresowo wilgotnych, o bogatej florystyce. Do najczęściej spotykanych roślin należą rdest wężownik (*Polygonum bistorta*), krwiściąg lekarski (*Sanguisorba officinalis*), knieć błotna (*Caltha palustris*), ostrzeń łąkowy (*Cirsium rivulare*), ostrzeń warzywny (*Cirsium oleraceum*), starzec gorycznikowy (*Senecio barbaraeifolius*). Do najbardziej interesujących florystycznie roślin łąkowych należą pełnik europejski (*Trollius europaeus*) oraz kosaciec syberyjski (*Iris sibirica*). Bardzo zróżnicowana na omawianym terenie jest roślinność wodna, bagienno szuwarowa. Grupę zbiorowisk roślin pływających po powierzchni jest reprezentowana przez zespół rzęs: drobną (*Lemna minor*) i trójrowkową (*Lemna trisulca*), oraz spirodelę wielokorzeniową (*Lemno Spirodeletum polyrhizae*). Spośród roślinności wodnej zakorzenionej na dnie zbiorników wodnych występują: zespół rdestnicy pływającej (*Potamogeton natans*) i połyskującej (*Potamogeton lucens*) oraz rdestu ziemnowodnego (*Polygonum amphibium*).

Roslinność synantropijna

W miejscach gdzie człowiek zniszczył pierwotną szatę roślinną powstaje roślinność synantropijna. Wraz z roślinami uprawnymi rozwija się roślinność segetalna, natomiast na terenach zabudowy oraz wzdłuż linii komunikacyjnych rośnie roślinność ruderalna. Na terenach uprawnych przeważają chwasty: komosa biała (*Chenopodium album*), rdest plamisty (*Polygonum persicaria*), Gwiazdnica pospolita (*Stellaria media*), gorczyca polna (*Sinapis arvensis*), perz właściwy (*Elymus repens*). W uprawach okopowych rozpowszechniony jest zespół Chwastnicy jednostronej (*Echinochloa crus-galli*) oraz włośnicy sinej (*Setaria pumila*).

Flora na obszarach chronionego krajobrazu

Na terenie gminy może wystąpić wiele gatunków, które znajdują się na terenie Obszaru Chronionego Krajobrazu Pogórza Wiśnickiego oraz Bratucickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Są to między innymi: jodła (*Abies alba*), olsza czarna (*Alnus glutinosa*), olsza szara (*Alnus incana*), czereśnia ptasia (*Cerasus avium*), żywiec gruczołowaty (*Dentaria glandulosa*), żywokost sercowaty (*Symphytum cordatum*), wilczomlec migdałolistny (*Euphorbia amygdaloides*), szalwia lepka (*Salvia glutinosa*), żywokost bulwiasty (*Symphytum tuberosum*), dziki bez (*Sambucus*), żywiec cebulkowy (*Dentaria bulbifera*), marzanka wonna (*Galium odoratum*),

czworolist pospolity (*Paris quadrifolia*), żankiel zwyczajny (*Sanicula europaea*), miodunka ćma (*Pulmonaria obscura*), wietlica samicza (*Athyrium filix-femina*), narecznica szerokolistna (*Dryopteris austriaca*), malina właściwa (*Rubus idaeus*), starzec fuchsa (*Senecio fuchsii*), szczawik zajęczy (*Oxalis acetosella*), konwalijka dwulistna (*Maianthemum bifolium*), kosmatka gajowa (*Luzula nemorosa*), jastrzębiec kosmaczek (*Hieracium pilosella*), poziomka pospolita (*Fragaria vesca*), kosmatka owłosiona (*Luzula pilosa*), podrzeń żebrowiec (*Blechnum spicant*), rokitnik pospolity (*Hippophaë rhamnoides*), gajnik lśniący (*Hylocomium splendens*), płonnik strojny (*Polytrichum attenuatum*), topola osika (*Populus tremula*), konwalia majowa (*Convallaria majalis*), jastrzębiec leśny (*Hieracium murorum*), wrzos zwyczajny (*Calluna vulgaris*), lipa drobnolistna (*Tilia cordata* Mill.), kalina koralowa (*Viburnum opulus*), trzmielina brodawkowata (*Euonymus verrucosus* Scop.), kokorycz pełna (*Corydalis solida*), gwiazdnica wielkokwiatowa (*Stellaria holostea*), kaszubski (*Ranunculus cassubicus*), turzyca orzęsiona (*Carex pilosa* Scop.), czyściec leśny (*Stachys sylvatica*), śledziennica skrętolistna (*Chrysosplenium alternifolium*), turzyca odległokłosa (*Carex distans*), śledziennica skrętolistna (*Chrysosplenium alternifolium*), przytulia (*Schultesia Galium*), jaskier kaszubski (*Ranunculus cassubicus*), kosmatka gajowa (*Luzula nemorosa*), miodownik melisowaty (*Melittis melissophyllum*), groszek wiosenny (*Lathyrus vernus*), bukowica zwyczajna (*Betonica officinalis*), starzec gajowy (*Senecio nemorensis*), bodziszek cuchnący (*Geranium robertianum*), rzeżucha gorzka (*Cardamine amara*), niecierpek pospolity (*Impatiens noli-tangere*), kuklik zwisy (*Geum rivale*), ostrożeń warzywny (*Cirsium oleraceum*), czartawa pospolita (*Circaea lutetiana*), jasnota plamista (*Lamium maculatum*), turzyca zwisła (*Carex pendula* Huds.), niecierpek pospolity (*Impatiens noli-tangere*), pierwiosnka wyniosła (*Primula elatior*), wierzba krucha (*Salix fragilis*), dereń świdwa (*Cornus sanguinea*), lepieźnik (*Petasites* Mill.), podagrycznik pospolity (*Aegopodium podagraria*), jasnota plamista (*Lamium maculatum*), bodziszek żałobny (*Geranium phaeum*), orlica pospolita (*Pteridium aquilinum*), karbienieć pospolity (*Lycopus europaeus*), tarczycza pospolita (*Scutellaria galericulata*), kosaciec żółty (*Iris pseudacorus*), turzyca długokłosa (*Carex elongata*), gorysz błotny (*Peucedanum palustre*), koniczyna łąkowa (*Trifolium pratense*), jaskier ostry (*Ranunculus acris*), przytulia północna (*Galium boreale*), storczyk szerokolistny (*Orchis latifolia*), wiązówka błotna (*Filipendula ulmaria*), bodziszek błotny (*Geranium palustre*), śmiałek darniowy (*Deschampsia caespitosa*), sit rozpięzchły (*Juncus effusus*), bliźniczka psia trawka (*Nardus stricta*), grzebień biały (*Nymphaea alba*).

W miejscach wilgotnych pojawiają się zespoły wiązówki błotnej i bodziszka błotnego (*Filipendulo-Geranieta*), fitocnozy z śmiałkiem darniowym (*Deschampsietum caespitosae*), oraz sitem rozpięzchłym (*Juncus-Molinietum*). Najczęściej spotykanym zespołem łąkowym jest świeża łąka rajgrasowa (*Arrhenatheretum medioeuropaeum*). Mogą wystąpić również zbiorowiska: buczyny karpackiej zwanej też buczyną karpacką (*Dentario glandulosae-Fagetum collinum*), łąki owsicowej (*Arrhenatheretum medioeuropaeum*) oraz murawy kserotermiczne (*Festuco-Brometea*).

Z roślin pływających po powierzchni mogą pojawić się: zespół rzęsy Lemno-Spirodeletum, zespół rdestnicy pływającej (*Potametum natantis*), zespół szuwaru trzcinowego (*Phragmitetum communis*), zespół szuwaru pałkowego (*Typhetum angustifoliae*), szuwaru kosaćcowego, (*Iridetum pseudacori*), zespół szuwaru tatarakowego (*Acoretum calami*), zespół szuwaru mózgowego (*Phalaridetum arundinaceae*), zespół szuwaru mannowego (*Glycerietum maximae*), zespół szuwaru skrzypowego (*Equisetetum limosii*), zespół szuwarów turzycowych (*Caricetum gracilis*, *Caricetum vesicariae*).

Fauna

Ze względu na różnorodność środowiska na terenie gminy występuje bogaty świat zwierząt. Można wyróżnić trzy elementy faunistyczne:

- zachodnioeuropejski,
- pontyjski,
- borealny.

W Zbiorowiskach leśnych występują takie gatunki jak: sarna (*Capreolus capreolus*), zając szarak (*Lepus europaeus*), dzik (*Sus scrofa*), kuna leśna (*Martes martes*). Można również spotkać borsuki (*Meles meles*), jelenie (*Cervus elaphus*), jeź wschodni (*Erinaceus roumanicus*), kreta europejskiego (*Talpa europaea*), orzesznicę (*Muscardinus avellanarius*), łasicę (*Mustela nivalis*), gronostaja (*Mustela erminea*). Spośród ssaków chronionych występuje tu kilka gatunków nietoperzy: gacek wielkouch (*Plecotus auritus*), gacek szary (*Plecotus austriacus*), nocek duży (*Myotis myotis*).

Z ptaków gniazdują na tym terenie przede wszystkim: kuropatwa (*Perdix perdix*), bażant (*Phasianus colchicus*), zięba zwyczajna (*Fringilla coelebs*), sikora bogatka (*Parus major*), trznadel (*Emberiza citrinella*), rudzik zwyczajny (*Erithacus rubecula*), skowronek polny (*Alauda arvensis*), świergotek łąkowy (*Anthus pratensis*), pliszka żółta, (*Motacilla flava*). Pojedynczo występuje również sowa uszatka (*Asio otus*), jastrząb (*Accipiter gentilis*), myszołów (*Buteo buteo*). Z żadkich gatunków można spotkać perkozka (*Tachybaptus ruficollis*), perkoza zausznika (*Podiceps nigricollis*).

Z fauny pontyjskiej występuje muchołówka białoszyja (*Ficedula albicollis*), natomiast z fauny borealnej: kwiczoł (*Turdus pilaris*), jarząbek (*Tetrastes bonasia*), dziwonia (*Carpodacus erythrinus*).

W rzekach, strumieniach oraz rzekach stojących występują takie gatunki ryb jak: płoć (*Rutilus rutilus*), okoń (*Perca fluviatilis*), ukleja (*Alburnus alburnus*), leszcz (*Abramis brama*), sandacz (*Sander lucioperca*) i inne. W stawach hodowlanych dominuje głównie karp (*Cyprinus carpio*).

Herpetofauna reprezentowana jest przez kilka gatunków gadów. Zalicza się do nich jaszczurki – zwinkę (*Lacerta agilis*) i żyworodną (*Zootoca vivipara*), węże - zaskrońca (*Natrix natrix*)

i żmiję (*Viperinae*) oraz z płazów gatunek typowy dla terenów górskich salamandrę plamistą (*Salamandra salamandra*) jak również traszkę grzebieniastą (*Triturus cristatus*), traszkę zwyczajną (*Lissotriton vulgaris*), rzekotkę drzewną (*Hyla arborea*), kumaka nizinnego (*Bombina bombina*), ropucha szarą (*Bufo bufo*), ropuchę zieloną (*Bufo viridis*),

Na terenie gminy występuje również wiele gatunków bezkręgowców: z rodziny biegaczy (*Carabus*), tęczników (*Calosoma*), trzmieli (*Bombus*), oraz motyli: rusalka pawik (*Inachis io*), rusalka pokrzywnik (*Aglais urticae*), latolistek cytrynek (*Gonepteryx rhamni*), rusalka ceik (*Polygonia c-album*). Wśród nich występują również gatunki chronione takie jak: paź królowej (*Papilio machaon*), mieniak strużnik (*Apatura ilia*), mieniak tęczowiec (*Apatura iris*).

Fauna na obszarach chronionego krajobrazu

Z gatunków zwierzęcych, które występują na terenach Obszaru Chronionego Krajobrazu Pogórza Wiśnickiego¹ oraz Bratucickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu można wymienić: jeleni europejski (*Cervus elaphus*), ryjówka aksamitna (*Sorex araneus*), łasica (*Mustela nivalis*), gronostaj, (*Mustela erminea*), podkowiec mały (*Rhinolophus hipposideros*), mopek (*Barbastella barbastellus*), nocek duży (*Myotis myotis*), mroczek późny (*Eptesicus serotinus*), kwiczoł (*Turdus pilaris*), jastrząbek (*Bonasa bonasia*) pliszka górska (*Motacilla cinerea*), łożówka (*Acrocephalus palustris*), bocian czarny (*Ciconia nigra*), orzechówka zwyczajna (*Nucifraga caryocatactes*), zięba zwyczajna (*Fringilla coelebs*), piecuszek (*Phylloscopus trochilus*), trzmielojad (*Pernis apivorus*), pójdzka (*Athene noctua*), dzięcioł białogrzbisty (*Dendrocopos leucotos*), pluszcz (*Cinclus cinclus*), podróżniczek (*Luscinia svecica*), białorzytka (*Oenanthe oenanthe*), kumak górski (*Bombina variegata*), traszka górska (*Triturus alpestris*), padalec zwyczajny (*Anguis fragilis*), strzebla potokowa (*Phoxinus phoxinus*), brzanka (*Barbus peteniyi*), pstrąg potokowy (*Salmo trutta m. fario*), śliz (*Noemacheilus barbatulus*), piekielnica (*Alburnoides bipunctatus*), lin (*Tinca tinca*), karaś (*Carassius*), brzana (*Barbus barbus*), jaź (*Leuciscus idus*), boleń (*Aspius aspius*), lipień (*Thymallus thymallus*), węgorz europejski (*Anguilla anguilla*), certa (*Vimba vimba*).

5.3. ZAGROŻENIA

5.3.1 Zagrożenia naturalne

5.3.1.1. Zagrożenia ruchami masowymi

Predyspozycje do występowania ruchów masowych uwarunkowane są m.in. budową geologiczną, warunkami geomorfologicznymi oraz czynnikami inicjującymi. Koncentracja osuwisk w Polsce występuje w Karpatach. Związane jest to głównie z występowaniem w tym rejonie utworów fliszowych. Podłoże zbudowane z fliszu karpackiego, składa się z serii naprzemianlegle ułożonych warstw piaskowców i łupków a także w mniejszych ilościach mułowców, zlepieńców,

¹ Obszar Chronionego Krajobrazu Pogórza Wiśnickiego podzielony w 2005 roku na Wschodni Obszar Chronionego Krajobrazu Pogórza Wiśnickiego i Zachodni Obszar Chronionego Krajobrazu Pogórza Wiśnickiego

iłowców, margli i wapieni. Ponadto, występujące różnej wielkości przesunięcia ze znacznym naruszeniem skał w rejonach uskokowych, duża dynamika rzeźby wynikająca ze sporych wysokości względnych zboczy oraz dużych nachyleń stoków dolin rzecznych sprzyjają powstawaniu osuwisk. Ich uaktywnienie powodują przede wszystkim opady atmosferyczne oraz infiltracja wód opadowych i roztopowych. Dodatkowo, erozja boczna w dolinach rzek w czasie podwyższonego stanu wód przy dużej prędkości nurtu z towarzyszącym ruchem turbulentnym wzmacnia obrywy zboczy. Inwentaryzacja wykonana przez Państwowy instytut geologiczny (PIG), której zadaniem jest rozpoznanie, udokumentowanie i zaznaczenie na mapie w skali 1:10000 wszystkich terenów potencjalnie zagrożonych ruchami masowymi (stan na listopad 2009 r.), zewidencjonowała większość osuwisk w miejscowości Łazy. Podłoże osuwisk jest zbudowane z utworów takich jak:

- iłowce, mułowce z marglami dolomitycznymi oraz piaski i piaskowce- warstwy chodenickie (miocen środkowy i górny), lessy, gliny,
- iły, iły margliste oraz mułowce, piaski i piaskowce – warstwy grabowieckie (miocen środkowy i górny), lessy,
- łupki z wkładkami piaskowców cienkoławicowych i syderytów – łupki cieszyńskie górne,
- piaskowce i łupki – warstwy Igockie nierozdzielne,
- gliny, łupki pstre, piaskowce i łupki – warstwy Idockie nierozdzielne.

Materiałem koluwalnym są:

- lessy, gliny lessopodobne i iły,
- gliny z rumoszem.

Wielkości zinwentaryzowanych osuwisk są różne:

- długości od 10 do 500 m,
- szerokości od 10 do 290 m,
- wysokości od 3 do 56 m.

Największe osuwisko w Łazach osiągnęło powierzchnię 12 ha. Obejmuje ono zabudowę mieszkalną i gospodarczą, sady, grunty orne, łąki i pastwiska, nieużytki jak również linie przesyłowe.

Po obfitych opadach w maju 2010 r. nastąpiły kolejne ruchy masowe w miejscowości Łazy oraz oberwania brzegów rzek w miejscowości Rzezawa, Krzczów, Okulice, które spowodowało straty w infrastrukturze drogowej. Większość obsunięć ziemi miało miejsce w rejonie rzeki Gróbki w Łazach. Nieuregulowana rzeka w tym rejonie tworzy wiele meandrów co przyczynia się do obrywania brzegów podczas wezbrań i szybkiego nurtu rzeki. Zagrożonych jest wiele posesji z budynkami mieszkalnymi i inwentarskimi. Osuwisko powstałe w 2010 o powierzchni około 1,1 ha. osunęło się do rzeki Gróbki.

Nastąpiły również oberwania skarp wąwozów, się na drogi dojazdowe do pól oraz na drogę gminną Łazy Kielbo - Jasień Bugaj.

Fot. 6 Wyrwa powstała w Łazach (Fot. K. Fastnacht-Kundzierewicz)

Fot. 7 Osuwisko w Łazach zburzyło stodołę (Fot. K. Fastnacht-Kundzierewicz)

Fot. 8 Uszkodzone ogrodzenie po powodzi w 2010 r. Powstało zagrożenie dla budynku mieszkalnego (Fot. K. Fastnacht-Kundzierewicz)

Fot. 9 Uszkodzone brzegi rzeki koło mostu na Gróbce w Rzezawie (Fot. K. Fastnacht-Kundzierewicz)

5.3.1.2. Zagrożenia powodziowe

Na terenie gminy występują powodzie: roztopowe i opadowe. Powodzie roztopowe występują w porze wiosennej w wyniku spływu powierzchniowego i topienia pokrywy śnieżnej. Efektem są lokalne podtopienia oraz podwyższony stan wód w rzekach.

Groźniejsze w skutkach są powodzie opadowe spowodowane obfitymi kilkudniowymi opadami deszczu. Występują one zazwyczaj w miesiącach: czerwiec, lipiec, sierpień. W wyniku

ciągłych opadów nagły spływ powierzchniowy powoduje wezbrania w małych ciekach, a następnie kumulację wody w większych rzekach-odbiornikach, tworząc falę wezbraniową, która przemieszcza się ze znaczną prędkością. Na terenie gminy zagrożenie powodziowe stanowią rzeka Gróbka, Potok Jodłowski, Ulga, Okulicki, Zatocki i Krzczowski.

Na odcinku pogórskim w Łazach rzeka Gróbka silnie meandruje co utrudnia swobodny przepływ wody i przyczynia się do rozlewania wezbraniowych wód na przyległe tereny. W Rzezawie, Krzczowie, Ostrowie Królewskim i Bratucicach rzeka Gróbka jest uregulowana i otoczona wałami przeciwpowodziowymi. W obszarze obwałowanym tereny pomiędzy liniami brzegu cieku a wałami przeciwpowodziowymi stanowią tereny szczególnego zagrożenia powodzią.

Fot. 10 Nieuregulowane koryto rzeki w Łazach, teren zalany w maju 2010. (Fot. M. Rydzik)

Niewielkie ciek wodne płynące w płytkich korytach w bliskim sąsiedztwie zabudowy są powodem wielu podtopień.

Rozległe tereny równinnej części gminy narażone są na podtopienia głównie w czasie długotrwałych opadów i roztopów, są to głównie tereny bezodpływowe o płytkich wodach gruntowych.

W lipcu 2001r. odnotowano podtopionych 280 hektarów upraw oraz kilkanaście gospodarstw. Podmyty został most na drodze powiatowej w Rzezawie i gminnej w Łazach. Szereg dróg wymagało renowacji. Znaczny teren gminy został podtopiony także w maju 2010 r. Podtopienia wystąpiły we wszystkich miejscowościach, natomiast duże zalania ok. 65 domów miały miejsce w wsiach Łazy, Rzezawa, Borek i Jodłówka. Została również zniszczona infrastruktura drogowa, powstały duże oberwania brzegów rzek, co również spowodowało straty mienia na prywatnych posesjach. Ruchy masowe w kilku miejscach zatamowały koryto rzeki.

Duże kompleksy terenów podmokłych występują w środkowej i północnej części. Zasięg maksymalnych wezbrań powodziowych cieków oraz tereny zagrożone podtopieniami i podmokłe zaznaczono na rysunku Studium.

5.3.2 Zagrożenia antropogeniczne

5.3.2.1. Zanieczyszczenie atmosfery i degradacja klimatu lokalnego

Przewaga wiatrów zachodnich sprawia, że większość zanieczyszczeń powietrza napływa z Bochni, aglomeracji krakowskiej i śląskiej. Rzadziej występują wiatry wschodnie mogące przynosić zanieczyszczenia z rejonu Tarnowa. Źródłem zanieczyszczeń na terenie gminy są małe kotłownie i paleniska domowe (piece), opalane węglem. Spalanie w paleniskach

domowych odpadów w tym tworzyw sztucznych powoduje emisję dioksyn, furanów oraz wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych, najbardziej toksycznych substancji chemicznych. Wielkość emisji z tych źródeł jest trudna do oszacowania i wykazuje zmienność sezonową wzrastającą w porze chłodnej.

Kolejnym istotnym źródłem emisji zanieczyszczeń powietrza jest transport samochodowy powodujący emisję tlenków węgla, azotu, siarki oraz pyłów. Stężenie tych zanieczyszczeń jest największe w rejonie drogi krajowej E40. Wkrótce głównym źródłem tych zanieczyszczeń stanie się budowana na terenie gminy autostrada A4. Zanieczyszczenia pochodzą również z transportu kolejowego - wzdłuż linii kolejowej relacji Tarnów - Kraków.

W gminie Rzeszawa brak jest punktów pomiarowych zanieczyszczeń powietrza, dlatego też trudno jest określić stężenie zanieczyszczeń w obszarze. Najbliższy punkt pomiarowy zlokalizowany jest w Bochni. Pomiary w ramach krajowej sieci monitoringu zanieczyszczeń powietrza prowadzi Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Krakowie – delegatury w Tarnowie i Nowym Sączu. Według kryterium ochrony zdrowia powiat bocheński za rok 2009 został zakwalifikowany do klasy C, ze względu na przekroczenia pyłu zawieszonego PM10.

5.3.2.2. Zagrożenia wód powierzchniowych i podziemnych

Głównym zagrożeniem wód powierzchniowych i podziemnych jest nieuporządkowana gospodarka wodno-ściekowa. Sieć kanalizacyjna funkcjonuje w 6 sołectwach (Borek, Ostrów Królewski, Rzeszawa, Krzeczów, Jodłówka, Łazy). W pozostałych wsiach gromadzone są ścieki w szambach. Nieszczelność szamb powoduje niekontrolowany zrzut ścieków bezpośrednio do gruntu lub do wód, stanowiąc znaczące zagrożenie dla czystości wód powierzchniowych i podziemnych. Zanieczyszczeniami wód są także spływy z pól zawierające pestycydy, insektycydy, herbicydy i fungicydy, jak również fosforany i azotany oraz związki biogenne mogące powodować eutrofizację w zbiornikach wodnych.

Tabela 8. Klasyfikacja wskaźników i elementów, jakości wód Gróbki w punkcie pomiarowym Okulice – Gróbka w 2009 roku.

Wskaźniki i elementy pomiaru			klasa
ELEMENTY FIZYKOCHIMICZNE	Stan fizyczny	Temperatura	I
	Warunki tlenowe	Tlen rozpuszczony	I
		BZT5	I
		ChZT-Mn	II
		Ogólny węgiel organiczny	II
		Zasolenie	Przewodność w 20°C
		Substancje rozpuszczone	I
	Zakwaszenie	Odczyn pH	I
	Substancje biogenne	Azot amonowy	I
		Azot Kjeldahla (Norg+NH4)	II
		Azot azotanowy	II
		Fosfor ogólny	II
Klasa elementów fizyko chemicznych		II	

*Wartości graniczne wskaźników jakości wód odnoszące się do jednolitych części wód powierzchniowych w ciekach określa dla danej klasy Rozp. Ministra Środowiska z dnia 20 sierpnia 2008 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych. Dla wskaźników fizykochemicznych występuje podział trój stopniowy: I klasa, II klasa, Y- przekroczone wartości graniczne dla stanu dobrego i stanu wyższego niż dobry.

Źródło WIOŚ Delegatura w Tarnowie

Jakości wód rz. Gróbki w punkcie pomiarowym Gróbka – Okulice w zakresie elementów fizykochemicznych zakwalifikowano do II klasy.

Wody Gróbki w punkcie pomiarowym Gróbka (1,2 km biegu rzeki) oraz Uszewki w punkcie pomiarowym Uście do Gróbki (0,5 km biegu rzeki) zostały zbadane w 2008 r. pod względem oceny wód powierzchniowych przeznaczonych do bytowania w warunkach naturalnych ryb łososiowatych i karpowatych. Wyniki badań wykazały, że wody w tych ciekach są nieprzydatne dla bytowania ryb karpowatych z uwagi na przekroczenia zawartości takich substancji jak: O₂, BZT5, azotyny, azot amonowy, niezjonizowany amoniak, fosfor ogólny. W latach 2007–2009 w wodach Rzeki Gróbki nie stwierdzono eutrofizacji.

5.3.2.3. Zagrożenia pokrywy glebowo-roślinnej

Degradację gleb powodują przekształcenia o charakterze geomechanicznym, które polegają na likwidacji gleby w wyniku jej zdjęcia lub przykrycia utworami bezglebowymi, zakłócając naturalny układ i strukturę poziomów glebowych. Trwałe wyłączenia z przyrodniczego użytkowania dużych obszarów powoduje urbanizacja i komunikacja drogowa. W wyniku tych działań zostaje całkowicie zniszczona powierzchnia glebowa, może również być ona przemieszczona bądź zmieszana z innymi materiałami budowlanymi. Powstają wykopy lub nasypy. Największa skala przekształceń w obszarze gm. ma miejsce obecnie na terenie budowy autostrady A4. Pokrycie terenu warstwą nieprzepuszczalną zmienia stosunki wodno-powietrzne w glebie i przyczynia się do intensyfikacji spływów powierzchniowych. Więcej wody opadowej jest odprowadzana z danego terenu rowami i ciekami naturalnymi, przez co mniejsza ilość wody trafia do gleb, zmieniając stosunki wodne i parowanie powierzchniowe.

Imisje gazowe, pochodzące z sąsiednich aglomeracji w tym szczególnie związki siarki i azotu, stanowią czynnik zakwaszający gleby, pogorszając jej właściwości chemiczne i biologiczne. Imisje pyłowe są przyczyną zanieczyszczenia gleb składnikami niepożądanymi. Najistotniejsze są zanieczyszczenia gleb metalami ciężkimi, których przyswajanie jest większe przy kwaśnym odczynie gleby.

Intensywna gospodarka rolna zwłaszcza nadmierna chemizacja, stosując nawozy sztuczne i chemiczne środki ochrony roślin, jest również przyczyną degradacji gleb. W przypadku nawożenia mineralnego zagrożenie wiąże się przede wszystkim ze stosowaniem zbyt wysokich dawek nawozów w stosunku do potrzeb uprawianych roślin i pojemności

kompleksu sorpcyjnego gleby. Efektem tego jest zachwianie równowagi chemicznej i biologicznej gleby oraz obniżenie żyzności i urodzajności gleby.

Źródłem zanieczyszczenia gleb pochodzącym z rolnictwa są również syntetyczne pestycydy -środki ochrony roślin, toksyczne dla różnych grup organizmów żywych. Powodują one zachwianie równowagi biologicznej gleby, prowadząc niekiedy do znacznego obniżenia aktywności pożytecznych organizmów glebowych.

Dzikie wysypiska śmieci oraz wylewy z nieszczelnych szamb stanowią zagrożenie zanieczyszczenia gleb.

Wśród czynników naturalnych powodujących degradację gleby na terenie gminy należy wymienić erozję, występującą głównie w południowej części gminy.

W wyniku erozji zmniejsza się miąższość poziomu próchnicznego gleby, obniża się jej zasobność i żyzność.

Pokrywa glebowa na terenie pogórskiej gminy niszczona jest w wyniku uaktywniania występujących tu osuwisk. W obrębie osuwisk zostają przemieszczane masy ziemi niszczą powierzchnię glebową.

5.3.2.4. Zagrożenia środowiska przez hałas

Źródłami hałasu w gminie są głównie transport samochodowy i kolejowy. Nie prowadzi się pomiaru hałasu, jednak można stwierdzić, że najwyższe emisje akustyczne są w rejonie drogi E40, oraz traktacji kolejowej przebiegającej na południu gminy. Emisja zanieczyszczeń komunikacyjnych na drodze E40 prawdopodobnie zmniejszy się po oddaniu do ruchu autostrady A4. Najbliższy punkt monitoringowy na drodze E40 zlokalizowany jest w miejscowości Łapczyca. Równoważny poziom dźwięku w 2009 r. wyniósł tam ponad 60dB i przekraczał dopuszczalne poziomy dla pory dziennej i nocnej. Można wnioskować, że natężenie ruchu i jednocześnie poziom dźwięku w coraz większym oddaleniu od aglomeracji krakowskiej może w nieznacznym stopniu spadać, jednak nadal będzie on wysoki. Emisja pochodząca z traktacji kolejowej jest również wysoka, gdyż trasa Kraków – Tarnów jest jedną z najbardziej obciążonych linii w województwie. Z badań przeprowadzonych w Tarnowie w 2009 r. przy tej samej traktacji kolejowej, w odległości ok. 30m od torów kolejowych w porze dziennej równoważny poziom dźwięku wyniósł 60,4 dB natomiast w porze nocnej 58,2 dB. Można zatem stwierdzić, że mieszkańcy zamieszkujący tereny w pobliżu linii kolejowej są narażeni na oddziaływanie ponadnormatywnego poziomu hałasu.

W gminie Rzezawa nie występują większe obiekty przemysłowe emitujące hałas w znacznym stopniu. Emisja hałasu może pochodzić z maszyn i urządzeń rolniczych głównie w sezonie letnim.

5.3.2.5. Pola elektromagnetyczne

Źródłami promieniowania w obszarze są stacje i linie energetyczne, stacja telefonii komórkowej, nadajniki radiowe i telewizyjne.

Linia energetyczne wysokiego napięcia 110 kV przebiegająca na południu gminy stanowi istotne źródło promieniowania. W najbliższym czasie planuje się budowę drugiej linii wysokiego napięcia 110 kV na północnym wschodzie lub zachodzie gminy - rozważane są dwie opcje alternatywne lokalizacji linii. Również linie średniego napięcia 30 kV i 15 kV, stacje transformatorowe (62 szt.) oraz stacja telefonii komórkowej, są źródłem promieniowania. Dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych w środowisku o częstotliwości 50Hz dla terenów przeznaczonych pod zabudowę to 1kV/m dla składowej elektrycznej i 60A/m dla składowej magnetycznej.

5.4. TERENY I OBIEKTY CHRONIONE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH

5.4.1 Obszary chronionego krajobrazu

Bratucicki Obszar Chronionego Krajobrazu oraz Obszar Chronionego Krajobrazu Wschodniego Pogórza Wiśnickiego zostały ustanowione Rozporządzeniem Nr 23/96 Wojewody Tarnowskiego z dnia 28 /96 w sprawie wyznaczenia obrazów chronionego krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Tarn. Nr 10 poz.60), które utraciło moc z dniem wejścia rozporządzeń:

- Nr 71/05 Wojewody Małopolskiego z dnia 27 grudnia 2005 r. w sprawie **Bratucickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu** (Dz. Urz. Woj. Małop. Nr 126, poz. 795); zm. Rozporządzeniem Nr 9/07 Wojewody Małopolskiego dnia 6 lipca 2007 r.(Dz. Urz. Woj. Małop. Nr 499, poz. 3294)
- Nr 76/05 Wojewody Małopolskiego z dnia 27 grudnia 2005 r. w sprawie **Obszaru Chronionego Krajobrazu Wschodniego Pogórza Wiśnickiego** (Dz. Urz. Woj. Małop. Nr 126, poz. 800); zm. Rozporządzeniem Nr 9/07 Wojewody Małopolskiego dnia 6 lipca 2007 r.(Dz. Urz. Woj. Małop. Nr 499, poz. 3294)

5.4.2 Obszar sieci ekologicznej Natura 2000

W północno zachodniej części gminy na terenie Bratucic znajduje niewielka część obszaru Natura 2000 Doliny rzeki Gróbki PLH120067. Całkowita powierzchnia obszaru wynosi 999,78 ha, z czego na terenie gminy Rzezawa znalazło się ok. 42 ha, tj. 4,2%. Pozostała powierzchnia zajmuje teren Gminy Szczurowa.

Obszar został utworzony w celu ochrony dwóch gatunków motyli wraz z siedliskami, z którymi gatunki te są związane – modraszka telejusa *Maculinea Teleius* i modraszka

nausitousa *M. nausithous* wymienionych w Załączniku nr II Konwencji Berneńskiej⁴ oraz Załączniku nr II i Załączniku nr IV Dyrektywy Siedliskowej⁵ (wymienione motyle nie są gatunkami priorytetowymi w rozumieniu w/w Dyrektywy). Oba gatunki motyli znajdują się na Czerwonej Liście IUCN oraz na Czerwonej Liście Zwierząt Ginących i Zagrożonych w Polsce jako LR⁶, tj. gatunki niższego ryzyka. W Polsce obydwa gatunki występują na wielu stanowiskach, głównie w południowej części kraju (przez Polskę przebiegają północne granice zasięgu obydwu gatunków). Sytuacja tych gatunków w kraju jest stabilna i lepsza niż w wielu państwach zachodniej Europy, dzięki ekstensywnemu użytkowaniu podmokłych łąk, co utrzymuje środowiska występowania motyli na niskich etapach sukcesji roślinnej.

Siedliskiem chronionych modraszków na wyznaczonym obszarze są niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*). Środowiska te najczęściej znajdują się na obrzeżach ekstensywnie użytkowanych łąk i trzcinowisk.

Oba gatunki posiadają jedno pokolenie w ciągu sezonu. Bytowanie motyli jest ściśle związane z kwiatami krwisiągu lekarskiego *Sanguisorba officinalis* i z mrówkami gatunków wścieklic *Myrmica*. W kwiatach wyłącznie krwisiągu lekarskiego samice telejusa i nausitousa składają latem jaja. Po 2-3 tygodniach larwy spadają na ziemię i są adoptowane przez mrówki wścieklice, których potomstwem żywią się w mrowisku (myrmekofagia) – mrówki są niezbędne motylom do zamknięcia cyklu życiowego. Po ok. 9-10 miesiącach następuje przepoczwarzanie i jako postać dorosła, motyl opuszcza mrowisko. Odpowiednimi żywicielami dla telejusa są wścieklica uszatka *M. scabrinodis*, wścieklica zwyczajna *M. rubra* i wścieklica Gallieniego *M. gallienii*, dla nausitousa jedynie wścieklica zwyczajna *M. rubra*.

Podstawowymi zagrożeniami siedliska motyli są intensyfikacja użytkowania, zaniechanie koszenia, a w konsekwencji sukcesja łąk w kierunku zakrzaczeń i trzcinowisk, presja zabudowy oraz zaorywanie pod uprawę nieużytkowanych łąk świeżych. Zachowanie siedlisk tego obszaru jest istotne dla zachowania ciągłości siedlisk modraszka telejusa i modraszka nausitousa Polski Południowej.

5.4.3 Pomniki przyrody

Tabela 9. Wykaz istniejących pomników w gminie Rzeszawa

Nr rej.	Przedmiot ochrony	Obwód pierśnicy (cm)	Wysokość (m)	Lokalizacja i własność/ Uwagi	Podstawa prawna
138	Dąb szypułek. <i>Quercus robur</i> p.n. Onufry Dębicz	526	23	150 oddział Leśnictwa w Bratucicach, nadleśnictwo Dąbrowa Tarnowska	Zarządzenie nr 2/87 Wojewody Tarnowskiego z dnia 26 lutego 1987 r. (Dz. Urz. Woj. Tarnowskiego Nr 3).

⁴ Konwencja o ochronie dzikiej flory i fauny europejskiej oraz ich siedlisk naturalnych z 19 września 1979 roku (Dz. U. z 1996 r. Nr 58, poz. 263 i 264 z późn. zm.)

⁵ Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej flory i fauny (Dz. U. L 206 z 22.7.1992)

⁶ LR (Lower Risk) – gatunki niższego ryzyka, ale nie wykazujące wyraźnego regresu populacyjnego (nie kwalifikują się do kategorii taksonów silnie zagrożonych), ani nie są zbyt rzadkie, mogą nawet lokalnie i/lub czasowo zwiększać swój stan posiadania, jednak wymagają nadzoru, gdyż nie zanikły przyczyny zagrażające ich egzystencji. (źródło: <http://www.iop.krakow.pl/pckz/default.asp?nazwa=katz&je=pl>)

272	Dąb szypułkowy <i>Quercus rober</i> „Gen. Okulicki”	400	22	Prywatna posesja Bratucice 28	Rozporządzenie nr 2/96 Wojewody Tarnowskiego z dnia 16 stycznia 1996 r. (Dz. Urz. Woj. Tarnowskiego nr 1)
273	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	370	22	Teren osady leśnej, własność skarbu państwa	
274	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	525	25	Prywatna posesja Dębina 28	
275	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	350	25	Prywatna posesja Jodłówka 287	
276	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	278	21	Prywatna posesja Jodłówka 80	
277	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	267	25	Prywatna posesja Jodłówka 240	
124/9	Jesion wyniosły <i>Fraxinus excelsior</i> 4 szt.	410, 330, 330,295	-	Działka nr 922 w Krzeszowie	Rozporządzenie nr 14/02 Wojewody Małopolskiego z dnia 31 stycznia 2002 r. (Dz. Urz. Woj. Małopolskiego Nr 22)

Źródło: Opracowanie ekofizjograficzne,

5.4.4 Użytek ekologiczny

Użytek ekologiczny Radziejów utworzony został Rozporządzeniem Nr 48/98 Wojewody Tarnowskiego z dnia 22 września 1998 r. (Dz. Urz. Woj. Tarn. z 1998 r. Nr 19 poz. 237). Celem ochrony jest stanowisko paproci długosza królewskiego *Osmunda regalis*. Użytek o powierzchni 1,34 ha obejmuje bagno we wsi Bratucice na terenie Lasów Państwowych nadleśnictwa Dąbrowa Tarnowska (oddziały leśny 121 f, g, m; działka nr ew. 1968).

5.4.5 Lasy ochronne

Zarządzeniem nr 234 Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 29 listopada 1996 r. w lasach stanowiących własność Skarbu Państwa, będących w Nadleśnictwie Dąbrowa Tarnowska oddziały 367-385, 388-398, 401-402, 405-410 uznane zostały za ochronne - wodochronne.

Zarządzeniem nr 5 Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 19 stycznia 1994 r. w lasach stanowiących własność Skarbu Państwa, będących w Zarządzie Lasów Państwowych Nadleśnictwa Brzesko oddziały 13, 16-20, 23, 27-30 uznano, jako lasy wodochronne oraz niżej wymienione powierzchnie nasienne, badawcze i doświadczalne.

Tabela 10. Powierzchnie badawcze i doświadczalne w gminie Rzezawa nadleśnictwo Brzesko.

Rodzaj zagospodarowania	Oddział	Powierzchnia [ha]	Rodzaj drzewostanu
Powierzchnia badawcza	25g	1,12	Świerk pospolity (<i>Picea abies</i>)
Lasy nasienne gospodarcze	18f	6,10	Olsza (<i>Alnus Mill.</i>)

	20j	3,21	Dąb (<i>Quercus</i>)
Plantacyjne uprawy nasienne	25d	4,21	Modrzew (<i>Larix Mill.</i>)
	16 g	6,16	Sosna czarna (<i>Pinus nigra</i>)
Powierzchnia doświadczalna	21l	2,27	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)

Źródło: Nadleśnictwo Brzesko

5.4.6 Ochrona gatunkowa

Gmina Rzezawa nie posiada aktualnej inwentaryzacji gatunków flory i fauny, które są objęte ochroną ścisłą lub częściową. Wiele gatunków chronionych zostało rozpoznanych na terenach Obszarów Chronionego Krajobrazu: Bratucickiego i Pogórza Wiśnickiego¹. Wykaz roślin i zwierząt chronionych opracowano w oparciu o: zmieniane Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, ekofizjografię gminy Rzezawa oraz dokumentację Obszarów Chronionego Krajobrazu - zgodnie z rozporządzeniami: Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 lipca 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących roślin objętych ochroną, Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 28 września 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących zwierząt objętych ochroną.

Tabela 11. Chronione gatunki roślin¹

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Status ochronny	Obszar wystąpienia gatunku
1.	Kruszyna pospolita	<i>Frangula alnus</i>	C	W G
2.	Wawrzynek wilczełyko	<i>Daphne mezereum</i>	S	G
3.	Bluszcz pospolity	<i>Hedera helix</i>	C	W G
4.	Pełnik europejski	<i>Trollius europaeus</i>	S	G
5.	Rokitnik zwyczajny	<i>Hippophaë rhamnoides</i>	S	W B
6.	Konwalia majowa	<i>Convallaria majalis</i>	C	W
7.	Kalina koralowa	<i>Viburnum opulus</i>	C	W
8.	Miodownik melisowaty	<i>Melittis melissophyllum</i>	S	W
9.	Barwinek pospolity	<i>Vinca minor</i>	C	W
10.	Buławnik mieczolistny	<i>Cephalanthera longifolia</i>	S	W
11.	Buławnik wielokwiatowy	<i>Cephalanthera damasonium (Mill.) Druce</i>	S	W
12.	Dziewięciśł bezłodygowy	<i>Carlina acaulis</i>	S	W
13.	Goryczka orzęsiona	<i>Gentianella ciliata Borkh</i>	S	W
14.	Goryczka trojeściowa	<i>Gentiana asclepiadea</i>	S	W
15.	Gółka długoostrogowa	<i>Gymnadenia conopsea</i>	S	W
16.	Kalina koralowa	<i>Viburnum opulus</i>	C	W
17.	Kopytnik pospolity	<i>Asarum europaeum</i>	C	W
18.	Kruszczyk szerokolistny	<i>Epipactis helleborine Crantz</i>	S	W
19.	Lilia złotogłów	<i>Lilium martagon</i>	S	W
20.	Listera jajowata	<i>Listera ovata</i>	S	W
21.	Marzanka wonna	<i>Galium odoratum</i>	C	W
22.	Goryczka trojeściowa	<i>Gentiana asclepiadea</i>	S	W
23.	Gółka długoostrogowa	<i>Gymnadenia conopsea</i>	S	W

¹ Obszar Chronionego Krajobrazu Pogórza Wiśnickiego podzielony w 2005 roku na Wschodni Obszar Chronionego Krajobrazu Pogórza Wiśnickiego i Zachodni Obszar Chronionego Krajobrazu Pogórza Wiśnickiego

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Status ochronny	Obszar wystąpienia gatunku
24.	Kalina koralowa	<i>Viburnum opulus</i>	C	W
25.	Konwalia majowa	<i>Convallaria majalis</i>	C	W
26.	Kopytnik pospolity	<i>Asarum europaeum</i>	C	W
27.	Kruszczyk szerokolistny	<i>Epipactis helleborine</i> Crantz	S	W
28.	Kruszyna pospolita	<i>Frangula alnus</i> Mill.)	C	W
29.	lilia złotogłów	<i>Lilium martagon</i>	S	W
30.	Listera jajowata	<i>Listera ovata</i>	S	W
31.	Marzanka wonna	<i>Galium odoratum</i>	C	W
32.	Naparstnica zwyczajna	<i>Digitalis grandiflora</i> Mill.	S	W
33.	Orlik pospolity	<i>Aquilegia vulgaris</i>	S	W
34.	Paprotka zwyczajna	<i>Polypodium vulgare</i>	S	W
35.	Parzydło leśne	<i>Aruncus sylvestris</i>	S	W
36.	Pierwiosnka lekarska	<i>Primula veris</i>	C	W
37.	Pierwiosnka wyniosła	<i>Primula elatior</i>	C	W
38.	Pióropusznik strusi	<i>Matteuccia struthiopteris</i> Todaro	S	W
39.	Podkolan biały	<i>Platanthera bifolia</i>	S	W
40.	Podrzeń żebrowiec	<i>Blechnum spicant</i>	S	W
41.	Skrzyp olbrzymi	<i>Equisetum telmateia</i> Ehrh.	S	W
42.	Storczyk błądy	<i>Orchis pallens</i>	S	W
43.	Storczyk purpurowy	<i>Orchis purpurea</i> Huds.	S	W
44.	Storczyk szerokolistny	<i>Orchis latifolia</i>	S	W
45.	Wawrzynek wilczczyko	<i>Daphne mezereum</i>	S	W
46.	Widłak goździsty	<i>Lycopodium clavatum</i>	S	W
47.	Widłak jałowcowaty	<i>Lycopodium annotinum</i>	S	W
48.	Widłak torfowy	<i>Lycopodiella inundata</i>	S	W
49.	Widłak wroniec	<i>Huperzia selago</i>	S	W
50.	Zimowit jesienny	<i>Colchicum autumnale</i>	S	W
51.	Długosz królewski	<i>Osmunda regalis</i>	S	G
52.	Podrzeń żebrowiec	<i>Blechnum spicant</i>	S	G

S- ochrona ścisła

C- ochrona częściowa

B - Bratucicki Obszar Chronionego Krajobrazu

W- Obszar Chronionego Krajobrazu Pogórza Wiśnickiego

G - obszar gminy Rzezawa

Tabela 12: Chronione gatunki zwierząt

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Status ochrony	Uwagi
1.	Jeż wschodnioeuropejski	<i>Erinaceus concolor</i>)	S	WB G
2.	Kret	<i>Talpa europaea</i>	C	WB G
3.	Ryjówka aksamitna	<i>Sorex araneus</i>	S	WB
4.	Ryjówka malutka	<i>Sorex minutus</i>	S	WB
5.	Rzęsorek rzeczek	<i>Neomys fodiens</i>	S	WB
6.	Rzęsorek mniejszy	<i>Neomys anomalus</i>	S	W
7.	Podkowiec mały	<i>Rhinolopus hipposideros</i>	S	W
8.	Gacek szary	<i>Plecotus austriacus</i>	S	B G
9.	Gacek wielkouch	<i>Plecotus auritus</i>	S	W B G
10.	Karlik malutki	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	S	W B
11.	Mopek	<i>Barbastella barbastellus</i>	S	W
12.	Nocek duży	<i>Myotis myotis</i>	S	W B G
13.	Nocek natterera	<i>Myotis nattereri</i>	S	W
14.	Mroczek późny	<i>Eptesicus serotinus</i>	S	W B
15.	Wiewiórka	<i>Sciurus vulgaris</i>	S	W B

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Status ochrony	Uwagi
16.	Orzesznica	<i>Musccardinus avellanarius</i>	S	W B G
17.	Gronostaj	<i>Mustela erminea</i>	S	W B G
18.	Łasica	<i>Mustela nivalis</i>	S	W B G
Ptaki				
19.	Perkozek	<i>Tachybaptus ruficollis</i>	S	B G
20.	Perkoz dwuczuby	<i>Podiceps cristatus</i>	S	B
21.	Perkoz rdzawoszyi	<i>Podiceps grisegena</i>	S	B
22.	Perkoz zausznik	<i>Podiceps nigricollis</i>	S	B G
23.	Bączek	<i>Ixobrychus minutus</i>	S	B
24.	Czapla siwa	<i>Ardea cinerea</i>	S	B
25.	Bocian czarny	<i>Ciconia nigra</i>	S	W
26.	Bocian biały	<i>Ciconia ciconia</i>	S	W
27.	Łabędź niemy	<i>Cygnus olor</i>	S	B
28.	Trzmiełojad	<i>Pernis apivorus</i>	S	W
29.	Jastrząb	<i>Accipiter gentilis</i>	S	W B G
30.	Krogulec	<i>Accipiter nisus</i>	S	W
31.	Myszołów	<i>Buteo buteo</i>	S	W B G
32.	Pustułka	<i>Falco tinnunculus</i>	S	W B
33.	Kobuz	<i>Falco subbuteo</i>	S	W B
34.	Przepiórka	<i>Coturnix coturnix</i>	S	W B
35.	kokoszka wodna	<i>Gallinula chloropus</i>	S	B
36.	Łyska	<i>Fulica atra</i>	S	B
37.	Derkacz	<i>Crex crex</i>	S	W
38.	Siweczka rzeczna	<i>Charadrius dubius</i>	S	W B
39.	Czajka	<i>Vanellus vanellus</i>	S	W B
40.	Bekas kszysk	<i>Gallinago gallinago</i>	S	B
41.	Rycyk	<i>Limosa limosa</i>	S	B
42.	Brodziec piskliwy	<i>Actitis hypoleucos</i>	S	W
43.	Mewa śmieszka	<i>Chroicocephalus ridibundus</i>	S	B
44.	Rybitwa zwyczajna	<i>Sterna hirundo</i>	S	B
45.	Sierpówka	<i>Streptopelia decaocto</i>	S	W b
46.	Turkawka	<i>Streptopelia turtur</i>	S	W
47.	Kukułka	<i>Cuculus canorus</i>	S	W b
48.	Pójdźka	<i>Athene noctua</i>	S	W b
49.	Puszczyk zwyczajny	<i>Strix aluco</i>	S	W
50.	Sowa uszata	<i>Asio otus</i>	S	B G
51.	Jerzyk	<i>Apus apus</i>	S	W
52.	Zimorodek	<i>Alcedo atthis</i>	S	W B
53.	Dudek	<i>Upupa epops</i>	S	W B
54.	Krętogłów	<i>Jynx torquilla</i>	S	B
55.	Dzięcioł zielonosiwy	<i>Picus canus</i>	S	W
56.	Dzięcioł zielony	<i>Picus viridis</i>	S	W B
57.	Dzięcioł czarny	<i>Dryocopus martius</i>	S	W
58.	Dzięcioł duży	<i>Dendrocopos major</i>	S	W B
59.	Dzięcioł średni	<i>Dendrocopos medius</i>	S	W
60.	Dzięcioł białogrzbiety	<i>Dendrocopos leucotos</i>	S	W
61.	Dzięciołek	<i>Dendrocopos minor</i>	S	W B
62.	Skowronek borowy	<i>Lullula arborea</i>	S	W
63.	Skowronek polny	<i>Alauda arvensis</i>	S	W B G
64.	Jaskółka dymówka	<i>Hirundo rustica</i>	S	W B
65.	Jaskółka oknówka	<i>Delichon urbicum</i>	S	W B
66.	Świergotek drzewny	<i>Anthus trivialis</i>	S	W B
67.	Świergotek łąkowy	<i>Anthus pratensis</i>	S	W B G
68.	Pliszka żółta	<i>Motacilla flava</i>	S	W B G
69.	Pliszka górska	<i>Motacilla cinerea</i>	S	W
70.	Pliszka siwa	<i>Motacilla alba</i>	S	W B

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Status ochrony	Uwagi
71.	Pluszcz	<i>Cinclus cinclus</i>	S	W
72.	Strzyżyk	<i>Troglodytes troglodytes</i>	S	W B
73.	Pokrzywnica	<i>Prunella modularis</i>	S	W B
74.	Rudzik	<i>Erithacus rubecula</i>	S	W B G
75.	Słowiak szary	<i>Luscinia luscinia</i>	S	W
76.	Słowiak rdzawy	<i>Luscinia megarhynchos</i>	S	B
77.	Podróżniczek	<i>Luscinia svecica</i>	S	W
78.	Kopciuszek	<i>Phoenicurus ochruros</i>	S	W B
79.	Pleszka	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	S	W B
80.	Pokląska	<i>Saxicola rubetra</i>	S	B
81.	Kląskawka	<i>Saxicola rubicola</i>	S	W B
82.	Białorzytka	<i>Oenanthe oenanthe</i>	S	W B
83.	Kos	<i>Turdus merula</i>	S	W B
84.	Kwiczół	<i>Turdus pilaris</i>	S	W B G
85.	Śpiewak	<i>Turdus philomelos</i>	S	W b
86.	Rokitniczka	<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	S	B
87.	Łozówka	<i>Acrocephalus palustris</i>	S	B
88.	Paszkoć	<i>Turdus viscivorus</i>	S	W B
89.	Świerszczak	<i>Locustella naevia</i>	S	W B
90.	Strumieniówka	<i>Locustella fluviatilis</i>	S	W B
91.	Łozówka	<i>Acrocephalus palustris</i>	S	W B
92.	Trzcinniczek zwyczajny	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	S	B
93.	Trzciniać zwyczajny	<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	S	B
94.	Zaganiacz	<i>Hippolais icterina</i>	S	W
95.	pokrzewka jarzębata	<i>Sylvia nisoria</i>	S	B
96.	Pięgża	<i>Sylvia curruca</i>	S	W B
97.	Ciemiówka	<i>Sylvia communis</i>	S	W B
98.	pokrzewka ogrodowa	<i>Sylvia borin</i>	S	W B
99.	Pokrzewka czarnołbista	<i>Sylvia atricapilla</i>	S	W B
100.	Świstunka leśna	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	S	W B
101.	Pierwiosnek	<i>Phylloscopus collybita</i>	S	W B
102.	Piecuszek	<i>Phylloscopus trochilus</i>	S	W B
103.	Mysikrólik	<i>Regulus regulus</i>	S	W B
104.	Muchołówka szara	<i>Muscicapa striata</i>	S	W B
105.	Muchołówka mała	<i>Ficedula parva</i>	S	W
106.	Muchołówka białoszyja	<i>Ficedula albicollis</i>	S	W B G
107.	Muchołówka żałobna	<i>Ficedula hypoleuca</i>	S	W B
108.	Raniuszek	<i>Aegithalos caudatus</i>	S	W B
109.	sikora uboga	<i>Poecile palustris</i>	S	W
110.	Sikora czarnogłowa	<i>Poecile montana</i>	S	W B
111.	Sikora czubatka	<i>Lophophanes cristatus</i>	S	W
112.	Sikora sosnowka	<i>Periparus ater</i>	S	W B
113.	Sikora modra	<i>Cyanistes caeruleus</i>	S	W B
114.	Sikora bogatka	<i>Parus major</i>	S	W B G
115.	Kowalik	<i>Sitta europaea</i>	S	W B
116.	Pelzacz leśny	<i>Certhia familiaris</i>	S	W
117.	Pelzacz ogrodowy	<i>Certhia brachydactyla</i>	S	W
118.	Remiz	<i>Remiz pendulinus</i>	S	W B
119.	Wilga	<i>Oriolus oriolus</i>	S	W B
120.	Dzierżba gąsiorek	<i>Lanius collurio</i>	S	W B
121.	Sójka	<i>Garrulus glandarius</i>	S	W B
122.	Orzechówka	<i>Nucifraga caryocatactes</i>	S	W
123.	kawka	<i>Coloeus monedula</i>	S	W B
124.	Kruk		S	W
125.	Szpak	<i>Sturnus vulgaris</i>	S	W B

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Status ochrony	Uwagi
126.	Wróbel domowy	<i>Passer domesticus</i>	S	W B
127.	Wróbel mazurek	<i>Passer montanus</i>	S	W B
128.	zięba	<i>Fringilla coelebs</i>	S	W B G
129.	Kulczyk	<i>Serinus serinus</i>	S	W B
130.	Dzwoniec	<i>Carduelis chloris</i>	S	W B
131.	Szczygieł	<i>Carduelis carduelis</i>	S	W B
132.	Czyż	<i>Carduelis spinus</i>	S	W
133.	Makolągwa	<i>Carduelis cannabina</i>	S	W B
134.	Dziwonia	<i>Carpodacus erythrinus</i>	S	W B G
135.	Gil	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	S	W
136.	Grubodziób	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	S	W B
137.	Trznadel	<i>Emberiza citrinella</i>	S	W B G
138.	Potrzos	<i>Emberiza schoeniclus</i>	S	W B
139.	Potrzyszcz	<i>Emberiza calandra</i>	S	W B
140.	Gady			
141.	Jaszczurka zwinka	<i>Lacerta agilis</i>	S	W B G
142.	Jaszczurka żyworodna	<i>Zootoca vivipara</i>	S	W B G
143.	Padalec zwyczajny	<i>Anguis fragilis</i>	S	W B
144.	Zaskroniec zwyczajny	<i>Natrix natrix</i>	S	W B G
145.	Żmija zygzakowata	<i>Vipera berus</i>	S	W B G
	Płazy			
146.	Traszka grzebieniasta	<i>Triturus cristatus</i>	S	W B G
147.	Traszka zwyczajna	<i>Lissotriton vulgaris</i>	S	W B G
148.	Traszka górską	<i>Triturus alpestris</i>	S	W
149.	Salamandra plamista	<i>Salamandra salamandra</i>	S	W G
150.	Kumak górski	<i>Bombina variegata</i>	S	W B
151.	Ropucha szara	<i>Bufo bufo</i>	S	W B G
152.	Ropucha zielona	<i>Pseudepidalea viridis</i>	S	W B G
153.	Rzekotka drzewna	<i>Hyla arborea</i>	S	W B G
154.	Kumak nizinny	<i>Bombina bombina</i>	S	G
	Ryby			
155.	Śliz	<i>Noemacheilus barbatulus</i>	S	W
156.	Piekielnica	<i>Alburnoides bipunctatus</i>	S	W
	Owady			
157.	Modraszek nausithous	<i>Maculinea nausithous</i>	S	G
158.	Modraszek telejus	<i>Maculinea telejus</i>	S	G

S- ochrona ścisła

C- ochrona częściowa

B - Bratucicki Obszar Chronionego Krajobrazu

W- Obszar Chronionego Krajobrazu Pogórza Wiśnickiego

G - obszar gminy Rzezawa

Ponadto w myśl przepisów ochronie podlegają:

5.4.7 Korytarz ekologiczny

Bratucickie lasy należą do korytarza ekologicznego łączącego Puszcze Niepołomicką z Lasami Radłowskimi. Korytarz ten należy do Głównego Korytarza

Południowego w Małopolsce wyznaczonego w 2005 r. przez Jędrzejewskiego. Korytarze ekologiczne powinny zapewniać połączenia między terenami stanowiącymi podstawowe siedliska dla zwierzyny. Ponadto, powinny umożliwić przemieszczanie się zwierząt w ramach aktywności dobowej, sezonowych wędrówek, migracji oraz kolonizacji nowych obszarów przez młode osobniki. Ostojami zwierzyny, które spełniają ważną rolę w zabezpieczaniu odpowiednich warunków siedliskowych są przede wszystkim duże, zwarte obszary leśne.

5.4.8 Gleby chronione.

Zgodnie z ustawą o ochronie gruntów leśnych i rolnych z dnia 3 lutego 1995 r. ochrona gleb polega na ograniczeniu przeznaczenia gruntów na cele nie rolnicze i nie leśne, zapobieganiu degradacji i dewastacji gruntów. Według w/w ustawy ochronie podlegają grunty stanowiące użytki rolne klas I-III; jeżeli ich zawarty obszar projektowany na cele nierolnicze przekracza 0,5 ha – wymaga uzyskania zgody Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

5.4.9 Surowce naturalne.

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony Środowiska⁷ złoża kopalin podlegają ochronie przed zagospodarowaniem uniemożliwiającym ich wykorzystanie w przyszłości.

Gaz ziemny.

Złoże „Dąbrówka”

Dokumentacja złoża zatwierdzona decyzją Nr KZK/012/S/3541/77 Prezesa Centralnego Urzędu Górniczego z dnia 25.03.1977 r.

Obszar i teren Górniczy *Dąbrówka* utworzony Decyzją Nr GK/wk/MN/2943/97 Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 26.08.1997 r.

Koncesja ważna do 22.07.2019 r.

Złoże „Grądy Bocheńskie”

Dokumentacja złoża zatwierdzona decyzją Nr KZK/012/M/pf158/5077/86 Prezesa Centralnego Urzędu Górniczego z dnia 12.11.1986 r. (wraz z późn. zm.)

Obszar i Teren Górniczy Grądy Bocheńskie – Borek utworzony Decyzją Nr DGiKGe-4771-1/292/10/MS Ministra Środowiska z dnia 15.01.2010 r.

Koncesja ważna do 26.08.2019 r.

Złoże „Rysie”

Dokumentacja złoża zatwierdzona decyzją Nr KZK/012/M/pf158/5077/86 Prezesa Centralnego Urzędu Górniczego z dnia 12.11.1986 r.

⁷ Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 25 poz. 150 z późn. zm.)

Obszar i Teren Górniczy utworzony Decyzją Nr GK/wk/MN/2915/97 Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 26.08.1997 r.

Koncesja ważna do 22.06.2019 r.

Piasek

Złoże” Borek”

Dokumentacja złoża zatwierdzona Decyzją Nr OŚ.IV.75/10.7.2068a/92 Wojewody Tarnowskiego z dnia 01.08.1992 r.

Brak obszaru i terenu górniczego.

Złoże Góra „Baranka”

Dokumentacja złoża zatwierdzona Decyzją Nr OS.X.7414/DG/2/2000/EM Wojewody Małopolskiego z dnia 05.05.2000 r.

Brak obszaru i terenu górniczego.

Piasek i Żwir

Złoże „Ostrów Królewski”

Dokumentacja złoża zatwierdzona Decyzją Nr RG.II.RŁ.7514-9/09 Marszałka Województwa Małopolskiego z dnia 16.12.2009 r.

Brak obszaru i terenu górniczego

Surowce ilaste

Złoże „Rzezawa”

Dokumentacja złoża zatwierdzona Decyzją Nr KZK/012/S/3571/77 Prezesa Centralnego Urzędu Górniczego z dnia 06.04.1977 r. oraz Decyzją Nr SR-IX-1.7427.5.2012.ZP Marszałka Województwa Małopolskiego z dnia 5.04.2012 r. (ws. zatwierdzenia Dodatku nr 1 do dokumentacji geologicznej złoża ilów trzeciorzędowych i utworów czwartorzędowych do produkcji ceramiki budowlanej RZEZAWA w kat. „C2”).

Z pierwotnego obszaru złoża o powierzchni 28,9 ha pozostawiono fragment o powierzchni 3,85 ha.⁸

Brak obszaru i terenu górniczego.

⁸ tekst w brzmieniu ustalonym uchwałą Nr XXVI/181/2013 Rady Gminy Rzezawa z dnia 29.10.2013 r.

6. DIAGNOZA I UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZASOBÓW I STANU ŚRODOWISKA NATURALNEGO

Gmina Rzeszawa odznacza się wysokimi walorami przyrodniczymi oraz dość dobrym stanem jakości środowiska. Mnogość form ochrony przyrody z cennymi zasobami flory i fauny, urozmaicona rzeźba terenu w południowej części gminy, walory krajobrazowe oraz surowce naturalne, stwarzają możliwości do wielofunkcyjnego wykorzystania zasobów środowiska gminy. Dalszy, zrównoważony rozwój gminy winien odbywać się z uwzględnieniem uwarunkowań wynikających z:

A. zasobów i jakości środowiska naturalnego:

- Wody czwartorzędowego poziomu narażone są na zanieczyszczenia w związku z niedostateczną warstwą izolacji chroniącej je przed przenikaniem wszelkiego rodzaju zanieczyszczeń antropogenicznych z powierzchni. W związku z wykorzystywaniem **tego piętra wodonośnego** do celów bytowych, priorytetem jest jego ochrona, poprzez uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej. Wymaga to rozbudowy gminnej sieci kanalizacyjnej odprowadzającej ścieki bytowe do oczyszczalni ścieków. W miejscach, gdzie zabudowa jest rozproszona lub są inne utrudnienia w budowie sieci kanalizacyjnej winno dopuścić się przydomowe oczyszczalnie ścieków, w tym oczyszczalnie hydrofitowe.
- Wykorzystanie **wód termalnych** mezozoicznego piętra wodonośnego dla celów ciepłowniczych stwarza możliwości rozwoju gminy przy jednoczesnej redukcji zanieczyszczeń środowiska.
- Zagrożenia zanieczyszczeniami **wód powierzchniowych**, obok skutecznych rozwiązań gospodarki wodno-ściekowej, wymaga uporządkowania terenów wzdłuż cieków wodnych, szczególnie likwidacja dzikich wysypisk śmieci. Ważnym jest także zachowanie zadrzewień i zakrzewień wzdłuż koryt cieków, jako ich obudowy biologicznej. Pasy zadrzewień brzegowych pełnią bowiem funkcje ekologiczne poprzez bogactwo siedlisk umożliwiających bytowanie wielu gatunków zwierząt, stanowią ciągi i korytarze migracyjne, a także zwiększają potencjał retencyjny dolin, osłabiają działalność erozyjną wód, a także przyczyniają się do ograniczenia spływu zanieczyszczeń obszarowych.
- **Zagrożenie zalewania wodami wezbraniowymi** dolin cieków, przede wszystkim Gróbki w Łazach szczególnie w czasie nawałnych opadów deszczu, wymaga uwzględnienia zagospodarowania terenów w rejonach koryt tych cieków w sposób, umożliwiający odpływ wody bez straty mienia. W tym celu należy wykluczyć lokalizację zabudowy kubaturowej w terenach narażonych na zalewanie wodami powodziowymi. Szczególne znaczenie dla zapewnienia swobodnego przepływu wód w okresie wezbrań ma uporządkowanie terenów

dolin. Równocześnie istniejąca infrastruktura odprowadzająca wody opadowe, zwłaszcza w równinnej części gminy, wymaga poprawy m.in. poprzez udrożnienie i odbudowę.

➤ Istotnym uwarunkowaniem dla gminy są tereny **leśne pełniące funkcje wodochronne**. Lasy te zajmują ok. 43% łącznej powierzchni leśnej w gminie. Funkcją lasów wodochronnych jest ochrona zasobów wód podziemnych i powierzchniowych, zwłaszcza na terenach wilgotnych i bagiennych oraz wzdłuż rzek okresowo zalewanych, potoków i zbiorników wodnych.

➤ Dla utrzymania stopnia retencji w obszarze gminy podstawowe znaczenie ma zabezpieczenie obecnej powierzchni lasów jak również ich struktury. Działaniami prowadzącymi do zwiększenia retencji w gminie jest zwiększenie powierzchni lasów poprzez przeznaczenie na ten cel terenów nieprzydatnych dla rolnictwa, położonych w sąsiedztwie istniejących zespołów i kompleksów leśnych.

➤ Część terenów gminy, szczególnie zachodnie i południowe sołectwa, pokrywają gleby II i III klasy bonitacyjnej, podlegające ochronie prawnej. Ewentualne przeznaczenie tych terenów na cele nierolnicze, wymaga na etapie sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego zgody Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Ochronie przed zabudową nierolniczą winny podlegać grunty o wysokiej przydatności rolniczej oraz rozległe otwarte kompleksy przestrzeni rolniczej. Konieczność ochrony gleb stanowi uwarunkowanie ograniczające rozwój osadnictwa.

➤ Zagrożeniem dla stanu jakości gleb, wód powierzchniowych i podziemnych, a także dla dzikiej zwierzyny są niekontrolowane składowiska odpadów występujące na terenie gminy. Lokalizowane są one najczęściej w pobliżu koryt cieków, obszarach źródliskowych, co zwiększa prawdopodobieństwo skażenia wód. Likwidacja dzikich wysypisk śmieci, nie dopuszczenie do ich odnowienia się oraz egzekwowanie obowiązujących zasad gospodarki odpadami to warunki poprawy stanu zasobów naturalnych środowiska.

➤ Przy zagospodarowaniu pasów wzdłuż drogi E40, a szczególnie skrzyżowania w Łazach, należy uwzględnić całodobowe przekroczenia dopuszczalnej wartości hałasu. Ograniczenie przeznaczenia terenów pod zabudowę mieszkaniową winno wynikać także z podwyższonego stężenia zanieczyszczeń. Podobnie, podwyższony poziom hałasu występuje wzdłuż linii kolejowej Kraków – Przemyśl.

➤ W miejscowości Łazy występują wąwozy o wysokościach sięgających około 10 m, wykorzystywane najczęściej jako drogi dojazdowe do pól. Z uwagi na walory krajobrazowe i wartość kulturową winny również stać się atrakcją turystyczną gminy.

Fot. 11 Wawóz w Łazach (Fot. K. Fastnacht-Kundzierewicz)

Fot.12 Wawóz w Łazach (Fot. K. Fastnacht-Kundzierewicz)

➤ Dla ochrony środowiska przyrodniczego gminy i zachowania jej powiązań przyrodniczych w terenach sąsiednich koniecznym jest uwzględnienie funkcjonowania w jej obszarze **korytarzy i ciągów ekologicznych**. Pełnią one głównie funkcję przyrodniczą, a ochrona tych struktur wymaga zapewnienia i utrzymania warunków siedliskowych w ich obrębie oraz drożności na ich przebiegu.

➤ Proponuje się wyznaczenie jako **korytarzy ekologicznych (liniowych)** dolin cieków Gróbki/Młynówki i Uszewki, w celu zabezpieczenia trasy migracji roślin i zwierząt, a w przypadku samego cieku – migracje ryb i organizmów wodnych. Dla ochrony tej formy, należy uwzględnić całkowite wyłączenia z zabudowy pasa obudowy biologicznej i terenów nadbrzeżnych z roślinnością naturalną, jako pasa ochronnego. Cieki posiadają ogromną wartość przyrodniczą z uwagi na zachowanie w ich dolinach cennych typów siedlisk. Każdy ciek tworzy swój własny specyficzny ekosystem, podzielony na odcinki różniące się pod względem charakteru podłoża, szybkości przepływu, krętości, sposobu wykształcenia brzegów – a co za tym idzie i właściwości chemicznej samej wody. Dlatego cieki zamieszkują określone grupy organizmów wodnych zmieniające się stopniowo wraz z oddalaniem się od jego źródeł. Cieki są także jedynymi już, w zdominowanym przez człowieka krajobrazie, liniowymi strukturami pochodzenia naturalnego, a jako takie są bezcennymi łącznikami pomiędzy różnymi, izolowanymi fragmentami siedlisk przyrodniczych. Za ich pośrednictwem dokonuje się migracja różnych gatunków roślin i zwierząt. W krajobrazie istnienie „korytarzy ekologicznych” umożliwia przemieszczanie się gatunków pomiędzy poszczególnymi biocentrami w poszukiwaniu nowych siedlisk. Dzięki funkcjonowaniu korytarzy ekologicznych stan różnorodności biologicznej nie ulega pogorszeniu.

- Wydelimitowanie w projekcie Studium fragment potencjalnego **korytarza ekologicznego** Puszcza Niepołomska – Lasy Radłowsko-Wierzchosławickie. Propozycja przebiegu równoleżnikowego korytarza wzdłuż północnej granicy gminy, zawarta jest w opracowaniu „Korytarze ekologiczne w Małopolsce”. Korytarz ten wykorzystujący Lasy Bratucickie stanowi optymalne połączenie dość silnie izolowanych od siebie kompleksów leśnych, umożliwiając przemieszczanie się zwierzyny. Dla efektywnego funkcjonowania korytarza niezbędnym jest pozostawienie wolnych przestrzeni pomiędzy zbliżającą się do siebie zwartą zabudową poszczególnych miejscowości, utrzymanie i wzmocnienie niewielkich grup zalesień.
- Uwzględnienie korytarzy ekologicznych z określeniem działań ochronnych pozwoli zachować najcenniejsze struktury przyrodnicze w obszarze gminy i zapewni wymianę genów na szerszą skalę.
- **Zachowanie zasobów przyrodniczych i kulturowych krajobrazu**, a to: naturalnych, meandrujących koryt rzecznych, rozległych łąk i pastwisk w dolinach, większych kompleksów leśnych oraz licznych enklaw leśnych, punktów i ciągów widokowych, obiektów zabytkowych oraz **wzbogacenie ich** poprzez porządkowanie zabudowy i użytkowania, skuteczną gospodarkę odpadami, podniesienie standardu zagospodarowania i urządzenia terenów otaczających zabudowę mieszkalną, oraz otoczenia linii kolejowej i dróg, głównie drogi krajowej – to istotne działania dla ochrony i utrzymania atrakcyjności krajobrazu gminy.
- Walory przyrodnicze gminy, liczne obszary leśne i stawy, urozmaicony krajobraz oraz zachowane obiekty zabytkowe dają duże możliwości rozwoju różnych form rekreacji. Pogórski charakter południowych skrajów gminy predysponuje ten obszar do rozwoju turystyki pieszej, z kolei rozległe równinne obszary środkowych i północnych sołectw stwarzają bardzo dobre warunki dla rozwoju turystyki rowerowej.
- Znaczna część gminy znajduje się w granicach Bratucickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu i Obszaru Chronionego Krajobrazu Wschodniego Pogórza Wiśnickiego. Objęcie **Obszarami Chronionego Krajobrazu** około 65% powierzchni gminy obliguje do uwzględnienia funkcji, jaką pełnią te struktury w systemie ochrony przyrody i krajobrazu, przy formułowaniu polityki przestrzennej. Kieruje to rozwój gminy na zachowanie, ochronę i wzbogacanie w krajobrazie takich elementów jak: kompleksy leśne, zadrzewienia i zakrzewienia oraz użytki zielone. Dla prawidłowego funkcjonowania systemu „Obszarów” niezbędne jest tworzenie ciągów ekologicznych (zabezpieczających wymianę genetyczną), poprzez dolesienia i racjonalne kształtowanie terenów leśnych oraz terenów wzdłuż cieków naturalnych zachowując ich obudowę biologiczną.

W systemie wielkoobszarowej ochrony przyrody i krajobrazu, zakładającym stopniowanie form ochrony stosownie do walorów i zasobów przyrody – Obszary Chronionego

Krajobrazu stanowią największy powierzchniowo element systemu i jednocześnie krańcowe jego ogniwo. Obszary Chronionego Krajobrazu, to ważne drogi wymiany genetycznej, niezbędnej dla prawidłowego funkcjonowania ekosystemów.

Głównym celem powołania systemów obszarów chronionych zgodnie z ustawą o ochronie przyrody jest: ochrona terenów o podstawowym znaczeniu dla kształtowania równowagi ekologicznej, zachowanie różnorodności świata przyrody i jego bogactwa, zabezpieczenie obszarów o aktualnym i potencjalnym znaczeniu dla wypoczynku, ochrona charakterystycznych cech rodzimego krajobrazu.

Obszary prawnie chronione warunkują sposób zagospodarowania terenu podporządkowany zaostrożnym rygorom korzystania ze środowiska zgodnie z nakazami i zakazami zawartymi w rozporządzeniach Wojewody Małopolskiego w sprawie: Bratucickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu oraz Obszaru Chronionego Krajobrazu Wschodniego Pogórza Wiśnickiego.

Formą ochrony przyrody i krajobrazu funkcjonującą w systemie ochrony są rezerваты przyrody i pomniki przyrody. W obrębie gminy utworzono i prawnie chroni się: **użytek ekologiczny „Radziejów” oraz kilka pomników przyrody ożywionej.**

B. naturalnych zagrożeń geologicznych

➤ Warunki fizjograficzne, panujące w miejscowości Łazy – deniwelacje terenu, budowa geologiczna, upad skał, nachylenie stoków i zboczy, pyłowa pokrywa zwietrzelinowa przy odpowiednich warunkach pogodowych stwarzają **predyspozycje dla występowania ruchów masowych** oraz erozji, co może skutkować zagrożeniem dla zabudowy i sieci infrastruktury. Flisz karpacki, występujący na terenie Pogórza z uwagi na charakterystyczną budowę naprzemianległych piaskowców oraz utworów iłowcowych i mułowcowych stwarza warunki dla powstawania osuwisk. Utwory lessowe oraz lessopodobne, pokrywające znaczną powierzchnię tej części gminy podlegają procesom spłukiwania, rozmywania, żłobienia, a także procesom sufozyjnym, co jest szczególnie widoczne w licznych wąwozach powstałych w miąższych pokładach utworów pylastych. Czynnikiem istotnie wpływającym na uaktywnienie zjawisk masowych jest obciążanie stoków zabudową oraz podcięcia stoków wykonywane na potrzeby inwestycji kubaturowych i infrastrukturalnych.

➤ **Tereny osuwisk**, szczególnie osuwisk odnawiających się należy bezwzględnie **wyłączyć z jakiegokolwiek zabudowy**, natomiast w terenach zagrożonych występowaniem ruchami masowymi dopuszczenie zabudowy winno być uzależnione od wyników badań geologiczno-inżynierskich podłoża budowlanego.

➤ Grunty rolne narażone na procesy stokowe i wzmożoną erozję, w terenach o ukształtowaniu uniemożliwiającym lub poważnie ograniczającym użytkowanie rolnicze,

należałoby przeznaczyć pod zalesienie, użytki zielone lub zagospodarowanie roślinnością stabilizującą je.

C. udokumentowanych złóż kopalin oraz zasobów wód podziemnych

➤ Udokumentowane złoża surowców naturalnych stanowią przedmiot ochrony przed zagospodarowaniem uniemożliwiającym w przyszłości ich wykorzystanie, jednocześnie stwarzają potencjalne szanse uruchomienia ich eksploatacji i produkcji przetwórczej. Eksploatacja złóż stanowi ważne źródło dochodów budżetu gminy i zwiększa zatrudnienie, ale także jest zagrożeniem dla środowiska poprzez przekształcenie morfologii terenu - wprowadzenie nowych elementów w krajobrazie, nierzadkie zmiany stosunków wodnych oraz uciążliwości związane z transportem surowca.

W obszarze gminy występują udokumentowane złoża:

- gazu ziemnego: „Dąbrówka”, „Grądy Bocheńskie”, „Rysie”.
- kruszywa naturalnego: „Borek”, „Góra Baranka”,
- piasku i żwiru: „Ostrów Królewski”,
- surowców ilastych: „Rzezawa”

➤ Dopuszczenie eksploatacji złóż winno uwzględniać stopień możliwej degradacji środowiska oraz potrzeby zachowania walorów krajobrazowych i przyrodniczych, w tym szczególnie form ochrony przyrody, obszarów leśnych i gleb wysokich klas bonitacyjnych. Wobec powyższego uwarunkowaniem rozwoju eksploatacji winna być ochrona środowiska jak i złoża, poprzez:

- prowadzenia eksploatacji złóż z uwzględnieniem kompleksowego, racjonalnego i oszczędnego ich wykorzystania,
- stosowanie technologii zapewniających ograniczenie ujemnych jej wpływów na środowisko,
- przeciwdziałanie degradacji powierzchni ziemi i krajobrazu poprzez sukcesywne prowadzenie rekultywacji i zagospodarowanie terenów poeksploatacyjnych.

D. wyznaczonych na podstawie odrębnych przepisów: terenów i obszarów górniczych

➤ Na obszarze gminy funkcjonują obszary i tereny górnicze⁹ złóż gazu ziemnego: „Dąbrówka”, „Grądy Bocheńskie” i „Rysie”.

➤ Dla wszystkich złóż gazu teren górniczy pokrywa się z obszarem górniczym w całości. Granice obszarów i terenów górniczych wyznaczone w koncesjach udzielanych na wydobywanie kopalin uwzględniono na rysunku Studium.

➤ Zgodnie z przepisami ustawy Prawo geologiczne i górnicze¹⁰ dla terenu górniczego sporządza się miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, jeśli ustawa nie stanowi

⁹ Obszarem górniczym jest przestrzeń, w granicach której przedsiębiorca jest uprawniony do wydobywania kopaliny oraz prowadzenia robót górniczych związanych z wykonywaniem koncesji, terenem górniczym jest przestrzeń objęta przewidywanymi szkodliwymi wpływami robót górniczych zakładu górniczego wg: ustawy z dnia 14 lutego 1994 r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. Nr 27 poz. 96 z późn. zm.)

inaczej. Plan winien zapewniać integrację działań podejmowanych w granicach terenu górniczego w celu: wykonania uprawnień określonych w koncesji, zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego oraz ochrony środowiska, w tym obiektów budowlanych.

➤ Większość obszarów i terenów górniczych znajduje się w granicach obszarów chronionego krajobrazu, na terenie których wg Rozporządzeń ws BOChK i OChKWPW¹¹ zakazuje się wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów. Zgodnie ze zmianą w/w rozporządzeń¹² wspomniany zapis nie dotyczy terenów objętych koncesjami wydanymi na podstawie ustawy Prawo geologiczne i górnicze¹³ lub ustaleniami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, obowiązującymi w dniu 29 marca 2006 r. Nie dotyczy to również terenów przeznaczonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego lub studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin na cele wydobywania skał i minerałów, w przypadku przedsięwzięć dla których przeprowadzona procedura oceny oddziaływania na środowisko wykazała brak niekorzystnego wpływu na przyrodę obszaru.

E. terenów i obiektów chronionych na podstawie odrębnych przepisów:

- Na terenie gminy prawnie chronionymi formami przyrody, są:
- **obszary chronionego krajobrazu:** Bratucicki i Wschodniego Pogórza Wiśnickiego;
 - proponowany **obszar Natura 2000** Dolina rzeki Gróbki;
 - **użytek ekologiczny** „Radziejów”;
 - **8 pomników przyrody ożywionej**, które stanowią drzewa bądź grupy drzew;
 - **gatunki roślin i zwierząt** – objęte prawną ochroną;
- Zasady ochrony w/w form określają przepisy ustanawiające je oraz ustawa o ochronie przyrody. Dla prawidłowego funkcjonowania obszarów chronionych i pełnienia funkcji zachowania bioróżnorodności i wymiany genetycznej, niezbędne jest tworzenie ciągów ekologicznych łączących chronione obszary dla zapewnienia wymiany ekologicznej. Zachowanie chronionych motyli, występujących na proponowanym obszarze Natura 2000, uwarunkowane jest utrzymaniem łąk i ich koszenia oraz niedopuszczeniem do zaorywania łąk i wkroczenia zabudowy.
- Na podstawie ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych ochroną prawną objęte są **grunty rolne pochodzenia mineralnego** I-III klasy bonitacyjnej oraz pochodzenia organicznego pozostałych klas bonitacyjnych; ochrona polega m.in. na ograniczeniu przeznaczania tych gruntów na cele nierolnicze.

¹⁰ Ustawa z dnia 14 lutego 1994 r. Prawo górnicze i geologiczne (Dz. U. Nr 27 poz. 96 z późn. zm.)

¹¹ Rozporządzenia Nr 71/05 i 76/05 Wojewody Małopolskiego z dnia 27 grudnia 2005 r. w sprawie Bratucickiego OchK i OchK Wschodniego Pogórza Wiśnickiego (Dz. Urz. Woj. Małop. Nr 126, poz. 795 i 800 z dnia 14 marca 2006 r.)

¹² Rozporządzenie Nr 9/07 Wojewody Małopolskiego z dnia 6 lipca 2007 r. zmieniające rozporządzenia w sprawie obszarów chronionego krajobrazu położonych na terenie województwa małopolskiego (Dz. Urz. Woj. Małop. Z dnia 6 lipca 2007 r. Nr 499 poz. 3294)

¹³ Ustawa z dnia 14 lutego 1994 r. Prawo górnicze i geologiczne (Dz. U. Nr 27 poz. 96 z późn. zm.)

7. DZIEDZICTWO KULTUROWE, ZABYTKI I DOBRA KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

7.1. ZASOBY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ICH STAN ZACHOWANIA

7.1.1 Rys historyczny gminy

Skrócone kalendarium historyczne gminy Rzezawa:

XIV w Do połowy wieku obszar dzisiejszej gminy porastała puszcza. Akcję kolonizacyjną na prawie niemieckim rozpoczął Kazimierz Wielki, zakładając w **1350 r.** na rozległych karczowiskach Rzezawę i Jodłówkę, a na północnym skraju puszczy – Borek. Zamierzeniem króla było zasiedlenie Puszczy Krzeczowskiej szeregiem nowych wsi. Centralnym punktem w wieńcu nowych osad, do którego należały wsie: Dąbrówka, Buczków i Zatoka, miał być Borek, położony na skraju puszczy.

Wg przywileju lokacyjnego z **10 lutego w 1350 r.**, król Kazimierz Wielki polecił założyć, na 30 łanach wieś Borek. Sołtysowi przyznał trzy łany ziemi w obrębie wsi, z prawem rozszerzenia tej darowizny drogą karczunku sąsiednich lasów. Sołtys miał obowiązek zbudować karczmę i młyn ora założyć dwa stawy rybne, a także urządzić ławę (kram) szewską, piekarską i rzeźniczą. Osadnicy Borku przez 20 lat mieli korzystać z wszelkich swobód, natomiast po upływie tych wolnych od powinności i opłat lat sołtys zobowiązany był wraz z oddziałem łuczników do wojskowej służby królowi. W Borku miała też powstać parafia, jednak po zmianie decyzji monarchy kościół wybudowany został w **1355 r.** w Rzezawie, wsi założonej również w akcji osiedleńczej króla w 1350 r. W XIV w. wieś nosiła nazwę Zyrzawa. Najstarszą wsią na terenie Puszczy Krzeczowskiej był Krzeczów, wzmiankowany już w 1238 r. Od XIV w. Krzeczów, stanowiący w tamtym okresie zaplecze dla monarchy i jego otoczenia w czasie polowań, stał się głównym ośrodkiem tzw. dóbr krzeczowskich.

XV w. Osadnictwo na terenie królewskiej (obszar należący do aktualnie panującego władcy) krzeczowskiej powoli rozwijało się. Osadnicy zdobywali ziemię drogą karczunku. Klucz wsi starostwa krzeczowskiego stanowiły wsie: Borek, Jodłówka, Krzeczów, Ostrów Królewski, Rzezawa i od **1439 r.** Dąbrówka, wszystkie powstałe na prawie niemieckim. Od 1439 r. dobra krzeczowskie były systematycznie zastawiane rodom szlacheckim.

XVI w. Między **1527 r. a 1564 r.** wieś Bratucice przeszła na własność królewską w ekonomii niepołomickiej, obejmującej kompleks gospodarczy złożony z kilkunastu wsi. W **1547 r.** Zygmunt I nadał królowej Bonie w dożywocie ziemie, obejmujące wsie: Rzezawa, Jodłówka i Borek.

- Okolo **1588 r.** wybudowano w Okulicach kościół, w miejsce zniszczonej kaplicy.
- XVII w.** Oprócz zniszczeń, jakie wsie królewskiejczyzny poniosły w czasie wojen i grabieży, w **marcu 1657 r.** przez starostwo krzeczowskie przeszły obce wojska Jerzego Rakoczego, zmierzające na Kraków. Został wówczas spalony kościół i zabudowania kościelne w Rzezawie. Skutkiem „Potopu” było odłogowanie 60 % gruntów rolnych, z 237 gospodarstw kmiecych pozostało 38. W **1687 r.**, z polecenia Augusta II, w centrum Rzezawy wzniesiony został nowy drewniany kościół w miejscu spalonego.
- XVIII w.** Od **1772 r.** dobra krzeczowskie zarządzane były przez podstarościego Ignacego Dydyńskiego. W skład ich wchodziły: Krzeczów, Rzezawa, Jodłówka, Borek, Ostrów, Buczków, Dębina, Dąbrówka, Przyborów, Łęki, Rysie i Rudy. Z chwilą dokonania rozbioru Polski, **5 sierpnia 1772 r.** nastąpiło zajęcie ziem starostwa krzeczowskiego przez Austrię. W **1780 r.** spłonął kościół w Okulicach.
- XIX w.** W **1809 r.** zaczęto budowę kościoła w Okulicach, który w czasie powodzi w 1813 r. uległ zniszczeniu. W latach 30-tych XIX w. podjęto decyzję o podziale dóbr krzeczowskich na sekcje i ich sprzedaży. W **1835 r.** Edward Homolacs zakupił wsie: Borek z wójtostwem, Buczków, Dębina, Dąbrówka i Ostrów Królewski. Resztę klucza krzeczowskiego - Krzeczów, Rzezawę i Jodłówkę z wójtostwem zakupił w **1840 r.** Henryk Leopold Bondi. Z **1844 r.** pochodzi obecny, murowany kościół w Rzezawie (data ukończenia wraz z wyposażeniem wnętrza przypada na 1853 r.), będący już piątym budynkiem sakralnym w tej miejscowości. W **1837 r.** wzniesiona została drewniana dzwonnica przy kościele w Okulicach. W XIX w. południową granicę wsi przecinał tor kolejowy Karola Ludwika, pomiędzy stacjami Słotwina i Bochnia.
- XX w.** W latach **1949 -1959** wybudowano obecny kościół w Okulicach. Po odzyskaniu niepodległości teren gminy Rzezawa znajdował się w powiecie bocheńskim, w granicach administracyjnych województwa krakowskiego, do roku 1975. W ramach ogólnej reformy administracyjnej w **1975 r.** gmina Rzezawa weszła w skład województwa tarnowskiego. Swym zasięgiem objęła dodatkowo pięć wsi: Buczków, Bratucice, Dąbrówkę, Dębinę i Okulice. W **1985 r.** z gminy zostały wyłączone sołectwa: Gorzków i Brzeźnica, a od roku **1999 r.** teren gminy należy do województwa małopolskiego.

7.1.2 Zasoby kulturowe gminy Rzezawa

Zasoby kulturowe stanowią świadectwo historii i tradycji oraz decydują o tożsamości danego rejonu.

Na terenie gminy Rzezawa występują unikatowe, dobrze zachowane obiekty architektury drewnianej, figury i krzyże usytuowane wzdłuż dróg oraz bogate kościoły wraz z dzwonniami i zabudowaniami kościelnymi.

7.1.2.1. Obiekty wpisane do rejestru zabytków i ewidencji zabytków

Tabela 13. Obiekty wpisanych do rejestru zabytków na terenie gminy Rzezawa.

LP.	Sołectwo	Obiekt	Nr rejestru	Data wpisu do rejestru	Nr ewid. działki
1.	Rzezawa	Kościół Parafialny p.w. Świętej Trójcy i Świętego Leopolda – decyzja WKZ obejmuje budynek kościoła wraz z najbliższym otoczeniem w granicach ogrodzenia.	A - 124	27.03.1969	1214
2.	Okulice	Dzwonnica drewniana przy kościele parafialnym – decyzja WKZ obejmuje budynek dzwonnicy.	A - 111	20.02.1969	428/4
3.	Borek	Zagroda nr 106 – decyzja WKZ obejmuje chatę, stodołę i obórkę wraz z najbliższym otoczeniem w obrębie ogrodzenia ze sztachet drewnianych.	A - 179	19.12.1979	1427
4.		Chata nr 181 – decyzja WKZ obejmowała całą zagrodę (obecnie pozostał przebudowany dom) wraz z najbliższym otoczeniem.	A - 181	19.12.1979	901
5.	Jodłówka	Chałupa drewniana nr 98 – decyzja WKZ obejmuje chałupę wraz z najbliższym otoczeniem	A - 192	04.01.1980	682/4
6.	Bratucice	Wiata przy stodołę nr 28 wraz z najbliższym otoczeniem.	A - 184	04.01.1980	-
7.		Cmentarz wojenny z okresu I wojny światowej – decyzja WKZ obejmuje cmentarz wraz z najbliższym otoczeniem do 1m od ogrodzenia.	A - 92/M	23.05.2007	963 obr. 02
8.	Krzeczów	Cmentarz wojenny z okresu I wojny światowej – decyzja WKZ obejmuje cmentarz wraz z najbliższym otoczeniem do 1m od ogrodzenia oraz drzewostan.	A - 93/M	23.05.2007	695 obr. 07

Źródło: Decyzje w sprawie wpisania dobra kultury do rejestru zabytków – WKZ Tarnów

Rys historyczny i charakterystyka obiektów wpisanych do rejestru zabytków

1. RZEZAWA – Kościół Parafialny p.w. Św. Trójcy i Św. Leopolda (A-124 z dnia 27.03.1969 r.).

Fot. 13 Kościół parafialny p.w. Świętej Trójcy i Świętego Leopolda w Rzezawie (fot. M. Podlódowski)

Kościół usytuowany w środkowej części wsi, wzniesiony w latach 1844-1848. Projekt architektoniczny zamówiono w wiedeńskim biurze architektonicznym P. Neutitschceina i A. Wandruszki. Stanowi przykład prowincjonalnej architektury sakralnej barokowo - klasycystycznej, z wyposażeniem wnętrza z przełomu XVIII i XIX w. Budynek murowany, na rzucie krzyża łacińskiego, jednonawowy z podwójnym transeptem. Od zachodu wieża na rzucie kwadratu, z przedsionkami po bokach.

Dachy kościoła siodłowe, o więźbie drewnianej, krokwiowo - kleszczowej. Wnętrza kościoła nakryte sklepieniami żaglastymi wspartymi na filarach. Polichromia ścian i sklepień figuralna i orientalna, wykonana przez art. mal. Władysława Badowskiego, Aleksandra Trójkowicza i Adama Witkowskiego. Kościół konsekrowany przez bpa Alojzego Pukalskiego w 1854 r.

Od czasu powstania kościoła był kilkakrotnie odnawiany, między innymi w 1988 r. przebudowany został chór muzyczny. W 1998 r. wykonano prace związane z odnowieniem elewacji, pokryć dachowych i wymianą instalacji. Kościół otacza ogrodzenie pochodzące z czasu budowy świątyni. W obrębie ogrodzenia znajdują się dwie kaplice z figurami świętych oraz grobowiec rodziny Bondich, właścicieli dóbr.

2. OKULICE – Dzwonnica przy kościele parafialnym (A-111 z dnia 20.02.1969 r.).

Fot. 14 Dzwonnica drewniana przy kościele parafialnym w Okulicach (fot. R. Gevorgyan)

Dzwonnica przy kościele w Okulicach wzniesiona została w 1837 r. Znajduje się na terenie przykościelnym, w pobliżu miejsca gdzie znajdował się poprzedni kościół z 1809 r. (rozebrany w 1959 r.). Dzwonnica drewniana, wzniesiona na rzucie kwadratu, o czterech poziomach konstrukcyjnych. Ściany wykonane w konstrukcji słupowej, oszalowane deskami. Izbica nadwieszona z otwartą galerią, nakryta daszkiem namiotowym. Wewnątrz dzwonnicy znajdują się drabiniaste schody odrębne dla każdego z poziomów. Nie zachowały się dzwony.

3. BOREK – Zagroda nr 106 w Borku (A-179 z 19.12.1979 r.).

Fot. 15 Obórka w zagrodzie nr 106 w Borku (Fot. R. Gevorgyan)

Fot. 16 Dom w zagrodzie nr 106 w Borku (Fot. R. Gevorgyan)

Dom wybudowany w 1890 r., budynki gospodarcze prawdopodobnie w tym samym okresie. Zagroda charakterystyczna dla budownictwa regionu nadwiślańskiego. Usytuowana w zachodnim krańcu wsi, w pobliżu lasu. Dom frontem zwrócony ku południowi. Po zmianie elewacji zatracił charakter i walory etnograficzne. ściany obórki o konstrukcji zrębowej, dach obecnie pokryty eternitem.

4. BOREK – dom nr 181 (A-181 z dnia 19.12.1979 r.).

Fot. 17 Dom w miejscu chaty nr 181 w Borku (Fot. R. Gevorgyan)

Chata wchodząca w skład nieistniejącej zagrody, wpisanej w 1979 r. do rejestru zabytków, z uwagi na duże wartości plastyczne. W ostatnich latach została przebudowana, wskutek czego utraciła charakter obiektu zabytkowego. Budowę usytuowanej w centrum wsi chaty, datuje się na rok 1869 r.

5. JODŁÓWKA – Chałupa nr 98 (A-192 z dnia 4 stycznia 1980 r.).

Fot. 18 Chałupa nr 98 w Jodłówce (Fot. R. Gevorgyan)

Chałupa położona na wschodnim krańcu wsi. Drewniana na podwalinie, konstrukcji zrębowej, z węglami łączonymi na obłap. Ściany uszczelnione gliną, elewacja frontowa i boczna malowana. Chałupa zbudowana w 1865 r. Reprezentuje pod względem układu przestrzennego i konstrukcji typowy przykład budownictwa Powiśla Bocheńskiego.

Dekoracja malarska zrębu charakterystyczna dla wschodniej części podregionu. Układ wewnątrz jednotraktowy, czterodzielny. Pomieszczenia gospodarcze z oddzielnym wejściem. Dach uległ zawaleniu, kiedyś czterospadowy, kryty słomą, z facjatką strychową o trójkątnym szczyku.

6. BRATUCICE – wiata nr 28 (A-184 z dnia 04.01.1980 r.) Drewniana wiata zbudowana przy stodole ujętej wraz z pozostałymi budynkami gospodarczymi w ewidencji zabytków. Wiata ze względu na unikatowość wpisana do rejestru zabytków.

7. BRATUCICE – cmentarz wojenny z okresu I wojny światowej (A-92/M z dnia 23.05.2007 r.)

Fot. 19 Cmentarz wojenny z okresu I wojny światowej w Bratucicach (Fot. R. Gevorgyan)

Cmentarz z lat 1915-1916, stanowi samodzielne założenie, położone na skraju kompleksu leśnego. W linii ogrodzenia usytuowany jest centralny element cmentarza w postaci betonowego krzyża z nałożonym na lico krzyżem ażurowym. Nagrobki ustawione w jednym rzędzie. Spoczywają tu żołnierze armii austro - węgierskiej. Wystrój cmentarza jest skromny, niemniej jednak stanowi pamiątkę historyczną po walkach w 1914 r.

8. KRZECZÓW – cmentarz wojenny z okresu I wojny światowej (A-92/M z dnia 23.05.2007 r.)

Fot. 20 Cmentarz wojenny z okresu I wojny światowej w Krzeczowie (Fot. R. Gevorgyan)

Cmentarz z lat 1915-1916, stanowi samodzielne założenie na planie prostokąta. Zaprojektowany przez Franza Starka. Ogrodzony masywnymi betonowymi słupkami z podwójnym rzędem metalowych rur. Wejście znajduje się na osi, zamknięte metalową bramką. W linii ogrodzenia, na osi wejścia usytuowany jest pomnik w formie dwustopniowego postumentu z wieńczącym go kamiennym krzyżem. Groby w układzie rzędownym, z betonowymi i ażurowymi cokołami, metalowymi i żeliwnymi krzyżami. Na cmentarzu pochowani są żołnierze armii austro - węgierskiej i rosyjskiej. Cmentarz upamiętnia walki w 1914 r.

Obiekty ujęte w ewidencji zabytków Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków**Tabela 14.** Wykaz obiektów ujętych w ewidencji zabytków WKZ wg poszczególnych miejscowości (bez obiektów wpisanych do rejestru zabytków).

Lp.	Obiekt	Adres	Datowanie	Uwagi
BOREK				
1.	szkoła	148	1890	rozbudowana
2.	stajnia zagroda	66	1920	nie istnieje
3.	sklep	73a	1936	
4.	dom	76	pocz. XX	
5.	stodoła	76	1938	
6.	dom	80	1938	
7.	stajnia	81	1938	
8.	dom	81	1910	
9.	dom	82	1930	
10.	stodoła	82	1930	
11.	obora	82	1930	nie istnieje
12.	dom	83	1911	
13.	dom	84	1920	
14.	drewutnia	84	1920	nie istnieje
15.	drewutnia	84	1920	nie istnieje
16.	drewutnia	85	1930	nie istnieje
17.	dom	85	1930	
18.	dom	87	1935	
19.	dom	88	1930	
20.	stodoła	88	1928	
21.	dom	90	1912	nie istnieje
22.	dom	92	1935	zm. elewacji
23.	dom	97	1900	nie istnieje
24.	stajnia	97	1900	nie istnieje
25.	stodoła	97	1900	nie istnieje
26.	dom	104	1900	
27.	zagroda	105	-	nie istnieje
28.	dom	107	1920	przebudowany
29.	dom	108	1890	w ruinie
30.	budynek gospodarczy	108	1890	nie istnieje
31.	stodoła	108	1890	nie istnieje
32.	dom	111	pocz. XX	
33.	budynek inwentarski	111	pocz. XX	
34.	stodoła	111	pocz. XX	nie istnieje
35.	dom	112	2 poł. XIX	
36.	dom	113	1906	
37.	dom	118	1879	
38.	dom	127	1890	
39.	dom	124	1920	
40.	dom	130	1910	
41.	dom	137	1920	

Lp.	Obiekt	Adres	Datowanie	Uwagi
42.	dom	138	1930	
43.	dom	140	1870	nie istnieje
44.	dom	142	1900	
45.	stodoła	143	1930	
46.	dom	144	1930	
47.	kurnik	145	1945	
48.	dom	147	1937	
49.	dom	149	1913	
50.	dom	150	1900	
51.	stajnia	150	1944	
52.	dom	154	1890	nie istnieje
53.	zagroda	166	-	nie istnieje
54.	zagroda	189	-	nie istnieje
55.	dom	214	1935	
BRATUCICE				
1.	kapliczka	ob.196	k. XIX	
2.	figura	ob. 29	1886	
3.	leśniczówka	152	1901	przebudowana
4.	dom	4	1870	nie istnieje
5.	dom	6	1888	nie istnieje
6.	stodoła	6	1888	nie istnieje
7.	dom	7	1936	
8.	kuźnia	7	1860	
9.	dom	9	1937	przebudowany
10.	stodoła	9	1944	
11.	dom	10	1889	
12.	dom	11	1938	
13.	dom	13	1912	część. rozebrany
14.	dom	16	1869	nie istnieje
15.	dom	17	1930	nie istnieje
16.	dom	20	1881	zm. pokrycia dachu
17.	stodoła	21	1928	
18.	dom	22	1910	
19.	stodoła	22	1910	nie istnieje
20.	dom	26	1933	nie istnieje
21.	dom	24	1920	przebudowany
22.	dom	25	1920	przebudowany
23.	stajnia	26	1933	nie istnieje
24.	stodoła	26	1933	nie istnieje
25.	stodoła	27	1920	nie istnieje
26.	stajnia	27	1910	nie istnieje
27.	stodoła	28	1859	nie istnieje
28.	stodoła	28	2 poł. XIX	
29.	dom	30	1923	nie istnieje
30.	dom	32	1890	
31.	stodoła	32	1945	

Lp.	Obiekt	Adres	Datowanie	Uwagi
32.	stajnia	32	1945	
33.	dom	38	1930	przebudowany
34.	stodoła	38	1930	nie istnieje
35.	dom	40	1860	
36.	stodoła	40	1930	
37.	stajnia	40	1913	
38.	stodoła	41	1920	nie istnieje
39.	dom	42	1920	
40.	stodoła	44	1920	
41.	stajnia	44	1920	nie istnieje
42.	dom	46	1937	w ruinie
43.	dom	45	1935	przebudowany
44.	obora	49	1908	nie istnieje
45.	dom	49	1939	
46.	stodoła	46	1935	
47.	dom	50	1870	przebudowany
48.	dom	52	1911	nie istnieje
49.	stodoła	52	1911	
50.	dom	55	1928	
51.	stodoła	55	1920	
52.	dom	56	1910	
53.	stodoła	56	1920	nie istnieje
54.	stajnia	61	1912	
55.	dom	61	1912	
56.	dom	62	1910	nie istnieje
57.	stodoła	64	1920	nie istnieje
58.	dom	67	1926	
59.	dom	68	1920	
60.	stodoła	68	1920	nie istnieje
61.	dom	70	1900	nie istnieje
62.	stajnia	70	1900	
63.	dom	71	1939	przebudowany
64.	dom	73	1910	przebudowany
65.	dom	72	19010	przebudowany
66.	stodoła	73	1910	nie istnieje
67.	stajnia	78	1906	przebudowana
68.	stodoła	78	1920	nie istnieje
69.	dom	78	1906	przebudowany
70.	dom	81	1910	w ruinie
71.	dom	82	1870	
72.	stajnia	82	1870	nie istnieje
73.	dom	83	1920	
74.	dom	87	1916	
75.	stajnia	87	1920	
76.	dom	88	poł. XX	nie istnieje
77.	stodoła	88	1870	nie istnieje

Lp.	Obiekt	Adres	Datowanie	Uwagi
78.	dom	89	1910	
79.	stodoła	89	1920	
80.	dom	90	1890	przebudowana
81.	stodoła	91	1890	
82.	dom	91	1883	w ruinie
83.	dom	93	1933	
84.	dom	95	1900	
85.	dom	97	1900	nie istnieje
86.	dom	98	1920	nie istnieje
87.	stodoła	98	1920	nie istnieje
88.	dom	100	1870	nie istnieje
89.	dom	101	1910	przebudowany
90.	stajnia	102	1920	nie istnieje
91.	dom	103	1940	nie istnieje
92.	dom	104	1930	nie istnieje
93.	dom	111	1910	
94.	stodoła	111	1910	nie istnieje
95.	stodoła	112	1930	
96.	dom	114	1900	
97.	stajnia	117	1890	
98.	stodoła	117	1890	nie istnieje
99.	dom	120	1910	
100.	dom	121	1890	
101.	dom	150	1840	nie istnieje
102.	obora	150	poł. XIX	nie istnieje
103.	chałupa	153	1890	przebudowana
104.	chałupa	154	k. XIX	nie istnieje
105.	chałupa	164	1870	
106.	dom	167	1900	
107.	chałupa	169	1929	
108.	obora	170	1875	
109.	chałupa	172	1920	nie istnieje
110.	chałupa	173	1933	nie istnieje
111.	chałupa	174	1897	nie istnieje
112.	chałupa	175	1880	
113.	dom	176	1936	
114.	obora	176	1936	
115.	chałupa	187	1911	
116.	chałupa	188	1870/80	
117.	stodoła	188	k. XIX	
118.	chałupa	190	1880	nie istnieje
119.	chałupa	193	1920	przebudowany
120.	chałupa	195	1910	nie istnieje
121.	stodoła	195	pocz. XX	nie istnieje
122.	składzik	195	pocz. XX	nie istnieje
123.	chałupa	198	1914	

Lp.	Obiekt	Adres	Datowanie	Uwagi
124.	stodoła	198	1914	
125.	chałupa	199	1920	
126.	chałupa	200	k. XIX	nie istnieje
127.	chałupa	202	1900	
128.	dom	206	1935	
129.	dom	207	1930	
130.	stodoła	211	1880	nie istnieje
131.	chałupa	213	1860	nie istnieje
132.	stodoła	213	1860	nie istnieje
133.	obora	213	1860	
134.	chałupa	214	1920	
135.	chałupa	215	pocz. XX	
136.	dom	217	1932	
137.	obora	217	1930	nie istnieje
138.	chałupa	218	k. XIX	przebudowany
139.	stodoła	218	k. XIX	nie istnieje
140.	obora	218	k. XIX	nie istnieje
141.	składzik	218	k. XIX	nie istnieje
142.	chałupa	220	XIX/XX	nie istnieje
143.	dom	221	1910-20	
144.	chałupa	222	1910	nie istnieje
145.	chałupa	224	1879	nie istnieje
146.	dom	225	pocz. XX	
147.	dom	231	1910	nie istnieje
BUCZKÓW				
1.	szkoła	-	XIX/XX	po remoncie
2.	obórka przy szkole	-	XIX/XX	nie istnieje
3.	dom	14	1912	
4.	stodoła	14	1912	nie istnieje
5.	dom	16	1887	nie istnieje
6.	chlewik	16	1887	nie istnieje
7.	stajnia	16	1887	nie istnieje
8.	stodoła	16	1887	nie istnieje
9.	dom	44	1883	
10.	stodoła	44	2 poł. XIX	
11.	stajnia	44	2 poł. XIX	
12.	dom	84	pocz. XX	
13.	stajnia	84	pocz. XX	nie istnieje
14.	dom	110	1875	
15.	stodoła	110	2 poł. XIX	
DĄBRÓWKA				
1.	dom	2	I.30 XX	nie istnieje
2.	dom	3	1923	przebudowany
3.	dom	4	1935	
4.	stodoła	4	1935	
5.	stajnia	4	1935	nie istnieje

Lp.	Obiekt	Adres	Datowanie	Uwagi
6.	dom	5	1872	nie istnieje
7.	stajnia	5	k. XIX	nie istnieje
8.	stodoła	5	1930	nie istnieje
9.	dom	24	1934	
10.	obora	24	I.30 XX	
11.	stajnia	24	I.30 XX	
12.	stodoła	24	I.30 XX	
13.	dom	28	1928	
14.	stajnia	28	1928	
15.	obora	28	1928	
16.	dom	28	k. XIX	
17.	stodoła	28	1927	
18.	stajnia	28	k. XIX	
19.	dom	30	I.20 XX	
20.	dom	35	I.20 XX	
21.	dom	37	1896	nie istnieje
22.	dom	38	I.30 XX	
23.	dom	40	1922	
24.	stajnia	40	1922	
25.	stodoła	40	1922	
26.	dom	41	1930	
27.	dom	48	1926	przebudowany
28.	obora	49	k. XIX	
29.	dom	56	1925	
30.	dom	57	1922	
31.	stodoła	57	1922	
32.	brodło	57	1940	
33.	dom	62	1912	nie istnieje
34.	dom	142	I.20 XX	
35.	dom	145	I.20 XX	zm. pokrycia dachu
36.	dom	154	1935	
37.	dom	157	I.30 XX	nie istnieje
DĘBINA				
1.	dom	4	pocz. XX	
2.	dom	5	I.20 XX	nie istnieje
3.	dom	10	I.30 XX	nie istnieje
4.	stodoła	11	I.20 XX	
5.	dom	12	I.20 XX	
6.	dom	14	1934	
7.	stodoła	14	1934	
8.	obora	14	1934	
9.	dom	15	1926	nie istnieje
10.	dom	15	XIX/XX	nie istnieje
11.	dom	16	1890	
12.	obora	16	1900	
13.	dom	17	1910	nie istnieje

Lp.	Obiekt	Adres	Datowanie	Uwagi
14.	dom	19	I.20 XX	
15.	stodoła	19	I.20 XX	nie istnieje
16.	obora	19	I.20 XX	nie istnieje
17.	brodło	19	I.20 XX	nie istnieje
18.	stodoła	20	I.20 XX	
19.	dom	21	I.20 XX	
20.	stodoła	21	I.20 XX	
21.	dom	22	I.20 XX	
22.	dom	24	1933	
23.	stodoła	24	1933	
24.	obora	24	1933	
25.	dom	25	I.30 XX	
26.	dom	28	pocz. XX	
27.	stodoła	28	pocz. XX	
28.	dom	40	1935	
29.	obora	40	1935	nie istnieje
30.	dom	41	1932	nie istnieje
31.	stodoła	41	1932	nie istnieje
32.	obora	41	I.20 XX	nie istnieje
33.	dom	42	I.20 XX	
34.	dom	43	I.20 XX	
35.	dom	45	1936	nie istnieje
36.	obora	45	1918	nie istnieje
37.	dom	46	I.20 XX	
38.	dom	49	I.40 XX	zm. pokrycia dachu
39.	dom	50	I.20 XX	nie istnieje
40.	obora	50	I.20 XX	nie istnieje
41.	dom	52	I.30 XX	
42.	dom	53	1939	nie znaleziono
43.	dom	66	I.20 XX	brak dachu
44.	stodoła	66	I.30 XX	nie istnieje
45.	stajnia	66	I.20 XX	nie istnieje
46.	dom	72	1926	
47.	dom	72	1926	nie istnieje
48.	dom	72	1926	nie istnieje
49.	dom	76	I. 20 XX	
50.	dom	76	I.20 XX	
51.	obora	76	I.20 XX	
JODŁÓWKA				
1.	przedszkole	-	1904	
2.	kapliczka	48	1900	
3.	dom	2	1920	
4.	dom	3	1938	
5.	dom	3	1935	
6.	dom	8	1930	przebudowany
7.	dom	12	1910	nie istnieje

Lp.	Obiekt	Adres	Datowanie	Uwagi
8.	dom	7	1900	w ruinie
9.	chlewik	7	1880	nie istnieje
10.	dom	14	1935	nie istnieje
11.	dom	15	1931	
12.	dom	16	1920	
13.	dom	19	1930	nie istnieje
14.	dom	21	1870	nie istnieje
15.	dom	22	1920	
16.	dom	23	1920	nie istnieje
17.	stodoła	23	1920	nie istnieje
18.	obora	23	1920	nie istnieje
19.	dom	28	1930	
20.	dom	31	1920	
21.	dom	34	1918	
22.	obora	34	1918	nie istnieje
23.	dom	35	1910	
24.	stodoła	35	1920	nie istnieje
25.	budynek gospodarczy	35	1920	nie istnieje
26.	stodoła	38	1920	nie istnieje
27.	dom	48	1910	
28.	dom	52	1930	
29.	dom	55	1920	
30.	dom	57	1900	
31.	dom	59	1910	
32.	dom	58	1934	pustostan
33.	stodoła	58	1934	nie istnieje
34.	dom	60	1935	nie istnieje
35.	dom	61	1900	
36.	dom	80	1939	
37.	dom	82	1926	nie istnieje
38.	dom	90	1930	
39.	dom	93	1926	
40.	dom	84	1930	nie istnieje
41.	dom	85	1933	
42.	dom	90	1930	
43.	dom	91	1937	
44.	dom	95	1920	nie istnieje
45.	dom	110	1942	nie istnieje
46.	dom	109	1917	
47.	drewutnia	111	1920	
48.	dom	111	1920	
49.	dom	103	1930	
50.	dom	106	1910	
51.	stajnia	107	1941	nie istnieje
52.	dom	108	1920	
53.	dom	114	1910	nie istnieje

Lp.	Obiekt	Adres	Datowanie	Uwagi
54.	stodoła	136	1900	nie istnieje
55.	stajnia	139	1945	
56.	dom	139	1931	nie istnieje
57.	dom	142	1915	nie istnieje
58.	dom	147	1900	
59.	dom	148	1942	
60.	dom	151	1920	
61.	drewutnia	153	1930	nie istnieje
62.	dom	157	1930	
63.	dom	158	1939	
64.	chlewik	158	1939	
65.	dom	165	1930	
66.	dom	168	1860	
67.	dom	169	1910	nie istnieje
68.	dom	169a	1925	nie istnieje
69.	dom	170	1910	nie istnieje
70.	dom	177	1880	nie istnieje
71.	dom	179	1920	nie istnieje
72.	dom	180	1930	
73.	dom	184	1930	nie istnieje
74.	dom	185	1920	
75.	dom	194	1926	
76.	dom	195	1930	nie istnieje
77.	stodoła	195	1926	nie istnieje
78.	dom	197	1910	
79.	dom	198	1930	
80.	dom	199	1920	
81.	dom	200	1915	nie istnieje
82.	dom	201	1920	
83.	dom	203	1925	
84.	chlewik	203	1936	
85.	stodoła	203	1936	
86.	dom	205	1890	nie istnieje
87.	stodoła	205	1920	nie istnieje
88.	dom	211	1930	
89.	budynek gospodarczy	211	1930	
90.	dom	214	1935	
91.	dom	215	1920	
92.	dom	217	1924	
93.	dom	218	1937	
94.	dom	220	1920	
95.	dom	225	1934	
96.	stodoła	224	1935	
97.	dom	229	1920	nie istnieje
98.	dom	231	1930	nie istnieje
99.	dom	250?	1940	

Lp.	Obiekt	Adres	Datowanie	Uwagi
100.	dom	258	1930	
101.	dom	265	1941	
ŁAZY				
1.	Stacja Instytutu UJ	-	I.20 XX	
2.	czworaki UJ	-	pocz. XX	
3.	stodoła UJ	-	1937	
4.	stodoła UJ	-	pocz. XX	
5.	magazyn zbożowy	-	XIX/XX	
6.	dom	36	I.30 XX	nie istnieje
7.	budynek gospodarczy	36	I.20 XX	nie istnieje
8.	dom	ob.36	1910	w ruinie
9.	dom	40	1918-19	
10.	dom	41	1910	
11.	dom	42	1900	
12.	stodoła	42	1900	nie istnieje
13.	dom	43	I.20 XX	
14.	spichlerz	43	I.20 XX	
15.	chlew	43	I.20 XX	
16.	obora	51	1910	nie istnieje
17.	dom	52	I.30 XX	
18.	dom	54	1939-40	
19.	dom	55	1937	nie istnieje
20.	dom	55	pocz. XX	
21.	dom	60	I.20 XX	
22.	obora	60	I.20 XX	
23.	dom	62	1933	nie istnieje
24.	dom	63	1910	
25.	dom	65	1910	
26.	stajnia	65	1910	
27.	dom	66	1940	przebudowany
28.	dom	78	2 poł. XIX	nie istnieje
29.	dom	83	I.30 XX	
30.	stodoła	83	I.30 XX	
31.	dom	86	I.30 XX	nie istnieje
32.	stodoła	86	I.30 XX	nie istnieje
33.	dom	88	1936	
34.	dom	89	1935	
35.	dom	90	I.30 XX	nie istnieje
36.	spichlerz	92	1875	
37.	budynek gospodarczy	92	I.20 XX	
38.	dom	93	I.30 XX	nie istnieje
39.	dom	94	1930	nie istnieje
KRZECZÓW				
1.	kapliczka	98	1880	
2.	szkoła	200	1935	
3.	dwór	237	1929	

Lp.	Obiekt	Adres	Datowanie	Uwagi
4.	stajnia dworska	237	poł. XIX	
5.	dom	55	1910	nie istnieje
6.	dom	56	1870	nie istnieje
7.	dom	61	1918	
8.	dom	67	1920	
9.	stodoła	67	1920	
10.	stodoła	69	1910	nie istnieje
11.	dom	71	1910	
12.	stodoła	71	1920	
13.	dom	77	1926	
14.	dom	79	1938	zm. elewacji
15.	dom	80	1930	nie istnieje
16.	dom	81	195	
17.	stodoła	81	1920	
18.	dom	87	1939	
19.	dom	89	1935	nie istnieje
20.	stodoła	90	1930	nie istnieje
21.	dom	90	1930	nie istnieje
22.	dom	92	1934	nie istnieje
23.	stodoła	106	1935	
24.	dom	133	1930	przebudowany
25.	dom	134	1935	zm. stolarki okiennej
26.	dom	135	1938	przebudowany
27.	dom	139	1932	
28.	dom	137	1930	zm. elewacji
29.	stodoła	139	1932	
30.	dom	142	1860	nie istnieje
31.	budynek gospodarczy	142	1890	nie istnieje
32.	dom	143	1945	
33.	dom	145	1925	
34.	dom	147	1910	w ruinie
35.	dom	148	1928	nie istnieje
36.	dom	149	1934	nie istnieje
37.	dom	153	1870	
38.	dom	159	1935	
39.	stodoła	159	1939	nie istnieje
40.	drewutnia	159	1939	nie istnieje
41.	dom	161	1900	przebudowany
42.	dom	162	1890	
43.	dom	163	1945	
44.	dom	167	1930	
45.	dom	168	1890	
46.	dom	169	1860	nie istnieje
47.	dom	170	1850	
48.	dom	171	1865	
49.	dom	175	1930	

Lp.	Obiekt	Adres	Datowanie	Uwagi
50.	stodoła	177	1920	nie istnieje
51.	dom	177	l.20 XX	
52.	stodoła	179	1920	nie istnieje
53.	stajnia	179	1870	nie istnieje
54.	dom	183	1870	
55.	dom	186	1870	
56.	dom	188	1922	
57.	dom	187	1930	
58.	stajnia	187	1900	
59.	stajnia	189	1870	nie istnieje
60.	dom	198	1930	
61.	stajnia	192	1890	nie istnieje
62.	stodoła	192	1920	nie istnieje
63.	dom	193	1930	
64.	dom	194	1937	
65.	dom	195	1890	
66.	dom	197	1920	
67.	dom	199	1930	nie istnieje
68.	dom	201	1930	nie istnieje
69.	dom	202	1916	przebudowany
70.	dom	205	1937	
71.	dom	206	1936	zm. elewacji
72.	stodoła	206	1937	nie istnieje
73.	obora	206	1938	nie istnieje
74.	stodoła	207	1937	
75.	dom	244	1934	
76.	dom	245	1870	
77.	OSP	-	1926	
OKULICE				
1.	kaplica cmentarna	-	1882	
2.	kościół	-	1949-59	
3.	kapliczka	-	pocz. XX	
4.	posagi	-	1896	
5.	dom	1	1930	nie istnieje
6.	szkoła	51	1931	
7.	dom	3	1910	
8.	dom	4	1930	zm. pokrycia dachu
9.	dom	6	1928	przebudowany
10.	dom	7	1935	zm. pokrycia dachu
11.	dom	8	1900	pustostan
12.	stodoła	8	1928	
13.	chałupa	13	1870	
14.	stodoła	14	1938	
15.	dom	15	1936	
16.	chałupa	15	1870/80	
17.	dom	16	1869	nie istnieje

Lp.	Obiekt	Adres	Datowanie	Uwagi
18.	dom	17	1910	zm. pokrycia dachu
19.	stodoła	20	1936	nie istnieje
20.	chlewik	20	1936	
21.	dom	21	1936	zm. pokrycia dachu
22.	drewutnia	22	1930	
23.	dom	22	1900	
24.	dom	23	I.20 XX	
25.	stodoła	25	1919	nie istnieje
26.	obora	25	1919	przebudowany
27.	chałupa	25	1888	
28.	stodoła	26	1861	
29.	budynek inwentarski	26	pocz. XX	nie istnieje
30.	chałupa	26	1861	nie istnieje
31.	dom	27	1933	
32.	dom	28	1945	zm. pokrycia dachu
33.	dom	31	1936	
34.	stajnia	31	1880	
35.	dom	32	1935	
36.	dom	36	1910	pustostan
37.	drewutnia	36	1900	nie istnieje
38.	dom	39	1880	w ruinie
39.	stajnia	39	1900	w ruinie
40.	stodoła	39	1900	w ruinie
41.	dom	40	1934	nie istnieje
42.	dom	41	1925	
43.	stodoła	43	1941	
44.	stodoła	44	1936	
45.	dom	45	1910	nie istnieje
46.	dom	46	1905	nie istnieje
47.	dom	49	1910	nie istnieje
48.	dom	50	1945	
49.	stajnia	50	1945	
50.	stodoła	50	1945	częśc. rozebrany
51.	chałupa	56	1880	
52.	chałupa	58	1920	
53.	chałupa	60	1936	zm. pokrycia dachu
54.	chałupa	62	1864	
OSTRÓW KRÓLEWSKI				
1.	dom	1	1921	
2.	szkoła	-	I.30 XX	
3.	stodoła	1	1938	
4.	dom	6	1926	nie istnieje
5.	stajnia	6	1926	
6.	stodoła	8	I.20 XX	
7.	chlewik	8	I.20 XX	nie istnieje
8.	dom	9	1937	przebudowany

Lp.	Obiekt	Adres	Datowanie	Uwagi
9.	stodoła	9	1948	
10.	dom	10	1923	
11.	stajnia	10	1923	
12.	dom	11	I.30 XX	
13.	stodoła	11	I.30 XX	
14.	dom	14	XIX/XX	
15.	dom	15	pocz. XX	nie istnieje
16.	obórka	15	pocz. XX	
17.	dom	25	I.20 XX	
18.	dom	31	1921	
19.	dom	35	I.30 XX	nie istnieje
20.	dom	37	2 poł. XIX	nie istnieje
21.	dom	44	k. XIX	nie istnieje
22.	kuźnia	44	k. XIX	nie istnieje
23.	dom	46	k. XIX	w ruinie
24.	dom	49	pocz. XX	nie istnieje
25.	dom	50	1932	
26.	stajnia	50	I.30 XX	przebudowany
27.	dom	51	1911	przebudowany
28.	dom	52	1932	
29.	dom	54	pocz. XX	
30.	stajnia	54	pocz. XX	
31.	obórka	54	pocz. XX	nie istnieje
32.	dom	56	pocz. XX	
33.	dom	57	XIX/XX	nie istnieje
34.	dom	63	2 poł. XIX	nie istnieje
35.	stodoła	63	XIX/XX	nie istnieje
36.	dom	68	1908	
37.	stajnia	68	1908	
38.	chlewik	68	1908	
39.	stodoła	68	1938	
40.	dom	69	k. XIX	nie istnieje
41.	dom	71	k. XIX	nie istnieje
42.	dom	75	2 poł. XIX	nie istnieje
43.	dom	83	I.30 XX	
44.	stodoła	83	I.30 XX	
45.	dom	85	poł. XIX	nie istnieje
46.	dom	88	1934	
47.	dom	89	1927	
48.	dom	99	1938	
RZEWAWA				
•	plebania	-	1922	
•	kapliczka przy kościele	-	1924-25	
•	kapliczka przy kościele	-	1924-25	
•	stodoła	-	I.30 XX	
•	obora	-	1910	

Lp.	Obiekt	Adres	Datowanie	Uwagi
•	ogrodzenie kościoła	-	poł. XIX	
•	spichlerz	-	I.30 XX	
•	organistówka	-	XIX/XX	nie istnieje
•	kaplica cmentarna	-	poł. XIX	
•	kaplica cmentarna	-	I.20XX	
•	szkoła	-	pocz. XX	
•	pocztą	-	1934	
•	OSP	obok 71	1920/30	nie istnieje
•	stacja PKP	-	1880	nie istnieje
•	most kolejowy	-	pocz. XX	
•	spółdzielnia mleczarska	210	1930	nie istnieje
•	dom	7	1931	nie istnieje
•	obora	18	XIX/XX	nie istnieje
•	dom	19	1920/30	
•	dom	20	1930	
•	chałupa	21	1935	nie istnieje
•	chałupa	22	1870/80	nie istnieje
•	chałupa	25	1910/20	nie istnieje
•	chałupa	57	1890	nie istnieje
•	dom	59	1920/30	
•	chałupa	61	1927	nie istnieje
•	dom	65	1928	nie istnieje
•	dom	56	1920/30	nie znaleziono
•	dom	68	I.30 XX	
•	stodoła	68	k. XIX	
•	dom	71	1933	nie istnieje
•	dom	77	1935	nie istnieje
•	dom	78	1935	
•	dom	79	1935	
•	dom	92	1909	
•	dom	98	1920	
•	dom	100	1936	nie istnieje
•	dom	102	1935	
•	dom	106	1938	
•	dom	108	1930	
•	stodoła	108	1930	nie istnieje
•	chałupa	111	1928	nie istnieje
•	dom	113	1910	w ruinie
•	stodoła	114	1930	nie istnieje
•	stodoła	116	1930	nie istnieje
•	dom	131	1931	
•	dom	133	1920	nie istnieje
•	stodoła	133	1920	nie istnieje
•	drewutnia	133	1920	nie istnieje
•	dom	135	1930	nie istnieje
•	stodoła	135	1930	nie istnieje

Lp.	Obiekt	Adres	Datowanie	Uwagi
•	drewutnia	135	1930	nie istnieje
•	dom	137	1930	
•	dom	142	1930	nie istnieje
•	dom	144	1935	
•	dom	145	1880/90	nie istnieje
•	dom	149	1920	
•	dom	150	1939	
•	dom	155	1935	
•	dom	156	1910	
•	dom	157	1936	nie istnieje
•	stodoła	159	1930	
•	stajnie	159	1 poł. XIX	
•	dom	160	1920	nie istnieje
•	dom	161	1932	nie istnieje
•	chałupa	164	k. XIX	
•	dom	165a	1900	
•	dom	165b	1910	
•	dom	167	1930	
•	dom	169	1920	
•	dom	174	1930	nie istnieje
•	dom	174	1920	nie istnieje
•	dom	175	1920/30	
•	obora	178	pocz. XX	nie istnieje
•	dom	178	1920	
•	chałupa	184	1890	nie istnieje
•	dom	190	1930	
•	dom	199	1930	nie istnieje
•	dom	204	1920	nie istnieje
•	dom	207	1920	
•	dom	209	1920	
•	dom	210	1920	
•	stodoła	210	1930	
•	dom	212	1900	
•	dom	214	1930	
•	chałupa	215	k. XIX	nie istnieje
•	dom	215	2 poł. XIX	
•	chlewik	215	1920	nie istnieje
•	stodoła	215	1920	nie istnieje
•	dom	217	1920	
•	dom	219	1920	
•	dom	223	1900	
•	chałupa	224	1900	
•	chałupa	228	k. XIX	nie istnieje
•	chałupa	229	XIX/XX	nie istnieje
•	stodoła	229	2 poł. XIX	nie istnieje
•	dom	230	I.20XX	

Lp.	Obiekt	Adres	Datowanie	Uwagi
•	stajnia	241	1918	nie istnieje
•	chałupa	246	1870/80	nie istnieje
•	dom	245	1923	
•	stodoła	246	k. XIX	nie istnieje
•	chałupa	248	1870/80	nie istnieje
•	obora	248	1880	nie istnieje
•	chałupa	249	k. XIX	nie istnieje
•	chałupa	250	pocz. XX	
•	obora	252	1880	nie istnieje
•	stodoła	252	1880	nie istnieje
•	chałupa	256	k. XIX	nie istnieje
•	dom	284	1935	nie istnieje
•	dom	285	1938	nie istnieje
•	dom	220	1920	nie istnieje
•	dom	269	1920	
•	dom	270	1924	
•	dom	271	1917	
•	stodoła	276	1922	
•	dom	276	1922	przebudowany
•	dom	280	1920	
•	dom	281	1929	
•	budynek gospodarczy	281	1929	
•	dom	285	1931	nie istnieje
•	stodoła	283	1940	nie istnieje
•	dom	222	1939	
•	stodoła	284	1935	nie istnieje
•	dom	290	1930	
•	dom	290	1920	
•	dom	294	1930	
•	dom	303	1937	
•	dom	307	1900	nie istnieje
•	dom	318	1936	
•	dom	341	1928	nie istnieje
•	dom	341	1930	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WKZ.

Charakterystyka obiektów ujętych w ewidencji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków

Wykaz zabytków ujętych w ewidencji WKZ - łącznie z wpisanymi do rejestru zabytków tworzą obiekty sakralne: kościoły, kapliczki, dzwonnica, cmentarze, figury i posagi oraz zabytkowe domy, chałupy, chaty, stodoły, stajnie i budynki użyteczności publicznej.

Najstarsze obiekty: kościół parafialny wraz z wyposażeniem w Rzezawie, drewniana dzwonnica w Okulicach, kapliczka w Krzeczowie, cmentarze wojenne z okresu I wojny światowej w Bratucicach i Krzeczowie, figura Trójcy Świętej w Bratucicach, szkoła w Borku oraz niektóre zabytki architektury drewnianej, pochodzą z połowy i końca XIX wieku. Większość obiektów

wpisanych do gminnej ewidencji zabytków datowana jest na początek XX wieku oraz lata międzywojenne. Strukturę zabytków tworzą w największym stopniu domy i chałupy (69%) oraz w mniejszym stopniu budynki gospodarcze: stodoły, stajnie, obory, spichlerze (25,5%). Strukturę zabytkową dopełniają obiekty użyteczności publicznej wraz z kościołami i kaplicami – 3,5%. Najmniejszy udział mają takie obiekty sakralne, jak: kapliczki, figury i posągi – 2%.

W gminie Rzezawa zachowane skupiska dawnej zabudowy drewnianej w skali regionu są wyjątkowo liczne, w dobrym stanie technicznym, posiadają wysokie walory zabytkowe, architektoniczne i etnograficzne. Również czytelność układów urbanistycznych stanowi o jej wartości historycznej. W szczególności wiele wartościowych obiektów znajduje się w Rzezawie, Bratucicach, Borku, Okulicach, Krzeczowie i Jodłówce.

Fot. 20 Układ domów zwróconych szczytami do drogi – Borek. (Fot. R. Gevorgyan)

Fot. 21 Frontowe ustawienie domów w Bratucicach. (Fot. R. Gevorgyan)

Drewniane obiekty mieszkalne najczęściej zbudowane są w konstrukcji zrębowej, wiązane na obłap lub jaskółczy ogon. Ściany uszczelnione gliną, malowane zwykle w kolorze kontrastującym do ścian. Pierwotnie ściany domów były bielone. Po połowie XIX w. ściany malowano głównie na brązowo lub czarno, z niebieskimi uszczelnieniami natomiast węglowania. i rysie w wielu domach pomalowane były na biało. Ściany tylne budynków, czasem boczne, względnie w częściach o przeznaczeniu gospodarczym – przeważnie bielone. Układy wnętrz jednoraktowe lub dwuraktowe. Dachy czterospadowe, kryte strzechą, obecnie przebudowywane na dwuspadowe, kryte dachówką lub blachą. Stolarstwo drzewiane w starszych domach z desek lub kłapkowa, w młodszych wymieniana – płycinowa. Powszechnie stosowane są nadświetla, ganeczki, czasami facjatki. Okna cztero- i sześciokwaterowe, niekiedy z ozdobnym podokiennikiem wyciętym z deski.

Fot. 22 Chałupa w Krzeczowie. (Fot. R. Gevorgyan)

Fot. 23 Chałupa w Jodłówce. (Fot. R. Gevorgyan)

Fot. 23 Zagroda w Bratucicach. (Fot. R. Gevorgyan)

Fot. 24 Dom w Jodłówce. (Fot. R. Gevorgyan)

W regionie występuje szereg domów młodszych, wybudowanych po 1900 r., w ogólnym charakterze i układzie kontynuującym dawny typ zabudowy. Domy te przeważnie posiadają zrąb malowany olejno na kolor żółty lub ugrowy, dachy dwuspadowe dachówkowe, stolarkę typu miejskiego. W tym też okresie pojawił się typ budynku o symetrycznym układzie.

Fot. 24 Stodoła w Ostrowie Królewskim. (Fot. R. Gevorgyan)

Fot. 25 Stajnia z podcieniem w Bratucicach. (Fot. R. Gevorgyan)

Zarówno stodoły jak i budynki inwentarskie: stajnie, obory, chlewy, w większości również posiadają konstrukcję zrębową, o ścianach pomalowanych analogicznie jak przy budynkach mieszkalnych. Dachy w obiektach najstarszych lub nieprzebudowanych –

czterospadowe, kryte strzechą. W stodołach występują charakterystyczne dla regionu podwyższone połacie dachowe pośrodku. Do stodoł od frontu często przylegają aneksy o charakterze szop na narzędzia rolnicze. Stajnie i obory sporadycznie z podcieniem od frontu, utworzonym z przedłużonej płaszczyzny frontowej dachu, wspartej na słupach.

W wyniku działalności inwestycyjnej na terenie gminy, głównie relacji budownictwa mieszkaniowego (Bratucice, Rzeszawa, Jodłówka, Krzeczów), wiele obiektów zostało wyburzonych lub gruntownie przebudowanych, w związku z czym zatraciły swój pierwotny charakter. Szereg obiektów zabytkowych, reprezentujących tradycyjną zabudowę, przeplata się z nowymi nieprzystającymi do nich parametrami oraz układem domów, burzącymi harmonię i klimat miejscowości.

Ocena obiektów ujętych w ewidencji WKZ

Wykaz obiektów z ewidencji WKZ obejmował w sumie **755** obiektów zabytkowych - nie wliczając 8 obiektów wpisanych do rejestru zabytków. W wyniku przeprowadzonej inwentaryzacji stwierdzono, że zachowało się ok. 484 obiektów zabytkowych w całej gminie, co stanowi 64% obiektów ujętych w w/w wykazie. Spośród istniejących obiektów ok. 12% jest znacznie przebudowana lub w bardzo złym stanie technicznym.

Poniższe zestawienie liczbowe obrazuje duży ubytek zabytkowych budynków, w szczególności drewnianej zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej oraz obiektów gospodarczych. Wśród najlepiej zachowanych są obiekty użyteczności publicznej: kościoły w Okulicach, kaplice cmentarne w Rzeszawie i Okulicach, szkoły i przedszkola (Borek, Buczków, Okulice, Ostrów Królewski, Krzeczów, Łazy, Rzeszawa i Jodłówka).

Tabela 15. Struktura substancji zabytkowej gminy Rzeszawa – wrzesień 2010 r.

Lp .	Rodzaj obiektów	Obiekty istniejące		Obiekty wyburzone	
		Liczba	%	Liczba	%
1.	kapliczki, figury	10	2	-	-
2.	domy, chałupy	335	69	151	56
3.	stajnie, stodoły, obory, spichlerze, budynki inwentarskie	122	25,5	117	43
4.	budynki użyteczności publicznej, kościoły, kaplice	17	3,5	3	1
SUMA		484	100	271	100

Źródło: opracowanie własne.

Stan zachowania obiektów zabytkowych w gminie Rzeszawa jest zróżnicowany. W ostatnich latach wykreślono z rejestru zabytków 5 zagród w Borku (nr: 66, 105, 166, 181 i 189) wskutek wyburzenia. Rozpoczęto procedurę w sprawie wykreślenia obiektu z rejestru zabytków dla chałupy nr 98 w Jodłówce. Zły stan techniczny powoduje, że dla poprawy warunków mieszkaniowych realizowane są nowe budynki mieszkalne w ramach istniejących siedlisk. Liczne wyburzenia i przebudowy mogą doprowadzić do zaniku wartościowych

obiektów architektury regionalnej. W obiektach przebudowywanych zazwyczaj nie doprowadza się do odtwarzania elementów detalu architektonicznego, zastępując go współczesnymi rozwiązaniami architektonicznymi. Obiekty tak przebudowane tracą lub znacząco zaniżają wartość historyczną środowiska kulturowego.

Tabela 16. Stan zachowania obiektów z ewidencji zabytków WKZ, wg sołectw - wrzesień 2010 r.

nr	Nazwa sołectwa	Obiekty wg wykazu WKZ	Obiekty istniejące	Obiekty wyburzone	Procentowy ubytek obiektów zabytkowych
1.	Borek	56	38	18	32
2.	Bratucice	147	88	59	40
3.	Buczków	15	8	7	47
4.	Dąbrówka	37	29	8	22
5.	Dębina	51	31	20	39
6.	Jodłówka	101	64	37	37
7.	Łazy	39	27	12	31
8.	Krzeczów	77	52	25	32
9.	Okulice	53	42	11	21
10.	Ostrów Królewski	48	32	16	33
11.	Rzezawa	131	73	58	44
ogółem		755	484	271	36

Źródło: opracowanie własne.

W wyniku wyburzenia znacznej liczby obiektów, przede wszystkim we wsiach: Bratucice, Rzezawa, Jodłówka i Krzeczów, postępuje proces utraty substancji zabytkowej gminy.

7.1.2.2. Zabytkowe cmentarze

W gminie Rzezawa znajdują się 4 cmentarze zabytkowe, z czego 2 czynne cmentarze parafialne - w Okulicach i Rzezawie oraz cmentarze wojenne z I wojny światowej – w Krzeczowie i Bratucicach, wpisane do rejestru zabytków. Stan zachowania cmentarzy ocenia się jako dobry. W Borku (Małe Błonie i Błonie Podzatoka) i Jodłówce zachowały się cmentarze epidemiczne, a ponadto w Borku mogiła żołnierska z 1944 r.

Fot. 26 Cmentarz parafialny w Rzezawie. (Fot. R. Gevorgyan)

Fot. 27 Cmentarz epidemiczny w Jodłówce. (Fot. R. Gevorgyan)

Cmentarz parafialny w Rzezawie pochodzi z poł. XIX w. Na cmentarzu wzniesiona została murowana kaplica, pokryta dachówką, z wieżyczką na sygnaturkę, w której znajduje się dzwon – odlew spізowy z napisem „1928 r.”

Założenie cmentarza w Okulicach datuje się na ok. 1882 r., wg tablicy wskazującej fundatora – ks. Marcina Srokę. Na cmentarzu zachowały się nagrobki z początku XX w.

7.1.2.3. Stanowiska archeologiczne

W ramach Archeologicznego Zdjęcia Polski przeprowadzono badania powierzchni całego obszaru gminy Rzezawa (zdjęcia archeologiczne nr 102-62, 103-61, 103-62, 104-61, 104-62). Odkryte stanowiska archeologiczne w ilości 211 oraz cmentarzysko w Ostrowie Królewskim to główne ślady osadnictwa i pozostałości osad, świadczące o penetracji tych terenów w pradziejach i średniowieczu.

Tabela 17. Indeks stanowisk archeologicznych w obszarze gminy Rzezawa wg sołectw.

Miejscowość	Nr obszaru	Nr stanowiska	Nr stanowiska na obszarze	Funkcja	Chronologia
BRATUCICE	102-62	1	15	osada	późny okres rzymski
		2	16	osada śląd osadniczy osada śląd osadniczy	epoka brązu późny okres rzymski prahistoria wczesne średniowiecze
		3	17	śląd osadniczy śląd osadnictwa	prahistoria nowożytna
		4	18	śląd osadniczy śląd osadnictwa	prahistoria średniowiecze
		5	19	osada śląd osadniczy	późny okres rzymski średniowiecze
		6	20	osada osada śląd osadniczy	epoka wczesnego brązu - epoka żelaza prahistoria średniowiecze
		7	21	śląd osadniczy śląd osadnictwa osada	prahistoria średniowiecze nowożytna
		8	22	śląd osadniczy	średniowiecze
		9	23	osada	średniowiecze
		10	24	osada	późny okres rzymski
		11	25	osada śląd osadnictwa	prahistoria średniowiecze
		12	26	osada śląd osadniczy	późny okres rzymski średniowiecze
		13	27	osada osada śląd osadniczy	epoka brązu prahistoria średniowiecze
		14	28	śląd osadniczy śląd osadnictwa	średniowiecze nowożytna
		15	29	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	późny okres rzymski średniowiecze
		16	31	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	średniowiecze nowożytna
		17	32	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	średniowiecze nowożytna
		18	33	śląd osadnictwa	średniowiecze
		19	34	śląd osadnictwa	epoka kamienna

Miejscowość	Nr obszaru	Nr stanowiska	Nr stanowiska na obszarze	Funkcja	Chronologia
		20	35	śląd osadnictwa	średniowiecze
		21	40	śląd osadnictwa	nowożytna
		22	41	osada	średniowiecze
		23	42	osada	późny okres rzymski
		24	81	śląd osadnictwa	średniowiecze
		25	82	osada	nowożytna
		26	83	śląd osadnictwa	późny okres rzymski
		27	87	osada	średniowiecze
		28	88	śląd osadnictwa	późny okres rzymski
		29	89	osada	średniowiecze
		30	90	śląd osadnictwa	nowożytna
		31	91	śląd osadnictwa	późny okres rzymski
		32	92	śląd osadnictwa	średniowiecze
		33	93	śląd osadnictwa	epoka kamienia
		34	94	śląd osadnictwa	epoka kamienia
				osada	średniowiecze
BOREK	103-62	1	68	śląd osadnictwa	epoka kamienia
		2	23	śląd osadnictwa	neolit
		3	25	śląd osadnictwa	prahistoria
		4	31	śląd osadnictwa	wczesne średniowiecze
		5	33	osada	epoka kamienia
		6	34	osada	późny okres rzymski
		7	35	śląd osadnictwa	prahistoria
		8	37	śląd osadnictwa	wczesne średniowiecze
		9	38	śląd osadnictwa	średniowiecze
		10	39	śląd osadnictwa	epoka kamienia
		11	40	śląd osadnictwa	epoka kamienia
		12	44	śląd osadnictwa	nowożytna
		13	53	śląd osadnictwa	średniowiecze
		14	54	śląd osadnictwa	epoka kamienia
		15	55	śląd osadnictwa	prahistoria
		16	56	śląd osadnictwa	średniowiecze
		17	57	śląd osadnictwa	epoka kamienia
BUCZKÓW	103-62	1	61	śląd osadnictwa	epoka kamienia
		2	62	śląd osadnictwa	epoka kamienia
		3	63	śląd osadnictwa	wczesne średniowiecze
		4	64	śląd osadnictwa	późny okres rzymski
		5	66	śląd osadnictwa	wczesne średniowiecze
	102-62	6	97	śląd osadnictwa	epoka kamienia
		7	98	śląd osadnictwa	epoka kamienia
DĄBRÓWKA	103-62	1	58	śląd osadnictwa	epoka kamienia
		2	59	śląd osadnictwa	epoka kamienia

Miejscowość	Nr obszaru	Nr stanowiska	Nr stanowiska na obszarze	Funkcja	Chronologia
		3	60	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	epoka kamienia średniowiecze
		4	65	osada	schyłek wczesnego średniowiecza
		5	67	śląd osadnictwa śląd osadnictwa śląd osadnictwa	epoka kamienia prahistoria nowożytna
DĘBINA	103-62	1	45	śląd osadnictwa	prahistoria
		2	46	śląd osadnictwa śląd osadnictwa śląd osadnictwa	epoka kamienia prahistoria średniowiecze
		3	51	śląd osadnictwa	epoka kamienia
		4	52	śląd osadnictwa	epoka kamienia
	102-62	5	96	Ślad 3 obiektów	nowożytna
JODŁÓWKA	103-62	1	41	śląd osadnictwa	epoka kamienia
		2	42	śląd osadnictwa	epoka kamienia
		3	43	śląd osadnictwa	epoka kamienia
	104-62	4	76	śląd osadniczy osada	epoka kamienia późny okres rzymski
		5	77	osada osada osada	neolit późny okres rzymski późne średniowiecze
		6	78	śląd osadnictwa	epoka kamienia
		7	79	śląd osadnictwa śląd osadnictwa śląd osadnictwa	epoka kamienia prahistoria średniowiecze
		8	80	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	wczesne średniowiecze późne średniowiecze
		9	113	śląd osadnictwa	neolit
		10	114	śląd osadnictwa	epoka kamienia
KRZECZÓW	104-61	2	122	śląd osadnictwa	prahistoria
		3	123	śląd osadnictwa osada ślad osadnictwa	neolit prahistoria późne średniowiecze
		4	124	śląd osadnictwa	wczesne średniowiecze
		5	125	śląd osadnictwa	późne średniowiecze
		6	126	śląd osadnictwa osada osada	epoka kamienia wczesny brąz późne średniowiecze
		7	127	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	epoka kamienia późne średniowiecze
		8	128	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	neolit późne średniowiecze
		9	129	śląd osadnictwa	epoka kamienia
	104-62	15	60	śląd osadniczy	epoka kamienia
		16	63	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	prahistoria epoka kamienia
		17	9	śląd osadnictwa	późne średniowiecze
	103-61	1	7	śląd osadnictwa osada osada	neolit okres rzymski wczesne średniowiecze
		10	29	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	późne średniowiecze nowożytna
		11	30	śląd osadnictwa	epoka kamienia
		12	31	śląd osadnictwa	epoka kamienia
		13	32	śląd osadnictwa	epoka kamienia
		14	33	śląd osadnictwa śląd osadnictwa osada ślad osadnictwa	prahistoria wczesne średniowiecze późne średniowiecze nowożytna
ŁAZY	104-61	2	118	śląd osadnictwa	epoka kamienia
		3	119	osada śląd osadnictwa	późny okres rzymski wczesne średniowiecze
		4	120	śląd osadnictwa	epoka kamienia

Miejscowość	Nr obszaru	Nr stanowiska	Nr stanowiska na obszarze	Funkcja	Chronologia
	104-62	5	121	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	epoka kamienia neolit
		1	4	osada	późny okres rzymski
		6	10	osada osada osada osada	wczesna epoka brązu prahistoria późne średniowiecze nowożytna
		7	11	śląd osadnictwa osada	prahistoria późne średniowiecze
		8	12	osada osada	epoka kamienia prahistoria
		9	13	śląd osadnictwa	późne średniowiecze
		10	14	śląd osadnictwa	późne średniowiecze
		11	15	śląd osadnictwa osada	prahistoria późne średniowiecze
		12	16	śląd osadnictwa śląd osadnictwa osada osada	epoka kamienia prahistoria późne średniowiecze nowożytna
		13	17	śląd osadnictwa osada śląd osadnictwa	epoka kamienia późne średniowiecze nowożytna
		14	18	osada śląd osadnictwa	późne średniowiecze nowożytna
		15	19	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	epoka kamienia późne średniowiecze
		16	20	śląd osadnictwa osada	epoka kamienia późne średniowiecze
		17	21	osada osada	neolit późne średniowiecze
		18	22	osada śląd osadnictwa	późny okres rzymski nowożytna
		19	23	osada śląd osadnictwa osada osada	neolit wczesne średniowiecze późne średniowiecze nowożytna
		20	24	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	późny okres rzymski nowożytna
		21	25	śląd osadnictwa śląd osadnictwa osada śląd osadnictwa osada	epoka kamienia wczesna epoka brązu prahistoria wczesne średniowiecz późne średniowiecze
		22	26	śląd osadnictwa śląd osadnictwa śląd osadnictwa	neolit późne średniowiecze nowożytna
		23	27	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	prahistoria późne średniowiecze
		24	36	osada śląd osadnictwa	późne średniowiecze nowożytna
		25	37	śląd osadnictwa śląd osadnictwa śląd osadnictwa	epoka kamienia prahistoria nowożytna
		26	38	śląd osadnictwa osada	epoka kamienia późne średniowiecze
		27	39	śląd osadnictwa śląd osadnictwa śląd osadnictwa	epoka kamienia prahistoria późne średniowiecze
		28	40	śląd osadnictwa	epoka kamienia
		29	41	osada osada śląd osadnictwa	wczesne średniowiecze późne średniowiecze nowożytna
		30	42	śląd osadnictwa	późne średniowiecze
		31	43	osada śląd osadnictwa	późny okres rzymski późne średniowiecze

Miejscowość	Nr obszaru	Nr stanowiska	Nr stanowiska na obszarze	Funkcja	Chronologia
		32	44	osada śląd osadnictwa śląd osadnictwa	późny okres rzymski późne średniowiecze nowożytna
		33	45	śląd osadnictwa	późne średniowiecze
		34	46	śląd osadnictwa	wczesne średniowiecze
		35	47	osada	prahistoria
		36	48	osada	późny okres rzymski
		37	54	osada osada	epoka kamienia późny okres rzymski
		38	55	śląd osadnictwa	późny okres rzymski
		39	56	osada śląd osadnictwa osada	późny okres rzymski wczesne średniowiecze nowożytna
		40	57	śląd osadnictwa śląd osadnictwa osada osada śląd osadnictwa	epoka kamienia prahistoria późny okres rzymski późne średniowiecze nowożytna
		41	58	osada osada ślad osadnictwa	neolit późny okres rzymski prahistoria
		42	59	osada śląd osadnictwa	neolit późne średniowiecze
		43	60	osada śląd osadnictwa	późny okres rzymski nowożytna
		44	61	osada osada śląd osadnictwa	epoka kamienia późny okres rzymski późne średniowiecze
		45	62	śląd osadnictwa osada	neolit późny okres rzymski
		46	63	osada osada	neolit późny okres rzymski
		47	64	osada	późny okres rzymski
		48	65	śląd osadnictwa	prahistoria
		49	66	śląd osadnictwa śląd osadnictwa śląd osadnictwa	prahistoria późne średniowiecze nowożytna
		50	67	osada	późny okres rzymski
		51	68	osada	neolit
		52	69	śląd osadnictwa	prahistoria
		53	70	śląd osadnictwa osada	neolit późny okres rzymski
		54	71	śląd osadnictwa śląd osadnictwa śląd osadnictwa śląd osadnictwa osada	epoka kamienia neolit wczesna epoka brązu prahistoria wczesne średniowiecze
		55	72	osada	późny okres rzymski
		56	73	osada śląd osadnictwa	późny okres rzymski nowożytna
		57	74	osada	późny okres rzymski
		58	75	śląd osadnictwa śląd osadnictwa osada	epoka kamienia neolit prahistoria
OKULICE	102-62	1	30	śląd osadnictwa śląd osadnictwa śląd osadnictwa osada	epoka kamienia neolit późny okres rzymski prahistoria
		2	36	śląd osadnictwa	epoka brązu
		3	37	osada ślad osadnictwa	prahistoria średniowiecze
		4	38	śląd osadnictwa śląd osadnictwa osada ślad osadnictwa	epoka kamienia prahistoria średniowiecze nowożytna

Miejscowość	Nr obszaru	Nr stanowiska	Nr stanowiska na obszarze	Funkcja	Chronologia
		5	39	śląd osadnictwa śląd osadnictwa śląd osadnictwa osada	wczesny okres przed rzymskim późny okres rzymski wczesne średniowiecze prahistoria
		6	43	śląd osadnictwa osada	późny rzymski średniowiecze
		7	44	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	średniowiecze nieokreślona
		8	45	śląd osadnictwa osada	prahistoria średniowiecze
		9	46	osada osada	późny okres rzymski średniowiecze
		10	47	śląd osadnictwa	późny okres rzymski
		11	48	osada osada	późny okres rzymski średniowiecze
		12	51	osada	późny okres rzymski
		13	53	osada	późny okres rzymski
		14	54	osada śląd osadnictwa osada	późny okres rzymski średniowiecze nowożytna
		15	55	osada	późny okres rzymski
		16	56	osada śląd osadnictwa	późny okres rzymski średniowiecze
		17	57	śląd osadnictwa śląd osadnictwa osada śląd osadnictwa	epoka kamienia późny okres rzymski średniowiecze nowożytna
		18	58	osada śląd osadnictwa	późny okres rzymski wczesne średniowiecze
		19	59	śląd osadnictwa śląd osadnictwa śląd osadnictwa	epoka kamienia późny okres rzymski średniowiecze
		20	61	osada	późny okres rzymski
		21	62	śląd osadnictwa śląd osadnictwa śląd osadnictwa	epoka kamienia późny okres rzymski nowożytna
		22	63	osada śląd osadnictwa	późny okres rzymski średniowiecze
		23	64	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	prahistoria średniowiecze
		24	66	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	średniowiecze nowożytna
		25	95	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	prahistoria nowożytna
OSTRÓW KRÓLEWSKI	103-62	1	5	cmentarzysko	wczesne średniowiecze
		2	8	osada	późny okres rzymski
		3	9	osada	schyłek epoki brązu – wczesna żelaza
		4	10	osada osada śląd osadnictwa	schyłek epoki brązu – wczesna żelaza późny okres rzymski prahistoria średniowiecze
		5	11	osada osada	prahistoria późny okres rzymski
		6	12	osada	przeworska
		7	17	śląd osadnictwa	epoka kamienia
		8	18	śląd osadnictwa osada osada	epoka kamienia epoka brązu - wczesna epo- ka żelaza późny okres rzymski
		9	20	śląd osadnictwa śląd osadnictwa śląd osadnictwa	prahistoria późny okres rzymski średniowiecze nowożytna
		10	21	śląd osadnictwa	prahistoria

Miejscowość	Nr obszaru	Nr stanowiska	Nr stanowiska na obszarze	Funkcja	Chronologia
	103-61	11	22	śląd osadnictwa	średniowiecze wczesne
		12	47	śląd osadnictwa	średniowiecze
		13	49	śląd osadnictwa	epoka kamienia
		14	50	śląd osadnictwa	późne średniowiecze
		15	51	śląd osadnictwa	epoka kamienia
		16	52	osada	późne średniowiecze
		17	53	osada	prahistoria
		18	54	śląd osadnictwa	prahistoria
		19	55	śląd osadnictwa	późny okres rzymski
		20	56	osada	późny okres rzymski
		21	64	osada	epoka kamienia
		22	65	śląd osadnictwa	nowożytna
RZEWAWA	104-61	1	130	osada	prahistoria
		2	131	śląd osadnictwa	nowożytna
	103-62	3	24	śląd osadnictwa	epoka kamienia
	103-61	4	57	śląd osadnictwa	epoka kamienia
		5	58	śląd osadnictwa	późny okres rzymski
		6	61	śląd osadnictwa	epoka kamienia
		7	62	śląd osadnictwa	późny okres rzymski
	104-52	8	5	osada	późny okres rzymski
		9	6	śląd osadnictwa	epoka kamienia
		10	7	śląd osadnictwa	prahistoria
		11	8	śląd osadnictwa	późny okres rzymski

Stanowiska archeologiczne to materialne ślady działalności ludzi. W obrębie stanowiska archeologicznego grupują się zazwyczaj pozostałości licznych powstających i zamierających kolejno osad czy cmentarzysk. Stanowią one podstawowe, a często wręcz jedyne źródło wiedzy o najdawniejszej przeszłości naszych ziem. Nawet dla późniejszych czasów, poczynając od średniowiecza, wyniki badań archeologicznych stanowią cenne uzupełnienie przekazów pisanych.

W wyniku analizy chronologiczno - kulturowej i funkcjonalnej na stanowiskach archeologicznych określono 397 punktów osadniczych. Pod względem funkcji wyróżniono: 1 cmentarzysko, 120 pozostałości osad i 266 śladów osadnictwa.

Tabela 18. Podział chronologiczny punktów osadniczych

• neolit – 20 • epoka kamienia – 80 • epoka brązu – 10 • epoka żelaza – 1 • wczesny okres przedrzymski – 1 • okres rzymski – 2 • późny okres rzymski – 6	• prahistoria – 57 • wczesne średniowiecze – 24 • średniowiecze – 45 • późne średniowiecze – 47 • czasy nowożytne – 40 – kultura przeworska – 1 – późny okres laterański – 3
--	--

Rozkład przestrzenny stanowisk archeologicznych wskazuje, iż głównymi szlakami pradziejowego osadnictwa była dolina Raby oraz obniżenie Progu Karpackiego, z którego wzdłuż dolin cieków i obniżień strumieni osadnictwo kierowało się na południe.

Doliny pas Raby o szerokości 1,2 - 1,5 km z licznymi starorzeczami i urodzajnymi madami wyznacza strefę znacznej koncentracji osadnictwa. Do zakładania osad, głównie w późnym okresie wpływów rzymskich, wykorzystano niewielkie wzniesienia terenowe w pobliżu licznych tutaj starorzeczy.

W Obrębie Progu Podkarpackiego i na południe od niego - w strefie występowania spłaszczonych garbów, silnie rozczłonkowanych przez cieki, wąwozy, istniały dogodne warunki do zakładania osad. W tej części obszaru występują głównie gleby bielcowe i pseudobielcowe utworzone na utworach lessowych i lessopodobnych, a doliny strumieni i podnóża stoków pokrywają mady. Warunki te zadecydowały, iż w pradziejach i we wczesnym średniowieczu były to tereny o bardzo gęstym osadnictwie.

Pozostały obszar gminy o rozczłonkowanej rzeźbie, pokryty w większości utworami piaszczysto - żwirowymi i kompleksami leśnymi, w zasadzie był niezamieszkały.

Najwięcej stanowisk archeologicznych w gminie Rzezawa znajduje się sołectwie Łazy (58). Kolejnymi sołectwami wykazującymi duży ich udział są: Bratucice, Okulice i Ostrów Królewski. Miejscowości, na terenie których znajduje się ilość stanowisk w przedziale 10-20 to: Borek, Krzeczów, Rzezawa i Jodłówka.

Tabela 19. Ilość stanowisk archeologiczne wg sołectw w gminie Rzezawa.

L.P.	Sołectwo	Liczba stanowisk archeologicznych
1	Bratucice	34
2	Borek	17
3	Buczków	7
4	Dąbrówka	5
5	Dębina	5
6	Jodłówka	10

7	Krzeczów	17
8	Łazy	58
9	Okulice	25
10	Ostrów Królewski	22
11	Rzezawa	11
Ogółem		211

Źródło: AZP kart stanowisk archeologicznych - WKZ

Wśród odkrytych stanowisk archeologicznych pilnych badań ratowniczych i opieki konserwatorskiej wymagają:

- Bratucice stan. nr 2 (16) osada wielokulturowa,
- Bratucice stan. 6 (20) osada kultury łużyckiej i prahistoryczna,
- Bratucice stan. nr 26 (83) osada późnorzymska z niszczonymi orką obiektami,
- Okulice stan. nr 1 (30) różnoczasowe punkty osadnicze, niszczone orką,
- Okulice stan. nr 12 (51) osada kultury przeworskiej z późnego okresu wpływów rzymskich, wyorywane obiekty archeologiczne,
- Okulice stan. nr 13 (53) osada kultury przeworskiej z późnego okresu wpływów rzymskich, niszczone obiekty,
- Okulice stan. nr 14 (54) różnoczasowe punkty osadnicze, rozorywany obiekt wczesnośredniowieczny,
- Ostrów Królewski stan. nr 7 (17) osady kultury łużyckiej przełom epoki brązu i żelaza oraz kultury przeworskiej z późnego okresu wpływów rzymskich, a pojedynczo rdzennik z epoki kamienia,
- Ostrów Królewski stan. nr 14 (50) osada prahistoryczna, ślady osadnictwa kultury przeworskiej i z wczesnego średniowiecza,
- Ostrów Królewski stan. nr 16 (52) osada prahistoryczna oraz osada kultury przeworskiej z młodszego okresu przedrzymskiego,
- Dąbrówka stan. nr 4 (65) osada ze schyłku wczesnego średniowiecza niszczona orką; w wyorywanych zgłiszczach obiektów znajduje się materiał z XII-XIII w.,
- Rzezawa stan. nr 7 (62) osada kultury przeworskiej z młodszego okresu przedrzymskiego i okresu wpływów rzymskich,
- Łazy stan. nr 6 (10) osada z wczesnej epoki brązu,
- Łazy stan. nr 17 (21) osada neolityczna,
- Łazy stan. nr 18 (22) osada kultury przeworskiej,
- Łazy stan. nr 19 (23) osada neolityczna ze śladami osadnictwa wczesnośredniowiecznego i średniowiecznego,
- Łazy stan. nr 21 (25) osada prahistoryczna, ślady osadnictwa z epoki kamienia, wczesnej epoki brązu i wczesnego średniowiecza,

- Łazy stan. nr 36 (48) osada kultury przeworskiej,
- Łazy stan. nr 37 (54) osada kultury przeworskiej i z epoki kamienia,
- Łazy stan. nr 47 (64) osada kultury przeworskiej,
- Łazy stan. nr 54 (71) osada z wczesnego średniowiecza, ślady osadnictwa z neolitu i wczesnej epoki brązu,
- Łazy stan. nr 39 (56) osada kultury przeworskiej,
- Łazy stan. nr 41 (58) osada kultury ceramiki wstęgowej, przeworskiej,
- Łazy stan. nr 42 (59) osada kultury ceramiki wstęgowej,
- Łazy stan. nr 44 (61) osada kultury przeworskiej i z epoki kamienia,
- Łazy stan. nr 46 (63) osada neolityczna i kultury przeworskiej,
- Łazy stan. nr 53 (70) osada kultury przeworskiej, ślady osadnictwa neolitycznego.
- Spośród stanowisk archeologicznych jako cenne, wymagające prawnej ochrony poprzez wpis do rejestru zabytków Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, wskazano:
- Okulice stan. nr 5 (39) ślady osadnictwa późnego okresu przedrzymskiego, wczesnego średniowiecza i nieokreślona kulturowo materia prahistoryczna,
- Okulice stan. nr 18 (58) rozległa osada o powierzchni ok. 3 ha głównie późnorzymska z licznymi wyorywanymi obiektami,
- Ostrów Królewski stan. nr 2 (8) osada z późnego okresu wpływów rzymskich,
- Ostrów Królewski stan. nr 3 (9) liczny materiał kultury łużyckiej ze schyłku epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, zagrożenie obiektu,
- Ostrów Królewski stan. nr 4 (10) osady kultury łużyckiej ze schyłku epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, kultury przeworskiej z późnego okresu wpływów rzymskich oraz materiale niemożliwym do określenia chronologii w ramach prahistorii.

7.1.2.4. Krajobraz kulturowy

Waloryzacja krajobrazu kulturowego gminy Rzezawa

Określenie form ochrony krajobrazu kulturowego dla poszczególnych miejscowości to główny cel waloryzacji krajobrazu kulturowego dokonanej w 2000 r. według metody JARK-WAK J. Bogdanowskiego, w opracowaniu „Krajobraz Kulturowy Polski - Województwo Małopolskie”. Waloryzacja objęła całe miejscowości (jednostki historyczne i architektoniczno - krajobrazowe) w odniesieniu do podstawowych zasobów dziedzictwa kulturowego, a mianowicie: archeologii, historii, układów urbanistycznych i ruralistycznych, architektury i budownictwa, zabytków ruchomych, etnografii.

Według w/w waloryzacji, gminę Rzezawa charakteryzują następujące uwarunkowania kulturowe:

Tabela 20. Uwarunkowania kulturowe gminy Rzezawa

L.P.	Stopień waloryzacji	Sołectwa
1	wartość zabytkowa	Potencjalna wartość zabytkowa: zespół historyczny jednorodny lub nawarstwiony, o czytelnej formie i różnym stanie zachowania - z krajobrazem kulturowym zabytkowym
2		Rzezawa, Jodłówka, Krzeczów, Łazy, Okulice i Ostrów Szlachecki
3		Potencjalna wartość zabytkowa: obiekt lub zespół historyczny nawarstwiony, o czytelnej formie, lecz zaniedbanym lub zdegradowanym stanie zachowania - z krajobrazem kulturowym zabytkowym
		Rzezawa, Borek, Bratucice, Dębina, Jodłówka, Krzeczów, Łazy, Okulice, Ostrów Królewski
		Wartość mieszana – z krajobrazem kulturowym tradycyjnym
		wszystkie wsie gminy (w tym Buczków, Dąbrówka)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Bogdanowski J., 2001.

Dla poszczególnych miejscowości gminy Rzezawa zaproponowano następujące formy ochrony krajobrazu kulturowego:

- **Park Kulturowy** - dla miejscowości Rzezawa - forma ta umożliwi zachowanie wyjątkowych wartości historyczno - kulturowych w jednoczesnym powiązaniu z ochroną środowiska przyrodniczego. Celem ustanowienia parku jest potrzeba zachowania ciągłości tradycji krajobrazu i umożliwienie jego rozwoju zgodnie z tradycjami regionu,
- **Strefa Ochrony Konserwatorskiej (SOK)** - dla miejscowości: Borek, Bratucice, Dębina, Jodłówka, Krzeczów, Łazy, Okulice, Ostrów Królewski - forma ochrony o umiarkowanym zakresie ochronnym, na obszarach otaczających cenne obiekty, stanowiących ich otulinę lub krajobrazowy kontekst,
- **Strefa Ingerencji Konserwatorskiej (SIK)** - dla miejscowości: Buczków i Dąbrówka - forma ochrony na obszarach gdzie występuje jakiś aspekt dziedzictwa kulturowego wymagający troski konserwatorskiej.

Tabela 21. Wskazane działania ochronne.

L.P.	Działania wyznaczone w 2001 r.	Sołectwa
1	PK – Park Kulturowy	Rzezawa
2	SOK- Strefa Ochrony Konserwatorskiej	Borek, Bratucice, Dębina, Jodłówka, Krzeczów, Łazy, Okulice, Ostrów Królewski
3	SIK - Strefa Integracji Konserwatorskiej	Buczków i Dąbrówka

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Bogdanowski J., 2001.

Ocena dotychczasowych działań związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego gminy, w odniesieniu do metody JARK-WAK.

Dotychczas nie zostały podjęte działania związane z utworzeniem Parku Kulturowego w Rzezawie. Jednak należy uznać zabytkowy zespół urbanistyczny w obszarze centrum

Rzezawy za wartościowy w lokalnej strukturze osadniczej i podporządkować wszystkie działania planistyczne a także inwestycyjne ochronie konserwatorskiej, określając jednocześnie zasady ochrony konserwatorskiej oraz zasięg granic przedmiotowego obszaru, w celu zapewnienia odpowiedniej ekspozycji tego zespołu.

Wyznaczone do objęcia strefą SOK sołectwa: Borek, Bratucice, Dębina, Jodłówka, Krzeczów, Łazy, Okulice, Ostrów Królewski wymagają zarówno indywidualnej ochrony obiektów i zespołów wpisanych do rejestru i ewidencji zabytków, jak również ochrony warunków przyrodniczych, widokowych i funkcjonalnych w ich otoczeniu.

Wyznaczenie do objęcia strefą SIK sołectw Buczków i Dąbrówka ma na celu ochronę cech dziedzictwa kulturowego, ze względu na potrzebę kontynuacji tradycji kulturowej, w tym: tradycyjnych cech budownictwa w aspekcie skali i form zabudowy, charakteru sieci drogowej oraz lokalnego ukształtowania terenu.

8. DIAGNOZA I UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO, ZABYTEKÓW I DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

Rzezawa posiada bogate zasoby substancji zabytkowej, mimo utraty znacznej ich części w ostatnich latach, w wyniku działalności inwestycyjnej.

Stan zachowania substancji zabytkowej i ochrony krajobrazu kulturowego jest zróżnicowany. Najbardziej cenne obiekty wpisane do rejestru zabytków, chronione są w stopniu zadawalającym. Budownictwo zagrodowe i mieszkaniowe charakteryzuje zanik i dewastacja. Znaczna część tych obiektów została już wyburzona.

Zagrożeniem dla dziedzictwa kulturowego w obszarze gm.Rzezawa są:

- niekorzystne przekształcenia zabudowy zabytkowej, nieuwzględniające cech i elementów, stanowiących o jej wartości,
- kolizyjne w stosunku do zabytków lokalizowanie obiektów współczesnych,
- brak koncepcji utrzymania budownictwa drewnianego (np. poprzez wykorzystywanie zabudowy w celach promocji turystycznej gminy),
- przebudowy i wyburzenia obiektów znajdujących się w ewidencji zabytków Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, a poprzez to zanik substancji zabytkowej w gminie i obniżenie bądź utratę jej walorów. Degradacją substancji zabytkowej najbardziej zagrożone są miejscowości: Bratucice, Rzezawa, Jodłówka i Krzeczów,
- niekorzystne przekształcenia zabudowy mieszkaniowej – brak kontynuacji cech tradycyjnej formy zabudowy w budownictwie współczesnym, znaczne przemieszanie typów i form architektonicznych zabudowy, co burzy harmonię i klimat obszaru.

Głównymi uwarunkowaniami środowiska kulturowego gminy Rzezawa są:

➤ **bogactwo i wysokie wartości substancji zabytkowej, w jaki wyposażony jest obszar, decydujące o tożsamości kulturowej gminy:**

- **obiekty sakralne** – Kościół Parafialny pw. Św. Trójcy i Św. Leopolda w Rzezawie, drewniana dzwonnica przy kościele parafialnym w Okulicach (wpisane do rejestru zabytków) oraz kaplice cmentarne w Rzezawie i Okulicach,
- **cmentarze wojenne** z pierwszej wojny światowej w Bratucicach i Krzeczowie (wpisane do rejestru zabytków) oraz **zabytkowe cmentarze parafialne** w Rzezawie i Okulicach,
- **obiekty użyteczności publicznej** – murowane budynki szkolne w Borku i Okulicach z końca XIX w, Krzeczowie i Rzezawie z pocz. XX w., przedszkole z pocz. XX w. Jodłówce, poczta w Rzezawie, szkoły w Buczkowie i Ostrowie Królewskim, stacja instytutu UJ w Łazach oraz most kolejowy w Rzezawie,

– **regionalne budownictwo mieszkaniowe i zagrodowe** – głównie obiekty architektury drewnianej: chałupy, domy, stodoły, stajnie, obory (cztery z nich wpisane są do rejestru zabytków) datowane na koniec XIX w. i początek XX w., skupione we wsiach: Rzezawa, Bratucice, Borku, Okulice, Krzeczów i Jodłówka, mniej choć liczne w Okulicach, Debinie, Dąbrówce i Buczkowie,

– **kapliczki i krzyże przydrożne** – stanowiące istotny element krajobrazu gminy, decydujący o tożsamości kulturowej krajobrazu: kapliczki przy kościele w Rzezawie, kapliczki w Krzeczowie, kapliczki i figura w Bratucicach, kapliczka w Jodłówce, kapliczki i posągi w Okulicach,

– **liczne stanowiska archeologiczne**, z koncentracją w Łazach, Bratucicach, Okulicach i Ostrowie Królewskim, stanowiące dziedzictwo kulturowe;

➤ **ochrona zasobów zabytkowych ujętych w ewidencji zabytków poprzez:**

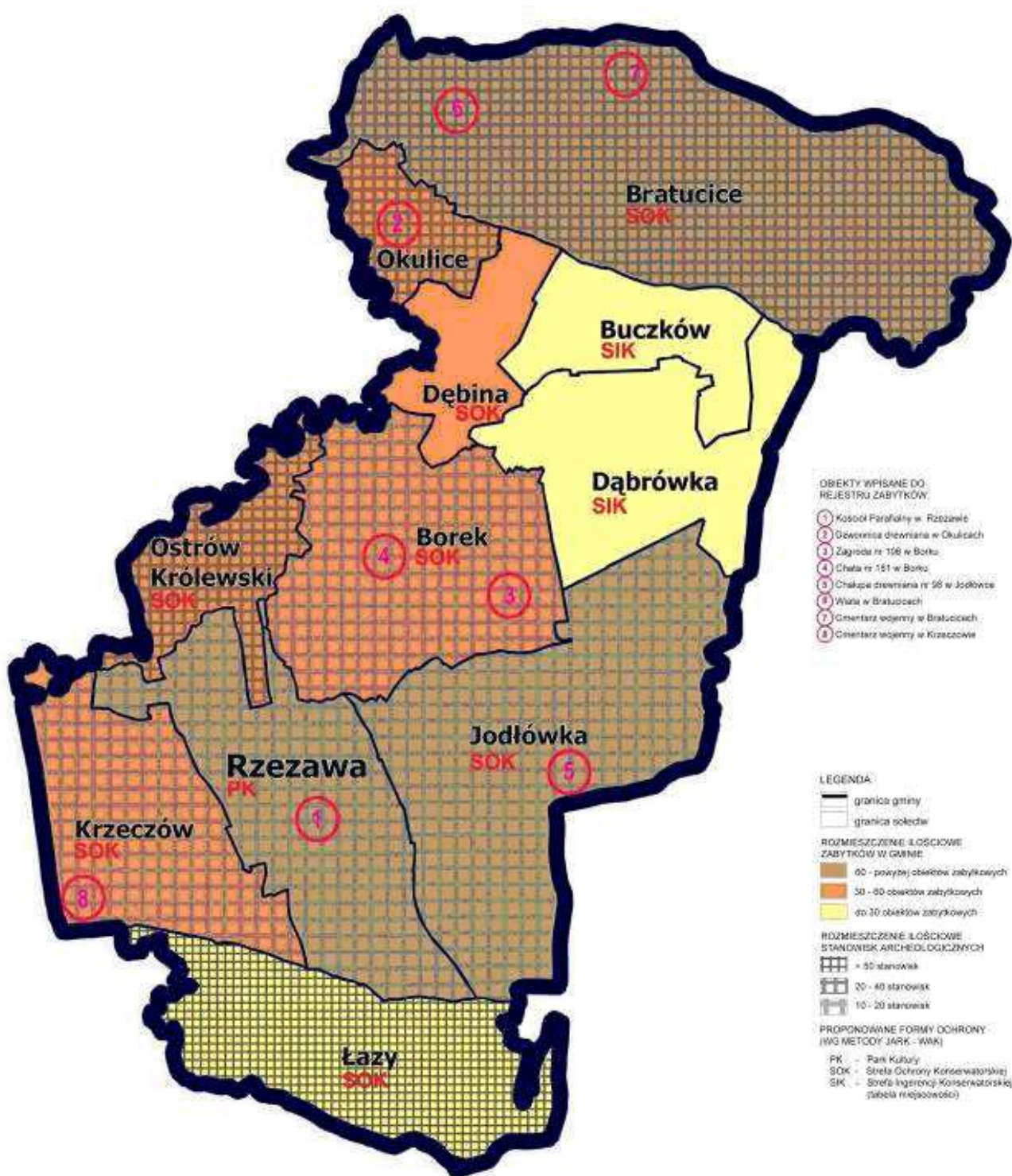
- opracowanie Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami - stosownie do art. 87 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami,
- utrzymanie ochrony prawnej obiektów wpisanych do rejestru zabytków,
- objęcie ochroną prawną obiektów zabytkowych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, w tym określenie działań ochronnych oraz dopuszczalnych na obiektach objętych ochroną,
- objęcie ochroną prawną poprzez wpis do rejestru zabytków cennych stanowisk archeologicznych, a to:
 - Okulice – stanowiska: nr 5 (39) ślady osadnictwa późnego okresu przedrzymskiego, wczesnego średniowiecza i nieokreślona kulturowo materia prahistoryczna, nr 18 (58) rozległa osada o powierzchni ok. 3 ha głównie późnorzymska,
 - Ostrów Królewski – stanowiska: nr 1 (5) osada z późnego okresu wpływów rzymskich, nr 2 (8) liczny materiał kultury łużyckiej ze schyłku epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, nr 3 (9) osady kultury łużyckiej ze schyłku epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, kultury przeworskiej z późnego okresu wpływów rzymskich oraz materiale niemożliwym do określenia chronologii w ramach prahistorii,
- wyznaczenie stref ochrony archeologicznej dla obszarów koncentracji stanowisk archeologicznych,

➤ **wzbogacanie zasobów zabytkowych oraz tworzenie atrakcyjnego krajobrazu kulturowego gminy:**

- utrzymanie i ochronę szczególnie wartościowych dla krajobrazu kulturowego zespołów zachowanej zabudowy tradycyjnej, tworzącej specyficzne, bardzo często pięknie położone enklawy, m. in. w Rzezawie, Borku, Jodłówce, Okulicach i Bratucicach,

- zahamowanie tendencji rozpraszania zabudowy mieszkaniowej, a także tendencji prowadzącej do tworzenia wzdłuż głównych dróg ciągów zabudowy oraz do zanikania dystansów przestrzennych między jednostkami osadniczymi,
- ochronę przed przekształceniami układów ruralistycznych wsi, poprzez utrzymanie zasadniczych elementów rozplanowania, przy jednoczesnym dopuszczeniu ich rozwoju na zasadzie kontynuacji i uzupełnienia istniejących układów,
- wyznaczanie nowych terenów pod zabudowę w sposób kontynuujący i utrwalający ukształtowane historyczne układy przestrzenne,
- podjęcie działań dla ratowania substancji zabytkowej, zwłaszcza zabytkowego budownictwa regionalnego, poprzez:
 - poprawę stanu zachowania obiektów zabytkowych,
 - remont obiektów, a w przypadku ich rozbiórki przestrzeganie przepisów szczególnych o ochronie zabytków odnośnie sporządzenia inwentaryzacji konserwatorskiej,
 - respektowanie wymagań konserwatorskich przy realizacji zamierzeń inwestycyjnych dotyczących obiektów zabytkowych lub ich otoczenia,
- remontowanie oraz utrzymanie licznych figurek, kapliczek, krzyży przydrożnych i innych obiektów małej architektury sakralnej, którymi nasycony jest pejzaż gminy,
- kreowanie nowych wartości z uwzględnieniem cech tradycyjnej formy zabudowy (bryła, gabaryty, kształt dachu, detal architektoniczny) przy realizacji nowej zabudowy,
- zachowanie wymagań przepisów szczególnych w zakresie ochrony stanowisk archeologicznych - w przypadku podjęcia działalności inwestycyjnej, ingerującej w ziemię w obrębie stanowisk archeologicznych,
- przeciwdziałanie dewaloryzacji krajobrazu kulturowego, poprzez ochronę zabytków „in situ”, ochronę widokową, zapobieganiu kolizyjnemu zainwestowaniu i wymiany zabudowy historycznej na nową o obcych formach,
- wdrażania form ochrony krajobrazu kulturowego określonych metodą JARK-WAK,
- pozyskania odpowiednich użytkowników i środków dla racjonalnego oraz zgodnie z wymogami konserwatorskimi zagospodarowania i użytkowania obiektów i zespołów zabytkowych.

Specyfika środowiska kulturowego oraz bogactwo zachowanej materii zabytkowej stwarza pozytywne uwarunkowanie dla rozwoju gminy. Jego **prawidłowa ekspozycja oraz dbałość o stan techniczny obiektów zabytkowych** stwarza możliwość uatrakcyjnienia gminy oraz szansę i bazę przy kreowaniu jej funkcji turystyczno-krajoznawczej i kulturalnej.

Rysunek 4. Uwarunkowania kulturowe gminy Rzeszawa.

9. WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

9.1. LUDNOŚĆ

9.1.1 Potencjał ludnościowy i jego zmiany

Gmina Rzezawa w 2009 r. liczyła 10.701 osób z tego 5.409 kobiet, 5.292 mężczyzn. Wskaźnik feminizacji tj. liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn zmniejszyła się ze 103,5 w 2002 r. na 102,2 w 2009 r.

Tabela 22. Rozwój ludności gminy Rzezawa w latach 1998-2009.

Lata	Ludność ogółem	Przyrost faktyczny	Dynamika rozwoju w %
1999	10 355	-	-
2000	10 387	32	100,3
2001	10 418	31	100,3
2002	10 428	10	100,1
2003	10 473	45	100,4
2004	10 501	28	100,3
2005	10 506	5	100,0
2006	10 542	36	100,3
2007	10 608	66	100,6
2008	10 633	25	100,2
2009	10 701	64	100,6

Źródło: GUS BDR ludność wg. stałego miejsca zameldowania

Na przestrzeni lat 1999-2009 r. ludność gminy wzrosła z 10 355 do 10 701 osób tj. o 346 osób, a jej przyrost w poszczególnych latach był zróżnicowany. Generalnie analizowany okres charakteryzuje słaba dynamika rozwoju demograficznego gminy.

Tabela 23. Rozwój ludności gminy Rzezawy wg. jednostek osadniczych.

Jednostka osadnicza	Liczba ludności 1999r.	Liczba ludności 2009	Przyrost faktyczny w latach 1999-2009	% ogółu ludności gminy
Borek	1242	1333	91	12,4
Bratucice	701	678	-23	6,3
Buczków	417	384	-33	3,6
Dąbrówka	712	749	37	7,0
Dębina	354	377	23	3,5
Jodłówka	1424	1388	-36	12,9
Krzeczów	1375	1471	23	13,7
Łazy	1035	1058	14	9,8
Okulice	265	279	22	2,6
Ostrów Królewski	334	356	22	3,3
Rzezawa	2492	2678	186	24,9
Gmina ogółem	10351	10751	400	100

Źródło: UM Rzezawa

Wg danych Urzędu Gminy w latach 1999-2009 wystąpił przyrost ludności w 8 wsiach łącznie w ilości 492 osób, a w 3 miało miejsce zjawisko „depopulacji” tj. zmniejszenia

się liczby ludności łącznie o 92 osoby. Miejscowościami o największym przyroście ludności były Rzezawa i Borek, które skupiły 69,3% ogółu przyrostu ludności gminy.

Wsie gminy pod względem wielkości wykazują znaczne zróżnicowanie. Największymi wsiami liczebnie powyżej 1000 mieszkańców są: Rzezawa – 2678, Krzeczów – 1471, Jodłówka – 1388, Borek – 1333 i Łazy – 1058. Najmniejszymi wsiami o liczbie mieszkańców do 500 są: Buczków, Dębina, Ostrów Królewski i Okulice. Kolejną grupą wsi o wielkości wahającej się od 500-1000 mieszkańców to Bratucice i Dąbrówka.

Grupa wsi najbardziej zaludnionych: Rzezawa, Krzeczów, Jodłówka, Borek i Łazy, skupia łącznie 74% ogółu ludności gminy.

Głównymi czynnikami zmian liczbowych i strukturalnych ludności są **ruchy naturalne i migracyjne**. W wyniku tych procesów w latach 1999-2009 nastąpił rzeczywisty przyrost ludności gminy o 427 osób.

Tabela 24. Ruch naturalny ludności gm. Rzezawa

Lata	Urodziny	Zgony	Przyrost naturalny	Przyrost naturalny na 1000 M. (w ‰)
1999	128	109	19	1,9
2000	105	105	20	0,0
2001	120	108	12	1,2
2002	114	91	23	2,2
2003	111	95	16	1,5
2004	110	85	23	2,4
2005	142	91	51	4,8
2006	121	87	34	3,2
2007	130	88	42	4,0
2008	123	106	17	1,6
2009	143	99	44	4,1

Źródło: GUS BDR

Przyrost naturalny gminy w okresie 1999 – 2009 r. wykazywał wahania jednak w żadnym z powyższych lat nie uzyskał wartości ujemnej, a jedynie w 2000 r. wartość 0 ‰. Tak więc wskaźnik przyrostu naturalnego na 1000 mieszkańców kształtował się w granicach min – 0 ‰ w 2000 r., do max. – 4,8‰ w 2005 i 4,1‰ w 2009 r. Niski przyrost naturalny miał miejsce w latach 2000, 2001, 2003 i 2008 r. jako skutek wystąpienia wysokiej liczby zgonów w tych latach.

Tabela 25. Migracja wewnętrzna – kierunki migracji gm. Rzezawa.

Lata	Napływ				Odpływ				Saldo migracji stałej
	Razem	w tym			Razem	w tym			
		z miast	ze wsi	z zagranicy		do miast	na wieś	zagranicę	
1999	106	64	42	0	93	51	41	1	13
2000	87	43	44	0	75	37	32	6	12
2001	93	45	48	0	74	35	38	1	19

2002	79	40	32	7	92	41	51	0	-13
2003	136	91	43	2	107	54	50	3	29
2004	91	49	34	8	86	41	41	4	5
2005	68	41	24	3	82	41	41	0	-14
2006	107	60	46	1	105	63	40	2	2
2007	131	75	53	3	107	47	57	3	24
2008	98	65	32	1	71	34	36	1	27
2009	110	66	42	2	87	49	37	1	23

Źródło: GUS BDR.

Saldo migracji stałej w latach 1999-2009 w większości osiągnęło wartości dodatnie, co świadczy o napływie ludności do gminy, z wyjątkiem roku 2002 i 2005, w których miał miejsce odpływ ludności na zewnątrz. W okresie tym łącznie saldo migracji wyniosło – 127 osób. Różnice pomiędzy liczbą ludności ze stałym miejscem zameldowania, a faktycznym miejscem zamieszkania wskazują, iż w ciągu całego 10-lecia występowało zjawisko przewagi czasowych wymeldowań tj. czasowych wyjazdów poza teren gminy.

Struktura ludności napływającej do gminy w analizowanym okresie to: ludność ze wsi 57,1%, z miast 40,6% a 2,3% z zagranicy. Z obszaru gminy odpływ jej ludności kierował się na tereny: miejskie 49,9% ludności, tereny wiejskie 47,8% oraz zagranica 2,3%.

9.1.2 Struktura wiekowa ludności

Tabela 26. Struktura wiekowa ludności gm. Rzezawa.

Lata	Ludność* ogółem	w tym w wieku			Ludność ogółem [%]	w tym w wieku [%]		
		przed- produk- cyjnym	produk- cyjny	popro- dukcyjny		przed- produk- cyjnym	produk- cyjny	popro- dukcyjny
1999	10 270	3 237	5 526	1 507	100,0	31,5	53,8	14,7
2000	10 279	3 151	5 621	1 507	100,0	30,6	54,7	14,7
2001	10 328	3 079	5 747	1 502	100,0	29,8	55,6	14,6
2002	10 344	2 993	5 872	1 479	100,0	28,9	56,8	14,3
2003	10 377	2 905	5 988	1 484	100,0	28,0	57,7	14,3
2004	10 427	2 822	6 103	1 502	100,0	27,1	59,3	14,3
2005	10 452	2 754	6 201	1 497	100,0	26,3	59,3	14,3
2006	10 512	2 688	6 336	1 508	100,0	25,4	60,3	14,3
2007	10 579	2 580	6 481	1 518	100,0	24,4	61,3	14,3
2008	10 630	2 479	6 636	1 515	100,0	23,3	62,4	14,3
2009	10 704	2 431	6 773	1 500	100,0	22,7	63,3	14,0

*ludność wg. faktycznego miejsca zamieszkania oraz czasowo ponad 3 m-ce.

Źródło: GUS BDR

Struktura ludności wg podstawowych grup wieku wskazuje na dominację populacji ludności wieku produkcyjnego. Strukturę tą w ostatnich latach 1999-2009 charakteryzuje systematyczny:

- spadek udziału ludności wieku przedprodukcyjnego o 8,8 pkt,
- wzrost udziału ludności wieku produkcyjnego o 9,5 pkt,
- spadek populacji w wieku poprodukcyjnym o 0,7 pkt.

Wzrost udziału ludności wieku produkcyjnego to efekt zmniejszenia się zarówno populacji dzieci i młodzieży, jak i ludzi starych.

Powyższa struktura wpływa na wartość wskaźnika obciążenia ekonomicznego. Współczynnik ten, określa liczbę osób wieku nieprodukcyjnego przypadającą na 100 osób w wieku produkcyjnym. Wartość tego wskaźnika w 2007 r. wyniosła w gminie 63,2, a w 2009 r. 58,0, natomiast analogiczne wielkości dla powiatu bocheńskiego to 58,5 i 57,5.

9.2. RYNEK PRACY

9.2.1 Pracujący w gospodarce narodowej

Liczba osób pracujących w gminie Rzeszawa w gospodarce narodowej poza rolnictwem w 2003 r. wynosiła - 602 osoby, a w 2008 r. - 548 osób.

Tabela 27. Pracujący w głównym miejscu pracy w latach 2003-2009 r. w gm. Rzeszawa.

Lata	Pracujący w głównym miejscu pracy	
	ogółem	w tym kobiety
2003	602	345
2004	606	347
2005	562	352
2006	599	356
2007	535	326
2008	548	364
2009	-	-

Źródło: GUS BDR

W analizowanym okresie spadła liczba pracujących o 54 osoby. Wśród pracujących przeważały kobiety, które w 2008 r. stanowiły 66%.

9.2.2 Bezrobocie

Bezrobocie rejestrowane w gm. Rzeszawa w 2009 r. liczyło 447 bezrobotnych.

Tabela 28. Bezrobocie w gminie Rzeszawa na przestrzeni lat 2003-2009.

obiekt	Liczba bezrobotnych w latach 2003 - 2009						
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Gmina Rzeszawa	708	633	550	432	354	293	447

Źródło: PUP Bochnia

W latach 2003 – 2008 bezrobocie w gminie zmniejszyło się o 415 osób tj. z 708 osób do 293 po czym w 2009 r. nastąpił jego wzrost do 417 osób. Na przestrzeni 2003–2008 roku odnotowano widoczny spadek bezrobocia rejestrowanego we wszystkich miejscowościach gm. Rzeszawa. Bezrobocie w 2008 r. stanowiło 41,4% a w 2009 – 63%. bezrobocia notowanego w 2003 r. tj. najwyższego w analizowanym okresie.

Tabela 29. Przestrzenne rozmieszczenie bezrobocia gminy Rzeszawa.

Lp.	Miejscowość	Liczba bezrobotnych według stanu na 31.VII.2010 roku		
		Ogółem	w tym:	
			kobiety	mężczyźni
1	Borek	55	34	21
2	Bratucice	24	9	15
3	Buczków	11	5	6
4	Dąbrówka	21	12	9
5	Dębina	13	8	5
6	Jodłówka	57	39	18
7	Krzeczów	66	28	38
8	Łazy	38	19	19
9	Okulice	9	8	1
10	Ostrów Królewski	17	10	7
11	Rzeszawa	110	67	43
Gmina Rzeszawa		421	239	182

Źródło: PUP Bochnia

W gminie Rzeszawa obecnie najwięcej bezrobotnych – 110 osób tj. ok.26% ogółu pochodzi z miejscowości Rzeszawa. Powyżej 50 bezrobotnych notuje się w Krzeczowie, Jodłówce i Borku. W pozostałych wsiach liczba bezrobotnych waha się od 9 do 38 osób.

Tabela 30. Stopa bezrobocia w latach 2003-2009 r. w gm. Rzeszawa.

Lata	Bezrobotni ogółem	Ludność wieku produkcyjnego	Stopa bezrobocia w %
2003	708	5.988	11,8
2004	633	6.103	10,4
2005	550	6.201	8,9
2006	432	6.336	6,8
2007	354	6.481	5,5
2008	293	6.636	4,4
2009	447	6.773	6,6

Źródło: GUS BDR

Stopa bezrobocia liczona liczbą bezrobotnych do ludności wieku produkcyjnego w obszarze gminy w 2009 r. wyniosła 6,6% podczas gdy na początku analizowanego okresu

kształtowała się na poziomie 11,8%. Analogiczny wskaźnik dla powiatu bocheńskiego w 2008 r. 5,0%.

Tabela 31. Bezrobotni według wykształcenia w 2009 r.

Wykształcenie	Liczba bezrobotnych	% ogółu bezrobotnych
wyższe	35	7,8
policealne, średnie zawodowe	129	28,9
średnie ogólnokształcące	58	13,0
zasadnicze zawodowe	138	30,8
podstawowe i niepełne podstawowe	87	19,5
ogółem	447	100,0

Źródło: PUP Bochnia.

Tabela 32. Bezrobotni według wieku w 2009 r.

Grupy wiekowe	Liczba bezrobotnych	% ogółu bezrobotnych
18 - 24 lat	178	39,8
25 - 34 lat	103	23,0
35 - 44 lat	68	15,2
45 - 54 lat	75	16,8
55 i więcej lat	23	5,2
ogółem	447	100,0

Źródło: PUP Bochnia.

Tabela 33. Bezrobotni według stażu pracy w 2009 r.

Staż pracy	Liczba bezrobotnych	% ogółu bezrobotnych
do 1 roku	62	13,9
1 – 5 lat	122	27,3
5 – 10 lat	45	10,1
10 – 20 lat	68	15,2
20 – 30 lat	46	10,3
30 lat i więcej	4	0,8
bez stażu	100	22,4
ogółem	447	100,0

Źródło: PUP Bochnia.

Tabela 34. Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy w 2009 r.

Czas pozostawania bez pracy	Liczba bezrobotnych	% ogółu bezrobotnych
do 1 miesiąca	88	19,7
1 – 3 miesięcy	98	21,9
3 – 6 miesięcy	99	22,2
6 – 12 miesięcy	77	17,2
12 – 24 miesięcy	45	10,1
Powyżej 24 miesięcy	40	8,9
ogółem	447	100,0

Źródło: PUP Bochnia.

Tabela 35. Charakterystyka bezrobotnych.

Lata	Liczba bezrobotnych	Bezrobotni bez prawa do zasiłku	Bezrobotni z prawem do zasiłku	Dotychczas nie pracujący	Poprzednio pracujący
2008	293	256	37	71	222
2009	447	375	72	100	347

Źródło: PUP Bochnia..

Wśród bezrobotnych dominują kobiety 254 (57,3% ogółu). Bezrobotni gminy Rzezawa to ludzie: młodzi – 57% bezrobotnych ma 18-34 lat, o niskim stażu pracy – 62,8% bez stażu pracy lub ze stażem do 5 lat, dobrze wykształceni, gdyż ponad 80% bezrobotnych legitymuje się wykształceniem policealnym, średnim zawodowym, ogólnokształcącym i wyższym. Najwięcej wśród bezrobotnych pozostaje bez pracy do 6-mcy. Grupa ta stanowi 63,7% ogółu bezrobotnych. Zdecydowaną większość 77,6% stanowiły osoby, które pracowały przed uzyskaniem statusu bezrobotnego. Wśród zarejestrowanych bezrobotnych tylko 16% posiada prawo do zasiłku.

9.3. MIESZKALNICTWO

Zasoby mieszkaniowe gminy Rzezawa w 2008 roku liczyły 3 020 mieszkań z 13 205 izbami, o łącznej powierzchni 265,4 tys. m².

Zmiany w zakresie ilości mieszkań w ciągu ostatnich siedmiu lat wskazują, że zasoby mieszkaniowe zwiększyły się o 557 mieszkań t.j. o 18,4%. Efektem tego jest poprawa wskaźników zagęszczenia mieszkań, a tym samym podniesienie standardu życia mieszkańców.

Tabela 36. Charakterystyka zasobów mieszkaniowych gm. Rzezawa

Lata	Mieszkania	Izby	Pow. użytkowa mieszkań [tys. m ²]	Przeciętna		
				Pow. użytkowa mieszkania na 1 os. [m ²]	Liczba osób na	
					mieszkanie	izbę
2002	2 463	10 543	209 325	20	4,2	1,0
2003	2 920	12 611	253 215	24	3,6	0,8
2004	2 927	12 654	254 160	24	3,6	0,8
2005	2 943	12 758	256 276	25	3,5	0,8
2006	2 953	12 828	257 746	25	3,5	0,8
2007	2 977	12 970	260 851	25	3,5	0,8
2008	3 020	13 205	265 398	25	3,5	0,8

Źródło: dane GUS

Wskaźniki zagęszczenia mające bezpośrednie przełożenie na jakość życia, takie jak powierzchnia użytkowa przypadająca na jedną osobę oraz ilość osób przypadająca na jedno mieszkanie i izbę kształtowały się w 2008 r. na poziomie: 25 m²/osobę, 3,5 osoby/mieszkanie oraz

0,8 osoby/izbę. Są to wartości bardzo zbliżone do wartości wskaźników dla powiatu bocheńskiego, które wynosiły w 2008 r. odpowiednio: 26 m²/osobę, 3,4 osoby/mieszkanie oraz 0,8 osoby/izbę.

Tabela 37. Zasoby mieszkaniowe gminy Rzezawa – struktura wg ilości izb

Wyszczególnienie	Mieszkania						Izby	Przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu
	Ogółem	O liczbie izb						
		1	2	3	4	≥ 5		
Ogółem	2 463	36	259	583	641	944	10 543	4,3
w tym stale zamieszkane	2 448	36	257	576	639	940	10 543	4,3
%	100,0	1,5	10,5	23,5	26,1	38,4	-	-

Źródło dane GUS (2002)

Tabela 38. Powierzchnia użytkowa mieszkań w gm. Rzezawa

Wyszczególnienie	Ogółem	Mieszkania								Pow. użytkowa mieszkań [m²]	Przeciętna pow. użytkowa mieszkania [m²]
		O powierzchni użytkowej w m²									
		< 30	30 -39	40 -49	50 -59	60 -79	80 -99	100 -119	120 -199		
Ogółem	2 463	55	91	223	262	556	489	371	416	209 325	85,0
w tym stale zamieszkane	2 448	55	90	222	258	552	488	368	415	208 277	85,0
%	100,0	2,2	3,7	9,2	10,5	22,6	19,9	15,0	16,9	-	-

Źródło: dane GUS (2002)

Przeciętna powierzchnia użytkowa przypadająca na mieszkanie w roku 2008 wynosiła 87,8 m² natomiast w 2002 r. – 85 m², a ilość izb na mieszkanie odpowiednio 4,4 i 4,3. Świadczy to, iż wznoszone w ciągu ostatnich lat na terenie gminy budynki mieszkalne charakteryzują się większymi powierzchniami użytkowymi i liczbą izb. Dało to, wzrost przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania na jedną osobę o 5 m² w stosunku do 2002 r. Największy udział w zasobach mają mieszkania o powierzchniach powyżej 60 m².

Tabela 39. Struktura zasobów mieszkaniowych gm. Rzezawa wg. własności w 2007 r.

Mieszkania stanowiące własność				
Osób fizycznych	Spółdzielni mieszkaniowych	Gminy	Zakładów pracy	Pozostałych podmiotów
98,1%	0%	0,4%	1,3%	0,2%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Dominującą formę mieszkań stanowi własność osób fizycznych. Zasoby mieszkaniowe innych jednostek to łącznie 1,9% ogółu zasobów.

Substancję mieszkaniową tworzą przede wszystkim budynki mieszkalne w zabudowie zagrodowej. Ten typ budownictwa mieszkaniowego występuje na całym obszarze gminy, przy czym w północnych sołectwach ma on często charakter zabudowy rozproszonej. W miejscowości Rzezawa dominuje zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, której udział w ogólnej ilości zabudowy mieszkaniowej określa się na ok. 60%. W Rzezawie powstają nowe osiedla zabudowy jednorodzinnej podobnie w Borku i Krzeczowie. Jest to

zwarta zabudowa mieszkaniowa osiedlowa z zabudową szeregową i bliźniaczą. Na terenie gminy w miejscowościach Łazy i Jodłówka występuje zabudowa wielorodzinna. Są to jednak pojedyncze budynki, stanowiące marginalny odsetek w całości zabudowy mieszkaniowej gminy. Poza Rzezawą wysoki, bo ok. 40-50% zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w stosunku do ogółu zabudowy, występuje w Krzeczowie, Borku i Łazach.

Obiekty obecnie budowane, to przede wszystkim jednorodzinne budynki mieszkalne. Ich udział w najbliższym czasie będzie się zwiększał. Zdecydowanie rzadziej spotyka się nowe budynki mieszkalne w zabudowie zagrodowej.

Poniżej charakterystyczne typy zabudowy mieszkaniowej na terenie gminy Rzezawa.

Struktura wiekowa substancji mieszkaniowej gminy jest korzystna. Ponad 50% budynków wzniesiono po 1971 roku, natomiast najstarsze powstałe przed 1945 rokiem stanowią około 17% zasobów.

Fot. 28. Dom z lat II poł. XX w Łazach (Fot. M. Rydzik)

Fot. 29. Nowa zabudowa w Dąbrówce (Fot. M. Rydzik)

Fot. 30. Przykład zabudowy zagrodowej w centralnej części gminy (Fot. M. Rydzik)

Fot. 31. Zabudowa drewniana początków XX w. w Jodłówce (Fot. M. Rydzik)

Tabela 40. Mieszkania zamieszkałe według okresu budowy.

Czas budowy obiektu	Przybliżony udział w ogólnej liczbie budynków [%]
Przed 1918	4,6
1918 – 1944	12,2

1945 – 1970	28,3
1971 – 1978	16,0
1979 – 1988	21,3
1989 – 2002	17,6

Źródło: dane GUS

Relatywnie najstarsze są budynki w zabudowie zagrodowej, wiele z nich to obiekty zabytkowe wpisane do ewidencji zabytków. Należy zaznaczyć, że najstarsze budowle często zabytkowe lub posiadające cechy zabytkowe znajdują się w najgorszym stanie technicznym.

Fot. 31. Niszczący dom o cechach zabytkowych w sołectwie Jodłówka (Fot. B. Szwed)

Fot. 32. Zaniedbany budynek mieszkalny o cechach zabytkowych w sołectwie Rzezawa (Fot. B. Szwed)

Fot. 33. Przekształcające się w ruinę budynek mieszkalny o cechach zabytkowych w sołectwie Jodłówka (Fot. B. Szwed)

Fot. 34. Niszcząca zagroda o cechach zabytkowych w sołectwie Łazy (Fot. B. Szwed)

Stan techniczny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, którą stanowią głównie budynki murowane jest dobry. Większość tej zabudowy wyposażona jest w podstawowe media. Zabudowa mieszkaniowa w zagrodach jest w gorszym stanie. Dotyczy to przede wszystkim zabudowy rozproszonej oraz pozostającej w użytkowaniu osób w podeszłym wieku, o niskich dochodach (często emerytowanych rolników). Najgorzej pod tym względem przedstawia się sytuacja budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1944 r. Obiekty tego typu są

niedostatecznie wyposażone w instalacje techniczno – sanitarne takie jak wodociąg, ustęp spłukiwany, łazienka, ciepła woda bieżąca czy gaz.

W obszarze gminy ok. 80% obiektów mieszkalnych podłączonych jest do sieci wodociągowej. Ludność zamieszkała w pozostałych budynkach korzysta ze studni przydomowych lub lokalnych wodociągów grawitacyjnych. Brak dostaw wody z gminnego wodociągu dotyczy zabudowy dwóch wsi niezwodociągowanych oraz budynków zlokalizowanych w przysiółkach lub samotniczych zagrodach, poza zasięgiem obsługi sieci.

Problemem jest niski stopień skanalizowania gminy. Jedynie około 50% zabudowy mieszkaniowej jest podłączona do systemu kanalizacji sanitarnej. Większość domostw korzysta z przydomowych osadników lokalnych. Stwarza to niedogodności związane z koniecznością okresowego opróżniania osadników i wywozu nieczystości wozami asenizacyjnymi, a także powoduje zagrożenie sanitarne związane z niebezpieczeństwem rozszczelnienia, a także przelaniem się zawartości wypełnionego osadnika.

Gaz z sieci zasila około 75% obiektów mieszkalnych. Zdecydowana większość budynków mieszkalnych jest ogrzewana ze źródeł indywidualnych. Należy jednak zaznaczyć, że znaczna część obiektów - szacowana na około 36%, wciąż ogrzewana jest piecami węglowymi.

W trakcie sporządzania inwentaryzacji stwierdzono, że wiele zagród nie pełni już funkcji rolniczej, jednak wciąż są wyposażone w budynki gospodarcze jak obora czy stodoła. Powszechnie spotkać można przypadki przebudowy budynków gospodarczych połączone ze zmianą ich funkcji – np. przebudowa i adaptacja na cele mieszkalne, przebudowa z przeznaczeniem na garaże bądź gospodarcze pomieszczenia przydomowe. W niektórych przypadkach starą rolniczą zabudowę gospodarczą przekształca się w zabudowania o funkcjach usługowych lub rzadziej produkcyjnych.

O utrzymaniu się tendencji rozwojowej budownictwa mieszkaniowego świadczy duże zainteresowanie ludności działkami budowlanymi. Wyrazem tego są wnioski w ilości 89 złożone do projektu zmiany studium, o uwzględnienie terenów głównie pod zabudowę mieszkaniową. Wnioski dotyczą terów położonych w obrębie sołectw ujętych w poniższej tabeli.

Tabela 41. Liczba wniosków o zabudowę mieszkaniową.

Sołectwo	Złożone wnioski	
	szt.	%
Borek	22	24,8
Bratucice	4	4,5
Buczków	5	5,6
Dąbrówka	10	11,2
Dębina	4	4,5
Jodłówka	3	3,4
Krzeczów	2	2,3
Łazy	16	17,9

Sołectwo	Złożone wnioski	
	szt.	%
Okulice	5	5,6
Ostrów Królewski	2	2,3
Rzezawa	16	17,9
Ogółem	89	100

Źródło: dane UM.

Zainteresowanie ludności terenami budowlanymi koncentruje się w obrębie sołectw położonych w centralnej części gminy. Szczególnie dużym zainteresowaniem cieszą się działki w m. Borek złożono - 24,8 % ogółu wniosków oraz sołectwach: Rzezawa – 17,9 %, Łazy – 17,9 %, Dąbrówka – 11,2 %. Wymienione miejscowości skupiły 64 wnioski tj. 72% ogółu złożonych wniosków.

9.4. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

9.4.1 Zdrowie i opieka społeczna

Ośrodki zdrowia i apteki

Opiekę zdrowotną ludności gm. Rzezawa zabezpieczają 5 ośrodków zdrowia.

Tabela 42. Placówki ambulatoryjne opieki zdrowotnej w gm. Rzezawa

Wyszczególnienie	Jednostki miary	Lata		
		2007	2008	2009
Placówki ogółem	obiekt	3	5	5
— w tym niepubliczne	obiekt.	0	3	3
Liczba udzielonych porad	jedn.	35 282	36 298	42 550

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Ośrodki zdrowia działające w gminie Rzezawa to:

- Samodzielny Publiczny Gminny Zakład Opieki Zdrowotnej w Rzezawie, ul. Wiśniowa 30,
- Wiejski Ośrodek Zdrowia w Bratucicach, ul. Bratucice 12
- Gminy Zakład Opieki Zdrowotnej – Dział Rehabilitacji Leczniczej w Rzezawie, ul. Kościelna 6,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Nowe Centrum Medycyny Rodzinnej NZOZ w Rzezawie, ul. Wiśniowa 9,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Stomatologiczna w Rzezawie, ul. Wiśniowa 9.

W 2009 r. działające publiczne ośrodki opieki zdrowotnej udzieliły 42 550 porad, a zatrudniony personel medyczny liczył: 13 lekarzy, 7 pielęgniarek, 5 rehabilitantów oraz 1 położna.

Wskaźnik ludności przypadającej na placówkę był korzystny i wyniósł 2140 osób. Jednakże dostępności do usług medycznych z uwagi na ich lokalizację w Rzezawie i

Bratucicach, stwarza pewne utrudnienia dla ludzi chorych zamieszkałych w oddaleniu od tych miejscowości.

Tabela 43. Ośrodki zdrowia w gm. Rzezawa.

Wyszczególnienie	Gminny Zakład Opieki Zdrowotnej w Rzezawie	Wiejski Ośrodek Zdrowia w Bratucicach	Poradnia Rehabilitacji Leczniczej w Rzezawie	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Nowe Centrum Medycyny Rodzinnej wraz z Przychodnią Stomatologiczną
Liczba gabinetów	4 gabinety: • 2 internistyczne, • dzieci zdrowych i chorych, • ginekologiczny.	1	4	6 gabinetów: • podstawowej opieki zdrowotnej, • ginekologiczny, • neurologiczny, • pediatryczny, • urologiczny, • stomatologiczny.
Apteka w ośrodku	brak	brak	brak	jest
Lekarze (specjaliści)	11 lekarzy: • 2 pediatrów, • 6 internistów, • 3 specjalistów.	2 lekarzy: • 1 internista, • 1 pediatra.	1	8 lekarzy: • 5 specjalistów, • 3 stomatologów.
Pielęgniarki	5	2	5 rehabilitantek (w tym 3 na pół etatu)	2
Położne	1	brak	-	1
Obsługa mieszkańców sąsiednich gmin	tak	tak	tak	tak
Stan techniczny budynku	budynek w dobrym stanie, po kapitalnym remoncie	budynek w dobrym stanie, po kapitalnym remoncie	budynek w dobrym stanie, po remoncie	stan budynku bardzo dobry (budynek z 2008 r.)
Możliwości rozbudowy	tak	nie	nie	tak

Źródło: opracowanie własne.

Stan techniczny budynków, w których zlokalizowane są przychodnie i gabinety lekarskie jest dobry. Publiczne obiekty opieki zdrowotnej na terenie gminy są odremontowane i dostosowane do potrzeb pacjentów w tym osób niepełnosprawnych. Wybudowany w 2008 r. niepubliczny zakład opieki zdrowotnej spełnia wszystkie obowiązujące normy użytkowania.

Najbliższą opiekę szpitalną zapewniają mieszkańcom gminy Rzezawa Szpitale Powiatowe im. Rydygiera w Brzesku oraz im. bł. Marty Wieckiej w Bochni.

Tabela 44. Apteki w gm. Rzezawa.

Rok	Liczba aptek	Wskaźnik liczby ludności na aptekę ogólnodostępną [os.]
2004	1	10 427
2005	1	10 452
2006	1	10 512
2007	1	10 579
2008	1	10 630
2009	1	10 701

Źródło: dane GUS

Obsługa ludności w zakresie zaopatrzenia w leki jest realizowana przez prywatną aptekę w Rzeszawie oraz punkty apteczne w Rzeszawie i Bratucicach.

Ośrodki i domy pomocy społecznej

Pomoc społeczną mieszkańcom gminy, udziela działający przy Urzędzie Gminy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Swoją działalnością obejmuje on mieszkańców gminy znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej. Najczęstszą przyczyną udzielania wsparcia przez GOPS jest ubóstwo, długotrwała choroba oraz bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego.

Na przestrzeni lat 2005-2008 nastąpił spadek liczby rodzin korzystających z pomocy ośrodka z 425 do 216. Jednak w 2009 r. nastąpił ponownie wzrost ilości rodzin korzystających z opieki społecznej do 395. Z pomocy finansowej i rzeczowej w 2009 r. skorzystało 185 osób, a z zasiłków celowych 12 osoby.

Tabela 45. Rodzaje i wielkość pomocy świadczonej przez GOPS w Rzeszawie.

Wyszczególnienie	2005	2006	2007	2008	2009
Ilość rodzin korzystających z pomocy społecznej	425	448	272	216	395
Ilość osób korzystających z pomocy finansowej i rzeczowej	309	351	202	176	185
Ilość osób korzystających z poszczególnych form pomocy:					
Zasiłki stałe	29	31	29	27	24
Zasiłki okresowe	55	26	24	21	29
Zasiłki celowe	151	155	369	177	121
Usługi opiekuńcze	5	5	7	5	8
Posiłek	423	434	477	414	380
Zasiłki celowe na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną	-	53	4	1	3
Praca socjalna	116	97	70	40	210

Źródło: dane GOPS

W obecnej chwili ośrodek preferuje pracę socjalną z rodzinami, polegającą na motywowanie osób do współpracy w rozwiązywaniu własnych problemów, celem poprawy ich sytuacji, a nie na przyznawanie pomocy społecznej w formie finansowej. Pracę socjalną podjęło w 2009 r. – 210 osób.

9.4.2 Oświata i wychowanie

Wychowanie przedszkolne

W zakresie opieki przedszkolnej działalność w roku szkolnym 2009/10 prowadziło – 8 publicznych placówek wychowania przedszkolnego oraz 2 przedszkola niepubliczne, tj.

"Ochronka" Sióstr Służebniczek w Okulicach i „Ochronka Świętego Józefa” Sióstr Służebniczek NMP NP w Rzeszawie.

Tabela 46. Przedszkola w gm. Rzeszawa w roku szkolnym 2009/2010.

Wyszczególnienie	Zespół Szkolno – Przedszkolny Publiczne Przedszkole w Borku	Publiczne Przedszkole w Bratucicach	Publiczne Przedszkole w Dąbrówce	Oddział Przedszkolny w Szkole Podstawowej w Ostrowie Królewskim	Publiczne Przedszkole w Jodłowie	Zespół Szkolno – Przedszkolny Publiczne Przedszkole w Łazach	Publiczne Przedszkole w Rzeszawie	Publiczne Przedszkole w Krzeczowie	Ogółem Gmina Rzeszawa
Ilość obiektów	1 samodzielny budynek	1 budynek (wspólnie z biblioteką, mieszkaniami i izbą pamięci)	1 samodzielny budynek	1 samodzielny budynek	1 samodzielny budynek	1 budynek, osobne wejścia do przedszkola, szkoły, gimnazjum	1 samodzielny budynek	1 budynek ze szkołą podst., oddzielne wejścia	8
Liczba miejsc	25	35	34	25	70	20	91	68	368
Liczba dzieci	15	32	38	13	60	17	82	58	315
Wskaźnik wykorzystania [%]	60	91,4	111,8	52	85,7	85	90,1	85,3	85,6
Liczba zatrudnionych pedagogów	1	1 + 1 do zajęć indywid. w domu	3 wraz z dyrektorem + 1 indywid. nauczanie	4	5	1 + 1 na pół etatu	6	4	28
Potrzeby	po remoncie	doposażenie w pomoce dydakt. remont: – odwodnienie, – kostka na zewnątrz, – pomalowanie dachu,	doposażenie w pomoce dydakt., c.d. remontu: – odwodnienie, – kostka, – łazienki	doposażenie w pomoce dydakt., remont: – elewacja, – dach z kominem	– meble, – materiały edukac., – nowa instalacja elektr.	zmiana lokum (obiekt po byłej aptece, małe sale), pomoce dydakt.	doposażenie: meble, sprzęt dydakt., wyposażenie podwórka	– brak kancelarii – potrzeba ułożenia paneli w dwóch pomieszczeniach – dojście (chodnik) do bud., parking, wyposaż.: meble, sprzęt dydakt.	-
Stan	nowy budynek - stan dobry	dobry, za wyjątkiem zalanej w 2010 r. piwnicy	budynek po remoncie (elewacja, okna meble)	-	w trakcie remont (dach, elewacja)	po remoncie	stan zadawalaj, wymienione okna	budynek z lat 50-tych po gen. remoncie dobudow. poddasze, nowy dach	-

Źródło: dane z poszczególnych placówek

Przedszkola publiczne na terenie gminy zlokalizowane są w Borku, Bratucicach, Dąbrówce, Ostrowie Królewskim, Jodłówce, Łazach, Rzezawie i Krzeczowie. Ogółem placówki te dysponują 368 miejscami, z których obecnie korzysta 315 dzieci.

Ogólna liczba miejsc w przedszkolach w roku 2009/10 była wystarczająca w stosunku do potrzeb. Wskaźnik wykorzystania miejsc w przedszkolach na terenie gminy kształtował się na poziomie 86%, przy czym w przedszkolu w Dąbrówce wskaźnik ten wyniósł 118 % natomiast w Borku i Ostrowie Królewskim przedszkola posiadały wykorzystanie miejsc w granicach 52-60%. Generalnie poza przedszkolem w Dąbrówce, wszystkie przedszkola dysponowały wolnymi miejscami.

Stan zachowania większości obiektów jest dobry, chociaż niektóre wymagają jeszcze dodatkowych prac, obejmujących m.in. remont elewacji, pomalowanie dachów, odwodnienia budynków, budowy chodników, a przede wszystkim doposażenia w meble i materiały dydaktyczne. Przedszkole w Ostrowie Królewskim nie było jeszcze odnawiane i pilnie wymaga prac remontowych.

Szkolnictwo podstawowe i gimnazjalne

Edukację dzieci na poziomie podstawowym zapewnia 8 szkół podstawowych, usytuowanych w miejscowościach: Borek, Dąbrówka, Jodłówka, Krzeczów, Okulice, Łazy, Rzezawa i Ostrów Królewski.

Tabela 47. Rozmieszczenie i warunki funkcjonowania placówek szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego w gm. Rzezawa w roku szkolnym 2009/2010.

Lokalizacja	Rodzaj szkoły	Liczba izb lekcyjnych	Liczba uczniów	Liczba zatrudnionych pedagogów	Liczba ucz./izby lekcyjne	Liczba uczniów/nauczycieli	Sala gimnastyczna
Zespół Szkolno - Przedszkolny Publiczna Szkoła Podstawowa im. Św. Kingi w Borku	szkoła podstawowa	6 + pracownia komput.	95	16	13,6	5,9	jest
Zespół Szkół w Dąbrówce Publiczna Szkoła Podstawowa im. Prymasa Stefana Kardynała Wyszyńskiego w Dąbrówce	szkoła podstawowa	6	67	10	11,2	6,7	jest
	gimnazjum	6 + pracownia komput.	131	15	18,7	8,7	
Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Wiktor w Jodłówce	szkoła podstawowa	7	114	13	16,3	8,8	zastępcza sala gimnast.
Publiczna Szkoła Podstawowa im. Janusza Korczaka w Krzeczowie	szkoła podstawowa	6 + pracownia komput.	90	13	12,8	6,9	zastępcza sala gimnast. (holl)

Publiczna Szkoła Podstawowa im. gen. Leopolda Okulickiego w Okulicach	szkoła podstawowa	8 + pracownia komput.	94	20	10,4	4,7	brak - salę gimnast. zastępuje aula
Zespół Szkolno - Przedszkolny Publiczna Szkoła Podstawowa w Łazach	szkoła podstawowa	7 (w tym oddział „0”)	92	24	13,1	5,7	brak
	gimnazjum	3	46		15,3		
Publiczna Szkoła Podstawowa im. Świętej Jadwigi Królowej w Rzeszawie	szkoła podstawowa	10 + pracownie: komput., plast., 2 do zajęć pozalekc., sala do gimnastyki korekc.	189	22	13,5	8,6	brak
Publiczne Gimnazjum w Rzeszawie	gimnazjum	18, w tym: 8 pracowni przedmiot., 7 sal lekc., pracownia komput., laborat. język. ze sprzętem multimed., sala telewiz.	210	27	11,7	7,8	sala gimnast. (2002r.), sala do zajęć rekreac.-sport.
Szkoła Podstawowa z Oddziałem Przedszkolnym w Ostrowie Królewskim	szkoła podstawowa dla klas 1-3	2	7	5	3,5	1,4	brak
Ogółem		88	1135	165	12,9	6,9	3 + 3 zastępcze

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z poszczególnych placówek

Placówki gimnazjalne działają w: Rzeszawie, Łazach i Dąbrówce. Gimnazja w Łazach i Dąbrówce korzystają wraz ze szkołami podstawowymi ze wspólnych obiektów szkolnych natomiast Gimnazjum w Rzeszawie posiada samodzielny obiekt.

Ogółem w szkolnictwie podstawowym i gimnazjalnym zatrudnionych jest 165 nauczycieli, a zajęcia odbywają się w 88 izbach lekcyjnych.

Liczba uczniów przypadająca na 1 izbę lekcyjną do nauki oraz na 1 nauczyciela, wyniosła w roku szkolnym 2009/10 odpowiednio: 12,9 i 6,9. Wskaźniki te świadczą o bardzo dobrych warunkach nauczania w tych szkołach.

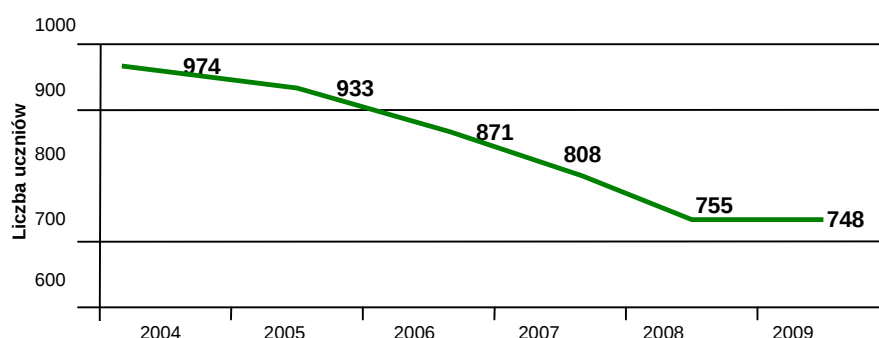
Tabela 48. Szkolnictwo podstawowe i gimnazjalne podporządkowane organom samorządowym w latach 2004-2009.

Lata	Liczba placówek	Liczba oddziałów	Liczba uczniów
Szkolnictwo podstawowe			
2009	8	48	748
2008	8	49	755
2007	8	50	808
2006	8	50	871
2005	8	51	933

2004	8	50	974
Szkolnictwo gimnazjalne			
2009	3	-	387
2008	3	21	462
2007	3	22	491
2006	3	26	528
2005	3	25	540
2004	3	25	575

Źródło: dane GUS

Liczby uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych w latach 2004-2009 systematycznie się zmniejsza, co wiąże się z procesami demograficznym. W okresie tym liczba uczniów w szkołach podstawowych zmniejszyła się o 226, a w gimnazjach o 188.

Wykres 4. Liczba uczniów uczęszczających do szkół podstawowych.

Źródło: opracowanie własne

Generalnie stan techniczny obiektów szkolnych jest zadowalający. Szkoły w Łazach, Rzeszawie i Dąbrówce są obiektami stosunkowo nowymi, wybudowanymi w latach 1995 - 2002. W Rzeszawie, Borku i Dąbrówce szkoły posiadają sale gimnastyczne (pełno lub niepełnowymiarowe), natomiast w Jodłówce, Krzeczowie i Okulicach zajęcia odbywają się w salach zastępczych (aula, hol). W pozostałych szkołach m. in. w Łazach, Ostrowie Królewskim, z uwagi na brak sal zajęcia gimnastyczne prowadzone są w salach lekcyjnych.

Młodzież z terenu gm. Rzeszawa kontynuuje naukę w szkołach ponadgimnazjalnych głównie w m. Bochnia, z uwagi na brak tego typu placówek w gminie.

9.4.3 Kultura

Biblioteki

Cztery biblioteki publiczne: Gminna Biblioteka Publiczna w Rzeszawie oraz jej filie: w Bratucicach, Buczkowie i Krzeczowie prowadzą działalność w zakresie czytelnictwa. Biblioteki w 2009 r. dysponowały księgozbiorem liczącym 35 451 woluminów, z których korzystało 1407 czytelników. Łączna liczba wypożyczeń na zewnątrz wyniosła 29 969 wol.

W ramach programu "Ikonka" - pod patronatem Ministerstwa Nauki i Informatyzacji - zostały w 2004 r. uruchomione dwie czytelnie internetowe w Łazach i Bratucicach.

Tabela 49. Placówki biblioteczne w gm. Rzeszawa i powiecie bocheńskim w 2009 r.

Wyszczególnienie	Liczba placówek bibliotecznych	Pracownicy biblioteki	Liczba ludności na 1 placówkę biblioteczną	Księgozbiór w woluminach na 1000 mieszkańców	Wypożyczenia w woluminach na 1 czytelnika
gmina Rzeszawa	4	6	2 141*	3 312	21,3
powiat bocheński	37	63	2 553*	3 961	15,8

Źródło: dane GUS ludność >7 lat.*

Wskaźniki liczby ludności przypadający na 1 placówkę biblioteczną, a także księgozbioru w woluminach na 1000 mieszkańców są niższe niż dla powiatu bocheńskiego. Świadczy to lepszym wyposażeniu gminy w biblioteki natomiast mniejszych zasobach ich księgozbioru. Stopień zainteresowania mieszkańców tego rodzaju usługą obrazuje wskaźnik wypożyczeń książek przypadający na 1 czytelnika, który dla gminy wyniósł 21,3, podczas gdy dla powiatu bocheńskiego 18,8.

Placówki kultury

Działalność w propagowaniu kultury na terenie gm. Rzeszawa prowadzi Gminne Centrum Kultury, Czytelnictwa i Sportu. Centrum stanowi samorządową instytucją kultury, której podstawowym celem jest prowadzenie szeroko pojętej działalności kulturalnej. Instytucja funkcjonuje na mocy uchwały Rady Gminy Rzeszawa z dnia 27 marca 1995 r. z siedzibą w Rzeszawie, ul. Kościelna 8.

Centrum Kultury prowadzi działalność w zakresie:

- *upowszechniania kultury* - w placówkach upowszechniania kultury i świetlicach. Obecnie w ramach Centrum Kultury funkcjonuje 8 świetlic w: Borku, Buczkowie, Dąbrówce, Łazach, Krzeczowie, Okulicach, Ostrowie Królewskim (również punkt biblioteczny) i Rzeszawie oraz wspiera funkcjonowanie świetlicy w Bratucicach,
- *upowszechniania czytelnictwa* – poprzez Gminną Bibliotekę Publiczną oraz jej filie,
- *upowszechniania sportu i rekreacji* - w ramach działalności Gminnego Ośrodka Sportu i Rekreacji,
- *kreowania i rozwoju społeczeństwa informacyjnego* - w ramach działalności Gminnego Centrum Informacji oraz filialnych pracowni komputerowych.

Niezależnie od funkcjonowania zorganizowanych form aktywności artystycznej, prowadzone są przez pracowników GCKCziS w poszczególnych placówkach zajęcia plastyczne (rysowanie i malowanie wspólnie z dziećmi i młodzieżą itp.), konkursy plastyczne, czytelnicze, organizowane zabawy w plenerze, wystawy, gry i zabawy.

Tabela 50. Imprezy kulturalne, zespoły i koła artystyczne w gm. Rzezawa

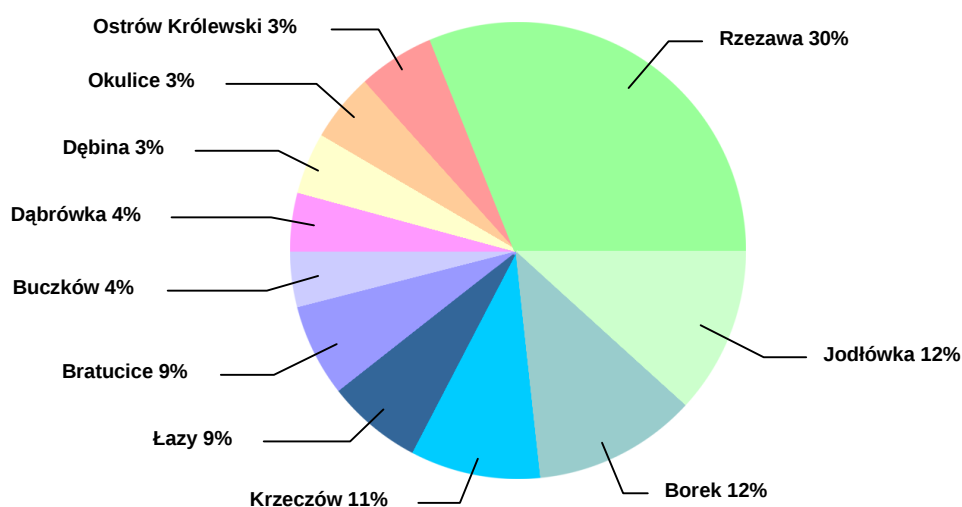
Wyszczególnienie	Lata	Liczba	Liczba członków/uczestników
Imprezy	2009 r.	71	4 205
	2005 r.	31	3 238
Zespoły artystyczne	2009 r.	3	48
	2005 r.	10	130
Koła	2009 r.	13	189
	2005 r.	2	25

Źródło: dane GUS

W ostatnich 5 latach nastąpiło ożywienie działalności kulturalnej. Zwiększyła się liczba imprez kulturalnych, zespołów artystycznych, kół zainteresowań oraz uczestników i odbiorców oferowanych form kultury.

Utrzymanie dotychczasowej działalności kultury i rozwój nowych form zaspokajających zapotrzebowania mieszkańców – to jedno z podstawowych zadań Gminnego Centrum Kultury.

9.5. POZIOM WYPOSAŻENIA I ZASPOKOJENIA W ZAKRESIE USŁUG

Wykres 5. Udział usług w sołectwach w gm. Rzezawa.

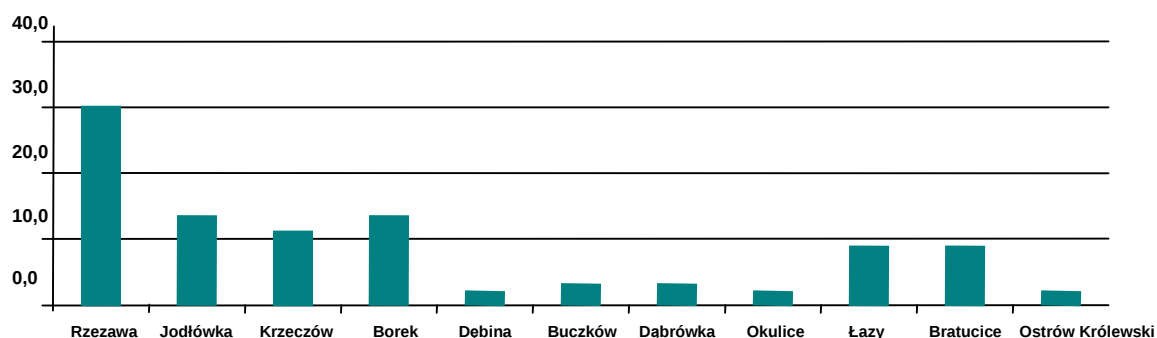
Źródło: opracowanie własne

Gminnym centrum obsługi - wyposażonym w pełny zestaw usług publicznych z zakresu administracji, oświaty, kultury, opieki zdrowotnej i sportu jest miejscowość **Rzezawa**. Udział wszystkich kategorii usług publicznych i komercyjnych Rzezawy w stosunku do pozostałych wsi wynosi 30%.

Ośrodkiem pomocniczym w obsłudze mieszkańców jest miejscowość **Bratucice**. Miejscowość ta obsługuje wsie północnej części gminy.

Dobrze wyposażone w usługi są: **Jodłówka, Borek, Krzczów i Łazy**, skupiające po 9-12% usług całej gminy. Pozostałe miejscowości posiadają słabe wyposażenie.

Rodzaj oraz rozmieszczenie przestrzenne usług na terenie gminy, wskazuje na ich koncentrację we wsiach centralnej części gminy, wokół ośrodka gminnego – Rzezawa.

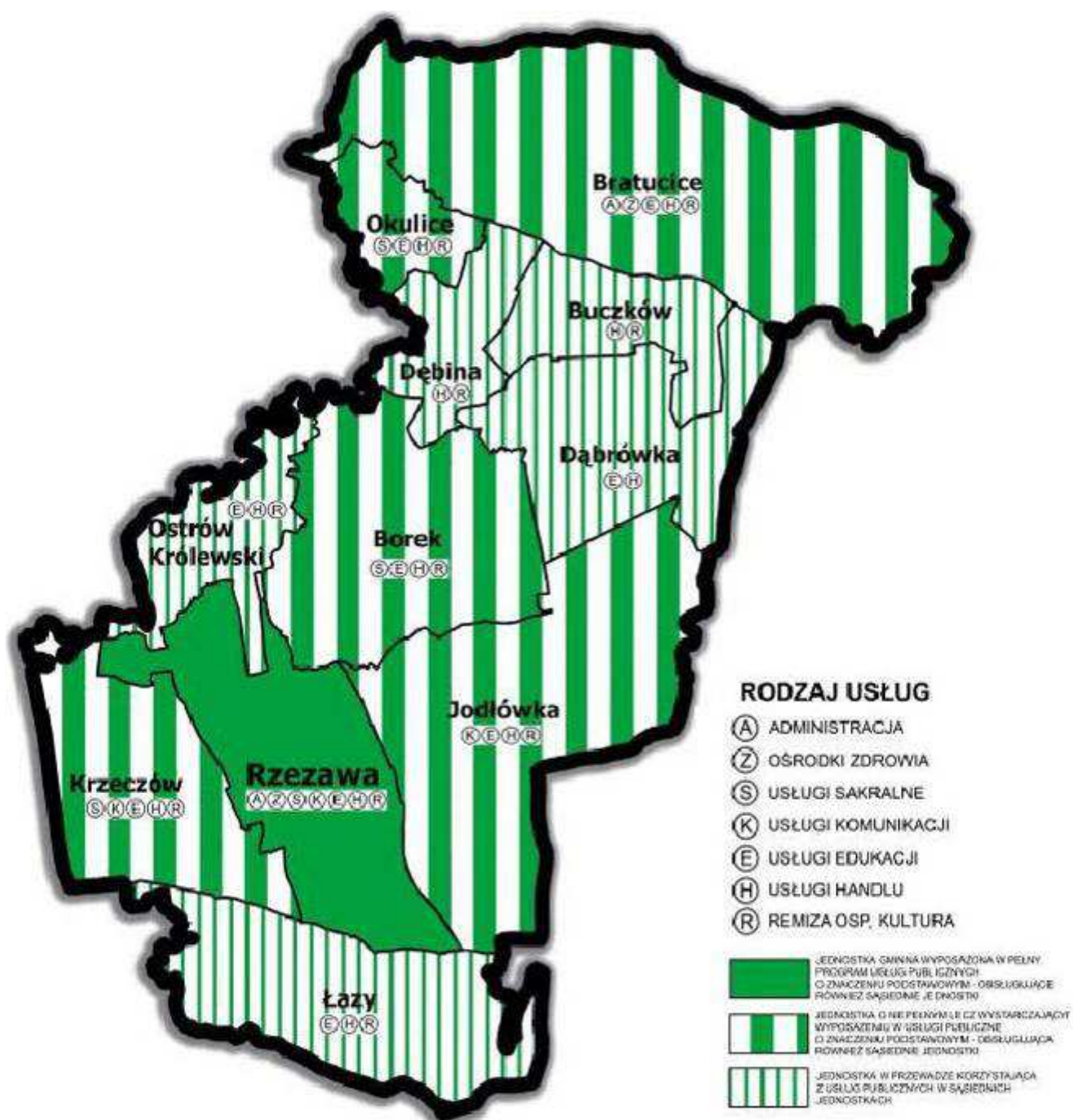

Wykres 6. Zbiorcze zestawienie wyposażenia w zakresie usług w gm. Rzezawa.

Źródło: opracowanie własne

Stopień rozwoju sieci usług komercyjnych jest ściśle związany z uwarunkowaniami ekonomicznymi. Stan wyposażenia gminy w handel, usługi bytowe, gastronomię jest uzależniony od zapotrzebowania ludności na tego rodzaju usługi. Na terenie gminy najpowszechniejsze są sklepy oferujące podstawowy asortyment, m.in. – artykuły spożywcze, przemysłowe, podstawowe artykuły chemiczne, drogerijne, farmaceutyczne, odzieżowe.

Oprócz wolnostojących sklepów i punktów usługowych wiele tego typu obiektów, szczególnie tych o najmniejszej powierzchni zlokalizowanych jest w budynkach mieszkalnych. Sieć sklepów detalicznych w obszarze gminy skoncentrowana jest we wsi Rzezawa. W pozostałych wsiach znajduje się co najmniej jeden sklep.

Rysunek 5. Wyposażenie w infrastrukturę społeczną.

Źródło: opracowanie własne

10. DIAGNOZA I UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WARUNKÓW I JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW:

Diagnoza i uwarunkowania wynikające z :

A. procesów demograficznych i sytuacji na rynku pracy

- Rezultatem podstawowych procesów demograficznych zachodzących w latach 1999-2009 była **niska dynamika 103,3% rozwoju ludności gminy**, co dało rzeczywisty przyrost w ilości 427 osób.
- Wg danych UG Rzeszawa największy rozwój demograficzny nastąpił w miejscowościach: **Rzeszawa i Borek**. Zmniejszenie się liczby ludności, choć niewielkie tzw. zjawisko depopulacji miało miejsce we wsiach: Bratucice, Buczków i Jodłówka. Pozostałe miejscowości charakteryzowały się w zasadzie stagnacją, bowiem przyrost ludności w nich kształtował się w granicach od 14-37 osób.
- Słaby rozwój ludności gminy Rzeszawa to efekt:
 - niskiego przyrostu naturalnego – śr. rocznie 2,7% , z powodu niewysokiej liczby urodzin przy utrzymującej się liczbie zgonów,
 - niskiego salda migracji stałej za ostatnie 10-lecie (w niektórych latach miały miejsce ujemne wartości salda migracji).
- Udział populacji wieku przedprodukcyjnego i poprodukcyjnego zmniejszył się, na rzecz populacji wieku produkcyjnego. Z uwagi jednak na liczne roczniki wieku mobilnego w grupie ludności produkcyjnej, należy w najbliższych latach spodziewać się ograniczonego wzrostu populacji ludności „najstarszej”.
- Różnice pomiędzy liczbą ludności ze stałym miejscem zameldowania, a faktycznym miejscem zamieszkania wskazują, iż w ciągu całego 10-lecia występowało zjawisko przewagi czasowych wymeldowań tj. czasowych wyjazdów poza teren gminy m.in. do pracy.
- Ważnym uwarunkowaniem rozwoju społeczno-gospodarczego jest czynnik ludzki. Wywołuje on zapotrzebowanie na różnego rodzaju usługi. Wielkość zapotrzebowania na usługi generalnie z uwagi na słaby rozwój demograficzny nie ulega znacznemu wzrostowi, jednakże zmiany wiekowe ludności generują strukturę niezbędnych usług. Tak więc **liczne roczniki w wieku zdolności do pracy wywołują potrzebę organizacji nowych miejsc pracy**. Zauważyć należy, że populację wieku produkcyjnego stanowią ludzie młodzi. W grupie tej, ludność wieku mobilnego liczy 4.495 osób co stanowi 66% ogółu ludności wieku produkcyjnego.

- Zmniejszenie się liczby pracujących w gospodarce narodowej w gminie o 54 osoby w latach 2003 – 2008 przy równoczesnym spadku bezrobocia rejestrowanego o 417 świadczy o zatrudnieniu mieszkańców gminy poza jej obszarem. Część ludności pracującej poza gminą dojeżdża do zakładów pracy, a część czasowo melduje się w nowym miejscu pracy.
- **Stopa rejestrowanego bezrobocia** w 2009 r. - liczona liczbą osób bezrobotnych do liczby osób wieku produkcyjnego wynosi **6,6 %** i określić ją można jako niską. Niemniej zderzając liczbę pracujących na terenie gminy z liczbą bezrobotnych wynika, że na 10 pracujących przypada 8 bezrobotnych.
- Bezrobotni gminy Rzezawa to osoby młode, o niskim stażu pracy, dobrze wykształceni, gdyż ponad 80% bezrobotnych legitymuje się wykształceniem policealnym, średnim zawodowym, ogólnokształcącym i wyższym. Zdecydowaną większość 77,6% stanowiły osoby, które pracowały przed uzyskaniem statusu bezrobotnego. Wśród zarejestrowanych bezrobotnych tylko 16% posiada prawo do zasiłku.
- Bezrobocie rejestrowane powoduje iż priorytetowym zadaniem jest:
 - organizacja pozarolniczych miejsc pracy w ramach wielofunkcyjnego rozwoju terenów wiejskich,
 - tworzenie korzystnych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości - organizacji nowych miejsc pracy poprzez m.in. przygotowanie oferty uzbrojonych terenów szczególnie **w we wsiach położonych w sąsiedztwie m. Bochnia oraz w strefie „korytarza komunikacyjnego”** tj. pomiędzy drogą krajową nr 4 i autostradą.

B. zamieszkania i jakości życia

Uwarunkowania związane z jakością życia mieszkańców wiążą się z wieloma czynnikami, spośród których najsilniej oddziałujące to standard, funkcjonalność i dostępność mieszkań, a obok tego stopień wyposażenia terenu w infrastrukturę społeczną.

- Substancja mieszkaniowa gminy to obiekty mieszkaniowe w zabudowie zagrodowej przemieszane z zabudową mieszkaniową jednorodzinną. Wyrażna **dominacja zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej** ma miejsce w sołectwie **Rzezawa**, gdzie stanowi ona ok.60% zabudowy mieszkaniowej. Zabudowa wielorodzinna w formie pojedynczych obiektów zlokalizowana jest w miejscowościach Łazy i Jodłówka.
- W gminie około 17 % substancji mieszkaniowej stanowią obiekty wzniesione przed 1945 rokiem. Część z nich została ujęta w ewidencji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Mimo podejmowania przez właścicieli obiektów prac remontowo-modernizacyjnych, duża ilość najstarszej zabudowy popada w ruinę. Wywołuje to potrzebę koncentracji działań dla ratowania tego typu obiektów.

- Standardy mieszkaniowe wyrażone we wskaźnikach zagęszczenia na przestrzeni 2003 – 2008 r uległy poprawie, a ich wartości zbliżone są do poziomu średnich dla powiatu bocheńskiego. Poprawa nastąpiła w wyniku wznoszenia nowych budynków, charakteryzujących się większymi powierzchniami użytkowymi i większą liczbą izb.
- Poprawa warunków mieszkaniowych zwłaszcza w substancji sprzed 1970 r. wymaga inwestowania w budownictwo mieszkaniowe, poprzez m. in. remonty, modernizację, odtwarzanie zabudowy starej w obrębie istniejących siedlisk lub na nowych terenach, poprawę estetyki obiektów. Podniesienie standardów wyposażenia mieszkań, uwarunkowane jest uzbrojeniem terenów w infrastrukturę zwłaszcza kanalizacyjną. Obecnie ok.80 % obiektów mieszkalnych podłączonych jest do sieci wodociągowej, a ok. 50% do sieci kanalizacyjnej.
- Zainteresowanie ludności terenami budowlanymi koncentruje się w obrębie sołectw położonych w centralnej części gminy. Szczególnie **dużym zainteresowaniem cieszą się działki w sołectwach Rzezawa, Krzeczków, Jodłówka i Borek.**
- Złożone wnioski o uwzględnienie terenów głównie pod zabudowę mieszkaniową, wskazują na duże zainteresowanie ludności działkami budowlanymi i utrzymanie się tendencji rozwojowej budownictwa mieszkaniowego w obszarze gminy. Wywołuje to potrzebę wyznaczenia w Studium nowych terenów budowlanych, szczególnie w w/w miejscowościach będących w kręgu zainteresowania miejscowej ludności. Ponieważ gm.Rzezawa stanowi gminę podmiejską o dogodnym skomunikowaniu z m.Bochnia, należałoby rozważyć wyznaczenie dodatkowych terenów pod zabudowę mieszkaniową celem stworzenia oferty dla ludności zamieszkałej w Bochni.

C. wyposażenia w usługi publiczne i komercyjne

- Sieć usług rozwinięta w obszarze gminy nastawiona jest głównie na obsługę jej mieszkańców.
- W układzie gminy ośrodkiem wyposażonym w pełny zestaw usług publicznych w zakresie administracji, oświaty, opieki zdrowotnej, kultury oraz wysoki stopień nasycenia usługami komercyjnymi – jest miejscowość **Rzezawa**, pełniąca funkcję **gminnego ośrodka usługowego**, dla której **ośrodkiem wspomagającym** w obsłudze mieszkańców jest miejscowość **Bratucice**.
- Dobrze wyposażone w usługi są: **Jodłówka, Borek, Krzeczków i Łazy**, skupiające po 9-12% usług całej gminy. Pozostałe miejscowości posiadają słabe wyposażenie.
- Rodzaj oraz rozmieszczenie przestrzenne usług na terenie gminy, wskazuje na koncentrację ich we wsiach centralnej części gminy, wokół ośrodka gminnego – Rzezawa.

- Rozmieszczenie w obszarze gminy obiektów opieki przedszkolnej, szkolnictwa podstawowego i ponadpodstawowego oraz kultury zapewnia dogodną ich dostępność dla użytkowników. Usytuowanie obiektów służby zdrowia **w Rzezawie i Bratucicach**, stwarza pewne utrudnienia w ich dostępności dla ludzi chorych, zamieszkałych w oddaleniu od tych miejscowości.
- Poziom wyposażenia wsi w usługi komercyjne reguluje rynek, stąd oprócz obiektów handlowo – usługowych istnieje wiele sklepów i zakładów usługowych w budynkach mieszkalnych lub zabudowie zagrodowej.
- Mieszkańcy gminy Rzezawa korzystają z usług o charakterze ponadlokalnym głównie miasta Bochnia.

11. SYSTEMY KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

11.1. KOMUNIKACJA

Układ komunikacyjny gminy Rzezawa opiera się na drodze krajowej nr 4, drogach powiatowych oraz linii kolejowej relacji Kraków - Medyka.

11.1.1 Komunikacja drogowa

Podstawowy układ komunikacyjny drogowy gminy Rzezawa tworzą: droga krajowa nr 4 (która na odcinku biegnącym przez gminę Rzezawa, stanowi również odcinek drogi krajowej nr 75) oraz sieć dróg powiatowych. Gmina nie posiada żadnej drogi wojewódzkiej.

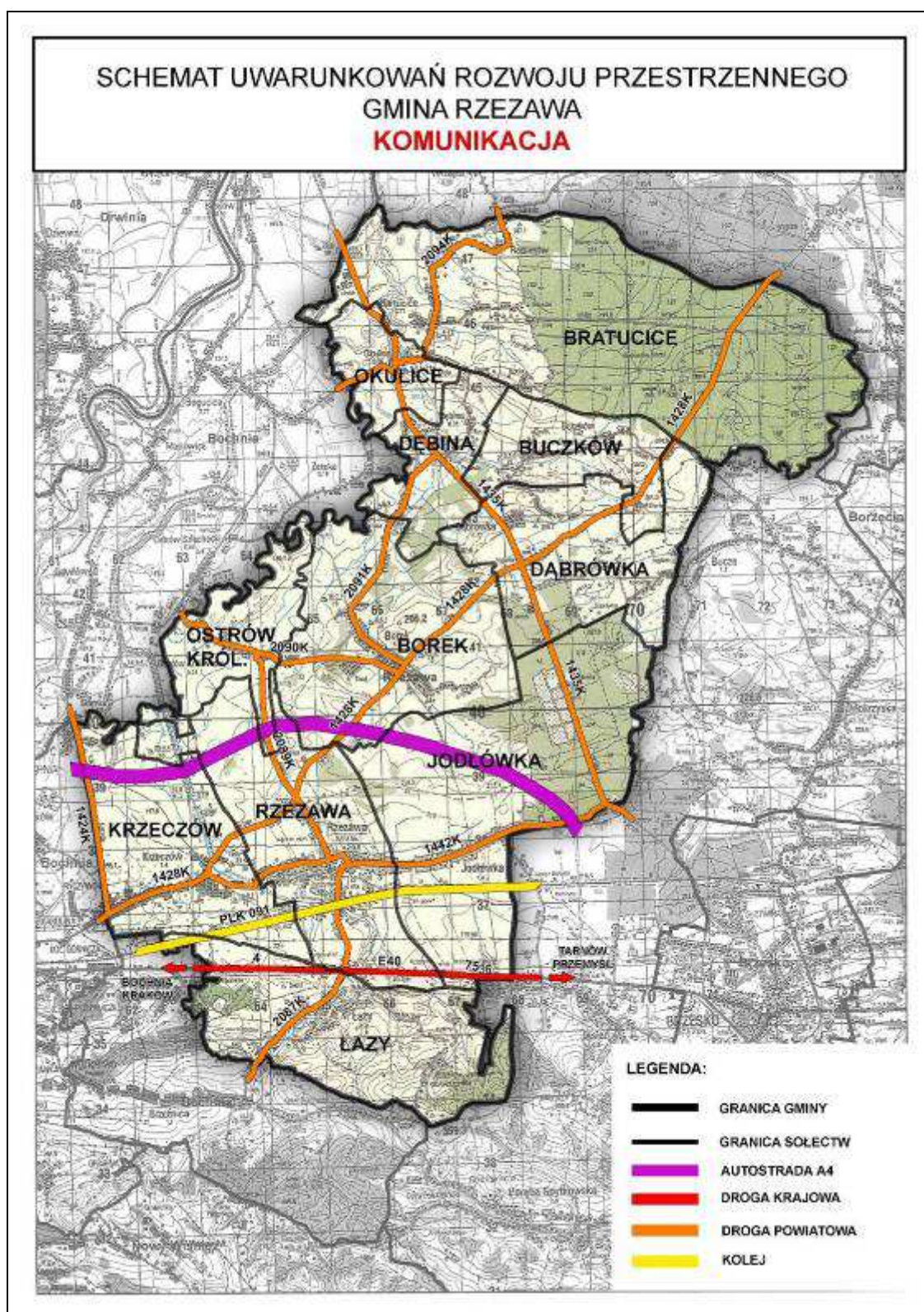
Droga krajowa

Droga krajowej nr 4 będąca równocześnie fragmentem drogi międzynarodowej, europejskiej E-40 łączy wschód z zachodem Polski. Droga przebiega przez południową część gminy i zapewnia jej połączenie z takimi miastami jak Kraków – Tarnów – Przemyśl. Jest to jedyna droga w gminie o znaczeniu ponadlokalnym.

W obszarze gminy Rzezawa długość drogi nr 4 wynosi około 6,5 km, a szerokość jezdni 7m z poboczami bitumicznymi o szerokości 2 m. Stan techniczny drogi ocenia się jako dobry.

Droga krajowa nr 4 charakteryzuje się dużym natężeniem ruchu. Dane ostatniego Generalnego Pomiaru Ruchu w 2005 roku, wykazały niewielki spadek natężenia ruchu w porównaniu z pomiarami w 2000 roku. Na odcinku Bochnia - Brzesko (trasa obejmując gminę Rzezawa) ŚDR wyniósł w 2005 roku 22 482 [poj./dobę], a w 2000 r. 23 395 [poj./dobę], co oznacza spadek ruchu o 4%.

Na północ od drogi nr 4 przez miejscowości Krzeczów, Rzezawa, Ostrów Królewski, Borek i Jodłówka przebiega autostrada A4 (będąca w trakcie realizacji), która w znacznym stopniu obniży natężenie ruchu tranzytowego na drodze krajowej nr 4. Biegając przez teren gminy Rzezawa autostrada przecina drogi gminne gospodarcze oraz cztery drogi powiatowe tj. nr 1424K, 2089K, 1428K i 1442K

Rysunek 6. Rozkład sieci drogowej.

Drogi powiatowe

Przez gminę Rzezawa biegnie dziewięć dróg powiatowych, zapewniających połączenia z drogą krajową, łączność z sąsiednimi terenami oraz wewnątrz gminy. Łączna długość dróg powiatowych na terenie gminy wynosi 54 km w tym: o nawierzchni twardej (ulepszonej-asfaltowej, bitumicznej, kamienistej) 51,8 km, o nawierzchni gruntowej (nie ulepszonej) 2,2 km.

Tabela 51. Parametry techniczne dróg powiatowych na terenie gminy Rzezawa w 2010r..

Nr drogi	Nazwa	Średnia szerokość jezdni [m]	Klasa techniczna	Stan techniczny	Długość drogi na terenie powiatu [km]	Długość drogi na terenie gminy [km]
1428K	Bochnia-Niedzieliska	5,2	Z	dobry	15,611	Brak danych
1424K	Bochnia- Ujście Solne- Baczków	5,3	Z	dobry	24,505	Brak danych
1435K	Cerekiew-Brzesko	5,1	Z	dobry	11,544	Brak danych
1442K	Krzeczów - Grądy	5,3	Z	dobry	5,635	Brak danych
2087K	Rzezawa - Brzeźnica	5,1	Z	dobry	4,470	Brak danych
2089K	Ostrów Królewski -Rzezawa	5,2	L	dobry	3,670	Brak danych
2090K	Ostrów Królewski - Borek	5,1	L	dobry	4,083	Brak danych
2091K	Dębina- Borek	5,3	L	dobry	4,123	Brak danych
2094K	Wrzępia - Okulice	5,3	L	dobry	3,883	Brak danych

Źródło: Zarząd Dróg Powiatowych w Bochni.

Drogi powiatowe posiadają klasę techniczną zbiorczą lub lokalną, a średnia szerokość jezdni wynosi w granicach 5,1 do 5,3 m. Generalnie stan techniczny dróg powiatowych jest dobry.

Droga nr 2087K Rzezawa – Brzeźnica jako jedyna przecina drogę krajową nr 4. Pozostałe drogi przecinają się i łączą ze sobą tworząc rozbudowaną sieć komunikacyjną, która zaspokaja potrzeby gminy w tym zakresie.

Tabela 52. Średnie dobowe natężenie ruchu na drogach powiatowych – na odcinkach przebiegającym przez gminę Rzezawa.

Nr drogi	Przebieg	Średniodobowe natężenie ruchu	
		Samochody osobowe [poj/doba]	Pojazdy ciężarowe [poj/doba]
1428K	Bochnia-Niedzieliska	436	16
1424K	Bochnia- Ujście Solne- Baczków	1092	36
1435K	Cerekiew-Brzesko	Brak danych	Brak danych
1442K	Krzeczów - Grądy	2412	44
2087K	Rzezawa - Brzeźnica	1421	88

2089K	Ostrów Królewski -Rzezawa	Brak danych	Brak danych
2090K	Ostrów Królewski - Borek	Brak danych	Brak danych
2091K	Dębina- Borek	Brak danych	Brak danych
2094K	Wrzępia - Okulice	Brak danych	Brak danych

Źródło: Zarząd Dróg Powiatowych w Bochni.

Największe średniodobowe natężenie ruchu zaobserwowano na odcinku drogi nr 1442K (Krzeczów-Grądy). Średni ruch kołowy dla samochodów osobowych wyniósł na niej 2412 [poj./dobę], a dla samochodów ciężarowych 44 [poj./dobę]. Największy ruch samochodów ciężarowych odnotowano na drodze powiatowej nr 2087K relacji Rzezawa – Brzeźnica. Średniodobowy ruch kołowy tych samochodów wyniósł 88 [poj./dobę].

Drogi gminne

Drogi gminne zapewniają obsługę mieszkańców w zakresie dostępności do dróg wyższej rangi jak również obsługę gospodarki rolnej.

W obszarze gminy długość dróg gminnych ogółem wynosi - 146 km w tym: dróg gminnych publicznych - 43 km, dróg gminnych wewnętrznych - 103 km.

Drogi te posiadają nawierzchnię:

- ulepszoną (bitumiczną lub bitumowaną) - 35 km,
- ulepszoną (do remontu) - 20 km,
- gruntowo - żwirową - 91 km

Stan techniczny dróg gminnych jest zróżnicowany. Część z nich to drogi w dobrym stanie, a część dróg wymaga remontu lub zmiany nawierzchni.

11.1.2 Komunikacja autobusowa i mikrobusowa

Poszczególne sołectwa gminy Rzezawa posiadają połączenia autobusowe i mikrobusowe, co znacznie zwiększa i ułatwia połączenia z sąsiednimi miejscowościami. Obsługę ludności środkami transportu zbiorowego zapewnia Rejonowe Przedsiębiorstwo Komunikacyjne Spółka z o.o. z siedzibą w Bochni, a także PKS. W powiązaniach zewnętrznych i wewnętrznych istotni są również przewoźnicy prywatni (linie mikrobusowe) na trasie Bochnia – Brzesko.

11.1.3 Komunikacja kolejowa

Przez gminę przebiega zelektryfikowana, dwutorowa linia kolejowa nr 091 relacji Kraków Główny – Medyka. Jest to linia pasażersko – towarowa ze stacją osobową w miejscowości Rzezawa. W obszarze gminy na trasie linii kolejowej usytuowane są przejazdy kolejowe: strzeżony w Rzezawie oraz niestrzeżony w Krzeczowie.

11.2. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

11.2.1 Zaopatrzenie w wodę

Źródłem zaopatrzenia w wodę gm.Rzeszawa jest ujęcie wody dla m. Bochnia na rzece Raba w rejonie Chodenic oraz ujęcie w Łukanowicach na rzece Dunajec. Przesył wody z ujęć odbywa się wodociągiem komunalnym, zasilającym gminę dwustronnie wodociągami tranzytowymi. Z magistrali $\varnothing$ 400 mm następuje dostawa wody z kierunku zachodniego, a z magistrali $\varnothing$ 315 mm z kierunku wschodniego. Eksploatacją sieci wodociągowej na terenie gminy zajmuje się Gminny Zakład Gospodarki Komunalnej w Rzeszawie. Wodociąg komunalny dostarcza wodę do odbiorców miejscowości: Borek, Bratucice, Dębina, Jodłówka, Krzeczów, Łazy, Okulice, Ostrów Królewski oraz Rzeszawa. Buczków i Dąbrówka w chwili obecnej nie są podłączone do zbiorowego systemu wodociągowego.

Łączna długość sieci wodociągowej w 2009 r. wyniosła 176 km w tym magistrali przesyłowej 24,4 km. Do sieci wodociągowej podłączone są obiekty mieszkalne, budynki użyteczności publicznej, obiekty gospodarcze, rekreacyjne i sportowe oraz usługowe.

Sieć wodociągowa jest wykonana z rur o średnicy $\varnothing$ 225, 160, 110, 90 mm i niemal w całości z rur PCV, a przyłącza z PE. Stan techniczny sieci wodociągowych oceniany jest jako zadowalający.

Liczba ludności korzystającej z sieci wodociągowej w 2009 r. wynosiła 6 532, co stanowi ok. 61% ogółu mieszkańców. Pozostali mieszkańcy korzystali z indywidualnych ujęć - studni kopanych lub wierconych o różnych głębokościach.

11.2.2 Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków

Ścieki sanitarne ze skanalizowanych terenów gminy Rzeszawa, odprowadzane są do oczyszczalni ścieków w Borku oraz oczyszczalni dla m. Bochni.

Na terenie Gminy Rzeszawa funkcjonuje jedna zbiorcza oczyszczalnia ścieków komunalnych typu SBR zlokalizowana w sołectwie Borek. Jej podstawowe parametry techniczne ujęte zostały w poniższej tabeli.

Tabela 53. Oczyszczalnia typu SBR

Typ oczyszczalni	mechaniczno-biologiczna
Wydajność _{max}	190 m ³ /dobę
Wydajność _{szacunkowa}	140 m ³ /dobę

Źródło – informacje uzyskane w GZGK Rzeszawa

Oczyszczalnia przyjmuje ścieki z sołectw Ostrów Królewski i Borek, dostarczane kolektorem $\varnothing$ 200 mm w sposób grawitacyjny oraz przez przepompownie ścieków. Oczyszczone ścieki trafiają do pobliskiego potoku Okulickiego. Z sołectw tj. Krzeczowa,

Rzezawy, Jodłówki i Łazy ścieki komunalno-bytowe odprowadzane są do oczyszczalni ścieków w m. Bochni. Obecnie na trasach kolektorów zlokalizowanych jest 60 przepompowni ścieków w miejscowościach: Krzeczów 11 szt., Rzezawa 11 szt., Jodłówka 5 szt., Ostrów Królewski 3 szt., Łazy 9 szt., Borek 21 szt.

W 2009 roku łączna długość czynnej sieci kanalizacyjnej wyniosła 85,8 km. Za pomocą 1 545 podłączeń z sieci kanalizacyjnej korzystało 49% mieszkańców gminy. Według informacji Gminnego Zarządu Gospodarki Komunalnej w Rzezawie w 2009 r. stopień skanalizowania gminy tj. ilość gospodarstw korzystających z kanalizacji do ogółem gospodarstw wyniosła: Borek, Rzezawa, Krzeczów i Ostrów Królewski po 100 %, Jodłówka i Łazy po 70%.

Uporządkowaną gospodarkę ściekowa posiadają wsie Borek, Rzezawa, Krzeczów i Ostrów Królewski. Pozostałe miejscowości - w północnej części gminy, nie posiadają rozwiązanej gospodarki ściekowej. Ścieki z indywidualnych gospodarstw odprowadzane są do zbiorników bezodpływowych (szamb), skąd wywożone są pojazdami asenizacyjnymi na oczyszczalnie ścieków w Borku lub odprowadzane w sposób niekontrolowany do rowów, cieków lub do ziemi.

W gminie Rzezawa wsie Rzezawa, Łazy, Krzeczów i Jodłówka wchodzi w skład **aglomeracji Bochnia Miasto** określonej w Rozporządzeniu Wojewody Małopolskiego nr 21/06 z dnia 01 czerwca 2006 r. o równoważnej liczbie mieszkańców 37 684, z oczyszczalnią ścieków w mieście Bochnia. Aglomeracja obejmuje miasto Bochnia, wsie Krzyżanowice, Słomka i Gorzków w gminie Bochnia oraz w/w wsie w gminie Rzezawa.

Wody opadowe

Na terenie gminy Rzezawa brak jest kanalizacji opadowej. Wody opadowe odprowadzane są do rowów melioracyjnych, a następnie do lokalnych cieków i potoków.

System odprowadzenia wód opadowych należy uznać za wystarczający.

11.2.3 Gospodarka odpadami

Na terenie gminy we wsi Borek funkcjonuje gminne składowisko odpadów komunalnych. Odpady komunalne pochodzą z dwóch źródeł. Są to:

- gospodarstwa domowe,
- instytucje publiczne oraz podmioty gospodarcze działające na terenie gminy,

W 2009 roku ilość odpadów niesegregowanych na terenie gminy Rzezawa kształtowała się na poziomie - 846,5 Mg, zebranych odpadów segregowanych - 23,2 Mg, a odpadów poddanych odzyskowi - 19,9 Mg.

W roku 2006 ilość umów zawartych z mieszkańcami na odbiór odpadów wynosiła 2224. Jeżeli chodzi o pierwsze półrocze 2010 roku to ilość umów wzrosła do 2999. Wskazuje to, że coraz większa liczba mieszkańców zaczyna uczestniczyć w zorganizowanej zbiórce odpadów komunalnych. Na koniec 2009 roku było to ok. 81 % mieszkańców. Pozostała część odpadów komunalnych została zagospodarowana przez wytwórców we własnym zakresie, a część z nich trafiła na „dzikie wysypiska”, usytuowane głównie w rejonie rowów, cieków oraz w lasach. Na funkcjonujących „dzikich wysypiskach” oprócz odpadów komunalnych składowane są zużyte opony oraz elementy plastikowe samochodów.

Odbiorem odpadów segregowanych z terenu gminy Rzezawa zajmują się dwie firmy zewnętrzne. Firma Ekotar z Tarnowa, która odbiera szkło oraz firma Ekopartner z Krakowa zajmująca się odbiorem tworzyw sztucznych.

W sposób niebudzący zastrzeżeń wykorzystanych jest przez bezpośrednich wytwórców około 25 % odpadów komunalnych. Są to odpady ulegające biodegradacji, złom, część odpadów budowlanych i wielkogabarytowych oraz opakowania szklane. Poważne zastrzeżenia rodzi jednak spalanie opakowań z tworzyw sztucznych w piecach węglowych. Tą drogą mieszkańcy gminy pozbywają się prawdopodobnie około 60 Mg odpadów rocznie.

Instytucje publiczne oraz większość podmiotów gospodarczych przekazują wytworzone odpady firmom wywozowym. Stąd też w strumieniu odpadów komunalnych kierowanych na składowisko, znajdzie się pewna ilość odpadów ulegających biodegradacji, odpadów opakowaniowych oraz pewne frakcje odpadów budowlanych pochodzących z remontów.

Pojemność całkowita gminnego składowiska odpadów komunalnych wynosi 16 600 m³, a jego stopień wykorzystania na 2010 rok wynosi 14 575 m³. Reasumując wolna pojemność składowiska uległa znacznemu uszczupleniu. Konieczne będzie powiększenie wysypiska na które trafiają odpady komunalne.

Starosta Bocheński udzielił Gminnemu Zakładowi Gospodarki Komunalnej w Rzezawie w 2003 roku zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie unieszkodliwiania i odzysku odpadów na gminnym składowisku w miejscowości Borek. Zezwolenie obejmuje następujące rodzaje odpadów:

Tabela 54. Rodzaje odpadów w zakresie unieszkodliwiania:

rodzaj odpadów	ilość w Mg/rok
skratki	20
ustabilizowane komunalne osady ściekowe	200
niesegregowane odpady komunalne	1000
odpady z czyszczenia ulic i placów	30
odpady ze studzienek kanalizacyjnych	10
odpady wielkogabarytowe	10
zawartość piaskowników	15

Tabela 55. Rodzaje w zakresie odzysku:

rodzaj odpadów	ilość w Mg/rok
metale	50
papier i tektura	10
tworzywa sztuczne	20
szkło	20

Gospodarka odpadami w obszarze gminy prowadzona jest w oparciu o „Plan gospodarowania odpadami gm.Rzezawa na lata 2004 – 2015”.

11.2.4 Elektroenergetyka

Przez południowy obszar gminy przebiega jednotorowa napowietrzna linia elektroenergetyczna sieci dystrybucyjnej 110 kV relacji Brzesko – Wygoda.

Podstawowymi źródłami zasilania gminy w energię elektryczną są GPZ Brzesko, GPZ Wygoda i GPZ Kurów. Aktualny układ sieci rozdzielczych średniego napięcia pracuje w oparciu o wym. źródła zasilania.

Odbiorcy w obszarze gminy są zasilani w energię elektryczną z sieci rozdzielczej średniego napięcia 15 kV i 30 kV, poprzez stacje transformatorowe SN/nN. Sieć rozdzielcza średniego napięcia wykonana jest jako napowietrzna. Stacje transformatorowe są przeważnie w wykonaniu słupowym typu STS, wyposażone w transformatory o mocach do 250 kVA. Sieć elektroenergetyczna pozostaje w eksploatacji ENION S.A. oddział w Tarnowie, Zakład Energetyczny Tarnów.

Docelowo planuje się przebudowę linii 110 kV z jednotorowej na dwutorową oraz przeizolowanie linii 30 kV na napięcie 15 kV.

11.2.5 Zaopatrzenie w gaz

W obszarze gminy Rzezawa zlokalizowane są następujące urządzenia i sieci gazownicze będące w eksploatacji Operatora Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM S.A. Oddział w Tarnowie:

gazociągi wysokiego ciśnienia

- Ø500 mm relacji Łukanowice – Węgrzce (stary);
- Ø500 mm relacji Łukanowice – Węgrzce (nowy);
- Ø250 mm relacji Łukanowice – rz. Raba;
- Ø250/150 mm odgałęzienie do kopalni gazu Dąbrówka;
- Ø80 mm odgałęzienie do kopalni gazu Grądy Bocheńskie;
- Ø50 mm odgałęzienie do kopalni gazu Borek;

- $\varnothing 65$ mm odgałęzienie do stacji redukcyjno - pomiarowej w Dąbrówce;
- $\varnothing 50$ mm odgałęzienie do stacji redukcyjno – pomiarowej w Rzezawie;

stacje redukcyjno - pomiarowe

- EG4 w Rzezawie o wydajności $1600 \text{ m}^3/\text{h}$,
- EG3 w Dąbrówce o wydajności $3000 \text{ m}^3/\text{h}$,

Cała gmina jest zgazyfikowana. Źródłem zasilania jej w gaz są w/w stacje redukcyjno-pomiarowe. Dostawa gazu do odbiorców w obszarze gminy następuje poprzez gazociągi średniego i niskiego ciśnienia o średnicach $\varnothing 150\text{-}32$ mm.

Z sieci gazowej korzysta około 68% mieszkańców. Pozostałe korzystają z gazu z butli lub z urządzeń elektrycznych. Sieć gazowa zapewnia pełne zaspokojenie zapotrzebowania na gaz dla celów komunalno-bytowych i grzewczych.

Gazociągi średniego i niskiego ciśnienia są w eksploatacji Karpackiej Spółki Gazownictwa Sp. z o.o. Oddział Zakład Gazowniczy w Tarnowie.

11.2.6 Odwierty gazu

Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A. Oddział Sanok posiada na terenie gminy odwierty gazu. Znaczna część odwiertów 78 szt. tj. 90,7 % została już zlikwidowana, pozostała część 8 szt. tj. 9.3 % jest w eksploatacji. Od czynnych jak i zlikwidowanych odwiertów gazowych wymagane są strefy techniczne wynoszące dla:

- odwiertów gazowych czynnych - 50 m,
- odwiertów gazowych zlikwidowanych - 5 m,

11.2.7 Telekomunikacja

Istniejąca sieć teletechniczną, zaspokaja zapotrzebowanie ludności na usługi telekomunikacyjne. Sieci teletechniczne magistralne i abonenckie wykonane są przeważnie jako linie napowietrzne. Obszar objęty jest zasięgiem obsługi telefonii bezprzewodowej. Stacja bazowa telefonii komórkowej zlokalizowana jest w miejscowości Rzezawa.

11.2.8 Ciepłownictwo

Gmina nie posiada zbiorczego systemu zaopatrzenia w energię ciepłą. Zaopatrzenie obiektów w ciepło odbywa się z funkcjonujących lokalnych i indywidualnych źródeł ciepła opalanych gazem, paliwem stałym lub olejem opałowym. Istniejące źródła ciepła zapewniają pełne zaspokojenie potrzeb. Ze względu na ochronę powietrza atmosferycznego koniecznym jest wykorzystanie w źródłach ciepła paliw czystych ekologicznie oraz zastosowanie technologii zapewniających minimalne wskaźniki emisji gazów i pyłów do powietrza lub alternatywne źródła energii.

11.2.9 Melioracja i stan regulacji rzek

W obszarze gminy Rzezawa zmeliorowano 4153,99 ha gruntów, co stanowi ok. 48% ogólnej powierzchni terenu gminy. Grunty wyposażone w sieć drenarską o powierzchni 2632,72 ha stanowią ok. 64% ogółu gruntów zmeliorowanych. Długość rowów w melioracjach szczegółowych wynosi 102,74 km.

Tabela 56. Urządzenia melioracji wodnych podstawowych na terenie gm. Rzezawa.

Wyszczególnienie	Jednostka miary	Ilość
Wały przeciwpowodziowe potoku Gróbką, potoku Ulga, potoku Okulickiego, potoku Zatockiego	km	16,830
Śluzy wałowe	szt.	29
Potok Gróbką uregulowane	km	11,140
Potok Jodłowski	km	1,390
Potok Ulga	km	1,650
Potok Okulicki	km	11,620
Potok Zatocki	km	4,300
Potok Krzczowski	km	0,900
Stopnie wodne	szt.	8

Źródło: UG Rzezawa – 2010 r.

Największe kompleksy terenów zdrenowanych znajdują się w miejscowościach Rzezawa, Jodłówka, Borek, Krzczów, Okulice, Ostrów Królewski i Łazy.

Urządzenia melioracji szczegółowych wykonane zostały w latach 60-tych. Rowy są zaniedbane, miejscami zaśmiecone i mało drożne, a na przeważającej długości bardzo gęsto porośnięte trawami i krzewami. W najbliższym czasie nie planuje się modernizacji urządzeń melioracyjnych.

Potrzeby w zakresie melioracji rolnych wg. przedstawiciela UG są zaspokojone.

11.2.10 Cmentarnictwo

W obszarze gminy funkcjonuje 6 cmentarzy tj. w: Borku, Krzczowie, Okulicach, Ostrowie Królewskim i 2 w Rzezawie. Są to cmentarze parafialne, a zasięg ich obsługi pokrywa się z zasięgiem parafii. Wieś Łazy z uwagi na przynależność do parafii Brzeźnica, obsługiwana jest przez cmentarz w Brzeźnicy w zakresie pochówków.

Tabela 57. Czynne cmentarze w gm. Rzezawa.

Lp.	Miejscowość	Numer działki	Powierzchnia w całości	Powierzchnia wykorzystana	Rejon obsługi
1	Borek	1272/1 1273/1 1274/1	0,49	33%	Borek, Ostrów Królewski
2	Krzczów	1195/2 1194/4 1194/6	0,77	33%	Krzczów

		1192/2			
3	Okulice	944/1	1,70	100%	Bratucice, Buczków, Dąbrówka, Dębina, Okulice
4.	Ostrów Królewski	635/1	1,70	33%	Ostrów Królewski, Ostrów Szlachecki
5	Rzezawa	576/5	1,13	33%	Rzezawa, Jodłówka,
6.	Rzezawa	555	1,07	100%	

Źródło: Urząd Gminy Rzezawa

Powierzchnia grzebalna cmentarzy jest wykorzystana w jednej trzeciej. Wyjątek stanowią cmentarze w Okulicach i Rzezawie, gdzie wykorzystano już w całości ich powierzchnie.

W gminie Rzezawa 4 cmentarze zaliczono do obiektów zabytkowych, z czego 2 cmentarze parafialne - w Okulicach i Rzezawie są czynne. W Bratucicach i Krzeczowie znajdują się 2 nieczynne cmentarze wojenne z I wojny światowej wpisane do rejestru zabytków. Ponadto w Borku i Jodłówce zachowały się cmentarze epidemiczne.

Pełne wykorzystanie powierzchni grzebalnej na cmentarzach w Rzezawie i Okulicach, wymaga zabezpieczenia odpowiednich rezerw terenowych pod pochówki.

12. DIAGNOZA I UWARUNKOWANIA ROZWOJU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

- Sieć komunikacyjna stanowi ważny element zagospodarowania przestrzennego. Z jednej strony służy zaspokojeniu potrzeb transportowych, a z drugiej stymuluje rozwój obszaru. Dogodny i szybki dostęp do drogi głównej – krajowej intensyfikuje tendencje rozwojowe. Przebieg drogi krajowej i autostrady (będącej w trakcie realizacji) wpisuje gm.Rzeszawa w układ drogowy województwa i kraju.
- Stan techniczny drogi krajowej ocenia się jako dobry. Przewiduje się jedynie podniesienie parametrów technicznych dróg powiatowych. Gmina nie posiada żadnej drogi wojewódzkiej.
- Generalnie istniejący system komunikacyjny można uznać za korzystny dla obsługi wewnętrznej gminy, a także zapewnienia jej połączeń zewnętrznych.
- Budowana autostrada A4 na terenie gminy usprawni ruch drogowy, a także przejmie w znacznym stopniu ruch tranzytowy z drogi krajowej DK4, co wpłynie na poprawę przepustowości oraz udrożni ruch kołowy na tej drodze.
- Uciążliwości wynikające z emisji hałasu i zanieczyszczeń wzdłuż dróg o dużym nasileniu ruchu, wywołują ograniczenia w zagospodarowaniu przyległych do nich terenów. Wobec tego przy wyznaczaniu i ustalaniu zagospodarowania terenów w rejonie tych dróg należy uwzględnić uwarunkowania wynikające z:
 - oddziaływania autostrady na tereny przyległe zgodnie z raportem o oddziaływaniu drogi opracowanym w ramach projektu autostrady,
 - oddziaływania drogi krajowej nr 4 zgodnie z uchwałą nr XXXIV/494/09 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 3 lipca 2009 r.
- Powiązania autostrady z układem komunikacyjnym niższej kategorii, uwzględnić zgodnie z projektem budowlanym autostrady.
- Obsługę komunikacyjną obszarów przyległych do drogi krajowej nr 4 należy rozwiązać poprzez drogi publiczne lub wewnętrzne, podłączone za pośrednictwem istniejącego układu lokalnego z drogą nr 4.
- Istniejący odcinek linii kolejowej numer 91 Kraków Główny – Medyka, przewiduje się do modernizacji, w ramach modernizacji transeuropejskiej sieci transportowej 30/CE-30. W związku z tym należy uwzględnić proponowane zmiany przebiegu linii nr 91 na obszarze gminy, wg projektu wstępnego dla zadania „Modernizacja linii kolejowej E-30 na odcinku Podłęże – Tarnów.

- Przy wyznaczaniu terenów do zainwestowania w rejonie linii kolejowej należy zachować warunki usytuowania budowli i budynków w odległości nie mniejszej niż 10 m do granicy obszaru kolejowego, z tym, że odległość ta od osi skrajnego toru nie może być mniejsza niż 20m, przy uwzględnieniu zmian przebiegu linii kolejowej. Budynki z pomieszczeniami przeznaczonymi na pobyt ludzi winny być wznoszone poza zasięgiem zagrożeń i uciążliwości określonych w przepisach odrębnych, przy czym dopuszcza się wznoszenie budynków w tym zasięgu z pod warunkiem zastosowania środków technicznych zmniejszających uciążliwości poniżej poziomu ustalonego w tych przepisach, bądź zwiększających odporność budynku na te zagrożenia i uciążliwości, jeśli nie jest to sprzeczne z warunkami ustalonymi dla obszarów ograniczonego użytkowania określonych w przepisach odrębnych.
- Wzdłuż linii kolejowej z uwagi na hałas i drgania, należy wyznaczyć strefę ograniczonego użytkowania z zielenią ochronną.
- Wsie gminy posiadają sieć wodociągową za wyjątkiem Buczkowa i Dąbrówki. Z wodociągu komunalnego korzysta około 61% mieszkańców. System zaopatrzenia gminy w wodę, wymagana rozbudowy.
- Wzdłuż sieci wodociągowych wymagane są strefy ochronne wolne od zabudowy, dla zapewnienia do nich dostępu i obsługi eksploatacyjnej. Szerokość stref zgodnie z przepisami odrębnymi, wynosi:
 - dla magistrali $\varnothing 400$ mm, pas terenu o szerokości po 5,0 m od zewnętrznej krawędzi rurociągu wolny od zabudowy oraz o szerokości po 2,0 m bez elementów małej architektury i zadrzewienia,
 - dla wodociągów rozbiorczych $\varnothing 100 - \varnothing 315$ mm – pas terenu o szerokości po 3,0 m od zewnętrznych krawędzi rurociągu wolny od zabudowy oraz o szerokości po 1,0 m bez elementów małej architektury i zadrzewienia.
- Ścieki z terenów skanalizowanych odprowadzane są do oczyszczalni ścieków:
 - w Borku – ze wsi Ostrów Królewski i Borek,
 - m. Bochni – ze wsi Rzezawa, Krzeczów, Jodłówka i Łazy. Miejscowości te wchodzi w skład aglomeracji Bochnia Miasto określonej w Rozporządzeniu Wojewody Małopolskiego nr 21/06 z dnia 01 czerwca 2006 r.,
- W sieć kanalizacyjną wyposażonych jest jedynie 6 sołectw, usytuowanych w południowej części gminy Rzezawa. Z urządzeń i sieci kanalizacyjnej korzysta ok. 50% ludności gminy. System odprowadzania ścieków sanitarnych na terenie gminy jest niewystarczający. Uporządkowania gospodarki ściekowej poprzez budowę sieci kanalizacyjnej wymagają miejscowości usytuowane w północnej część gminy.

- Sieć gazowa średniego ciśnienia doprowadzona jest do wszystkich miejscowości gminy. Przepustowości istniejących stacji redukcyjno-pomiarowych nie limitują możliwości podłączania nowych odbiorców. Rozdzielcza sieć gazowa średniego ciśnienia posiada rezerwy przepustowości i może stanowić źródło gazu dla nowych odbiorców. Jednakże zajdzie potrzeba jej rozbudowy w nowych terenach przeznaczonych do zabudowy kubaturowej.
- System zaopatrzenia gminy w gaz należy uznać za wystarczający. Wymagana jest modernizacja i niewielka rozbudowa.
- Gazociągi wysokiego ciśnienia stwarzają ograniczenia urbanistyczne. Wzdłuż gazociągów wysokiego ciśnienia oraz wokół stacji redukcyjno-pomiarowej zlokalizowanej w Rzeszawie i Dąbrówce wyznaczone są strefy techniczne, w których obowiązują ograniczenia w użytkowaniu terenu. Wymagane minimalne odległości obiektów budowlanych od zewnętrznej krawędzi gazociągu:

a) dla istniejących gazociągów wysokiego ciśnienia $\varnothing 500$ mm:

- 30 m dla budynków użyteczności publicznej i zamieszkania zbiorowego (odległość od granicy terenu),
- 16 m dla budynków mieszkalnych (odległość od rzutu budynku),
- 15 m dla budynków gospodarczych (odległość od rzutu budynku),
- minimum 15 m dla parkingów (odległość od gazociągu),
- minimum 7 m dla przewodów kanalizacyjnych, sieci ciepłych i wodociągowych, kabli elektroenergetycznych i telekomunikacyjnych nie mających połączenie z pomieszczeniami dla ludzi i zwierząt, (odległość od gazociągu),

b) dla istniejących gazociągów wysokiego ciśnienia o średnicy mniejszej lub równej $\varnothing 250$ eksploatowanych przez Operatora Gazociągów Przesyłowych Gaz-System S.A. Oddział w Tarnowie dla których odległość sytuowania obiektów terenowych wynoszą tyle samo co dla gazociągu $\varnothing 250$:

- 15 m dla budynków użyteczności publicznej i zamieszkania zbiorowego (odległość od granicy terenu),
- 15 m dla budynków mieszkalnych (odległość od rzutu budynku),
- 15 m dla budynków gospodarczych (odległość od rzutu budynku),
- 15 m dla przewodów kanalizacyjnych, sieci ciepłych i wodociągowych mających połączenie z pomieszczeniami dla ludzi i zwierząt, w przebiegu równoległym (odległość od ścianki przewodu),

- 5 m dla przewodów kanalizacyjnych, sieci ciepłych i wodociągowych niemających połączenia z pomieszczeniami dla ludzi i zwierząt, w przebiegu równoległym (odległość od ścianki przewodu),

c) **dla stacji redukcyjno-pomiarowych strefy techniczne (zagrożone wybuchem) wynoszą:**

- stacja Dąbrówka – minimum 19 m licząc od kontenera stacji,
- stacja Rzezawa – minimum 18,5 m licząc od pomieszczenia reduktora stacji,

Tereny w granicach strefy technicznej zaleca się użytkować jako zieleni urządzoną, głównie niską, dopuszcza się uprawy rolnicze lub ogrodnicze. Drzewa i krzewy mogą być sadzone w odległości minimum 5 m od zewnętrznej ścianki gazociągu.

➤ Istniejące odwierty gazowe wymagają zachowania stref technicznych o promieniu: 50 m od odwiertów gazowych czynnych i 5 m od odwiertów gazowych zlikwidowanych.

➤ Sieć elektroenergetyczna zaspokaja obecne potrzeby i może stanowić źródło energii elektrycznej dla nowych odbiorców. Zapewnienie odpowiednich parametrów jakościowych dostarczanej energii ENION Sp-ka Akcyjna Oddział w Tarnowie planuje poprzez sukcesywną modernizację układu zasilania sieci rozdzielczych średniego napięcia, budowę nowych stacji transformatorowych oraz modernizację linii niskiego napięcia. Docelowo planuje przeizolowanie linii 30 kV na napięcie 15 kV oraz przebudowę linii 110 kV relacji Brzesko – Wygoda z jednotorowej na dwutorową.

➤ Dla nowych terenów przeznaczonych do zabudowy kubaturowej, zajdzie potrzeba rozbudowy sieci średniego i niskiego napięcia. Budowa nowych urządzeń elektroenergetycznych SN i nn, dla zapewnienia dostawy energii elektrycznej planowanym inwestycją, będzie wynikać z bilansu potrzeb odbiorców.

➤ Istniejące sieci i urządzenia energetyczne stwarzają ograniczenia urbanistyczne. Wzdłuż napowietrznych sieci elektroenergetycznych wyznaczone są strefy techniczne, w których obowiązują ograniczenia w użytkowaniu terenu. Wymiary oraz warunki zagospodarowania stref określone są w przepisach odrębnych. Przy lokalizacji obiektów budowlanych należy zachować zasady ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym zgodnie z przepisami odrębnymi. Szerokość strefy technicznej wynosi:

- 15 m od osi linii napowietrznej 110 kV, łącznie 30 m,
- 8 m od osi linii napowietrznej 15 kV i 30 kV, łącznie 16 m.

➤ Dla pełnego zaspokojenia potrzeb na usługi łączności przyszłych odbiorców konieczna będzie rozbudowa infrastruktury telekomunikacyjnej. Inwestycje celu publicznego z zakresu łączności mogą być lokalizowane w obszarze gminy, jeśli są zgodne z przepisami odrębnymi.

- Dla obwałowań potoków: Gróbka, Ulga, Okulickiego i Zatockiego stosownie do przepisów prawa wodnego, należy uwzględnić zakaz wykonywania obiektów budowlanych, kopania studni, sadzawek i dołów oraz rowów w odległości mniejszej niż 50 m od stopy wału.
- Systemy melioracji stanowią ważne uwarunkowanie dla rozwoju rolnictwa, gdyż zapewniają możliwość uzyskania maksymalnych korzyści z użytków rolnych. Wobec powyższego, a także ze względu na stan techniczny istniejących melioracji koniecznym jest podjęcie działań modernizacyjno – porządkowych tych urządzeń.
- Wykorzystanie powierzchni grzebalnej na cmentarzu w Okulicach, wymaga zabezpieczenia odpowiednich rezerw terenowych pod pochówki. Usytuowanie cmentarza z dala od zabudowy umożliwia jego rozbudowę.

13. ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA

Zagadnienie zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia na terenie gminy Rzezawa to głównie zagrożenie: przestępczością, bezpieczeństwa w ruchu drogowym, pożarowe i miejscowe, powodziowe oraz ruchami masowymi.

13.1. ZAGROŻENIE PRZESTĘPCZOŚCIĄ

Obszar gm. Rzezawa w zakresie ładu, bezpieczeństwa i porządku publicznego podlega – Komisariatowi Powiatowej Policji w Bochni.

Tabela 58. Zagrożenie przestępczością.

Wyszczególnienie	lata	Liczba przestępstw		Z liczby ogółem przestępstw		
		ogółem	w tym kryminalne	przeciwko zdrowiu i życiu	przeciwko mieniu	
					razem	w tym kradzież samochodów
Gmina Rzezawa	2007	198	101	4	56	1
	2008	156	92	3	46	0
	2009	202	168	4	44	0
Powiat bocheński	2007	2230	1075	51	623	11
	2008	1718	981	50	579	6
	2009	1849	976	50	500	5

Źródło: Komisariat Policji Bochnia

Najistotniejszy wpływ na zagrożenia przestępczością ma kształtowanie się przestępstw kryminalnych, głównie przeciwko życiu i zdrowiu (zabójstwa, rozboje) oraz przeciwko mieniu (kradzieże, włamania). Przestępstwa tej kategorii poruszają opinię społeczną, postrzegane są, jako groźne. Udział przestępstw kategorii przeciwko zdrowiu i życiu w ogólnej liczbie przestępstw w gm. Rzezawa wyniósł 2 % w 2009 r. natomiast w kategorii przeciwko mieniu 21%. Przestępstwa w 2009 r. stanowiły 11% dokonanych przestępstw w powiecie bocheńskim, natomiast w 2007 r. – 9%. Liczba przestępstw wykazała spadek w 2008 r. oraz ponowny wzrost w 2009 r., przy czym liczba przestępstw przeciwko mieniu zmniejszyła się, a przeciwko życiu utrzymuje się na tym samym poziomie. Wskaźnik przestępstw w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w 2009 r. wyniósł w gminie 180, podobnie jak w powiecie bocheńskim.

13.2. ZAGROŻENIE BEZPIECZEŃSTWA W RUCHU DROGOWYM

Tabela 59. Zagrożenie bezpieczeństwa.

Wyszczególnienie	Lata	Liczba wypadków drogowych	Liczba kolizji drogowych.	Ofiary wypadków	
				zabici	ranni
Gmina Rzezawa	2007	10	68	1	10
	2008	22	76	9	35
	2009	10	87	1	13

Powiat bocheński	2007	140	1028	12	194
	2008	147	1034	16	196
	2009	92	1014	9	119

Źródło: Komisariat Policji Bochnia.

Ważnym zagadnieniem rzutującym na ogólną ocenę ładu i porządku publicznego, jest stan bezpieczeństwa w ruchu drogowym. Przez gminę Rzezawa przebiegają: międzynarodowa droga E-40 relacji granica państwa – Jędrzychowice – Wrocław – Gliwice – Katowice – Kraków – Tarnów – Rzeszów – Jarosław – Korczowa – granica państwa.

W 2009 r. w stosunku do 2008 r. obserwuje się spadek wypadków drogowych w obszarze gminy, a tym samym zmniejszenie się liczby rannych i zabitych. Zwiększyła się natomiast liczba kolizji drogowych.

Główną przyczyną występujących kolizji i wypadków jest nieprzestrzeganie przepisów drogowych przez kierujących pojazdami.

Tabela 60. Ujawnione wykroczenia

Wyszczególnienie	lata	Ilość ujawnionych wykroczeń
Gmina Rzezawa	2007	2850
	2008	2836
	2009	1442
Powiat Bocheński	2007	20356
	2008	18917
	2009	12018

Źródło: Komisariat Policji Bochnia.

Dane dotyczące ujawnionych wykroczeń w ruchu drogowym wskazują na zmniejszenie się w 2009 r. w stosunku do 2007 r., liczby wykroczeń o 50% w skali gminy i 60% w skali powiatu bocheńskiego.

13.3. ZAGROŻENIE POŻAROWE I MIEJSCOWE

Jednostki straży pożarnej w gm. Rzezawa w 2007 r. interweniowały – 136 razy do pożarów i miejscowego zagrożenia, a w 2009 r. – 119, natomiast w powiecie bocheńskim w 2009 r. interweniowały 882 razy.

Zarówno w skali gminy Rzezawa jak i powiecie bocheńskim w 2009 roku w stosunku do roku 2007 zaznaczył się spadek pożarów. Liczba pożarów w 2009r stanowiła odpowiednio 62% i 77% pożarów z 2007 r. Pożary dotyczyły głównie upraw i obiektów mieszkalnych. Najczęstszymi przyczynami powstawania pożarów były: umyślne podpalenia – wypalanie pozostałości roślinnych na polach, wady urządzeń instalacji elektrycznych i grzewczych oraz ich nieprawidłowa eksploatacja, wady środków transportu. Miejscowe zagrożenia wywołane były głównie: nietypowym zachowaniem się zwierząt, owadów stwarzającym zagrożenie, niezachowaniem bezpieczeństwa w ruchu środków transportu,

gwałtownymi opadami atmosferycznymi, huraganami i silnymi wiatrami. Zagrożenia zarówno pożarowe jak i miejscowe likwidowały działające jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych.

Tabela 61. Zagrożenie pożarowe i miejscowe.

Rodzaj interwencji	2007 r.		2008 r.		2009 r.	
	Powiat bocheński	Gmina Rzezawa	Powiat bocheński	Gmina Rzezawa	Powiat bocheński	Gmina Rzezawa
pożary	283	88	196	56	218	55
miejscowe zagrożenia	774	48	719	63	664	64
falszywe alarmy	19	4	12	3	14	1
Razem	1076	140	927	122	896	120

Źródło: KPS Pożarnej w Bochni

W 2007 r. jak i 2009 r. interwencje jednostek straży pożarnej na terenie gm. Rzezawa stanowiły 13% interwencji w powiecie, zatem zagrożenia bezpieczeństwa pożarowego i miejscowego w obszarze gminy utrzymało się na tym samym poziomie. Podkreślić należy, zmniejszenie się liczby fałszywych alarmów, co świadczy o wzroście świadomości i odpowiedzialności mieszkańców.

13.4. ZAGROŻENIE POWODZIOWE

Zagrożenie powodziowe na terenie gm. Rzezawa wiąże się przede wszystkim z rzeką Gróbką. Górny jej odcinek o licznych dopływach przechodzi przez obszary pogórskie, co w czasie szczególnie nawałnych opadów deszczu prowadzi do gwałtownego wzbierania wody w korycie i w rezultacie prowadzi do powodzi. Przepływając przez Łazy Gróbka silnie meandruje, co utrudnia swobodny przepływ wody i przyczynia się do rozlewania wezbranych wód na przyległe tereny. Zagrożenie wzmaga niedrożność koryta (obumarłe korzenie i powalone drzewa), a także zaśmiecenie. Ponadto masy gruntu spływające bądź osuwające się do koryta po nieumocnionych zboczach, często skutecznie blokują przepływ wody prowadząc do powstania miejsc niemal stojącej wody o wyraźnym podniesionym zwierciadle bądź do zawirowań osłabiających dalsze odcinki zboczy koryta. Po nawałnych opadach w czerwcu 2010 r. wezbrane wody rzeki zalały szereg gospodarstw w Łazach i Rzezawie. Koryto Gróbki posiada obwałowanie począwszy od rejonu stacji kolejowej w Rzezawie.

Rozległe obszary równinnej części gminy – na północ od drogi krajowej nr 4, narażone są na podtopienia głównie w czasie długotrwałych opadów atmosferycznych i w okresie roztopów. Są to często tereny bezodpływowe o płytkich wodach gruntowych. Na zasięg podstopień wpływa także niedrożność rowów melioracyjnych.

13.5. ZAGROŻENIA RUCHAMI MASOWYMI

Położenie południowej części gminy w obrębie Pogórza Wiśnickiego, wchodzącego w skład Karpat fliszowych sprawia, iż ta część narażona jest na występowanie ruchów masowych. Zagrożeniem objęta jest miejscowość Łazy, gdzie zewidencjonowano znaczną liczbę osuwisk, z których największe zajmuje powierzchnię 12 ha i obejmuje swym zasięgiem kilka domostw. W pobliżu południowej granicy gminy osuwiskami objęte są znaczne partie stoków. Większość osuwisk w zachodniej części Łazów sięga po potok Gróbka, co świadczy o istotnej roli tego cieku w aktywowaniu ruchów masowych. W 2010 roku po długotrwałych opadach i nasączeniu gruntu wodą powstało kilka nowych osuwisk. Największe 1-hektarowe osuwisko spowodowało całkowite zniszczenie budynku gospodarczego oraz spływ znacznych ilości ziemi do Gróbki. Liczne osuwiska zajmują także stoki pokryte lasami Giebla Łazowskiego.

W obrębie koryta Gróbki przede wszystkim w Łazach, Rzezawie i w mniejszym stopniu w Krzeczowie w czasie gwałtownych wezbrań dochodzi do obrywania się brzegów. Zjawisko to wiąże się z krętością cieku i wynikającego stąd znacznego obciążenia niektórych odcinków koryta w czasie przepływu wód. Obrywanie brzegów zagraża poważnie zabudowie zlokalizowanej w bliskim sąsiedztwie tej rzeki.

14. DIAGNOZA I UWARUNKOWANIA ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA

- W 2009 r. zmniejszyła się liczba wypadków drogowych w stosunku do 2008 r., przy niewielkim wzroście kolizji drogowych. Niemniej obserwuje się poprawę zachowań uczestników ruchu drogowego, gdyż ilość ujawnionych wykroczeń zmniejszyła się na przestrzeni ostatnich 3-ch lat o około 50% w skali gminy oraz 60% w skali powiatu bocheńskiego.
- Zagrożenie pożarowe w obszarze gminy utrzymuje się na tym samym poziomie w ostatnich 3-ch latach, przy czym zmniejszyła się liczba pożarów, a wzrosła liczba miejscowego zagrożenia.
- Tereny zalewów wód powodziowych większych cieków wskazane na planszy „Uwarunkowań” w oparciu o opracowanie Ekofizjograficzne, należy wyłączyć z zabudowy kubaturowej, natomiast dopuszczona może być terenowa infrastruktura sportowo-rekreacyjna (boiska sportowe, place gier i zabaw).
- Zapewnienie bezpieczeństwa ludności i jej mienia (zabudowy mieszkaniowej) w Łazach i Rzezawie na terenach zagrożonych wylewami Gróbki, wymaga:
 - uporządkowanie i oczyszczenie koryta rzeki, w tym usunięcia obumarłych korzeni i powalonych drzew, dla udrożnienia go oraz zapewnienie swobodnego przepływu wody szczególnie w czasie wezbrań,
 - umocnienia skarp brzegowych Gróbki, szczególnie zakoli meandrów w Łazach, w celu zabezpieczenia przed osuwaniem się zboczy koryta, blokujących przepływ i zagrażających stabilizacji położonych w pobliżu budynków, w tym mieszkalnych,
- W obszarach zagrożonych podtopieniami niezbędnym jest zapewnienie prawidłowego odpływu wód poprzez:
 - poprawę stanu koryt rowów przydrożnych, potoków, rowów melioracyjnych w środkowej i północnej części gminy – zaniedbanych, zamulonych, zarośniętych, niekoszonych, zaśmieconych, niekonserwowanych przez dłuższy okres czasu,
 - odtworzenie zasypanych rowów.
- Wyłączenie z zabudowy pasa o minimum 15 metrów szerokości wzdłuż cieków wodnych, w celu umożliwienia wypełnienia przez właścicieli wód obowiązków, które zapisano Ustawie Prawo wodne z 2001 r., a m.in. zapewnienie utrzymania w należytym stanie technicznym koryt cieków naturalnych oraz kanałów, a także zapewnienie swobodnego spływu wód powodziowych oraz lodów,

➤ Działania dla zapewnienia bezpieczeństwa w obszarach zagrożonych ruchami masowymi powinny być ukierunkowane na ograniczenie rozwoju tych procesów oraz ograniczenie ewentualnych strat m.in. poprzez wprowadzenie:

- zmiany użytkowania gruntów – zmniejszenie powierzchni gruntów ornych na korzyść użytków zielonych, sadów bądź dolesień tj. stabilizujących powierzchnie stoków,
- wyłączenie z zabudowy terenów osuwisk, natomiast w terenach zagrożonych występowaniem ruchów masowych dopuszczenie zabudowy winno być uzależnione od wyników badań geologiczno – inżynierskich podłoża budowlanego.

15. PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

15.1. DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA

Na terenie gm. Rzezawa w 2009 r. było zarejestrowanych w systemie REGON - 525 natomiast w 2002 r. - 442 podmiotów gospodarczych.

Tabela 62. Podmioty gospodarcze na terenie gm. Rzezawa.

Wyszczególnienie	Lata							
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Ogółem	442	464	456	446	407	437	479	525
Sektor publiczny	22	23	26	26	26	27	27	27
Sektor prywatny	420	441	430	420	381	410	452	498

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W latach 2002-2009 miał miejsce wzrost liczby podmiotów gospodarczych: z 442 do 525 (o 18,8%). Od 2003 roku liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w gminie Rzezawa systematycznie zmniejszała się z 463 do 407 w 2006 r., po czym nastąpił ich wzrost do 525 w 2009 r.

W strukturze własnościowej podmiotów, w analizowanym okresie utrzymuje się ponad 95% udział podmiotów sektora prywatnego. Dominującą formą organizacyjną w tym sektorze są zakłady osób fizycznych ok.92%, pozostałe podmioty działały, jako spółki handlowe i spółki handlowe z kapitałem zagranicznym, spółdzielnie oraz stowarzyszenia i organizacje społeczne.

Tabela 63. Przestrzenne rozmieszczenie podmiotów gospodarczych osób fizycznych w gm. Rzezawa – 2010 r.

Sołectwo	Liczba podmiotów gospodarczych	% udział
Borek	32	9,8
Bratucice	14	4,3
Buczków	12	3,7
Dąbrówka	26	8,0
Dębina	11	3,4
Jodłówka	34	10,4
Krzeczów	52	16,0
Łazy	31	9,5
Okulice	3	1,0
Ostrów Królewski	5	1,5
Rzezawa	107	32,4
Ogółem	327	100

Źródło: UG Rzezawa

Przestrzenne rozmieszczenie podmiotów gospodarczych osób fizycznych według danych Urzędu Gminy wskazuje, że w sołectwie Rzeszawa ma miejsce koncentracja działalności gospodarczej. W jej obszarze funkcjonuje 107 zakładów osób fizycznych. Na terenie Łazów, Borku i Jodłówki tego typu podmioty gospodarcze liczą po ok. 30, a w Krzeczowie 52. W pozostałych miejscowościach działalność prowadzi od 3 do 26 podmiotów. Generalnie koncentracja działalności gospodarczej ma miejsce w pasie pomiędzy autostradą A4 a drogą krajową nr 4. W obszarze tym działalność prowadzi ok. 70% ogółu podmiotów. Wg inwentaryzacji urbanistycznej podmioty gospodarcze sytuują się głównie przy drogach lub w centrach wsi. Wzdłuż drogi krajowej E-4 koncentrują się usługi z zakresu komunikacji, handlu, gastronomii.

Tabela 64. Podmioty gospodarki narodowej według wybranych sekcji PKD w gm. Rzeszawa.

Sekcja	Gmina Rzeszawa						
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo	16	18	20	20	19	22	22
Działalność produkcyjna przetwórstwo przemysłowe	45	46	46	49	51	54	61
Budownictwo	109	104	104	87	102	120	126
Handel i naprawy	146	142	138	118	122	130	149
Hotele i restauracje	18	18	18	15	12	11	13
Transport, składowanie, łączność	27	26	21	17	21	22	26
Pośrednictwo finansowe	10	9	9	9	12	13	16
Obsługa nieruchomości i firm	23	23	22	23	24	26	26
Administracja publiczna i obrona narodowa	10	10	10	10	10	10	10
Edukacja	18	22	22	22	23	23	24
Ochrona zdrowia i opieka socjalna	5	5	5	4	4	7	10
Pozostała działalność usługowa, komunalna, socjalna i indywidualna	37	33	31	33	37	41	42
Razem	464	456	446	407	437	479	525

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W strukturze rodzajowej podmiotów w 2009 r. największy udział miał handel i naprawy - 28,4% oraz budownictwo – 24%. Te dwa rodzaje działalności dotyczyło 52,4% ogółu funkcjonujących podmiotów. Działalność produkcyjną prowadziło – 11,6% podmiotów, pozostałą działalność usługową - 8%, obsługę nieruchomości i firm oraz transport, składowanie, łączność – 4,9%.

Tabela 65. Struktura podmiotów gospodarki narodowej według wybranych sekcji PKD w gm. Rzeszawa i powiecie bocheńskim 2009 r.

Sekcja	Gmina Rzeszawa		Powiat bocheński	
	I. podmiotów	%	I. podmiotów	%
Rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo	22	4,2	185	2,5
Działalność produkcyjna	61	11,6	756	10,4
Budownictwo	126	24,0	1 422	19,5

Seksja	Gmina Rzeszawa		Powiat bocheński	
	I. podmiotów	%	I. podmiotów	%
Handel i naprawy	149	28,4	2 125	29,1
Hotele i restauracje	13	2,5	147	2,0
Transport, składowanie, łączność	26	4,9	388	5,3
Pośrednictwo finansowe	16	3,1	230	3,2
Obsługa nieruchomości i firm	26	4,9	111	1,5
Administracja publiczna i obrona narodowa	10	1,9	122	1,7
Edukacja	24	4,6	287	3,9
Ochrona zdrowia i opieka socjalna	10	1,9	272	3,7
Pozostała działalność usługowa, komunalna, socjalna i indywidualna i inne	42	8,0	1257	17,2
Razem	525	100,0	7 302	100,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Struktura rodzajowa podmiotów gospodarczych gm. Rzeszawa i powiatu bocheńskiego wykazuje podobieństwo. Zarówno w gm. Rzeszawa jak i powiecie bocheńskim, dominuje handel i naprawy, budownictwo oraz działalność produkcyjna, które łącznie stanowiły analogicznie 64% i 59% ogółu podmiotów.

Wskaźnik przedsiębiorczości – ilość podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców – wynoszący 49,1 wskazuje na średnią kondycję gospodarczą gminy. Wartość tego wskaźnika jest znacznie niższa niż dla powiatu bocheńskiego, który wyniósł 71,4.

Średnia ilość pracujących na 1 podmiot gospodarczy w gm. Rzeszawa w 2003 r. kształtowała się na poziomie 1,4 osób natomiast w 2008 r. – 1,2 osób. Przy niewielkim wzroście liczby podmiotów gospodarczych (o 15), spadek pracujących na 1 podmiot, wskazuje na powstawanie w obszarze gminy podmiotów, które nie mają znaczącego wpływu na rozwój miejsc pracy.

15.2. ROLNICTWO

15.2.1 Warunki przyrodnicze

Syntetyczną ocenę warunków produkcji rolnej określa waloryzacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej opracowana przez Instytut Upraw, Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach. IUNG opracował metodę punktową oceniającą poszczególne elementy środowiska - glebę, agroklimat, warunki wodne, a także rzeźbę terenu. Suma punktów poszczególnych elementów określa syntetyczny wskaźnik liczbowy charakteryzujący jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej danej jednostki administracyjnej. Ogólny wskaźnik bonitacji rolniczej uwzględnia:

- jakość i przydatność rolniczą gleb w skali 100 stopniowej,

- agroklimat w skali 15 stopniowej,
- rzeźbę terenu w skali 5 stopniowej,
- warunki wodne w skali 5 stopniowej.

Biorąc pod uwagę jakość gleb, agroklimat, rzeźbę terenu i warunki wodne a więc czynniki, które przesądzają o przyrodniczych możliwościach rozwoju rolnictwa, gmina posiada warunki dla rolnictwa na poziomie przeciętnych w kraju. Wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej dla gminy Rzezawa wynosi 67,6 pkt wobec 66,6 pkt. dla kraju.

Tabela 66. Waloryzacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej gminy Rzezawa

Wyszczególnienie	Wskaźnik bonitacji				Ogólny wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej
	jakości i przydatności rolniczej	agroklimatu	rzeźby terenu	warunków wodnych	
Gmina Rzezawa	49,4	12,0	3,1	3,1	67,6
Polska	49,5	9,9	3,9	3,3	66,6

Źródło: Waloryzacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej Polski według gmin, 1994, IUNG, Puławy

Tabela 67. Waloryzacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej gminy Rzezawa

Wyszczególnienie	Ocena gleb w pkt.					
	bonitacja		przydatność rolnicza		wskaźnik syntetyczny jakości	
	grunty orne	grunty zielone	grunty orne	grunty zielone	grunty orne	grunty zielone
Gmina Rzezawa	48,2	46,4	57,6	40,6	52,9	43,5
Polska	50,5	39,7	54,1	39,2	52,3	39,5

Źródło: Waloryzacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej Polski według gmin, 1994, IUNG, Puławy

Przestrzenne zróżnicowanie czynników glebotwórczych - budowa geologiczna, rzeźba terenu, warunki gruntowo-wodne oraz klimat, powoduje różnorodność gleb występujących w obszarze gm. Rzezawa.

W części południowej (stoki Pogórza Wiśnickiego, wieś Łazy) na pyłach i glinach lessopodobnych, wykształciły się gleby pseudobielicowe i brunatne. Są to gleby III i IVa kl. średniopróchniczne i średniozasobne w składniki odżywcze, odznaczające się dobrymi cechami fizyczno – chemicznymi, zakwalifikowane do 2 kompleksu przydatności rolniczej – pszenno-dobrego oraz 3 kompleksu wadliwego pszenno. Część zachodnia w dolinie Raby i Gróbki – zdominowana jest przez mady, najbardziej urodzajne gleby zaliczone do 2 kompleksu pszenno oraz 8 kompleksu zbożowo-pastewno mocnego. W środkowych i północnych terenach gminy z utworów wodnolodowcowych piasków i glin wytworzyły się małourodzajne gleby brunatne wylugowane i kwaśne występujące na przemian z glebami

pseudobielicowymi i piaskowymi. Gleby te zaliczono do kompleksów 5 żytniego dobrego, 6 żytniego słabego, 7 żytniego bardzo słabego i 9 zbożowo-pastewnego słabego.

Tabela 68. Klasyfikacja bonitacyjna użytków rolnych w gm. Rzezawa.

Klasa	I	II	III	IV	V	VI	Ogółem
%	-	1,2	20,4	48,2	25,2	5,0	100

Źródło: UG Rzezawa

Według klasyfikacji bonitacyjnej w gm. Rzezawa na użytkach rolnych dominują gleby kl. IV stanowiąc niemal połowę ogólnego ich areału. Najlepsze gleby kl. II-III zajmują łącznie 21,6% powierzchni użytków rolnych, a słabe gleby V-VI - 30,2%. Na terenie gminy brak gleb najwyższej – I klasy bonitacyjnej.

Tabela 69. Struktura użytków rolnych wg klas bonitacyjnych w poszczególnych miejscowościach gminy Rzezawa.

SOŁECTWO	Użytki rolne %						
	II	III	IV	V	VI	Ogółem	w tym II-IV
Borek	0,0	2,0	53,8	34,3	9,9	100,0	55,8
Bratucice	0,1	24,8	31,0	37,4	6,7	100,0	55,9
Buczków	0,0	0,3	34,5	57,7	7,5	100,0	34,8
Dąbrówka	0,0	0,5	38,9	57,4	3,2	100,0	39,4
Dębina	0,8	20,2	62,1	13,5	3,4	100,0	83,1
Jodłówka	0,0	15,3	47,2	27,7	9,8	100,0	62,5
Krzeczów	2,2	41,9	50,3	5,4	0,2	100,0	94,4
Łazy	7,2	40,0	47,8	4,4	0,6	100,0	95,0
Okulice	3,9	58,2	31,4	5,5	1,0	100,0	93,5
Ostrów Królewski	0,0	40,2	39,3	19,4	1,1	100,0	79,5
Rzezawa	0,0	12,2	70,4	12,3	5,1	100,0	82,6

Klasyfikacja bonitacyjna gruntów w rozkładzie przestrzennym wyraźnie odzwierciadla różnicowanie w pokrywach glebowych. Gleby wyższych klas zalegają szerokim pasem wzdłuż zachodniej granicy gminy obejmującym rozległe terasy doliny Raby i Gróbki. Udział gleb w klasach II-IV w zachodnich sołectwach sięga 79,5% - 94,4%, podczas gdy dla pozostałych wsi waha się od 34,8% - 62,5%. Dobrej jakości gleby na południu we wsi Łazy związane są z utworami pyłowymi i glinami lessopodobnymi. Gleby II-IV klasy bonitacyjnej pokrywają tu aż 95% gruntów rolnych.

Rzeźba terenu gminy na północ od drogi krajowej jest mało urozmaicona, a rzędne terenu mieszczą się w granicach ok. 180-215 m n.p.m. Spadki terenu jedynie miejscami sięgają 12%. Charakterystyczne są wały wydmore o wysokości do 10 m. Południowa część gminy położona w granicach Pogórza Wiśnickiego charakteryzuje się urozmaiconą rzeźbą terenu z wysokościami bezwzględными sięgającymi 345 m n.p.m.

Obszar gminy posiada korzystne warunki klimatyczne. Średnia temperatura w ciągu roku wynosi 7,5-8,0°C, długość okresu wegetacyjnego sięga 220 dni, a średnie roczne sumy opadów kształtują się w granicach 500-700 mm i więcej. W południowej części nieznacznie mniejsza jest wartość temperatury, długość okresu wegetacyjnego i intensywnego wzrostu roślin, liczba dni pogodnych i bezprzymrozkowych, większe natomiast maksymalne sumy opadów oraz liczba dni gorących.

Warunki glebowe i klimatyczne sprzyjają rozwojowi rolnictwa. Rzeźba terenu powoduje pewne ograniczenia i utrudnienia dla rolnictwa w południowej części. Generalnie w oparciu o uwarunkowania środowiskowe, stwierdzić należy że najkorzystniejsze warunki dla rolnictwa występują w zachodniej części obszaru.

15.2.2 Struktura użytkowania gruntów

Powierzchnia użytków rolnych w gm. Rzezawa wynosi 5600,7 ha tj. 65% ogólnej powierzchni gminy, grunty leśne i zadrzewienia - 27,8%, a pozostałe grunty i nieużytki - 7,2%

Tabela 70. Struktura użytkowania gruntów

Użytkowanie gruntów	Suma	Struktura użytków [%]
Użytki rolne	5600,7	65,0
Grunty leśne oraz zadrzewienia i zakrzewienia	2394,1	27,8
Grunty zabudowane i zurbanizowane	552,4	6,4
Grunty pod wodami	38,4	0,4
Nieużytki i tereny różne	34,5	0,4
Suma	8620,1	100,0

Źródło: UG 2010 r.

Tabela 71. Struktura użytków rolnych w gminie Rzezawa.

Użytkowanie gruntów	Powierzchnia [ha]	Struktura [%]
Grunty orne	3415,9	61,0
Sady	73,0	1,3
Łąki trwałe	1453,3	25,9
Pastwiska trwałe	601,3	10,7
Grunty pod stawami i rowami	55,7	1,0
Suma	5600,7	100,0

Źródło: UG 2010 r.

Struktura użytków rolnych wskazuje na dominację gruntów ornych, które zajmują 61%. Znaczny jest także udział użytków zielonych - łąk i pastwisk, stanowiących łącznie 36,6% powierzchni gruntów rolnych. Sady mają marginalny udział w użytkowaniu gruntów.

Tabela 72. Struktura użytków rolnych w poszczególnych sołectwach gminy Rzezawa.

Użytkowanie gruntów	Struktura użytków rolnych[%]										
	Bratucice	Buczków	Borek	Rzezawa	Ostrów Królewski	Okulice	Łazy	Krzeczów	Jodłówka	Dębina	Dąbrówka
Grunty orne	60,8	49,5	50,2	81,5	61,4	60,4	68,7	47,3	67,2	33,6	58,3
Sady	0,3	0,3	1,4	1,8	1,3	0,9	4,3	1,6	0,6	0,2	0,1
Łąki trwałe i pastwiska	37,9	49,5	46,5	16,1	35,5	37,1	26,7	49,5	31,8	64,5	40,7
Grunty pod stawami i rowami	1,1	0,7	1,9	0,5	1,8	1,6	0,3	1,5	0,4	1,7	0,9
Suma	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Źródło: UG 2010 r.

Sposób użytkowania gruntów rolnych w większości sołectw nie różni się znacznie. W 9 wsiach udział gruntów ornych w strukturze waha się od 47,3 % do 68,7%, jednocześnie w tych sołectwach powierzchnia zajmowana przez użytki zielone stanowi 26,7% do 49,5%. Wyjątek stanowi Rzezawa, gdzie obserwuje się zdecydowaną dominację gruntów ornych – 81, 5% nad użytkami zielonymi zajmującymi 16,1% oraz wieś Dębina, gdzie użytki zielone stanowią 64,5%, a grunty orne jedynie 33,6% użytków rolnych.

15.2.3 Produkcja rolna

Podstawowym kierunkiem produkcji rolnej jest uprawa roślin i hodowla zwierząt.

Tabela 73. Struktura upraw w gminie Rzezawa.

Rodzaj upraw	Areał upraw (ha)	Struktura upraw (%)
zboża	867,5	69,3
kukurydza	33,8	2,7
strączkowe jadalne	0,8	0,1
ziemniaki	270,0	21,5
buraki cukrowe	10,1	0,8
rzepak ozimy	24,0	1,9
okopowe pastewne	27,5	2,2
warzywa gruntowe	15,8	1,3
truskawki	2,0	0,2
ogółem	1251,5	100,0

Źródło: PSR 2002 r.

Podstawowym kierunkiem produkcji roślinnej gospodarstw są zboża (pszenica, żyto, jęczmień, owies i mieszanki zbożowe), zajmujące 69,3% powierzchni upraw. Drugą pozycję w strukturze upraw stanowią ziemniaki z 21,5% udziałem w powierzchni upraw. Łącznie w/w

uprawy zajmują przeszło 90% ogólnego areалу upraw. Wśród zbóż dominują: pszenica (ok. 46% powierzchni zajętej przez zboża) oraz żyto (ok. 17%). Pozostałe uprawy są wynikiem gospodarki nastawionej głównie na zabezpieczenie paszy dla zwierząt oraz produktów na własne potrzeby.

Tabela 74. Zwierzęta gospodarskie oraz gospodarstwa utrzymujące zwierzęta wg pogłowia w gminie Rzezawa

Zwierzęta gospodarskie	Szt.	
	1996	2002
bydło ogółem	1850	854
- w tym krowy	1176	525
trzoda	1889	1 741
konie	344	167
owce	58	12
kozy	b.d.	153
kury	37 210	36 187

Źródło: PSR 1996 r. i PSR 2002 r.

W produkcji zwierzęcej prowadzony jest głównie chów bydła i trzody chlewnej. Wymienić należy również prowadzoną hodowlę drobiu. Obszarami hodowli bydła są rejony zachodnie i północno-zachodnie gminy, gdzie zalegają duże kompleksy łąk i pastwisk, zaś chów trzody i drobiu ma miejsce w obszarze całej gminy.

Słaba opłacalność produkcji zwierzęcej powoduje trwającą redukcję pogłowia zwierząt. Pogłowie zwierząt hodowlanych uległo zmniejszeniu w niektórych przypadkach o ok. połowę (bydło, konie). Nieznacznie zmniejszyło się również pogłowie trzody chlewnej. Wg. danych PSR z 2002 roku ok. 77% gospodarstw pozostawało bez zwierząt gospodarskich, co świadczy o dominacji produkcji roślinnej. Na terenie gminy Rzezawa brak grup producenckich.

15.2.4 Struktura agrarna

Tabela 75. Struktura gospodarstw rolnych

Grupy obszarowe gospodarstw rolnych	Liczba gosp. rolnych	% gosp. rolnych
1 – 2 ha	641	49,2
2 – 5 ha	577	44,2
5 – 7 ha	56	4,3
7 – 10 ha	17	1,3
10 – 20 ha	10	0,8
20 – 50 ha	3	0,2
Ogółem	1 304	100,0

Źródło: PSR 2002 r.

Struktura obszarowa gospodarstw rolnych wskazuje, iż na obszarze gminy istnieje problem rozdrobnienia gruntów. 93,4% stanowią małe gospodarstwa rolne do 5 ha, w tym 49,2 % to gospodarstwa o areale 1 – 2 ha. Dodatkowo niekorzystny rozłóg pól pogłębia rozdrobnienie ziemi, powodując niską efektywność rolnictwa. Oprócz indywidualnych gospodarstw rolnych, w obszarze funkcjonują 984 mikrogospodarstwa tj. z działkami o powierzchni poniżej 1 ha. Przeciętna powierzchnia gospodarstwa rolnego w gminie wynosi 2,1 ha, podczas gdy średnia dla województwa to 3,8 ha.

15.2.5 Charakterystyka rolnictwa - jako działalności gospodarczej.

Według PSR z 2002 r. spośród wszystkich gospodarstw 64% prowadziło działalność rolniczą, przy czym była to działalność: wyłącznie rolnicza dla 58% oraz rolnicza i pozarolnicza dla 6% gospodarstw. Aż 32% gospodarstw nie prowadzi żadnej działalności gospodarczej.

Tabela 76. Udział gospodarstw w podziale na cel produkcji rolniczej

Cel produkcji	Gospodarstwa [%]
Gospodarstwa nieprowadzące produkcji rolniczej	35,9
Gospodarstwa produkujące wyłącznie na potrzeby własne	36,6
Gospodarstwa produkujące głównie na potrzeby własne	22,2
Gospodarstwa produkujące głównie na rynek	5,3

Źródło: PSR 2002 r.

Głównym celem produkcji 59% gospodarstwa było wyłącznie lub głównie zaspokajanie własnych potrzeb. Z PSR z 2002 roku wynika, iż z pośród wszystkich gospodarstw w gminie tylko 5,3% produkowało głównie na rynek, natomiast aż 22% gospodarstw w ogóle nie prowadziło produkcji rolniczej.

Tabela 77. Udział gospodarstw wg struktury dochodów [%]

Źródło	Gospodarstwa [%]
Działalność rolnicza	3,3
Praca najemna	37,3
Działalność rolnicza i praca najemna	2,5
Emerytura i renta	43,0
Działalność pozarolnicza	4,2
Gospodarstwa domowe pozostałe	9,5

Źródło: PSR 2002 r.

Wyłącznie z działalności rolniczej utrzymywało się zaledwie 3,3% gospodarstw w gminie, natomiast podstawowym źródłem dochodów dla 80% gospodarstw była praca

najemna oraz emerytury i renty. Działalność pozarolnicza i inne źródła stanowiły dochód dla 13,7% gospodarstw domowych.

Wg PSR z 2002 r. poziom wykształcenia użytkowników gospodarstw rolnych był niski, co ma istotne znaczenie w perspektywie konieczności zmian w funkcjonowaniu rolnictwa. Wyższe wykształcenie rolnicze miało jedynie 5 użytkowników gospodarstw (0,2%). Około 17% użytkowników miało ukończony jeden z etapów edukacji kierunkowej – głównie kurs rolniczy, a 49% nie posiadało jakiegokolwiek wykształcenia w zakresie rolnictwa.

Czynnikami o istotnym znaczeniu dla dobrego funkcjonowania gospodarstwa rolnego jest posiadanie własnej siły roboczej. Wyposażenie rolnictwa gminy w maszyny było niewystarczające. W 2002 r. jeden ciągnik przypadał na 9 ha użytków rolnych. Gospodarstwa były w posiadaniu 16 kombajnów zbożowych.

15.2.6 Korzystanie z pomocy unijnych

Część rolników w celu rozwoju swoich gospodarstw rolnych korzysta z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, jako instrumentu realizacji polityki Unii Europejskiej. W ramach tej formy wsparcia w 2009 roku dofinansowanie otrzymało 151 rolników w gminie. Większym zainteresowaniem cieszą się dopłaty bezpośrednie, które w tym samym roku uzyskało 500 rolników z terenu gminy Rzezawa.

15.3. GOSPODARKA LEŚNA

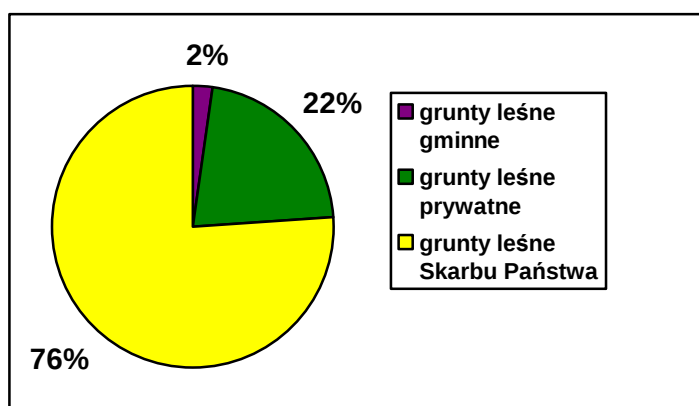
Obszary leśne gm. Rzezawa położone są w obrębie dwóch jednostek przyrodniczo-leśnych: VI Krainie Małopolskiej w dzielnicy Wysoczyzn Sandomierskich oraz VIII Krainie Karpackiej w dzielnicy Pogórza Środkowobeskidzkiego. Tereny leśne zajmują 2339 ha co stanowi 27,1% ogólnej powierzchni gminy.

Tabela 78. Struktura lasów w gminie Rzezawa

Wyszczególnienie gruntów wchodzących w skład grupy lub podgrupy rejestrowej ¹	Powierzchnia w [ha]
Grunty wchodzące w skład Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa	7
Grunty w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe	1758
Grunty w trwałym zarządzie państwowym jedn. Organizacyjnych z wyłączeniem gruntów PGL	6
Grunty wchodzące w skład zasobów nierolniczych Skarbu Państwa	7
Pozostałe grunty Skarbu Państwa z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste	2
Grunty Skarbu Państwa w użytkowaniu wieczystym	3
Grunty wchodzące w skład gminnych zasobów nierolniczych z wyłączeniem gruntów przekazanych w trwały zarząd	42
Grunty gminy i związków międzygminnych przekaz. w trwały zarząd gminnym jednostkom organizacyjnym	2
Pozostałe grunty gminne i związków międzygminnych przekazane w użytkowanie	6

Grunty osób fizycznych wchodzące w skład gospodarstw rolnych	274
Grunty osób fizycznych niewchodzące w skład gospodarstw rolnych	220
Grunty spółdzielni	3
Grunty kościołów i związków wyznaniowych	1
Wspólnoty gruntowe	8
Suma	2339
Lasy ochronne wód²	1024

Źródło: ¹Główny Urząd Geodezji i Kartografii Warszawa, 01.01.2010

Wykres 8. Struktura lasów w gm. Rzezawa stan na 2009 r.

Tabela 79. Przestrzenne rozmieszczenie lasów wg sołectw

nr	Sołectwo	Powierzchnia lasów w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe ¹	Powierzchnia lasów gminnych i prywatnych ²
1.	Borek	1,5	134,3
1.	Bratucice	1221,2	44,1
2.	Buczków	-	25,8
3.	Dąbrówka	2,4	108,8
4.	Dębina	3,2	51,0
5.	Jodłówka	425,2	117,5
6.	Krzeczów	-	2,3
7.	Łazy	103,3	65,5
8.	Okulice	-	0
9.	Ostrów Królewski	-	0,8
10.	Rzezawa	1,6	30,9
	razem	1758,0	581,0

Źródło: ¹Powierzchnie lasów państwowych- Nadleśnictwo Brzesko i Nadleśnictwo Dąbrowa Tarnowska na rok 2009

²Powierzchnia lasów gminnych i prywatnych- Starostwo Powiatowe w Bochni stan na 31.08.2010

W gminie Rzezawa 76 % powierzchni gruntów leśnych stanowią grunty leśne publiczne Skarbu Państwa natomiast 22 % osób prywatnych. Zwarte kompleksy leśne znajdują się w Bratucicach oraz w Jodłówce w obrębie Bratucickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Pozostałe kompleksy leśne są bardziej rozproszone i występują głównie w środkowej części gminy w obrębie miejscowości Dębina, Borek, Dąbrówka, Ostrów Królewski, Rzezawa oraz na krańcach wschodnich i zachodnich miejscowości Łazy.

Struktura drzewostanów lasów jest zróżnicowana, zależnie od typów siedlisk leśnych. 61% powierzchni lasów stanowi siedlisko świeżego lasu wyżowego o składzie: buk,

jodła, sosna, lokalnie występuje bór mieszany świeży, w skład którego wchodzi: buk, dąb, sosna. Lasy łęgowe rosną w dolinach z drzewostanem dębowo – jesionowym.

Lasy odgrywają ważną rolę w zapobieganiu erozji, chronią czystość wód i powietrza oraz korzystnie modyfikują środowisko przyrodnicze. Ponadto lasy wyróżniają się najcenniejszymi elementami różnorodności biologicznej, której wyznacznikiem są cenne gatunki fauny i flory. Oprócz funkcji przyrodniczych lasy pełnią funkcje produkcyjne dostarczając drewna.

Tabela 80. Pozyskiwanie drewna [m³]

Pozyskiwanie drewna [m ³]	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Ogółem	1 037	205	271	270	339	235	219	37	157	292
Lasy prywatne	1 002	165	231	225	304	205	183	0	157	292
Lasy gminne	35	40	40	45	35	30	36	37	0	0

Źródło: GUS

Największe pozyskiwanie drewna z lasów prywatnych odnotowano w 2000 r. - 1002 m³ najniższe w 2007 r. - 37 m³. Wielkość pozyskiwanego drewna w pozostałych latach utrzymują się na podobnym poziomie.

Gospodarka leśna w lasach państwowych prowadzona jest w oparciu o zatwierdzony decyzją Ministra Ochrony Środowiska z dnia 23 sierpnia 2006 r. plan urządzeniowy lasów na lata 2006-2015 dla lasów należących do Nadleśnictwa Dąbrowa Tarnowska oraz z dnia 30 lipca 2004 r. plan urządzeniowy lasów na lata 2004-2013 dla lasów Nadleśnictwa Brzesko. Zgodnie z ustawą o lasach nadzór nad gospodarką leśną w lasach niestanowiących własność Skarbu Państwa sprawuje Starosta.

Podstawową zasadą gospodarki leśnej jest dążenie do zachowania trwałości lasów i ciągłości ich użytkowania oraz powiększania zasobów leśnych. Działania w zakresie powiększania powierzchni leśnej prowadzone są m.in. poprzez zalesienia.

Tabela 81. Powierzchnia gruntów nieleśnych w gminie Rzeszawa przeznaczonych do zalesienia w latach 2000-2009

Odnowienia i zalesienia	Powierzchnia w [ha]									
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Ogółem	20,4	4,1	5,4	14,2	2,8	3,4	3,5	0,9	0,8	0,2
Lasy prywatne	20,4	4,1	5,4	14,2	2,8	3,4	3,5	0,9	0,8	0,2
w tym: zalesienia										
Ogółem	12,5	3,8	4,9	10,2	2,8	3,0	3,3	0,8	0,6	0
Lasy prywatne	12,5	3,8	4,9	10,2	2,8	3,0	3,3	0,8	0,6	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W ciągu ostatnich dziesięciu lat największe powierzchnie odnowiono i zalesiono w 2000 r. – 20,4 ha oraz 2003 r. – 14,2 ha, najmniejsze w ciągu ostatnich trzech lat średnio poniżej 1ha.

Część lasów państwowych, uznanych zostało za ochronne zarządzeniami: nr 5 Ministra Ochrony Środowiska, zasobów naturalnych i Leśnictwa z dnia 19 stycznia 1994r oraz nr 234 Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 29 listopada 1996r. Kategorią ochronności lasów jest funkcja wodochronna oraz powierzchnie nasienne, badawcze i doświadczalne.

Lasy Nadleśnictwa Brzesko należą do III kategorii zagrożenia pożarowego, natomiast lasy Nadleśnictwa Dąbrowa Tarnowska do II kategorii zagrożenia pożarowego.

Położone w Bratucickim Obszarze Chronionego Krajobrazu oraz w Obszarze Chronionego Krajobrazu Wschodniego Pogórza Wiśnickiego ekosystemy leśne podlegają zgodnie z Rozporządzeniami Wojewody Małopolskiego z dnia 27 grudnia 2005 r. (Dz. Urz. Nr 126 z 2006 r.) czynnej ochronie, poprzez obowiązki:

- utrzymania ciągłości i trwałości ekosystemów leśnych;
- sprzyjania tworzeniu zwartych kompleksów leśnych;
- tworzenia i odtwarzania stref ekotonowych, celem zwiększenia bioróżnorodności;
- utrzymywania i tworzenia leśnych korytarzy ekologicznych ze szczególnym uwzględnieniem możliwości migracji dużych ssaków;
- zalesiania i zadrzewiania gruntów mało przydatnych do produkcji rolnej i nie przeznaczonych na inne cele, z wyłączeniem terenów na których występują nieleśne siedliska przyrodnicze podlegające ochronie, siedliska gatunków roślin, grzybów i zwierząt związanych z ekosystemami nieleśnymi, a także miejsca pełniące funkcje punktów i ciągów widokowych na terenach o dużych wartościach krajobrazowych;
- pozostawiania drzew o charakterze pomnikowym, drzew dziuplastych, części drzew obumarłych, aż do całkowitego ich rozkładu;
- zachowania śródleśnych cieków, mokradeł, polan, torfowisk, wrzosowisk, muraw kserotermicznych i piaskowych oraz polan o wysokiej bioróżnorodności;
- utrzymania odpowiedniego poziomu wód gruntowych dla zachowania siedlisk wilgotnych i bagiennych;
- zachowania siedlisk chronionych i zagrożonych gatunków roślin, zwierząt i grzybów;
- działania na rzecz czynnej ochrony oraz reintrodukcji rzadkich i zagrożonych gatunków roślin, zwierząt i grzybów.

Wdrażanie wymienionych działań pozwoli na ochronę, szczególnie lasów prywatnych.

15.4. TURYSTYKA I REKREACJA

Charakterystyka bazy turystyczno – rekreacyjnej.

Urozmaicona rzeźba terenu gm. Rzezawa - pogórska część południowa i równinna część północna, różnorodność szaty roślinnej, cieki i obszary wodne - to walory przyrodniczo - krajobrazowe dla rozwoju turystyki i rekreacji. Mozaika obszarów rolniczych oraz kompleksów leśnych, zwiększa różnorodność krajobrazu i kolorystykę terenu.

W południowej części gminy – w miejscowości Łazy o urozmaiconej rzeźbie terenu, atrakcyjność podnoszą wąskie drogi biegnące często w wąwozach oraz zabudowa położona na różnych wysokościach - u podnóża stoków i w rejonie

Fot. 36 Tereny rolne w Łazach (Fot. M. Rydzik)

wierzchołach. Z perspektywy pogórskich wzniesień wsi Łazy, roztacza się panorama na równinne tereny rozprzestrzeniające się poniżej - głównie gminy Rzezawa jak również sąsiednich gmin położonych w Kotlinie Sandomierskiej.

Równinną część gminy urozmaicają: kompleksy leśne z drzewami uznanymi jako pomniki przyrody tym z okazałym dębem „Onufry” w Bratucicach, zadrzewienia i zakrzewienia bogate we florę i faunę, płaty łąk położonych głównie wzdłuż cieków oraz stawy i oczka wodne.

Atrakcyjność turystyczną obszaru podnoszą **zabytkowe obiekty kultury materialnej**, a m.in.:

- kościół parafialny w Rzezawie p.w. św. Leopolda i Trójcy Świętej zbudowany w połowie XIX w. z fundacji dziedziców wsi i mieszkańców,
- zabytkowe stare drewniane chaty w Jodłówce, a na skraju lasu leśniczówka z 1902 r.,
- wartościowe obiekty mieszkalne i gospodarcze architektury drewnianej w Rzezawie, Bratucicach, Borku, Okulicach i Krzeczowie,
- Sanktuarium Maryjne p. w. Zwiastowania NMP w Okulicach z dzwonnica oraz niewielkim muzeum, w którym reprezentowane są min. obrazy Matki Bożej czczone na różnych kontynentach,
- bunkry z czasów II Wojny Światowej znajdujące się pomiędzy Jodłówką a Jasieniem,

- cmentarz i kaplica cmentarna w Rzezawie z grobami i grobowcami pochodzącymi z XIX w.
- cmentarz w Krzeczowie z I Wojny Światowej, na którym znajdują groby żołnierzy austriackich,
- ochronka ss. Służebniczek w Rzezawie z 1930r,
- liczne kapliczki, figury i krzyże przydrożne, w które nasycony jest pejzaż gminy.

Na obszarze gminy Rzezawa - szlak "Niemi świadkowie historii" oraz warsztaty garncarskie "U Garncarza" w Dębinie, zaliczono do „Ekomuzeum Ziemi Bocheńskiej” obejmującego teren powiatu bocheńskiego. Szlak "Niemi świadkowie historii" eksponuje istniejące na terenie gminy obiekty charakterystyczne dla dziedzictwa kulturowego, którymi są przydrożne kapliczki i figury oraz stare domy wiejskie, zabudowa i urządzenia gospodarcze. „U Garncarza” w Dębinie” można natomiast zobaczyć tradycyjny sposób formowania i wypalania garnków glinianych.

Przez teren gminy biegnie odcinek trasy wycieczkowej: Bochnia – Rzezawa – Jodłówka – Rzezawa – Borek – Dębina – Okulice – Bratucice – Rudy Rysie – Mokrzyska – Brzesko – Bochnia, która liczy 55 km długości.

W obszarze wyznaczono dużą ilość szlaków rowerowych, co sprzyja zwiedzaniu i rekreacyjnemu wypoczynkowi.

Atrakcją turystyczno – rekreacyjną jest „stadnina koni Wiśnicz”, położona na pograniczu wsi Dąbrówka – Buczków. Stadnina posiada konie czystej krwi arabskiej i czystej krwi angielskiej. Zakłada się, że zostanie ona bazą hodowlano-treningową. Stadnina organizuje Dni Konia Arabskiego, podczas których odbywa się Konny Rajd Długodystansowy.

Fot. 37 Stadnina koni Wiśnicz (Fot. M. Rydzik)

Bazę **noclegowo - gastronomiczną** gminy stanowią następujące obiekty:

- Hotel „U Jacka” w miejscowości Jodłówka:
 - 45 miejsc, 16 pokoi,
 - organizacja imprez plenerowych, (do dyspozycji: sala restauracyjna (55 miejsc), sala konferencyjna na 40 osób, sprzęt audiowizualny, sala TV)
- Restauracja - Hotel „Magnolia” w Łazach:

- 50 miejsc, 19 pokoi,
 - organizacja imprez okolicznościowych do 300 osób (do dyspozycji: sala restauracyjna, sala taneczna, bar)
- Motel „Miś” w Łazach:
- 36 miejsc, 16 pokoi
 - restauracja, sala konferencyjna
- Centrum Aktywnego Wypoczynku w Borku:
- 13 całorocznych domków: 100 miejsc, 50 pokoi karczma myśliwska, restauracja z salą taneczna, (organizacja imprez do 350 osób), chata grillowa, barek
 - Sala konferencyjna (do 200 osób)
 - Hala piknikowa (dla 2000 osób)
 - Obiekty rekreacji i wypoczynku: Kąpielisko, Świat Solnych Skał, Stadnina koni
 - Tor gokartowy, tor dla jazdy quadami, Wieża wysokościowa, Boiska i sprzęt sportowy, Pole do gry w minigolfa, Strzelnica, Mini-zoo, Poligon paintballowy.
- Gospodarstwo ekologiczne Juliana i Bronisławy Ślusarz w Okulicach
- Obiekty rekreacji indywidualnej głównie w Bratucicach
- Zapleczem gastronomicznym są również bary usytuowane głównie przy drodze E40 m.in.: Taurus, Przy Kominku, Smakosz, Zajazd Prima.
- Łącznie gmina dysponuje 231 miejscami noclegowymi, poza miejscami w gospodarstwie agroturystycznym i obiektach rekreacji indywidualnej.

16. DIAGNOZA I UWARUNKOWANIA ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

W tym:

A. Działalności gospodarczej

- Struktura rodzajowa wg PKD podmiotów gospodarczych gm. Rzezawa wskazuje, że większość z nich dotyczy handlu i naprawy, budownictwa oraz działalności produkcyjnej. Podmioty gospodarcze prowadzące tego typu działalność stanowiły w 2009 r. - 64% ogółu podmiotów. Struktura rodzajowa podmiotów gospodarczych gminy i powiatu bocheńskiego wykazuje podobieństwo.
- Koncentracja działalności gospodarczej ma miejsce w pasie pomiędzy realizowaną autostradą A4 a drogą krajową nr 4. W obszarze tym działalność prowadzi ok. 70% ogółu podmiotów gospodarczych gminy. Według inwentaryzacji urbanistycznej podmioty sytuują się głównie przy drogach lub w centrach wsi. Wzdłuż drogi krajowej E-4 funkcjonują podmioty świadczące usługi z zakresu komunikacji, handlu, gastronomii.
- Wskaźnik przedsiębiorczości – ilość podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców – wynoszący 49,1 wskazuje na średnią kondycję gospodarczą gminy. Wartość tego wskaźnika jest znacznie niższa niż dla powiatu bocheńskiego, który wynosi 71,4.
- Przyrost liczby podmiotów gospodarczych w latach 2003-2008 o 15, przy spadku w tym okresie pracujących o 54 osoby, wskazuje na powstawanie w obszarze gminy podmiotów, które nie mają znaczącego wpływu na rozwój miejsc pracy.
- Gmina posiada korzystne warunki dla rozwoju działalności gospodarczej - dostępność komunikacyjną, zatem łatwe przemieszczanie się towarów i osób.
- Gmina położona przy drodze międzynarodowej E 40 i linii kolejowej relacji Kraków – Medyka, które stanowią główne osie komunikacyjne i transportowe nie tylko gminy, ale i całego regionu, Układ komunikacyjny gminy jest jednym z najważniejszych czynników jej rozwoju. Dodatkowym atutem jest budowana autostrada A4 wraz z węzłami komunikacyjnymi, usytuowanymi na terenie gminy Brzesko oraz miasta Bochnia bezpośrednio przy granicy z gm.Rzezawa. Projektowane włączenie zjazdu z autostrady do odcinka drogi 1424K biegnącej wzdłuż zachodniej granicy wsi Krzeczów, sprawi iż tereny usytuowane w sąsiedztwie tej drogi staną się atrakcyjne dla inwestorów,
- Rozwój przedsiębiorczości oraz szeroko pojętych usług - niezbędny dla aktywizacji gminy i zagospodarowania dużej liczby osób będących w wieku produkcyjnym mobilnym – uwarunkowany jest:

- opracowaniem ofert lokalizacyjnych dla inwestorów oraz tworzenie korzystnego klimatu dla inwestowania i prowadzenia działalności gospodarczej w obszarze gminy,
- poszukiwanie i pozyskiwanie inwestorów z zewnątrz,
- wspieranie inicjatyw tworzenia nowych miejsc pracy w sektorze usług i wytwórczości m.in. poprzez przygotowanie oferty uzbrojonych terenów.

B. Rolnictwa

➤ Dobre gleby, łagodna rzeźba terenu na większości powierzchni gminy i korzystne warunki agroklimatyczne stwarzają predyspozycje dla utrzymania i rozwoju rolnictwa w gminie. Najkorzystniejsze warunki dla prowadzenia rolnictwa towarowego występują w zachodniej części gminy, tam też rozdrobnienie gospodarstw jest relatywnie najmniejsze. W południowej części gminy, gdzie urozmaicona rzeźba terenu lokalnie utrudnia rolnicze użytkowanie gruntów, a z kolei podnosi walory krajobrazowe występują możliwości dla wsparcia gospodarstw rolnych poprzez rozwój agroturystyki. Uwarunkowania przyrodnicze gminy oraz objęcie większej jej części obszarami chronionego krajobrazu stwarzają także predyspozycje dla rozwoju gospodarstw opartych na produkcji ekologicznej.

➤ W gminie dominuje produkcja roślinna, głównie zbóż i ziemniaków. Pogłowie większości zwierząt gospodarskich, głównie bydła w ciągu ostatnich lat zmniejszyło się natomiast pogłowie trzody chlewnej utrzymuje się na zbliżonym poziomie. Gospodarstwa charakteryzuje głównie drobnoskalowa produkcja rolnicza. Jedynie 5,3% gospodarstw produkuje głównie na rynek.

➤ Średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego gminy Rzezawa kształtuje się w granicach 2,1 ha przy średniej dla województwa 3,8 ha i dla Polski 10,15. Struktura obszarowa gospodarstw rolnych wskazuje, iż w gminie istnieje poważny problem rozdrobnienia ziemi – 94,9% to małe gospodarstwa rolne do 5 ha.

➤ Rozwój rolnictwa uwarunkowany jest przede wszystkim:

- restrukturyzacją w kierunku zmiany struktury agrarnej i dalszej komasacji gruntów,
- dostosowaniem rodzaju produkcji rolniczej do warunków naturalnych,
- specjalizacją i intensyfikacją produkcji,
- poprawą obsługi rolnictwa,
- podniesieniem wykształcenia ludności rolniczej, a zwłaszcza użytkowników gospodarstw rolnych,
- rozwojem lokalnej bazy przetwórstwa produktów rolnych,
- wykorzystaniem czystego środowiska naturalnego i nieskażonych gleb dobrej jakości dla rozwoju rolnictwa ekologicznego (produkcja żywności wysokiej jakości),

warunków do hodowli bydła i owiec głównie w zachodniej części gminy. Wykorzystanie tych atutów terenu, przy dużym rozdrobieniu i niskiej opłacalności produkcji rolnej, będzie możliwe wyłącznie dzięki dobrej organizacji producentów i wspólnym działaniom.

➤ Korzystne warunki przyrodnicze dla produkcji rolniczej znacznej części gminy przy koncentracji ujemnych zjawisk w rolnictwie, jak rozdrobnienie agrarne i brak specjalizacji – powoduje, iż kierunkiem rozwoju gminy powinien być wielofunkcyjny rozwój. Zasadą wielofunkcyjnego rozwoju winno być racjonalne ograniczanie przestrzeni produkcyjnej na rzecz funkcji środowiskowych (gospodarka rolno środowiskowa, zagospodarowanie leśne, turystyka) mieszkalnictwa i innych funkcji gospodarczych. Na obszarach przewidzianych do intensyfikacji rolnictwa należy preferować lokalizację dla funkcji usług rynkowych w otoczeniu rolnictwa, natomiast w obszarach o utrudnionych warunkach rozwoju rolnictwa, lokalizację uzupełniających funkcji tj. turystyki z preferencją agroturystyki.

➤ Południowe tereny gminy o utrudnionych warunkach rozwoju rolnictwa z uwagi na konfigurację terenu, a charakteryzujące się wysokimi walorami przyrodniczo-kulturowymi, preferowane winny być do rozwoju funkcji rolniczo-rekreacyjnej. Rozwojowi w tym kierunku sprzyjać będzie obserwowany szybki rozwój turystyki wiejskiej powiązanej z rolnictwem, kształtującej się bliżej przyrody i społeczności lokalnych.

C. Leśnictwa

➤ Lesistość gminy kształtuje się na poziomie 27%, (przy wskaźniku dla województwa małopolskiego wynosi 28,4%). Zwarte kompleksy leśne występują w Bratucicach oraz w Jodłówce. Pozostałe kompleksy leśne są bardziej rozproszone i występują głównie w środkowej części gminy w obrębie miejscowości Dębina, Borek, Dąbrówka i Ostrów Królewski, Rzezawa oraz na krańcach wschodnich i zachodnich miejscowości Łazy.

- Lasy gminy podlegają ochronie z racji pełnionych funkcji;
- ochronnej – prawnie chronionych jest około 44% lasów. Są to lasy Skarbu Państwa, a kategorią ochronności są wodochronność, powierzchnia badawcza, lasy nasienne gospodarcze, plantacje uprawy nasienne i powierzchnie doświadczalne,
 - ekologicznej – lasy modyfikują warunki makro i mikroklimatyczne, stanowią ostoje dla wielu gatunków zwierząt i roślin,
 - krajobrazowej – lasy wraz z zadrzewieniami i zakrzewieniami stanowią ciągi ekologiczne, a także istotny element krajobrazu podnoszący jego walory estetyczne,
 - rekreacyjnej.
- Zagrożeniem środowiska leśnego w obszarze gminy jest:

- zwiększające się zainteresowanie wypoczynkiem w środowisku leśnym, w połączeniu z niedoborem infrastruktury turystycznej i komunalnej,
 - zaśmiecanie terenów leśnych, głównie wzdłuż dróg i szlaków turystycznych, a także funkcjonowanie „dzikich wysypisk”,
 - rosnące zagrożenie pożarowe.
- Głównym kierunkiem polityki przestrzennej w leśnictwie winno być umiejętne godzenie różnorodnych funkcji, jakie spełniają lasy przy zachowaniu ich trwałości i ciągłości użytkowania.
- Zasadzie tej powinna towarzyszyć:
- powiększanie powierzchni leśnej poprzez odnowy i zalesienia,
 - zagospodarowanie lasów na cele nieleśne tylko w uzasadnionych przypadkach i przy braku innych rozwiązań przestrzennych,
 - eliminowanie kolizji lasów z innymi funkcjami terenów,
 - respektowanie ustaleń planów urządzeniowych lasów, a także zapisów zawartych w Rozporządzeniach Wojewody w sprawie OChK odnośnie czynnej ochrony terenów leśnych.
- Zachowanie trwałości lasów i wykorzystanie ich wszechstronnej użyteczności wymaga prowadzenia gospodarki leśnej na podstawach ekologicznych. Dotyczy to:
- powiększenia zasobów leśnych m.in. w wyniku zwiększania zalesień. Krajowy Program Zwiększenia Lesistości Kraju zakłada zwiększenie lesistości kraju do 30% w 2020 r. Preferencje zalesieniowe zgodnie z programem krajowym lesistości winny obejmować m.in. tereny nieprzydatne dla rolnictwa, nieużytki. Dolesienia powinny zapewnić zmniejszenie rozdrobnienia i rozproszenia terenów leśnych oraz zmierzać do tworzenia powiązań między dużymi kompleksami leśnymi i obszarami o funkcjach ekologicznych,
 - utrzymania procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów leśnych,
 - zachowania różnorodności gatunkowej,
- Racjonalne udostępnienie lasów dla celów rekreacji i turystyki, wymaga przystosowania kompleksów leśnych do tej funkcji. Użytkowanie rekreacyjne i turystyczne lasów winno być oparte na realnych możliwościach ich penetracji i zagospodarowania m.in. poprzez wyposażenie w małą infrastrukturę turystyczną jak parkingi, ścieżki rowerowe i piesze, miejsca obsługi szlaków – bez groźby ich dewastacji.

D. Turystyki

- Do najistotniejszych uwarunkowań dla rozwoju funkcji turystycznej w gm. Rzezawa zaliczyć należy: różnorodność i bogactwo środowiska przyrodniczego, urozmaicony

krajobraz, kompleksy leśne, rozwinięty system obszarów chronionych, rzekę Gróbkę, stawy i oczka wodne oraz sąsiedztwo m. Bochni, Brzeska – ośrodków o dużym zapotrzebowaniu na usługi turystyczne i rekreacyjne szczególnie w zakresie wypoczynku nad wodą.

➤ Bazą noclegową dla gminy są: Hotel u Jacka w Jodłówce, Hotel Magnolia i Motel Miś w Łazach oraz Centrum Aktywnego Wypoczynku w Borku, stanowiące kompleks sportowo-rekreacyjny na terenie gminy. Ograniczeniem dla rozwoju turystyki jest brak pól namiotowych lub ośrodków kampingowych.

➤ Plan Województwa Małopolskiego na kulturowej mapie województwa, uwzględnia m.in. szlaki, których odcinki biegną przez obszar gminy:

- wzdłuż drogi krajowej E4:
 - Szlak Kopalniano - Przemysłowy w ramach Małopolskiego Szlaku Techniki,
 - Szlak Historii Lotnictwa,
 - Szlak Fortyfikacji Nowożytniej i Najnowszej,
- przez sołectwo Krzeczów - Orawski Szlak Solny na Węgry,
- przez Okulice – Szlak Architektury Drewnianej,

➤ Szansą dla gospodarstw rolniczych funkcjonujących szczególnie w północnej części (Bratucice) oraz południowej części gminy (Łazy) jest agroturystyka. Agroturystyka powinna uzupełniać funkcję rolniczą i stanowić alternatywną formę dochodów rolników. Dla rozwoju agroturystyki koniecznym jest zapewnienie dogodnych warunków organizacyjno – przestrzennych we wszystkich wsiach, w których istnieją możliwości i zainteresowanie miejscowej ludności do świadczenia tego typu usług.

➤ Największy potencjał dla rozwoju turystyki i rekreacji posiadają sołectwa Łazy ze względów krajobrazowych oraz Bratucice z uwagi na kompleksy leśne oraz bogactwo zabytków. Dodatkowym atutem rozwoju turystyki jest duża ilość ścieżek rowerowych, co umożliwia aktywne zwiedzanie.

➤ Z uwagi na położenie gminy w obszarach chronionych wszelka działalność turystyczno – rekreacyjna jak i inne działania prowadzące do rozwoju tej dziedziny gospodarki, muszą być podporządkowane zachowaniu wartości środowiska przyrodniczo – kulturowego.

➤ Sąsiedztwo miast Bochni i Brzeska – ośrodków o znacznym potencjale popytowym na usługi turystyczne i rekreacyjne, ich dogodne skomunikowanie z gm. Rzezawa powoduje, że stanowi ona ważne miejsce szczególnie weekendowego wypoczynku mieszkańców tych miast.

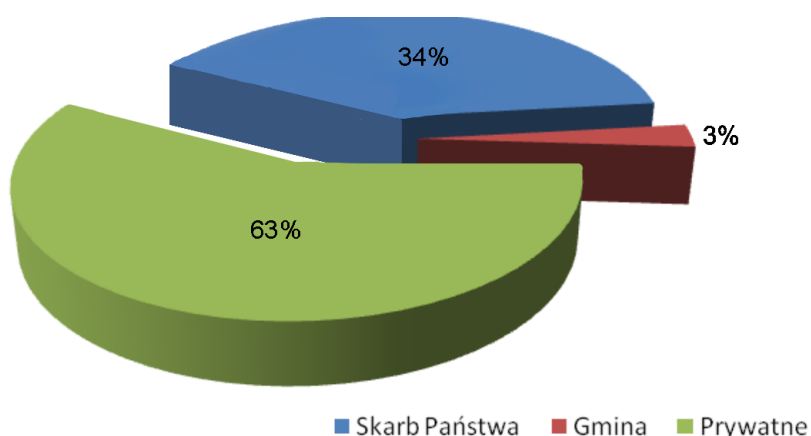
➤ Podniesienie atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej przestrzeni gminy, predestynowanej do rozwoju funkcji turystyczno-rekreacyjnej i wykorzystanie jej atutów przyrodniczo-kulturowych wymaga:

- dbałości o czystość środowiska poprzez uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej, likwidacji dzikich wysypisk,
- rozwoju bazy usług noclegowych m.in. poprzez wyznaczenie terenów pod zabudowę rekreacji indywidualnej,
- rozwoju infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej jak obiektów sportowo-rekreacyjnych, gastronomicznych, usługowych wzbogacających ofertę wypoczynkową.

17. STAN PRAWNY GRUNTÓW

W obszarze gm. Rzezawa grunty stanowią własność:

- **Osób fizycznych** – jest to dominująca forma własności na przedmiotowym terenie, rozproszona na całym obszarze gminy, stanowiąca około 63% ogólnej jej powierzchni.
- **Skarbu Państwa** – około 34% ogółu. Są to tereny, których największa koncentracja występuje w północnowschodniej części gminy, w miejscowościach: Bratucice, Borek, Jodłówka. Władającymi lub zarządcami terenów należących do Skarbu Państwa są głównie:
 - Agencja Nieruchomości Rolnych,
 - Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad,
 - Lasy Państwowe.
- **Własność Gminna** – grunty gminne rozproszone są po całym obszarze gminy stanowiąc około 3% ogólnej jej powierzchni.

Wykres 9. Struktura własności gruntów gminy Rzezawa

Istniejąca w gminie Rzezawa struktura własności gruntów jest dość niekorzystna, bowiem 63% powierzchni gminy stanowią tereny własności prywatnej, pozostałe 37% to tereny będące własnością Gminy i Skarbu Państwa, z czego około 21% stanowią lasy. Tereny należące do osób prywatnych, stanowią niesprzyjające uwarunkowania przy zagospodarowaniu obszaru. Tereny tego typu, nie pozwolą na bezkonfliktowe wykorzystanie ich pod zagospodarowanie na cele publiczne.

18. ZADANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI CELÓW PUBLICZNYCH**I. Zadania ujęte w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego.**

- Potencjalne zadania programów rządowych dotyczące dróg krajowych wynikających z polityki i zamierzeń inwestycyjnych Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad Oddział Kraków:
 - budowa autostrady A4 – od granicy z Niemcami łącznie z obwodnicą Krakowa do granicy województwa podkarpackiego.
- Program wyposażenia aglomeracji w systemy kanalizacji zbiorczej i oczyszczalnie ścieków w województwie małopolskim na lata 2014-2015:
 - aglomeracja Rzeszawa oczyszczalnia w Rzeszawie RLM 4264.
- Modernizacja linii kolejowej - PKP.

II. Zadania ujęte w Planie Rozwoju Lokalnego Gminy Rzeszawa na lata 2004-2013.

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Rzeszawa zawiera inwestycji samorządu gminnego planowane do realizacji w latach 2007 – 2013:

- wieloetapowa budowa kanalizacji wsi: Bratucice, Okulice, Buczków, Dąbrówka, Dębina i Ostrów Królewski,
- wodociągowanie wsi Dąbrówka i Buczków,
- rozbudowa Gminnego Składowiska Odpadów Komunalnych dla Gminy Rzeszawa,
- rozbudowa oczyszczalni ścieków w m. Borek dla płn. – wsch. rejonu Gminy Rzeszawa,
- remonty Szkół Podstawowych w Jodłówce, Okulicach i Łazach wraz z dobudową sal gimnastycznych,
- wykonanie dokumentacji na kompleksowy remont budynku wiejskiego w Rzeszawie ze szczególnym uwzględnieniem zagospodarowania istniejących po policji garaży na potrzeby OSP w Rzeszawie,
- realizacja projektu nadbudowy budynku OSP w Bratucicach celem przystosowania obiektu do wymogów Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego wraz z zagospodarowaniem otoczenia,
- Kontynuowanie budowy oraz zagospodarowania kompleksu sportowego GOSiR w Rzeszawie,
- Dokończenie remontu budynku wiejskiego w Krzeczowie wraz z jego adaptacją na potrzeby kultury i sportu,

19. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZADAŃ SŁUŻĄCYCH REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH

- Uwzględnione zadania celu publicznego dla gminy Rzezawa zarówno w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego, jak i w Planie Rozwoju Lokalnego Gminy dotyczą głównie:
 - budowy autostrady A4,
 - modernizacji linii kolejowej,
 - budowy systemu kanalizacyjnego – zgodnie z założeniami gminy,
 - rozbudowy sieci wodociągowej, rozbudowy składowiska odpadów, remontów obiektów szkolnych, budowy przyszkolnych sal gimnastycznych.
- Konsekwentna realizacja uwzględnionych inwestycji celu publicznego, pozwoli na rozwój i aktywizację gospodarczą gminy oraz poprawę warunków życia mieszkańców gminy.

20. POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU

Sformułowane uwarunkowania rozwoju gminy Rzezawa w oparciu o diagnozę stanu istniejącego gminy, wskazują preferencje i możliwości oraz ograniczenia jej rozwoju. Stanowią one I część opracowania zmiany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Rzezawa”.

II część opracowania zmiany Studium – „Kierunki rozwoju” wymaga uwzględnienia m.in. długofalowego programu rozwoju sformułowanego przez „Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Rzezawa na lata 2004-2013” opracowane w 2004 roku przez Urząd Gminy Rzezawa we współpracy z FRDL – Małopolski Instytut Samorządu Terytorialnego i Administracji w Krakowie. Opracowanie to uwzględnia ustalenia zawarte w Strategii Wielofunkcyjnego Rozwoju Gminy Rzezawa opracowanej w 1998 r. przez Zakład Socjologii i Rozwoju Wsi Akademii Rolniczej w Krakowie. Wyodrębniono w niej pięć dróg rozwoju gminy:

A. Produkcja rolnicza

Proponowane działania:

- modyfikacja struktury produkcji,
- organizacja produkcji i zbytu,
- promocja wybranych produktów rolnych gminy,
- pozyskiwanie inwestorów z zakresu przetwórstwa.

B. Drobna przedsiębiorczość

Proponowane działania:

- pomoc w organizacji przedsiębiorstw,
- promocja wytwarzanych w gminie produktów,

C. Usługi rekreacyjno-turystyczne

Proponowane działania:

- rozwój sieci agroturystycznej,

D. Lokalna produkcja

Proponowane działania:

- rozwój lokalnej produkcji m.in. zakłady przetwórstwa rolno – spożywczego,

E. Inne rozwiązania

Proponowane działania:

- lokalizacja inwestycji wymagających dużych powierzchni np. chłodni, magazynów,
- lokalizacja dużego ośrodka ruchu tranzytowego związanego z przebiegiem drogi krajowej a w przyszłości autostradą,

W ramach każdej z proponowanych dróg rozwoju wyodrębniono zadania oraz konkretne działania, które mają doprowadzić do ich osiągnięcia. Ustalono również Instytucję koordynującą, partnerów i okres realizacji oraz źródła finansowania. Z uwagi na zmienność warunków otoczenia oraz długi horyzont planistyczny dokumentu, cele i zadania określone w strategii będą monitorowane i weryfikowane. Niemniej jednak podstawowe kierunki rozwojowe gminy powinny pozostać stabilne.